

Wójt Gminy Dobrcz

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr

.....

Rady Gminy Dobrcz

z dnia

S t u d i u m uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobrcz

S t u d i u m

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobrcz

CZĘŚĆ PIERWSZA - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	5
WSTĘP	5
PRZEDMIOT OPRACOWANIA	5
PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	5
CEL I ZADANIA SPORZĄDZANIA STUDIUM.....	5
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU.....	5
OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	5
UŻYTKOWANIE GRUNTÓW	6
SIEĆ OSADNICZA. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO- PRZESTRZENNEJ	7
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY	9
STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA GMINY	9
MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	9
TERENY ZAMKNIĘTE	11
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY, O KTÓREJ MOWA W ART. 10A UST. 1 USTAWY Z DNIA 6 GRUDNIA 2006 R. O ZASADACH PROWADZENIA POLITYKI ROZWOJU, PRZYGOTOWANEJ NA POTRZEBY STRATEGII ROZWOJU GMINY STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA GMINY	12
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO.....	12
GEOLOGIA I UKSZTAŁTOWANIE TERENU	12
KLIMAT	13
GLEBY I PRZYDATNOŚĆ ROLNICZA GRUNTÓW	13
LAS	13
SUROWCE MINERALNE	14
WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	17
STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA. PROBLEMY EKOLOGICZNE GMINY	19
KORYTARZE EKOLOGICZNE	24
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	24
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH	37
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA , ORAZ ZAPEWNIENIA DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, O KTÓRYCH MOWA W USTAWIE Z DNIA 19 LIPCA 2019 R. O ZAPEWNIANIU DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, ZGODNIE Z UNIWERSALNYM PROJEKTOWANIEM	44
WARUNKI MIESZKANIOWE.....	44
USŁUGI (W TYM OCHRONA ZDROWIA) ORAZ ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI	46
HIERARCHIA SIECI OSADNICZEJ	48
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I MIENIA	48
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY.....	48
ANALIZY EKONOMICZNE, ŚRODOWISKOWE I SPOŁECZNE	49
PROGNOZY DEMOGRAFICZNE, W TYM UWZGLĘDNIAJĄCE, TAM GDZIE TO UZASADNIONE, MIGRACJE W RAMACH MIEJSKICH OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO.....	59
PROGNOZA ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY ORAZ PRZESŁANKI ZAPOTRZEBOWANIA NA TERENY ROZWOJOWE WYNIKAJĄCE Z PROGNOZ ROZWOJU GOSPODARCZEGO	60

MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY	61
BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ	62
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW	65
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	65
OCHRONA PRZYRODY	65
OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	74
INNE OBIEKTY I TERENY CHRONIONE	74
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROZEŃ GEOLOGICZNYCH	74
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH	75
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	75
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA	75
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI	75
UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI	75
UWARUNKOWANIA ROZWOJU INFRASTRUKTURY	78
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	82
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ	83
 CZĘŚĆ DRUGA – KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	 84
SYNTEZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU GMINY	84
KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW, W TYM WYNIKAJĄCE Z AUDYTU KRAJOBRAZOWEGO	84
KIERUNKI ZMIAN WYNIKAJĄCE Z AUDYTU KRAJOBRAZOWEGO	84
ZAŁOŻENIA ROZWOJU GMINY	85
ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ NA TERENIE GMINY	85
OKREŚLENIE MAKSYMALNEGO W SKALI GMINY ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ	88
OKREŚLENIE MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNYCH I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ ORAZ SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY	88
OKREŚLENIE POTRZEB INWESTYCYJNYCH GMINY WYNIKAJĄCYCH Z KONIECZNOŚCI REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH, ZWIĄZANYCH Z LOKALIZACJĄ NOWEJ ZABUDOWY NA OBSZARACH STWIERDZONEGO ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ	88
KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY	89
KIERUNKI ZMIAN W PRZEZNACZENIU TERENÓW	91
KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY PRZEZNACZONE POD ZABUDOWĘ ORAZ TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY	94
WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA	94
TERENY PRZEZNACZONE POD ZABUDOWĘ	96
TERENY WYŁĄCZONE Z ZABUDOWY	96
ZASADY LOKALIZOWANIA ZAKŁADÓW O ZWIĘKSZONYM LUB DUŻYM RYZYKU WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII	96
OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK	97
OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	100
KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA W ZAKRESIE ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	101
KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA W ZAKRESIE ROZWOJU TURYSTYKI I WYPOCZYNKU	101
KIERUNKI ROZWOJU W ZAKRESIE KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	102

KIERUNKI ROZWOJU TRANSPORTU	102
KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.....	104
KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - ELEKTROENERGETYKA	105
KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ – ENERGIA ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH	107
KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - GAZOWNICTWO	107
KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - CIEPŁOWNICTWO	107
KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - TELEKOMUNIKACJA I INFRASTRUKTURA INFORMATYCZNA	108
KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - GOSPODARKA ODPADAMI	108
OBRONA CYWILNA	108
ZADANIA CELU PUBLICZNEGO O CHARAKTERZE LOKALNYM	108
ZADANIA CELU PUBLICZNEGO O CHARAKTERZE PONADLOKALNYM	111
OBSZARY, DLA KTÓRYCH ISTNIEJE OBOWIĄZEK SPORZĄDZENIA MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	112
OBSZARY, DLA KTÓRYCH ZAMIERZA SIĘ SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	112
OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE	113
OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI	113
OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	113
OBSZARY LOKALIZACJI OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 M KW.....	113
OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI ORAZ ZAGROŻONE OSUWANIEM SIĘ MAS ZIEMNYCH	113
OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI	114
OBSZARY ZDEGRADOWANE	114
GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH, , W TYM STREF OCHRONNYCH WYNIKAJĄCYCH Z DECYZJI LOKALIZACYJNYCH WYDANYCH PRZES KOMISJĘ PLANOWANIA PRZY RADZIE MINISTRÓW W ZWIĄZKU Z REALIZACJĄ INWESTYCJI W ZAKRESIE OBRONNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA	114
OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY	115
OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH	115
INNE OBSZARY PROBLEMOWE	115
OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM, W ZALEŻNOŚCI OD UWARUNKOWAŃ I POTRZEB ZAGOSPODAROWANIA WYSTĘPUJĄCYCH W GMINIE	115
 CZĘŚĆ TRZECIA - UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA PROJEKTU STUDIUM.....	 115
ZAŁOŻENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	117
KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ	118

CZĘŚĆ PIERWSZA - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

WSTĘP

PRZEDMIOT OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobrcz, zwane dalej „Studium”.

Studium obejmuje obszar gminy wiejskiej Dobrcz w jej granicach administracyjnych.

PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Podstawę prawną sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Rada Gminy Dobrcz w dniu 30 września 2009 r. podjęła uchwałę (nr XXIII/271/2009) w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobrcz. Wykonanie uchwały powierzono Wójtowi Gminy.

Dotychczas posiadane Studium zostało uchwalone Uchwałą nr XXVIII/322/2006 Rada Gminy Dobrcz z dnia 30 czerwca 2006 r.

CEL I ZADANIA SPORZĄDZANIA STUDIUM

Podstawowym celem sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, jest – zgodnie z ww. ustawą – określenie „polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego”.

Studium jest podstawowym dokumentem planistycznym który kształtuje politykę gospodarowania przestrzenią na obszarze gminy i jest komplementarne wobec innych branżowych i ogólnych strategii, planów i programów rozwoju.

Zadaniami Studium są:

- rozpoznanie aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej dotychczasowym rozwojem,
- sformułowanie optymalnych kierunków rozwoju przestrzennego gminy,
- stworzenie podstawy prawnej do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- promocja rozwoju gminy.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Dobrcz położona jest w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie bydgoskim. Sąsiaduje od zachodu z gminą Koronowo, od południa z gminą Osielsko, od południowo-wschodu z miastem Bydgoszcz, od wschodu z gminą Dąbrowa Chełmińska oraz z gminą Unisław, a od północy z gminą Pruszcz. Z gminami Dąbrowa Chełmińska oraz Unisław granica biegnie na rzece Wisła i gmina Dobrcz nie posiada z nimi bezpośredniego połączenia lądowego.

Pod względem fizyczno-geograficznym, gmina leży w większości w strefie wysoczyznowej, ale w niewielkiej części w strefie zboczy wysoczyzny oraz doliny rzecznej. Zasadnicza część gminy należy – wg podziału fizycznogeograficznego Polski – do mezoregionu Wysoczyzny Świeckiej (314.73), ale skrajna wschodnia – to Dolina Fordońska (314.83). Są to więc mezoregiony wchodzące w skład makroregionów Pojezierza Południowopomorskie i Dolina Dolnej Wisły - w podprowincji Pojezierza Południowobałtyckie.

Odległość z siedziby gminy do centrum Bydgoszczy nie przekracza 20 km. Bezpośrednie sąsiedztwo Bydgoszczy jest ważnym uwarunkowaniem rozwoju – gmina Dobrcz łączy funkcje rolnicze (związane z dobrymi predyspozycjami dla gospodarki rolnej, notowanymi w większości obszaru gminy) z funkcjami podmiejskimi - czyli uzależnieniem od dojazdów do pracy do Bydgoszczy. Gmina Dobrcz nie należy do obszarów najsilniej zurbanizowanych, ale od około dwóch dekad obserwuje się większe natężenie procesów urbanizacji - w tym czasie gmina należy do obszarów o dość szybko rosnącej liczbie mieszkańców. Bliskie sąsiedztwo Bydgoszczy skutkuje dobrym zapleczem w zakresie wszelkiego rodzaju usług.

Gmina pełni zróżnicowane funkcje społeczno-gospodarcze. Są to przede wszystkim: funkcja rolnicza, funkcja mieszkaniowa, funkcja gospodarcza związana z wytwórczością, rzemiosłem, magazynami i składami, funkcja rekreacyjna. Przez teren gminy biegną także korytarze infrastrukturalne (drogi, linie kolejowe, elektroenergetyka) związane z obsługą Bydgoszczy lub związane z sieciami znaczenia międzyregionalnego i międzynarodowego. Część gminy objęta jest systemem ochrony przyrody (funkcja ochronna). Gmina cechuje się niewielkim zalesieniem, a lasy nie tworzą zwartych powierzchni. Gmina sąsiaduje jednak z dużymi kompleksami leśnymi w gminach Koronowo i Osielsko.

Pod względem zajmowanej powierzchni, gmina Dobrcz jest na tle województwa gminą z pogranicza małych i średnich. Zajmuje 13007 ha, co lokuje ją na 62. pozycji wśród 144 gmin. Cechuje się bardzo małym zalesieniem – sięgającym ledwie 7%, wskutek czego pod względem powierzchni bezleśnych (ponad 12 tys. ha) zalicza się już do gmin średnich (34. pozycja).

Pod względem liczby mieszkańców (12340 w roku 2021), gmina zalicza się do gmin o stosunkowo dużej liczbie ludności (33. miejsce pod względem liczby ludności ogółem wśród 144 gmin województwa, a 11. jeśli uwzględnimy tylko ludność wiejską gmin wśród 127 obszarów wiejskich gmin). Uwagę zwraca wysoki wskaźnik gęstości zaludnienia (jeden z najwyższych na terenach wiejskich w województwie) - wynosi 95 osób/1 km kw i jest prawie 2-krotnie wyższy od przeciętnej dla terenów wiejskich wynoszącej 49.

Liczba ludności gminy od wielu lat w dość szybkim tempie przyrasta – pod względem dynamiki rozwoju demograficznego, gmina Dobrcz zalicza się do obszarów o szybkich przyrostach.

Tabela. Gmina Dobrcz na tle powiatu bydgoskiego (2019 r.)

Gmina	Powierzchnia (ha)	Pozycja	Liczba ludności	Pozycja	Udział w powierzchni powiatu (%)	Udział w ludności powiatu (%)	Udział w ludności wiejskiej powiatu (%)
Białe Błota	12242	7	25012	1	8,8	20,2	25,6
Dąbrowa Chełmińska	12504	6	8509	8	9,0	6,9	8,7
Dobrcz	13007	5	12340	5	9,3	10,0	12,7
Koronowo	41153	1	23516	2	29,5	19,0	13,0
Nowa Wieś Wielka	14828	4	10221	7	10,6	8,3	10,5
Osielsko	10172	8	17055	3	7,3	13,8	17,5
Siczenko	17999	2	10618	6	12,9	8,6	10,9
Solec Kujawski	17507	3	16562	4	12,6	13,4	1,2

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS.

W powiecie bydgoskim – liczącym 8 gmin, w tym 2 miejsko-wiejskie, gmina Dobrcz należy do mniejszych zarówno pod względem zajmowanej powierzchni, jak i liczby ludności - zajmuje w obydwu kategoriach 5. pozycję, z udziałem na poziomie odpowiednio 9,3 i 10,0%.

Gmina charakteryzuje się dużą liczbą miejscowości (aż 32), a największe miejscowości należą do miejscowości dużych w skali województwa (Dobrcz - 1,83 tys. mieszkańców, Kotomierz - 1,04 tys., Wudzyn - 0,88 tys., Stronno - 0,88 tys.; do wyróżniających się pod względem liczby mieszkańców miejscowości należą także: Strzelce Górne, Borowo i Sienno).

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

Na ogólną powierzchnię 13,0 tys. ha składają się: użytki rolne - zajmujące ponad 10,7 tys. ha, grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – niespełna 1,0 tys. ha, grunty pod wodami - zajmujące tylko 359 ha, grunty zabudowane i zurbanizowane - zajmujące niespełna 600 ha oraz nieużytki - zajmujące ponad 300 ha.

W strukturze użytkowania gruntów podstawową cechą jest bardzo niski udział lasów, wynoszący zaledwie 6,6% ogólnej powierzchni gminy. Tym samym gmina zalicza się do obszarów o najniższej lesistości w województwie, wskaźnik ten w gminie Dobrcz jest także znacznie niższy, niż przeciętnie w powiecie.

Konsekwencją niskiej lesistości jest natomiast bardzo wysoki udział użytków rolnych - stanowią one prawie 83% powierzchni ogólnej, a w ich strukturze dominują grunty orne, zajmujące prawie 88% powierzchni użytków rolnych. Tylko 5% stanowią łąki, a niespełna 2% - pastwiska. Są to wartości znacznie mniejsze od przeciętnych. Udział wód w strukturze gruntów jest natomiast zbliżony do przeciętnych w powiecie i województwie.

Struktura użytkowania gruntów w gminie jest więc odmienna od typowej dla powiatu bydgoskiego. Pod tym względem żadna z gmin powiatu nie wykazuje struktur bardzo podobnych do tych obserwowanych w gminie Dobrcz - uwarunkowania fizyczno-geograficzne determinujące użytkowanie gruntów są w gminie Dobrcz w tak dużym stopniu odmienne od tych obserwowanych w innych gminach powiatu. Cechy odróżniające to przede wszystkim bardzo niska lesistość i znacznie mniejszy udział łąk.

Tabela. Szczegółowa struktura użytkowania gruntów

Jednostka terytorialna	Kujawsko-pomorskie	Powiat bydgoski	Gmina Dobrcz	Kujawsko-pomorskie	Powiat bydgoski	Gmina Dobrcz
	(ha)		(% powierzchni ogółem))			
ogółem	1797134	139412	13007			
użytki rolne razem	1172622	65509	10739	65,2	47,0	82,6
użytki rolne - grunty orne	993976	52986	9432	84,8*	80,9*	87,8*
użytki rolne - sady	13729	1517	268	1,2*	2,3*	2,5*
użytki rolne - łąki trwałe	84384	6163	538	7,2*	9,4*	5,0*
użytki rolne - pastwiska trwałe	47587	2824	194	4,1*	4,3*	1,8*
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	22957	1409	251	2,0*	2,2*	2,3*
użytki rolne - grunty pod stawami	1968	70	0	0,2*	0,1*	0,0*

użytki rolne - grunty pod rowami	8021	540	56	0,7*	0,8*	0,5*
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	438536	59342	988	24,4	42,6	7,6
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	428254	58211	857	23,8	41,8	6,6
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	10282	1131	131	0,6	0,8	1,0
grunty pod wodami razem	48073	3822	359	2,7	2,7	2,8
grunty pod wodami morskimi wewnętrznymi	0	0	0	0,0	0,0	0,0
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	43347	3188	216	2,4	2,3	1,7
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	4726	634	143	0,3	0,5	1,1
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	86133	6935	586	4,8	5,0	4,5
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	17335	1838	168	1,0	1,3	1,3
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	6202	434	4	0,3	0,3	0,0
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	6797	360	16	0,4	0,3	0,1
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	2601	262	10	0,1	0,2	0,1
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	3325	222	18	0,2	0,2	0,1
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	42459	3226	316	2,4	2,3	2,4
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe	6236	571	52	0,3	0,4	0,4
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - inne	699	11	2	0,0	0,0	0,0
grunty zabudowane i zurbanizowane - użytki kopalne	479	11	0	0,0	0,0	0,0
użytki ekologiczne	5018	691	21	0,3	0,5	0,2
nieużytki	41983	2569	314	2,3	1,8	2,4
tereny różne	4769	544	0	0,3	0,4	0,0

Uwaga: * - udział w użytkach rolnych razem; Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

SIEĆ OSADNICZA. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Sieć osadnicza gminy liczy aż 32 miejscowości, co na tle województwa kujawsko-pomorskiego jest wartością dosyć dużą. Cechą charakterystyczną jest bardzo duże rozdrobnienie osadnictwa - największa miejscowość skupia tylko 15,9% ogółu ludności gminy, a cztery największe sięgają zaledwie 40% udziału.

Tabela. Liczba ludności miejscowości na terenie gminy (2019)

Miejscowość	liczba ludności	udział ludności gminy (%)
Dobrcz	1832	15,9
Kotomierz	1036	9,0
Wudzyn	876	7,6
Stronno	875	7,6
Strzelce Górne	794	6,9
Borówno	746	6,5
Sienno	614	5,3
Kusowo	487	4,2
Trzeciewiec	457	4,0
Nekla	363	3,2
Wudzynek	302	2,6
Gądecz	276	2,4
Trzebień	267	2,3
Trzęsacz	266	2,3
Włóki	232	2,0
Kozielec	230	2,0
Augustowo	215	1,9

Strzelce Dolne	207	1,8
Aleksandrowo	200	1,7
Pauliny	173	1,5
Suponin	165	1,4
Pyszczyń	140	1,2
Zalesie	128	1,1
Karolewo	126	1,1
Magdalena	120	1,0
Karczemka	81	0,7
Aleksandrowiec	78	0,7
Marcelewo	73	0,6
Linowiec	63	0,5
Hutna Wieś	59	0,5
Zła Wieś	11	0,1
Chełmszczonka	7	0,1

Źródło: Strona internetowa BIP Gminy Dobrcz

Tabela. Podział gminy na sołectwa

Sołectwo	Miejscowości w sołectwie
Augustowo	Augustowo
Borówno	Borówno
	Aleksandrowo
Dobrcz	Dobrcz
	Pauliny
Gądecz	Gądecz
Kotomierz	Kotomierz i cz. Sienna
Kozielec	Kozielec
Kusowo	Kusowo
Magdalena	Magdalena
	Marcelewo
	Pyszczyń
Nekla	Nekla
	Linowiec
Sienna	cz. Sienna
Stronno	Stronno
Strzelce Dolne	Strzelce Dolne
Strzelce Górne	Strzelce Górne
Suponin	Suponin
Trzebień	Trzebień
Trzeciewiec	Trzeciewiec
Trzęsacz	Trzęsacz
	Zła Wieś
Włóki	Włóki
	Chełmszczonka
	Hutna Wieś
Wudzyn	Wudzyn
	Aleksandrowiec
Wudzynek	Wudzynek
	Karolewo
Zalesie	Zalesie
	Karczemka

Źródło: Strona internetowa BIP Gminy Dobrcz

W strukturze wielkościowej wyróżnia się obecność kilku miejscowości o dużej liczbie mieszkańców. Dobrcz należy do stosunkowo dużych miejscowości w województwie, choć na terenie powiatu bydgoskiego jest jedną z najmniejszych siedzib gmin - pod tym względem także kilka gmin sąsiedniego powiatu świeckiego notuje większe wartości. Wieś Dobrcz notuje znaczny przyrost liczby mieszkańców w okresie ostatnich dwóch dekad (w 1999 wieś liczyła 907 osób). Pod względem liczby mieszkańców wyróżnia się także Kotomierz (1,04 tys. mieszkańców) oraz Stronno, Wudzyn (ponad 870) i Strzelce Górne, Borówno i Sienno. Wiele z tych miejscowości notuje znaczące wzrosty liczby mieszkańców w ostatnich latach jako wynik migracji z Bydgoszczy i wchodzenia strefy podmiejskiej tego miasta także na teren gminy Dobrcz (w 1999 Borówno liczyło 238, a Strzelce Górne - 451 mieszkańców). Stosunkowo duży potencjał - gwarantujący stabilny rozwój i odnowę pokoleniową - prezentują także inne miejscowości liczące ponad 400 mieszkańców - Trzeciewiec i Kusowo. Niekorzystna jest natomiast sytuacja wsi małych, zwłaszcza leżących w północnej części gminy, a więc poza zasięgiem intensywnego osadnictwa z Bydgoszczy.

Hierarchię sieci osadniczej przedstawiono w rozdziale dotyczącym obsługi ludności w zakresie usług.

Na rysunku Studium przedstawiono granice „obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej”. Pojęcie to nie jest prawnie zdefiniowane, stąd na potrzeby Studium przyjęto autorską klasyfikację przestrzeni uwzględniającą kryteria urbanistyczne, geograficzne i funkcjonalne i pod pojęciem tym rozumie się zabudowę o przewadze funkcji mieszkaniowej (także w zabudowie zagrodowej), dostępną w sieci drogowej, gdzie obserwuje się wyraźną przewagę gruntów zabudowanych lub zurbanizowanych nad terenami rolnymi, leśnymi, zadrzewionymi lub terenami zajęтыми przez wody. Do terenów zabudowanych lub zurbanizowanych zalicza się oprócz zabudowy służącej celom mieszkaniowym, także tereny zajęte przez budynki służące gospodarce rolnej, tereny zajęte przez działalności usługowe, produkcyjne, magazynowo-składowe, rekreacyjne, sportowe, zagospodarowanie turystyczne, tereny urządzonych parków (jeśli są ogólnodostępne i w większości otoczone przez tereny zabudowane), tereny cmentarzy (jeśli są w większości otoczone przez tereny zabudowane), tereny dworców - pod warunkiem zachowania integralności przestrzennej - czyli położenia w bezpośrednim lub bardzo bliskim sąsiedztwie pozostałego zagospodarowania. Ogólnym warunkiem uznania takiej struktury za „w pełni wykształconą” jest obecność w jej granicach co najmniej 10 budynków mieszkalnych (lub mniejszej liczby budynków wielorodzinnych) oraz możliwość obsługi w zakresie funkcji usługowych na jej terenie lub w jej bliskim sąsiedztwie.

Tego typu obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wyznaczono w miejscowościach: Aleksandrowo, Augustowo, Borówno, Dobrcz, Gądecz, Karczemka, Kozielec, Kusowo, Pauliny, Stronno, Strzelce Górne, Suponin, Trzebień, Trzeciewiec, Trzęsacz, Wudzyn, Wudzynek.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA GMINY

Podstawowymi czynnikami kształtującym strukturę obszarów są rozległe formy przyrodnicze i wynikający z nich charakter użytkowania (zagospodarowania) terenu. Układ przyrodniczy modyfikowany jest przez korytarze infrastrukturalne (w tym komunikacyjne) – które, w zależności od charakteru, mogą stanowić bariery w przestrzeni lub osie rozwoju. Elementami struktury są więc jednostki sąsiadujące ze sobą, ale odróżniające się pod względem stanu rozwoju i predyspozycji dalszego rozwoju. Na terenie gminy Dobrcz struktura przestrzenna nie jest tak czytelna jak w większości gmin, bowiem w rozległej części wysoczyznowej zmiany stanu rozwoju i charakteru zagospodarowania odbywają się dosyć płynnie. Dlatego też, gmina w najbardziej ogólnym ujęciu może być podzielona na:

- jednostkę wschodnią - obejmującą dolinę Wisły oraz strefę krawędziową wysoczyzny - ta jednostka wyróżnia się w przestrzeni gminy ze względu na jednoznaczne cechy fizyczno-geograficzne,
- jednostkę centralną - obejmującą przestrzeń zawierającą się na wschód od linii kolejowej z Bydgoszczy do Gdańska oraz na południe od drogi krajowej nr 56 i drogi wojewódzkiej nr 256 - jest to jednostka cechująca się dużą dynamiką rozwoju gospodarczego oraz dużymi przyrostami liczby mieszkańców - podlega suburbanizacji, mimo że wciąż zachowuje duże znaczenie w produkcji rolniczej i zakłada się, że to znaczenie będzie podtrzymywane w kolejnych latach
- jednostkę zachodnio-północną - obejmującą przestrzeń na zachód od linii kolejowej Bydgoszcz - Gdańsk i na północ od dróg nr 56 i 256 - jest to jednostka o dominacji działalności rolniczych i stosunkowo niskim natężeniu procesów społeczno-gospodarczych.

Granica pomiędzy jednostką centralną i zachodnio-północną ma charakter umowny - nie jest jednoznacznie dostrzegana w przestrzeni.

Zaprezentowana powyżej struktura ma charakter najbardziej ogólny i na etapie planowania rozwoju gminy zostanie uszczegółowiona i zmodyfikowana. Przedstawione powyżej jednostki nie mogą być traktowane bezpośrednio jako jednostki polityki przestrzennej, ale mogą stanowić punkt wyjścia do identyfikacji takich jednostek.

MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- Kujaw.2022.6651 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego w części miejscowości Trzeciewiec

- Kujaw.2021.1235 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu części wsi Borówno
- Kujaw.2020.3594 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu przy ul. Koronowskiej w miejscowości Kotomierz
- Kujaw.2019.4035 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie ulic: ul. Kotomierskiej, ul. Spokojnej i ul. Koronowskiej w miejscowości Sienno na terenie gminy Dobrcz
- Kujaw.2019.2608 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Dobrcz dotyczącego wsi Strzelce Górne
- Kujaw.2019.824 Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Dobrcz dotyczącego wsi Wudzyn
- Kujaw.2018.3409 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu działek nr 50/4, nr 50/5, nr 50/6, nr 50/7, nr 50/8 oraz nr 50/9 w miejscowości Dobrcz
- Kujaw.2018.3408 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu w rejonie ul. Długiej w miejscowości Kotomierz
- Kujaw.2018.3407 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Dobrcz dotyczącego wsi Wudzyn
- Kujaw.2017.3569 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części miejscowości Kotomierz, gmina Dobrcz.
- Kujaw.2017.3570 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części miejscowości Trzeciewiec, gmina Dobrcz.
- Kujaw.2017.2878 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części miejscowości Pauliny, Gmina Dobrcz.
- Kujaw.2016.2669 Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Dobrcz dotyczącego wsi Strzelce Górne.
- Kujaw.2016.2668 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Dobrcz dotyczącego wsi Strzelce Górne
- Kujaw.2014.196 Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Dobrcz dotyczącego części wsi Strzelce Dolne.
- Kujaw.2013.2404 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu gminy Dobrcz dotyczący wsi Kotomierz i Zalesie.
- Kujaw.2013.1997 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu gminy Dobrcz dotyczącego wsi Magdalenka.
- Kujaw.2012.1312 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Nekla.
- Kujaw.2012.1311 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu części wsi Dobrcz.
- Kujaw.2007.111.1664 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działki nr 163 położonej w miejscowości Dobrcz.
- Kujaw.2007.111.1663 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działki nr 220 położonej w miejscowości Strzelce Górne.
- Kujaw.2007.29.416 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działek nr 4/2 i 4/3 położonych w miejscowości Dobrcz.
- Kujaw.2007.29.415 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działek nr 296/3 i 296/4 położonych w miejscowości Wudzyn.
- Kujaw.2006.158.2315 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działek nr 9/4 i 11/10 we wsi Trzeciewiec, Gmina Dobrcz.
- Kujaw.2006.151.2184 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działek nr 183/1 i 183/3 we wsi Kozielec, Gmina Dobrcz.
- Kujaw.2006.151.2183 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działki nr 125/2 we wsi Trzeciewiec, Gmina Dobrcz.
- Kujaw.2006.151.2182 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działek nr 59/4 i 59/8 we wsi Włóki, Gmina Dobrcz.
- Kujaw.2006.151.2181 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działek nr 190, 191 i 192 we wsi Kozielec, Gmina Dobrcz.
- Kujaw.2006.151.2180 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działek nr 190/2 i 190/03 we wsi Kotomierz, Gmina Dobrcz.
- Kujaw.2006.59.971 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działek nr 119 i 120 we wsi Wudzyn, Gmina Dobrcz.

- Kujaw.2006.59.970 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działek nr 194/3 do 194/7 we wsi Kozielec, Gmina Dobrcz.
- Kujaw.2006.59.969 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działek nr 224 do 252 położonych w miejscowości Strzelce Górne, Gmina Dobrcz.
- Kujaw.2006.59.968 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działek nr 159/1 do 159/11 i 160 położonych w miejscowości Stronno, Gmina Dobrcz.
- Kujaw.2006.29.462 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działki nr 3 położonej w miejscowości Dobrcz.
- Kujaw.2006.29.461 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działek nr 51/1 i 51/2 położonych w miejscowości Borówno, Gmina Dobrcz.
- Kujaw.2006.29.460 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działki nr 168/4 położonej w miejscowości Dobrcz.
- Kujaw.2006.29.459 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działki nr 130 położonej w miejscowości Dobrcz.
- Kujaw.2006.29.458 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działki nr 45 położonej w miejscowości Dobrcz.
- Kujaw.2006.29.457 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działki nr 18/6 położonej w miejscowości Trzęsacz, Gmina Dobrcz.
- Kujaw.2006.29.456 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działek nr 216/2 i 219 położonych w miejscowości Włóki, Gmina Dobrcz.
- Kujaw.2004.8.82 Uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego we wsiach Borówno, Włóki, Trzeciewiec i Kozielec.
- Kujaw.2003.127.1801 Miejskowe plany zagospodarowania przestrzennego terenów położonych we wsiach Wudzyn, Wudzynek, Stronno, Suponin, Strzelce Górne, Strzelce Dolne.
- Kujaw.2003.127.1800 Uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego we wsiach Kotomierz, Magdalenka, Pyszczyń, Nekla, Sienno, Zalesie.
- Kujaw.2003.97.1437 Uchwalenie planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego.
- Kujaw.2002.144.2676 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu budownictwa mieszkaniowego z dopuszczeniem usług nieuciążliwych na działkach nr 197/1 do 197/40 w miejscowości Stronno - Gmina...
- Kujaw.2002.143.2669 Uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego we wsi Dobrcz.
- Kujaw.2002.142.2663 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu stacji benzynowej zlokalizowanej na działkach nr 48/2, 49/3 w Trzeciewcu.
- Kujaw.2001.16.230 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu budownictwa mieszkaniowego, usługowego i rzemieślniczego na działce nr 183/5 w Dobryczu.
- Kujaw.2000.96.839 Zmiana w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy Dobrcz.
- Kujaw.2000.24.230 Zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Dobrcz.
- Kujaw.1999.17.89 Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy lotniskowej w Borównie, dz. nr 91/3.
- Kujaw.1999.17.88 Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej i usługowej w Borównie, dz. nr 150/9,8.

TERENY ZAMKNIĘTE

Na terenie gminy znajdują się tereny zamknięte wyznaczone na podstawie decyzji nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych. Są to następujące działki w miejscowościach:

Kotomierz – 166/3

Magdalenka – 2, 10, 91/2

Stronno – 62/1, 62/2, 62/3, 62/4, 62/5, 62/6, 63/1, 63/2, 63/3, 63/4, 63/5, 63/6, 63/7, 63/8, 63/9, 63/10, 63/11, 65/2, 65/3, 65/4, 67, 68/1, 68/2, 176/1, 335

Trzebień – 23

Wudzyn – 304/1, 304/2, 304/3, 304/4, 304/5, 304/6, 304/7, 304/8, 304/9, 304/10, 304/11, 304/12, 304/13, 304/14, 304/15, 304/16, 304/17, 304/18, 304/19, 304/20, 304/21, 304/22

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY, O KTÓREJ MOWA W ART. 10A UST. 1 USTAWY Z DNIA 6 GRUDNIA 2006 R. O ZASADACH PROWADZENIA POLITYKI ROZWOJU, PRZYGOTOWANEJ NA POTRZEBY STRATEGII ROZWOJU GMINY

STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA GMINY

Gmina nie posiada diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy. Aktualna strategia rozwoju gminy została przyjęta w roku 2014 (ze zmianą w roku 2015) – jest ona pozbawiona diagnozy, rozumianej jako kompleksowa analiza ogółu problematyki istotnej dla rozwoju gminy, zakończona obiektywną identyfikacją głównych wniosków – zwłaszcza potrzeb rozwojowych gminy. Założenia rozwoju gminy zostały sformułowane na podstawie pracy zespołów roboczych, a nie eksperckiej oceny stanu i uwarunkowań rozwoju gminy.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

GEOLOGIA I UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Gmina w zdecydowanej większości leży na w strefie wysoczyzny (wg klasyfikacji Kondrackiego, jest to mezoregion Wysoczyzny Świeckiej). Poza skrajnie wschodnią częścią - leżącą w strefie doliny Wisły oraz skrajnie zachodnią częścią, wkraczającą na sandr Brdy, gmina leży w strefie wysoczyzny morenowej – o rzeźbie równinnej lub tylko miejscami lekko falistej. Wysoczyzna w tym rejonie charakteryzuje się zasadniczo równinną rzeźbą terenu z niewielkimi deniwelacjami powodowanymi głównie przez zagłębienia terenu o łagodnych zboczach i maksymalnej głębokości do 3 m (lub rzadziej przez pagóry kemów). Równina morenowa leży na wysokości ok. 90-100 m n.p.m., przy czym w części północnej jest położona nieco wyżej, niż w części południowej. Najwyższe kulminacje nie przekraczają 100 m n.p.m.

W centralnej części gminy ma miejsce dość rozległe obniżenie, które jest zajęte przez jeziora - Borówno, Kusowo i Dobrcz. Jest to obszar bezodpływowy - wyróżniający się wielkością w strefie równin wysoczyznowych tej części kraju. Lustro wody jezior Kusowo i Dobrcz leży na wysokości ok. 84 m n.p.m., co wskazuje na około 13-metrową różnicę wysokości w obrębie wysoczyzny. W części zachodniej podobną rzędną osiąga dno obniżenia (prawdopodobnie większa równina wytopiskowa) zajętego przez Kotomierzycę (zwaną również Kotomierzanką lub Czarną Strugą).

Część zachodnia i południowo-zachodnia gminy zajęta przez skraj rozległego sandru Brdy. Aczkolwiek teoretycznie równina sandrowa powinna być formą równinną, bardzo łagodnie nachyloną w kierunku południowym, to w jej strefie brzeżnej bardzo częste są różnego rodzaju formy wklęsłe (dolinki wytopiskowe), które tę rzeźbę urozmaicają. Przykłady tego rodzaju utworów obserwuje się na pograniczu z gminą Osielsko - w rejonie Augustowa, Nekli, Magdalenki, ale także w rejonie Stronna.

Skrajnie wschodnia część gminy to strefa krawędziowa pomiędzy wysoczyzną a doliną Wisły, a także samo dno tej doliny. Jest to najbardziej urozmaicony fragment tej części województwa. W środkowej części gminy (rejon Kozielca) dolina Wisły jest stosunkowo wąska, ale zarówno w kierunku północnym, jak i południowym rozszerza się. Strefa krawędziowa cechuje się niezwykle dużą atrakcyjnością krajobrazu. Różnica wysokości pomiędzy obszarem wysoczyzny, a dnem doliny przekracza 60 m (różnica ta osiągnięta jest na odcinku 250-500 m). Zbocze doliny charakteryzuje się bardzo zróżnicowaną rzeźbą. Nachylenie terenu w większości omawianej strefy jest bardzo duże, a rzeźba jest urozmaicona bardzo licznymi, głęboko wciętymi (niejednokrotnie na długość znacznie ponad 1 kilometra) dolinkami erozyjnymi, u podnóżu których osadzały się stożki napływowe. Najbardziej rozbudowane i najdłuższe są dolinki w rejonie Trzęsacza-Włók i Strzelec Dolnych-Strzelec Górnych. Skrajnie wschodnia część gminy, bardzo niewielkim fragmentem, leży w obszarze doliny Wisły (na terasie nadzalewowej). Właśnie tu położony jest najniższy punkt na terenie gminy – dno doliny leży na wysokości poniżej 30 m n.p.m., a lustro Wisły ma rzędną nieco poniżej 26 m n.p.m.

Różnica wysokości pomiędzy ekstremalnymi punktami na terenie gminy przekracza więc 70 m.

Geneza rzeźby na terenie gminy jest więc związana z odmiennymi procesami:

- na wysoczyźnie jest wynikiem akumulacji i erozji lodowcowej,
- w części zachodniej jest wynikiem akumulacji fluwioglacjalnej (pole sandrowe) częściowo pokryte formami akumulacji eolicznej (pola wydmy),
- w części wschodniej jest wynikiem procesów denudacyjnych i erozyjnych w strefie zbocza doliny.

Formy te różnią się rzeźbą terenu, warunkami hydrogeologicznymi i hydrologicznymi, litologią i rodzajem pokrywy glebowej, a w konsekwencji także sposobem zagospodarowania (a zwłaszcza leśnym lub rolnym wykorzystaniem).

Różna geneza form implikuje zróżnicowanie morfologiczne – rzeźba terenu jest najłatwiej dostrzegalnym dowodem różnic. Rzeźba związana z wysoczyzną ma charakter równinny ale urozmaicona jest bardzo licznymi dolinkami i zagłębieniami o niewielkiej głębokości i łagodnych zboczach (powodujących lokalnie wrażenie lekkiej falistości). Strefa sandru jest urozmaicona

dolinkami oraz polami wyd. Zdecydowanie najbardziej urozmaicona rzeźba to strefa krawędziowa wysoczyzny – jest to jedna z najbardziej zróżnicowanych części województwa w zakresie rzeźby terenu.

Pod względem litologicznym:

- wysoczyzna zbudowana jest z glin zwałowych, które w równej części są odsłonięte, jak i pokryte utworami akumulacji lodowcowej i wodno-lodowcowej, a więc piaskami i żwirami; liczne obniżenia wypełnione są przez namuły, łąki, mułki, piaski i kredę jeziorną;
- obszar sandru pokryty jest w największej części piaskami i żwirami wodno-lodowcowymi, ale duże powierzchnie zajmują także piaski i żwiry rzeczne; dosyć częste zagłębienia oraz dolinki cieków wypełnione są piaskami i żwirami rzeczno-lodowcowymi, namułami, łąkami, mułkami i kredą jeziorną;
- strefa zbocza wysoczyzny zbudowana jest głównie z glin zwałowych, ale (u podnóża) duży jest udział piasków i glin deluwialnych;
- w dolinie Wisły obserwuje się głównie utwory akumulacji rzecznej.

Zdecydowana większość gminy leży więc na wysokości ok. 90-100 m n.p.m. i ma równinną lub mało zróżnicowaną rzeźbę. Bardzo duże zróżnicowanie rzeźby typowe jest tylko dla niewielkich części gminy (strefa krawędziowa).

KLIMAT

Według klasyfikacji regionów klimatycznych Polski przeprowadzonej przez R. Gumińskiego, gmina leży w „dzielnicy bydgoskiej”. Dla dzielnicy tej wskazuje się jako najbardziej charakterystyczną cechę „przejściowość” klimatu.

Szczegółowe parametry charakteryzujące klimat, są następujące:

- opady atmosferyczne, wynoszą ok. 550 mm, z czego ponad połowa (ok. 350 mm) przypada na półrocze letnie
- średnie temperatury roczne wynoszą ok. 7,5-8°C przy czym w lipcu przekraczają 18,5°C a w styczniu wynoszą ok. -2,5°C.
- okres wegetacyjny trwa 210 dni
- lato termiczne trwa przeciętnie ok. 90 dni
- zima termiczna trwa przeciętnie ok. 80 dni
- średnia liczba dni mroźnych wynosi ok. 35, natomiast bardzo mroźnych (gdy temperatura maksymalna nie przekracza -10°C wynosi 2-3),
- średnia liczba dni gorących wynosi 25-30, a dni upalnych (z temperaturą ponad 30°C) ok. 4,
- liczba dni pogodnych wynosi ok. 35,
- liczba dni chmurnych wynosi ok. 135,
- pokrywa śnieżna występuje w okresie trwającym ok. 60 dni,
- przeciętne roczne usłonecznienie wynosi 1500-1600 godzin,
- notuje się przewagę wiatrów zachodnich, w następnej kolejności południowo-zachodnich, w dalszej kolejności północno-zachodnich.

Na terenie gminy wpływ na lokalne modyfikacje klimatu będą miały kompleksy leśne (mniejsze amplitudy temperatury, niższe temperatury maksymalne, wyższe minimalne). Lokalnie na klimat wpływać będą też obniżenia terenu, zwłaszcza podmokłe, gdzie częstsze będą mgły. Z tych samych powodów należy się spodziewać w okresie jesienno-wiosennym zastoisk zimnego powietrza, a w okresie letnim nieco łagodniejszego przebiegu pogody (niższe temperatury maksymalne, wyższa wilgotność powietrza). Także w obszarze doliny Wisły należy spodziewać się pewnych modyfikacji związanych z różnicami w wilgotności, kierunkach wiatru, nasłonecznieniu.

GLEBY I PRZYDATNOŚĆ ROLNICZA GRUNTÓW

Zagadnienie, zarówno w aspekcie przyrodniczym, jak i wykorzystania rolniczego, zostało scharakteryzowane w części Studium dotyczącej uwarunkowań rozwoju gospodarki.

LASY

Lasy i grunty leśne zajmują na terenie gminy powierzchnię zaledwie ok. 900 ha, to jest niecałe 7% powierzchni ogólnej gminy (jest to wskaźnik znacząco niższy od przeciętnej wojewódzkiej). Lasy występują głównie w południowo-zachodniej i zachodniej części gminy. Część stanowi kontynuację rozległego kompleksu rozciągającego się w dolinie Brdy (gdzie zachowują ciągłość zarówno Borami Tucholskimi, jak i lasami północnej części miasta Bydgoszczy), ale duża część lasów to niewielkie izolowane, rozczłonkowane powierzchnie, o relatywnie niewielkiej odporności na antropopresję, a ze względu na wielkość, także wyraźnie słabsze w zakresie potencjału środowiskowego.

Pod względem administracyjnym lasy na terenie gminy należą w przeważającej większości do Nadleśnictwa Żółędowo. Wprawdzie północno-zachodnia część gminy należy do Nadleśnictwa Różanna, ale akurat w tej części gminy powierzchni zajmowane przez lasy są wyjątkowo niewielkie (głównie występują w okolicach Wudzyna).

Na terenie Nadleśnictwa Żółędowo (są to dane dla całego nadleśnictwa - nie dla lasów w gminie Dobrcz) większość stanowią siedliska borowe - 66 % (głównie bory mieszane), pozostałe 34% zajmują siedliska lasowe (głównie lasy mieszane).

Podstawowym gatunkiem lasotwórczym jest sosna pospolita, zajmuje ona 90,4 % ogólnej powierzchni leśnej, następnie dąb 5,6 %, brzoza 1,9 %, resztę uzupełniają olchy, modrzewie, świerki, buki, klony i inne gatunki. Średni wiek drzewostanów wynosi ponad 60 lat, przy przeciętnej zasobności 220 m³/ha oraz przeciętnym rocznym przyroście masy 3,46 m³/ha.

Wg danych Banku Danych o Lasach, lasy położone w rejonie Marcelewa (pomiędzy obydwoma liniami kolejowym), mające swoją kontynuację na zachód i południe w gminach Osielsko i Koronowo, to wyłącznie drzewostan sosnowy - najczęściej w wieku 50-80 lat, ale spore udziały mają drzewostany zaledwie kilku-kilkunastoletnie, jak i ponad stuletnie Kompleks rozciągający się na wschód od linii Bydgoszcz-Gdańsk, w rejonie Nekli-Linówca, to także w przewadze sosna, ale znacznie młodsza - głównie w wieku 20-40 lat, z niewielkim udziałem drzewostanów znacznie starszych (nawet ponad 100-letnich). Tu jest spora domieszka 15-letniego dębu (część północna). Z kolei lasy w rejonie Borówna to dominacja sosny w wieku 70-100 lat, z niewielkim udziałem drzewostanów znacznie młodszych (ledwie kilkuletnich). Tu spotyka się także domieszki gatunków liściastych - brzozy i olchy

Na terenie gminy istnieją potencjalne możliwości dolesień, ale tereny które mogłyby zostać zalesione wykazują dobre predyspozycje dla rozwoju zabudowy, a więc w obliczu spodziewanej rosnącej presji w kierunku osadnictwa podmiejskiego, zalesienie nie zawsze jest optymalnym kierunkiem zagospodarowania (przeznaczenie tych terenów pod zabudowę będzie chronić tereny o wyższej przydatności rolniczej w innych częściach gminy). Podkreślić należy, że wprowadzenie powierzchni leśnej na terenie gminy są bardzo niewielkie, jednak w bezpośrednim sąsiedztwie gminy występują bardzo rozległe tereny leśne, stąd nie ma potrzeby dokonywania zalesień za wszelką cenę - kosztem przestrzeni która może być wykorzystana na inne istotne cele rozwojowe. Południowo -zachodnia część gminy wykazuje niską przydatność rolniczą gleb i to właśnie te rejonu mogłyby potencjalnie na większą skalę być zalesiane - jest to rejon Nekli, Augustowa, Marcelewa, Karczemki. W tych rejonach nowe powierzchnie leśne przyczyniałyby się do poprawy zwartości istniejących kompleksów leśnych. Na rysunku Studium wskazano tereny wskazywane do dokonania zalesień, ale dopuścić należy także zalesianie innych obszarów, dla których zalesienie uzna się za optymalny kierunek zagospodarowania.

SUROWCE MINERALNE

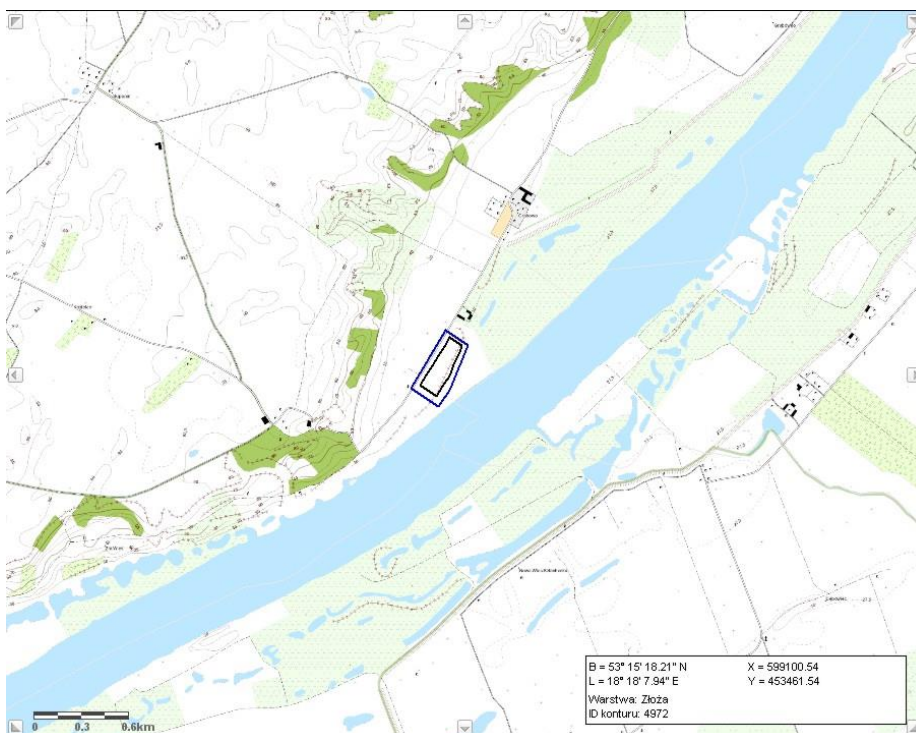
W dokumentacji Państwowego Instytutu Geologicznego (System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych MIDAS) wskazuje się obecność na terenie gminy dwóch złóż. Są to:

- złóż kruszyw naturalnych w Kozielcu (złożo Kozielec I, nr w bazie MIDAS 4972) - jest to złożo eksploatowane okresowo, poczynawszy od roku 1996. Koncesja na obszar górniczy Kozielec I obowiązuje do roku 2029. Powierzchnia złoża wynosi 4,35 ha. Zasoby geologiczne bilansowe (wg Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2021 r.) określa się na 465 tys. t, zasoby przemysłowe - na 465 tys. t, w roku 2021 nie prowadzono eksploatacji.
- złożo torfów w Siennie (złożo Siennio I, nr w bazie MIDAS 11315) - jest to złożo zagospodarowane. Koncesję na obszar górniczy Siennio I wydano w roku 2008 z przewidywanym wygaśnięciem z końcem roku 2028. Teren górniczy został jednak zniesiony decyzją Starosty Bydgoskiego z dnia 19 stycznia 2022 r. Złożo zajmuje powierzchnię około 2 ha. Zasoby geologiczne bilansowe (wg Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2021 r.) określa się na 16,91 tys. t., zasobów przemysłowych nie określa się, w roku 2021 wydobyte wyniosło 3,91 tys. t.
- złożo kruszyw naturalnych na pograniczu gmin Dobrcz i Pruszcz (mające swoją kontynuację w sąsiedniej gminie) w Suponinie (złożo Suponin-Cieleszyn I, nr w bazie MIDAS 18098) - jest to złożo rozpoznane szczegółowo, dotąd nieeksploatowane. Łącznie powierzchnia złoża w obydwu gminach wynosi 11,38 ha (z czego ok. 6,7 ha w gminie Dobrcz) . Zasoby geologiczne bilansowe (wg Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2021 r.) określa się na 2257 tys. t, zasobów przemysłowych nie określa się, w roku 2021 eksploatacji nie prowadzono.

Dla złoża Kozielec I ustanowiono teren górniczy oraz obszar górniczy. Szczegółowe granice przedstawiono na załączniku graficznym przedstawiającym zasięgi granic wg dokumentacji Państwowego Instytutu Geologicznego.

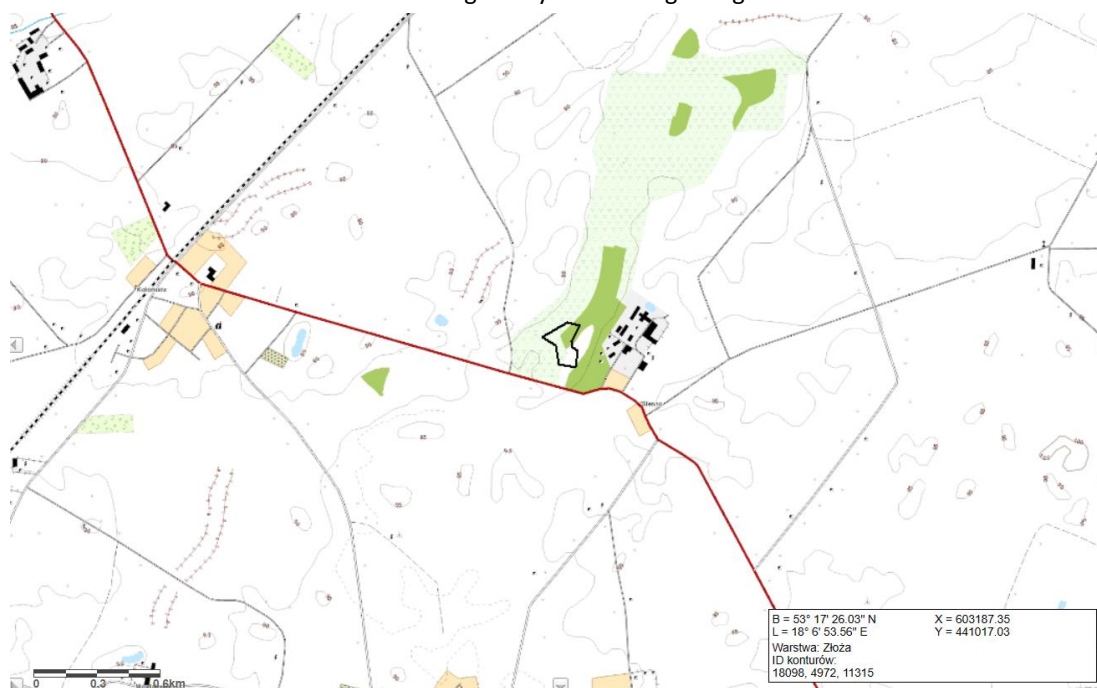
Na rysunku Studium pokazano także obszary perspektywiczne i prognostyczne występowania złóż, według granic publikowanych przez Państwowy Instytut Geologiczny. PiG wyróżnia cztery tego typu obszary w gminie, przy czym obszar w pobliżu Pyszczyzna jest określany jako prognostyczny, a pozostałe jako perspektywiczne. Obszar w okolicach Kozielca to obszar perspektywiczny występowania piasku (KN), a pozostałe – torfów do celów rolniczych (TO). Dodatkowo wschodnia część gminy objęta jest bardzo rozległym obszarem perspektywicznym występowania ropy naftowej i gazu ziemnego. Obszar rozciąga się wzdłuż doliny Wisły od Fordonu aż po Świecie.

Podkreślić należy, że pospolite kopaliny (typowe dla strefy młodoglacjalnej) – takie jak piaski, żwiry, pospółki, kruszywa naturalne są ściśle związane z genezą analizowanego terenu – to znaczy, że występują bardzo powszechnie i sam fakt stwierdzenia ich obecności (a ich identyfikacja zależna jest właściwie wyłącznie od podjęcia prac poszukiwawczych) nie upoważnia do określenia obszaru ich występowania „złożem kopalin”.

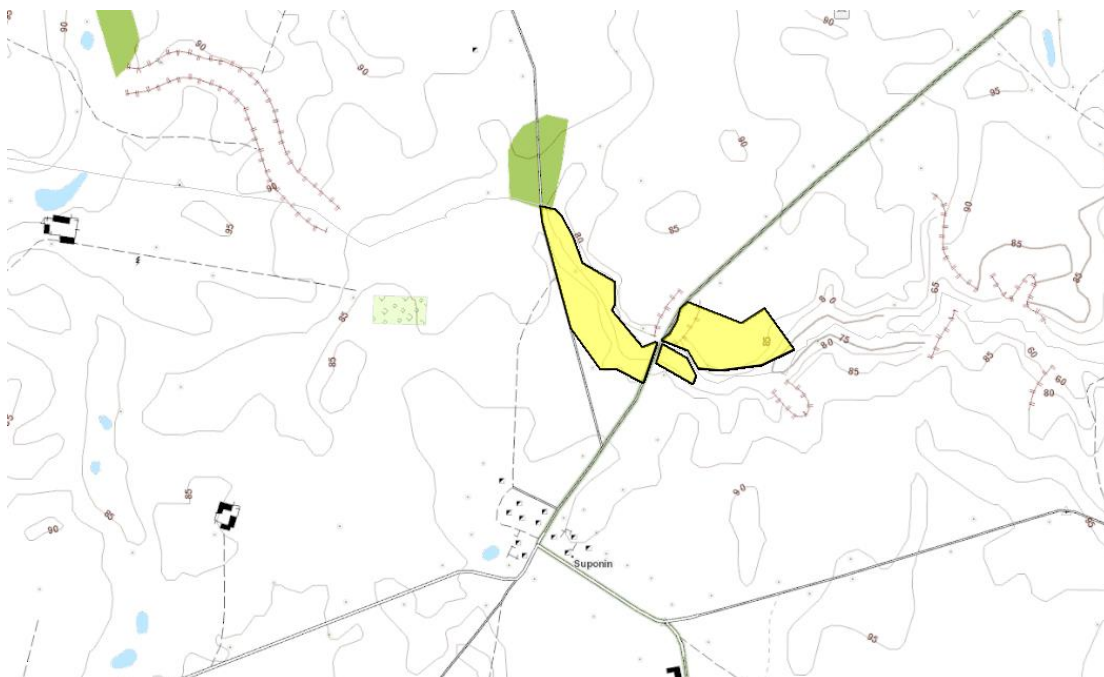
Rysunek. Kozielec - zasięg złoża (kolor czarny) oraz terenu górniczego (kolor granatowy). Dla złoża ustanowiono także obszar górniczy, który pokrywa się z zasięgiem złoża

Źródło: Zrzut ekranu z serwisu Państwowego Instytutu Geologicznego

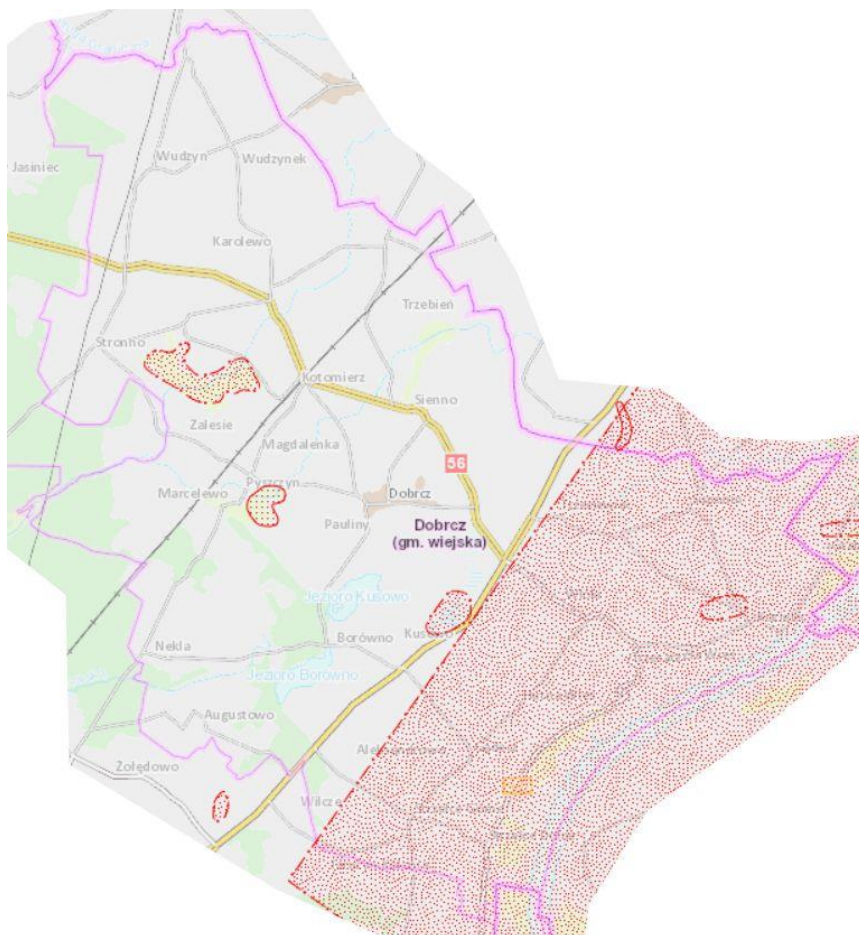
Rysunek. Sienno I - zasięg złoża (kolor czarny).

Źródło: Zrzut ekranu z serwisu Państwowego Instytutu Geologicznego

Rysunek. Suponin-Cieleszyn I - zasięg złoża (wschodnia część złoża – poza gminą Dobrcz).

Źródło: Zrzut ekranu z serwisu Państwowego Instytutu Geologicznego

Rysunek. Obszary perspektywiczne i prognostyczne występowania kopalin.

Źródło: Zrzut ekranu z serwisu Państwowego Instytutu Geologicznego

Budowa geologiczna gminy wskazuje, że teoretycznie łatwo dostępne powinny być złoża kruszyw naturalnych, których eksploatacja mogłaby być korzystna dla lokalnego budownictwa.

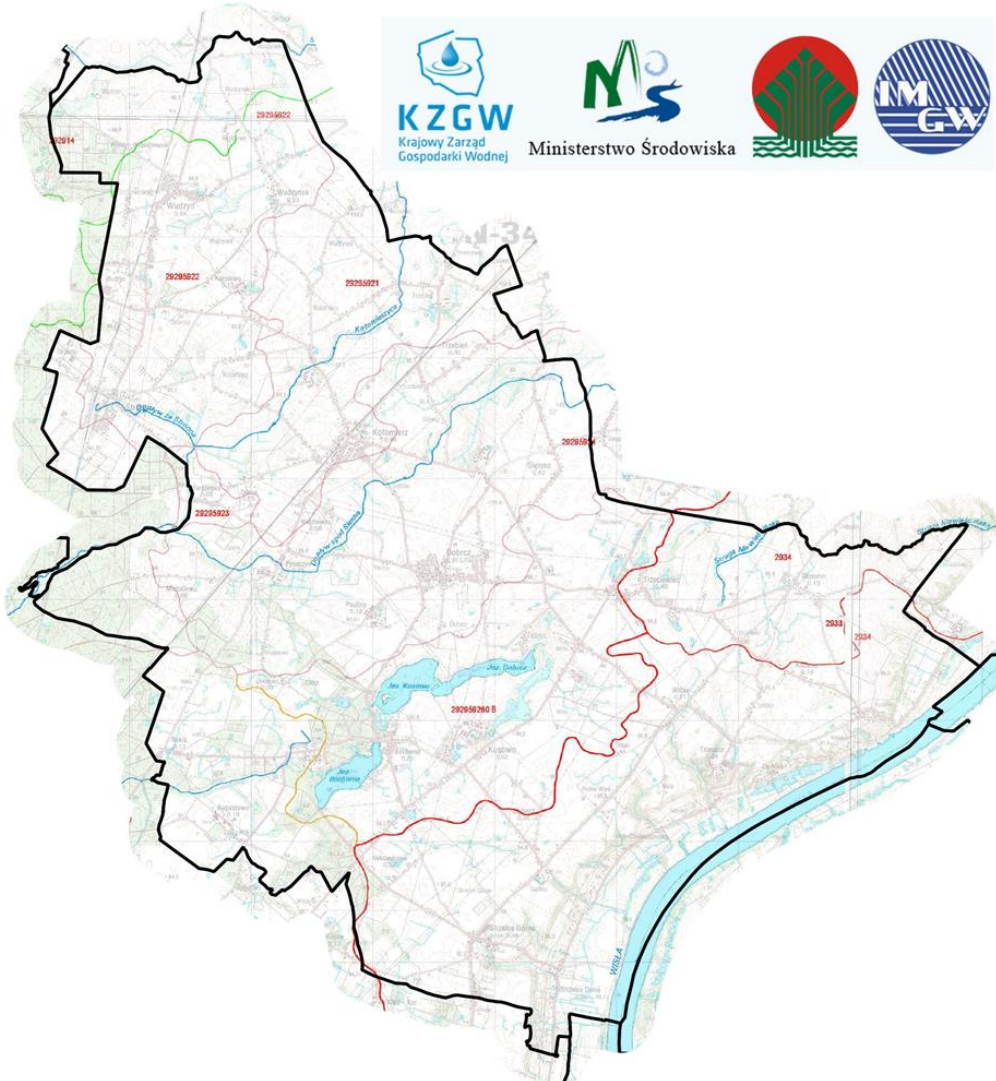
Podkreślić należy, że ze względu na charakter społeczno-gospodarczy gminy, pozyskanie surowców mineralnych powinno być każdorazowo poprzedzone złożoną analizą potencjalnych korzyści i strat gospodarczych i środowiskowych – jest to działalność, która potencjalnie w niektórych lokalizacjach może być kolizyjna wobec innych funkcji gminy.

WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Podział na zlewnie, warunki odwadniania

System hydrologiczny gminy jest ściśle związany z położeniem gminy względem jednostek fizyczno-geograficznych. Gmina w całości leży w dorzeczu Wisły, ale poszczególne jej części charakteryzują się odmiennymi warunkami odwadniania. Na terenie gminy mamy do czynienia z następującymi systemami odwadniania:

- do Wisły – za pomocą niewielkich cieków płynących w kierunku wschodnim, wśród których wyróżnia się Struga Niewieścińska – obszar obsługiwany w ten sposób obejmuje wschodnią część gminy,
- do Brdy - za pomocą zlewni cząstkowej Kotomierzanki (zw. także Kotomierzycą lub Czarną Strugą lub Kotomierską Strugą). Rzeka ma długość prawie 26 km, a jej zlewnia zajmuje ponad 180 km kw. Zbiera wody z południowo-zachodniej części Wysoczyzny Świeckiej. Wypływa z okolic Pruszcza i początkowo płynie przez tereny rolnicze gmin Pruszcza i Dobrcza, a następnie dolny odcinek (niemal wyłącznie przez lasy) na terenie gminy Osielsko. Na terenie gminy Dobrcz płynie przez obszary rolne. Na terenie gminy Dobrcz uchodzi do Kotomierzanki Dopływ spod Sienna - odwadniający dużą centralną część gminy. Do Kotomierzanki odwadniana jest także część gminy w okolicach Nekli - Augustowa. Stamtąd biegnie ciek zwany Strugą lub Kanałem Augustowskim (ma on długość kilku km), który uchodzi do Kotomierzanki już na terenie gminy Osielsko (gdzie jest większość tego cieku)
- do Brdy - za pomocą cieku Struga Graniczna - skrajnie północna część gminy jest odwadniana za pomocą tego cieku w kierunku Jeziora Lipkusz
- do Jezior Borówno, Kusowo i Dobrcz - centralna część gminy ma charakter bezodpływowy. Wykształciła się tu niecka nie mająca połączeń hydrologicznych z żadnym z cieków. Odbiornikiem wód są tu wspomniane jeziora. W strefie tej leżą miejscowości Borówno i Kusowo oraz częściowo: Dobrcz, Sienna i Trzeciewiec.

Rysunek. Sieć hydrologiczna gminy. Fragment Mapy Podziału Hydrograficznego Polski (arkusze n3397a, n3397b, n3485c, podkład mapowy - geoportal.gov.pl). Mapa Podziału Hydrograficznego Polski wykonana przez Zakład Hydrografii i Morfologii Koryt Rzecznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej na zamówienie Ministra Środowiska i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Nie bez znaczenia jest też fakt, że znaczne części gminy, pomimo formalnego położenia w którejś z wymienionych zlewni, w rzeczywistości odwadniane są poprzez infiltrację do gruntu. Większość działów wodnych na terenie gminy ma charakter niepewny. Ich precyzyjne wyznaczenie jest niemożliwe nie tylko ze względu na specyficzne warunki odwadniania na sandrze i specyficzną rzeźbę centralnej części gminy, ale także ze względu na liczne bramy w działach (zwłaszcza w środkowej części gminy, gdzie naturalny układ jest modyfikowany przez sztucznie wykonane rowy, a płaska rzeźba powoduje, że są to de facto często wody stojące). Na terenie gminy liczne są niewielkie bezodpływowe zagłębienia. W niektórych częściach gminy płaska rzeźba lub bardzo łagodne nachylenia terenu, sprzyjają raczej infiltracji, niż spływowi.

Na terenie gminy wyróżniają się pod względem wielkości jeziora (wg Choiński, Katalog jezior Polski):

- Borówno - pow. 45 ha, objętość - 3306 tys. m³, średnia głębokość - 7,5 m, maksymalna głębokość - 14,1 m
- Kusowo - pow. 48,5 ha, objętość - 1497 tys. m³, średnia głębokość - 3,4 m, maksymalna głębokość - 9,2 m
- Dobrcz - pow. 32,5 ha, objętość - 1323 tys. m³, średnia głębokość - 4,4 m, maksymalna głębokość - 6,3 m

Poza tymi jeziorami istnieje zaledwie kilka niewielkich zbiorników (1-2 ha) mających wprawdzie znaczenie ekologiczne, ale ze względu na wielkość i objętość praktycznie bez znaczenia hydrologicznego.

Wody podziemne

Warunki występowania pierwszego poziomu wód gruntowych są zasadniczo zróżnicowane na:

- występujące na wysoczyźnie i sandrze – wody gruntowe występują tu najczęściej w przewarstwieniach piaszczystych lub spiaszczonych glinach na głębokości od nawet do ponad 4 m p.p.t. - poziom zależny jest między innymi od wielkości opadów, roztopów, itp. W zależności od lokalnych warunków mogą występować wody „wierzchówkowe” (w przewarstwieniach piaszczysto-żwirowych). W zagłębieniach bezodpływowych wahania tego poziomu bywają znaczne i zależą np. od wielkości opadów, roztopów, itp. – występują często na głębokości do 2 m p.p.t. Wody te są podatne na zanieczyszczenia i w pewnych okolicznościach mogą stanowić problem w gospodarce rolnej ze względu na zbyt duże zawilgocenie gleby;
- występujące na wysoczyźnie i sandrze, ale w obrębie dolin cieków – są to tereny o płytkim zaleganiu wód gruntowych – nawet na poziomie 0,5 m p.p.t., a najczęściej do 2 m p.p.t. Wody gruntowe w tej strefie są bardzo podatne na zanieczyszczenia. Większa koncentracja obszarów o takich uwarunkowaniach ma miejsce w zachodniej części gminy, ale dosyć liczne są małe enklawy obniżen terenu na obszarze całej gminy;
- występujące w dolinie Wisły – występują płytko, lokalnie nawet poniżej 2 m p.p.t.

Na obszarze wysoczyznowym główny użytkowy poziom wodonośny wykształcony w utworach czwartorzędowych zalega na głębokościach od 15 do 50 m, w Dolinie Wisły – poniżej 5 m. Pod utworami czwartorzędu występują wodonośne osady trzeciorzędu. Zwierciadło wody głównego użytkowego poziomu wodonośnego ma charakter naporowy (subartezyjski). Stabilizuje się na rzędnych od 40 na wschodniej krawędzi doliny Wisły do 85 m n.p.m. w północnej części jednostki w rejonie miejscowości Wudzyn i Pruszcz. Przepływ wód tego poziomu następuje w kierunku południowo - zachodnim i wschodnim.

Średnia miąższość utworów wodonośnych głównego poziomu użytkowego wynosi 20-40 m. Wyjątek stanowi tu rejon miejscowości Sienno-Trzebień oraz pas rozciągający się na wschód od nich, w kierunku miejscowości Zawada w gminie Pruszcz, gdzie wynosi od 5 do 10 m. Z kolei w rejonie Borówna – Aleksandrowa wynosi od 10 do 20 m. Wodoprzewodność zmienia się od 200 do 500 m²/24h, jedynie w rejonie Strzelce Górne – Gądecz wynosi 500-1000 m²/24h. Wydajności potencjalne studzien w obszarze wysoczyznowym mają generalnie wartości średnie w przedziale 30 - 50 m³/h, choć w rejonie Strzelce Górne-Gądecz jest to 50-70 m³/h, a w Dolinie Wisły ponad 120 m³/h.

Główny użytkowy poziom wodonośny izolowany jest przez pokrywę glin morenowych. Dominuje średni stopień zagrożenia głównego poziomu wodonośnego. Wyjątkiem jest Dolina Wisły, gdzie jest bardzo wysoki.

Średni moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi 168 m³/24h/km², a odnawialnych 240 m³/24h/km².

Jakość wód podziemnych na większości obszaru gminy jest średnia (klasa II), co oznacza, że woda wymaga prostego uzdatniania. Wyjątek stanowi obszar położony na zachód i na południe od linii wyznaczonej przez miejscowości: Aleksandrowiec - Kotomierz - Dobrcz - Pauliny – Augustowo i dalej na południe – tutaj jakość wody jest dobra (klasa Ib), ale może być nietrwała z uwagi na brak izolacji; woda nie wymaga uzdatniania.

Mapa “Warunki występowania wód podziemnych” wskazuje, iż na terenie gminy występują 2 zasadniczo różne rodzaje uwarunkowań związanych z izolacją pierwszego poziomu wodonośnego. Granica pomiędzy nimi jest pochodną genezy form morfologicznych, stąd pokrywa się z zasięgiem wysoczyzny morenowej oraz doliny Wisły. Część gminy pokryta utworami akumulacji lodowcowej (gliny zwałowe w tym także przykryte sandrem) cechuje się znacznie lepszą izolacją, podczas gdy część związana z akumulacją rzeczną w dolinie – izolacją znacznie słabszą:

a) zdecydowana większość gminy – z wyjątkiem obszarów wymienionych poniżej - charakteryzuje się następującymi parametrami:

- izolacja pierwszego poziomu wodonośnego – średnia i dobra

- stopień zagrożenia w warunkach naturalnych – słabo i praktycznie nie zagrożone
- miąższość utworów słaboprzepuszczalnych – powyżej 10, a nawet powyżej 40 metrów

b) część gminy leżąca w dolinie Wisły, charakteryzuje się następującymi parametrami:

- izolacja pierwszego poziomu wodonośnego – brak lub bardzo słaba
- stopień zagrożenia w warunkach naturalnych – silnie zagrożone
- miąższość utworów słaboprzepuszczalnych – do 2 metrów

Południowa część gminy leży w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych, klasyfikowanego jako Obszar Wysokiej Ochrony i oznaczonego nr 140 - o nazwie „Subzbiornik Bydgoszcz”. Są to wody trzeciorzędowe. Ogólna powierzchnia 170 km². Średnia głębokość ujęcia 10-60 m, szacunkowe zasoby dyspozycyjne 31 tys. m³ na dobę. Na terenie gminy ryzyko zanieczyszczenia tego GZWP jest umiarkowane.

Istotnym problemem w obszarze gospodarowania wodami podziemnymi jest ich nadmierne wykorzystywanie do potrzeb nawodnień rolniczych. W skrajnym przypadku można mówić niemal o rabunkowej gospodarce względem zasobu bardzo trudno odnawialnego. Bardzo istotne jest przestrzeganie limitów poboru określonych w stosownych pozwoleniach, a w przypadku możliwości zastąpienia wód podziemnych wodą z ujęć powierzchniowych – stosowanie tego źródła dla nawodnień. Uwzględniając zachodzące zmiany klimatu – problem z pewnością będzie narastał.

STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA. PROBLEMY EKOLOGICZNE GMINY

Analiza stanu i zagrożeń środowiska na terenie gminy jest zadaniem utrudnionym ze względu na małą dostępność danych i informacji, co z kolei wynika z faktu, że gmina jest jednostką zbyt małą dla rzetelnego badania stanu środowiska. Należy także podkreślić fakt, że szereg danych dotyczących wielkości emisji zanieczyszczeń jest publikowanych w ujęciu powiatowym, co jest niemiarodajne – bowiem gmina Dobrcz leży w powiecie silnie zróżnicowanym (gdzie gmina Dobrcz nie jest uprzemysłowiona, ale już niektóre z gmin powiatu, a przede wszystkim położone centralnie i nie należące do powiatu ziemskiego miasto Bydgoszcz - wykazują znacznie wyższy stan uprzemysłowienia), w dodatku w niedużej odległości od miasta Świecie - należącego do dużych emitorów zanieczyszczeń powietrza. W takiej sytuacji analizy zanieczyszczeń dokonywane wg granic administracyjnych, są bardzo niewiarygodne.

Wśród najważniejszych problemów ekologicznych gminy oraz podstawowych uwarunkowań wpływających na stan i zagrożenia środowiska, wskazuje się:

1. Rolniczy charakter - znaczna część gminy wykazuje sprzyjające warunki rozwoju rolnictwa i jest wykorzystywana do prowadzenia działalności rolniczych o zróżnicowanej skali - są tu zarówno wysokotowarowe gospodarstwa wielkoobszarowe (ze stosowaną powszechnie mechanizacją, chemizacją, dążeniem do maksymalnie intensywnego wykorzystania terenu), jak i gospodarstwa indywidualne o mniejszej skali produkcji. Ze względu na scharakteryzowane wcześniej specyficzne warunki związane z ukształtowaniem powierzchni terenu oraz stosunkami wodnymi (zarówno w aspekcie wód powierzchniowych, jak i gruntowych) istnieje podwyższone ryzyko zanieczyszczenia wód wskutek działalności rolniczych. W przypadku gospodarstw wielkoobszarowych ważnym zagadnieniem jest także komasacja gruntów, która najczęściej wiąże się z ograniczaniem bioróżnorodności, poprzez likwidację naturalnych granic, typowych dla krajobrazu rolniczego o bardziej rozdrobnionej strukturze (zadrzewienia, zakrzaczenia, oczka wodne, ciek, itp.). Gospodarstwa hodowlane oprócz potencjalnego zagrożenia dla wód powierzchniowych, gruntowych i podziemnych bardzo często charakteryzują się także uciążliwością odorową, a budynki charakteryzujące się dość dużą kubaturą są ważną dominantą w przestrzeni. Nie bez znaczenia jest fakt, że także sąsiednia gmina Pruszcz wykazuje podobne uwarunkowania. Zachodnia część gminy Dobrcz jest odwadniana przez rzekę Kotomierzycę, która już w momencie gdy wpływa do gminy z terenu gminy Pruszcz, jest zanieczyszczona związkami azotu, będącymi bezpośrednią pochodną prowadzonych działalności rolniczych. Zlewnia Kotomierzycy jest wykazywana w corocznych raportach o stanie środowiska, wydawanych przez WIOŚ w Bydgoszczy, jako teren o ponadnormatywnym zanieczyszczeniu powodowanym właśnie przez działalności rolnicze.

2. Ruch drogowy i kolejowy. Przez teren gminy biegną drogi krajowe i wojewódzkie, na których odbywa się dość intensywny transport, w tym także tranzyt materiałów, które mogą stanowić zagrożenie dla środowiska. Raport o stanie środowiska WIOŚ za rok 2012 wskazywał zarówno drogę nr 5, jak drogę nr 56 oraz linię kolejową nr 131 (Bydgoszcz - Gdańsk) jako główne trasy przewozów materiałów niebezpiecznych.

3. Rozproszoną zabudowę mieszkaniową. Gmina wyróżnia się w pewnym stopniu rozproszeniem osadnictwa, co nie jest korzystne gdyż znacznie utrudnia obsługę ludności w zakresie infrastruktury i powoduje powstawanie bardzo licznych rozproszonych źródeł zanieczyszczeń i zagrożeń środowiska.

4. Rosnąca presja inwestycyjna o charakterze podmiejskim. Coraz większa skala napływu ludności z Bydgoszczy powoduje przekształcenia przestrzeni, w tym wyłączenia z produkcji rolnej i dzielenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Suburbanizacja

nie jest problemem jeśli jest regulowana przez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, natomiast staje się istotnym problemem w przypadku chaotycznego rozwoju zabudowy, w tym jej rozpraszania.

Ocena stanu środowiska na terenie gminy jest zadaniem trudnym ze względu na dostępność tylko bardzo nielicznych danych i analiz źródłowych, niekiedy bardzo zdezaktualizowanych (WIOŚ analizuje niektóre zagadnienia w cyklach wieloletnich - raz na kilka lat). Są one przydatne wyłącznie do zrozumienia charakteru i przyczyn zanieczyszczeń – ale nie oddają stanu bieżącego.

Z analizy ogólnodostępnych materiałów Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, wynika, że dużym problemem jest stan czystości wód (o czym świadczy wspomniany wcześniej stan czystości Kotomierzycy) – ale dane WIOŚ nie są tu jednoznaczne, bo na przykład w roku 2009 bardzo wysoko oceniono stan ekologiczny jeziora Borówno, które potencjalnie jest także narażone na oddziaływania rolnicze. W Raporcie o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego za rok 2012, WIOŚ dokonał bliższej charakterystyki sytuacji Kotomierzycy:

¹Kotomierzycza (31,1 km) jest lewobocznym dopływem Brdy, uchodzącym w miejscowości Bożenkowo do zbiornika zaporowego, powstałego po spiętrzeniu wód Brdy zaporą w Trzuszczynie. Przepływa ona w swym górnym biegu przez tereny rolnicze, które zostały zakwalifikowane jako obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia azotanami pochodzenia rolniczego (OSN). W dolnym biegu rzeka przepływa przez obszary leśne, znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie doliny Brdy. Całkowita powierzchnia dorzecza Kotomierzycy wynosi 230,1 km².

Badania jakości wód prowadzono w 5 przekrojach pomiarowo-kontrolnych, przy czym 4 punkty położone są na terenie OSN. Monitoring w zakresie parametrów fizykochemicznych wykazał, że na wszystkich stanowiskach Kotomierzycza prowadziła wody poniżej potencjału dobrego. Przyczyną tego było nadmierne stężenie związków biogenych, przede wszystkim azotanów, azotu Kjeldahla, azotu ogólnego i fosforanów. Najwyższe średnioroczne stężenia azotanów odnotowano w Łowinie i Kotomierzu i wynosiły one odpowiednio - 56,3 mg NO₃ /l i 32,9 mg NO₃ /l.

W odniesieniu do badań przeprowadzonych w 2011 roku, zaobserwowano spadek koncentracji azotanów. Wyraźne pogorszenie w porównaniu z zeszłym rokiem nastąpiło w stanie sanitarnym rzeki. Dotyczy to stanowisk położonych na OSN. W profilu zamykającym jcw wody Kotomierzycy utrzymały zadowalający stan sanitarny.

Badania przeprowadzone w 2012 roku wykazały wyraźny spadek stężeń średniorocznych azotanów we wszystkich profilach, w porównaniu z rokiem ubiegłym. Najwyższe wartości azotanów notowano wiosną i wynosiły

one: Łowin – 85,1 mg NO₃/l, Pruszcz – 85,7 mg NO₃/l, Kotomierz – 73,3 mg NO₃/l i Karczemka – 58,0 mg NO₃/l.

Stężenia średnioroczne azotanów w 3 profilach: Pruszcz, Łowin i Karczemka nie przekraczały granicznej wartości 50 mg NO₃/l i nie kwalifikowały ich do wód zanieczyszczonych czy zagrożonych zanieczyszczeniem związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych. Pomimo spadku stężeń azotanów w porównaniu z 2010 i 2011 rokiem, Kotomierzycza nadal wykazuje symptomy zanieczyszczeń azotem pochodzenia rolniczego. Podobnie jak w latach ubiegłych, zauważalna jest tendencja sezonowego wahania zawartości azotanów. Dotyczy to przede wszystkim okresu wiosennego.

W 2020 roku Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy wydał monografię „Stan czystości Jeziora Borówno”. Zawarto w niej informację, że na podstawie monitoringu przeprowadzonego w 2017 r. jezioro Borówno uzyskało oceną wskazującą na bardzo dobry stan ekologiczny. Przedstawiono również wniosek, że: „Aktualnie największym problemem jeziora są systematyczne spadki poziomu zwierciadła wody mogące mieć swoje negatywne konsekwencje dla stanu czystości jego wód [...]. W latach 1964-2018 zmniejszyło ono swoją powierzchnię o 10,8% a obniżenie zwierciadła wody jezior pomiędzy rokiem 1912 a 2018 r. wyniosło 1,34 m. Jednym z czynników wywołujących wahania poziomów wody w jeziorze są zmiany klimatyczne związane z wielkością opadów atmosferycznych i ich rozkładem rocznym oraz liczbą dni z opadem a także wielkością parowania wynikającą ze wzrostu temperatur powietrza. Istotną presję wywierać może także eksploatacja przez użytkowników działek rekreacyjnych, zlokalizowanych w zlewni jeziora, pierwszego użytkowego poziomu wodonośnego. Porównanie położenia zwierciadła wód podziemnych okolic jeziora Borówno, wskazuje na obniżenie w latach 2005-2018 pierwszego poziomu użytkowego o 0,3-2,0 m oraz obniżenie się od lat 70. XX zwierciadła wody głównego poziomu o maksymalnie o 1,4 metra w bezpośrednim sąsiedztwie ujść wody.”

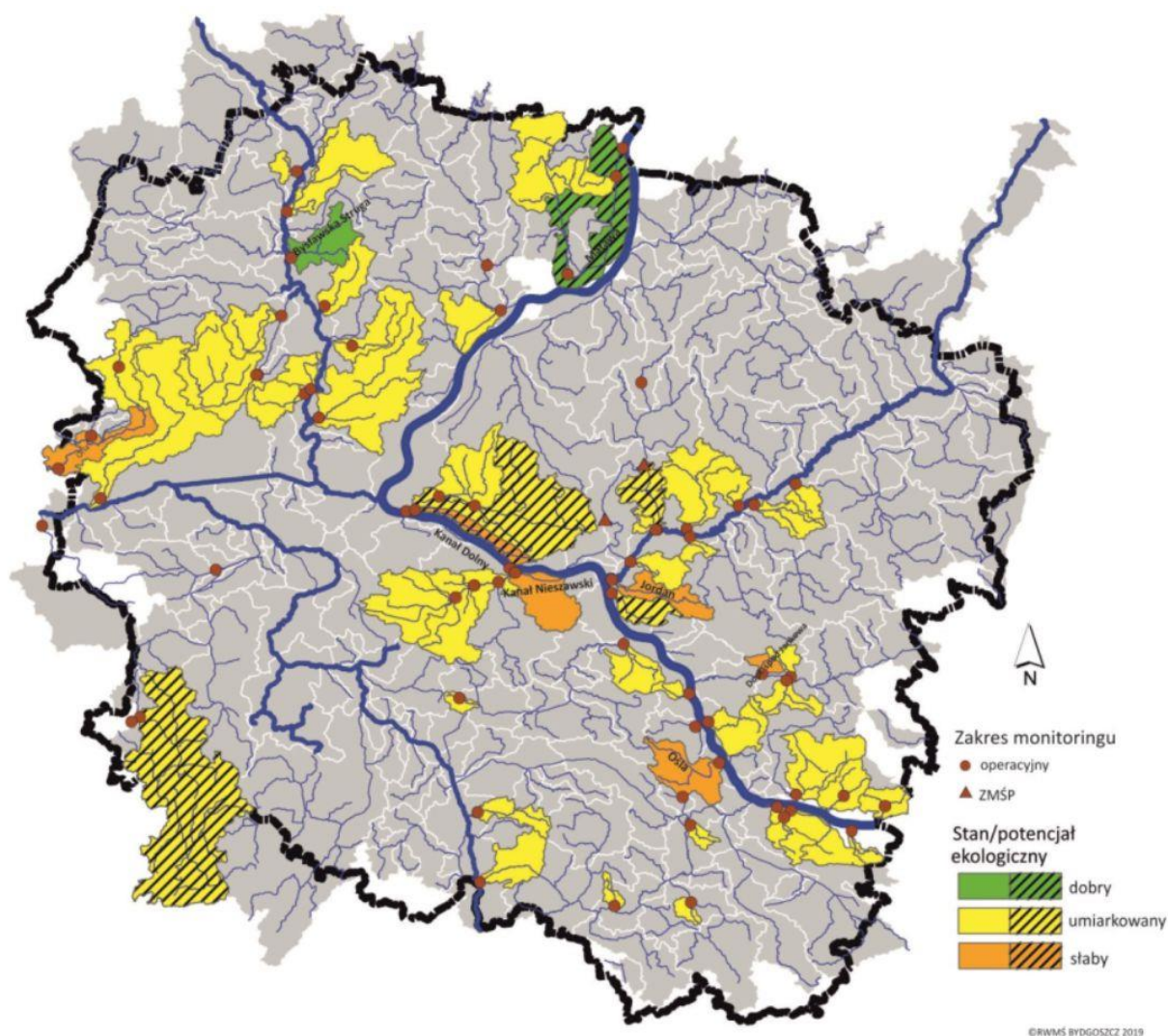
Podsumowując, należy stwierdzić, że na terenie gminy identyfikuje się następujące – istniejące i potencjalne zagrożenia środowiska (co bardzo ważne - o niezbyt dużym natężeniu i niezbyt dużej skali zagrożeń):

- związane z rolnictwem - o dużym natężeniu,
- związane z osadnictwem - o umiarkowanym natężeniu, ale prognozowanym wzroście presji,
- związane z funkcją komunikacyjną - w rejonie przebiegu głównych linii komunikacyjnych o dużym natężeniu.

W kontekście potencjalnych lub rzeczywistych istotnych problemów ekologicznych, wskazać należy zwłaszcza:

¹Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2012 roku. WIOŚ Bydgoszcz

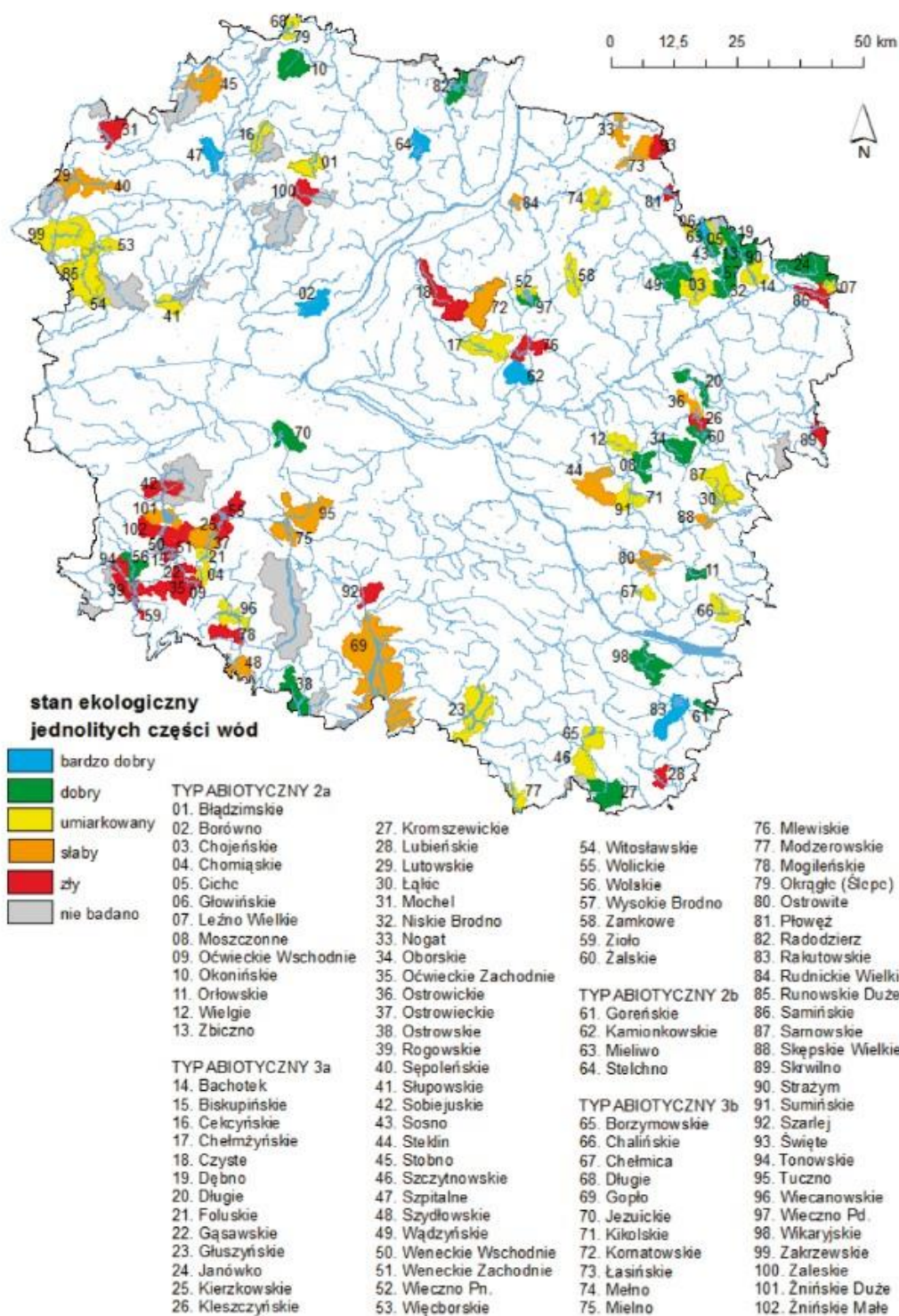
- ryzyko zanieczyszczenia wód otwartych - rzek oraz jezior,
- ryzyko zanieczyszczenia wód gruntowych – dotyczy to głównie terenów obniżeń,
- zagrożenia związane z prowadzeniem gospodarki rolnej (różne aspekty oddziaływań rolnictwa) - związane z uprawami polowymi (pojawia się tu zagrożenie zwiększonej erozji w obszarach o znacznym nachyleniu terenu, jak też zanieczyszczeń nawozami wód wskutek spływu powierzchniowego) oraz hodowlą, zwłaszcza w dużych gospodarstwach,
- zagrożenia związane z prowadzeniem pozostałych działalności gospodarczych w największych miejscowościach,
- zagrożenie niską emisją z mało wydajnych urządzeń grzewczych zainstalowanych w domostwach (zwłaszcza instalacje wykorzystujące węgiel kamienny) – problem może być zauważalny przy niesprzyjających uwarunkowaniach klimatycznych (zwłaszcza w okresie jesiennym),
- zagrożenia związane z ruchem drogowym i kolejowym,
- zagrożenia degradacji krajobrazu związane z rozwojem obiektów stanowiących dominanty - ryzyko takie jest większe w obszarach podmiejskich, gdzie presja inwestycyjna jest relatywnie duża,
- narastające ryzyko degradacji wód oraz lasów w związku z ewentualnym narastaniem presji turystycznej i rekreacyjnej,
- ryzyko skażenia środowiska w związku z katastrofą komunikacyjną na biegnących przez teren gminy drogach lub liniach kolejowych.

Ryc.2.1. Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego i chemicznego jednolitych części wód płynących w 2018 roku

Rysunek. Ocena stanu wód powierzchniowych – jednolite części wód płynących.

Źródło: Mapa autorstwa WIOŚ Bydgoszcz (pochodzi z opracowania „Informacja o stanie środowiska... w 2018 roku”)

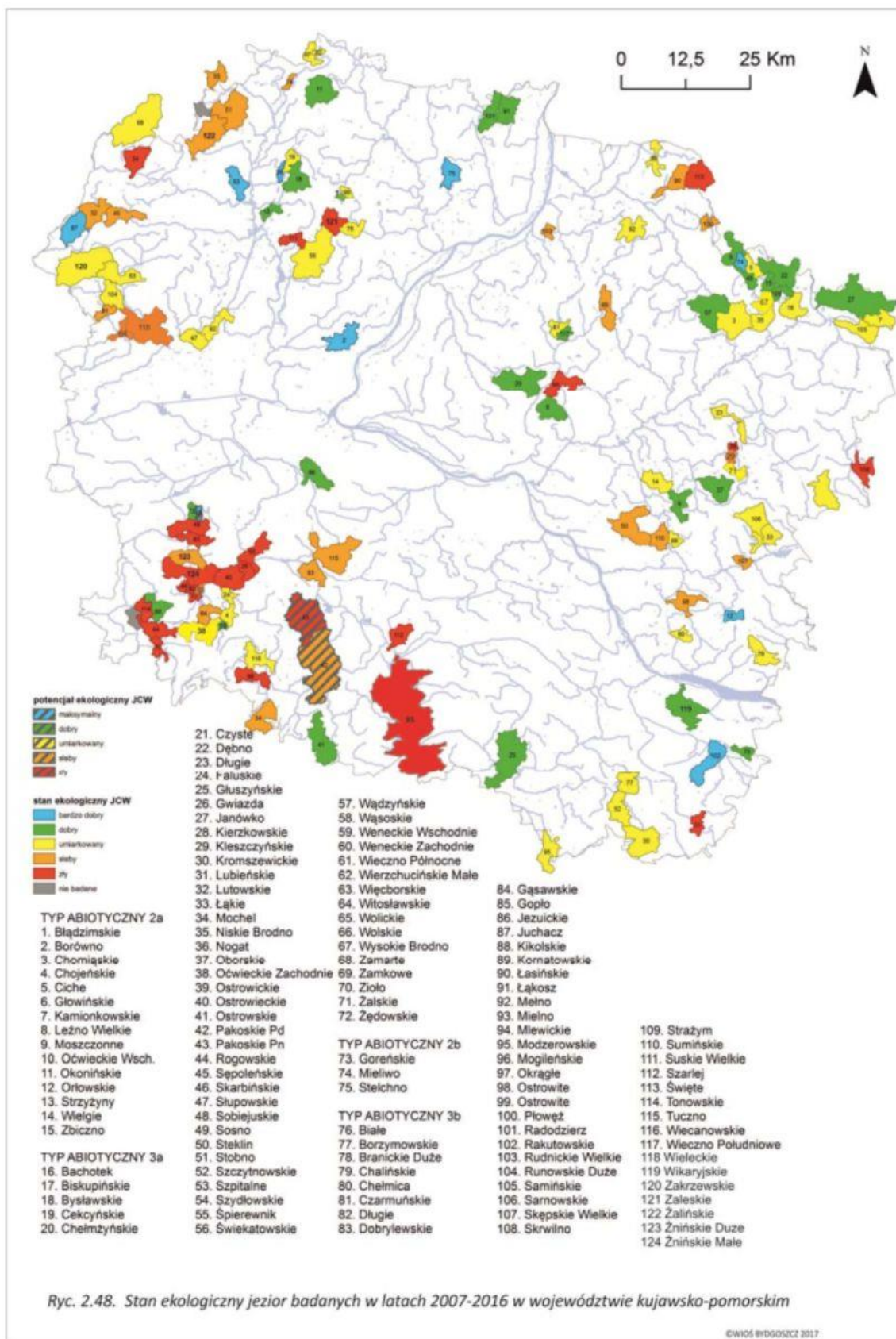

Ryc. 2.34. Stan ekologiczny jezior w latach 2007-2012 w województwie kujawsko-pomorskim

©WIOŚ BYDGOSZCZ 2013

Rysunek. Ocena stanu wód powierzchniowych – stan ekologiczny jezior (I).

Źródło: Mapa autorstwa WIOŚ Bydgoszcz (pochodzi z opracowania „Raport o stanie... w 2012 roku”)

Rysunek. Ocena stanu wód powierzchniowych – stan ekologiczny jezior (II).

Źródło: Mapa autorstwa WIOŚ Bydgoszcz (pochodzi z opracowania „Raport o stanie... w 2016 roku”)

KORYTARZE EKOLOGICZNE

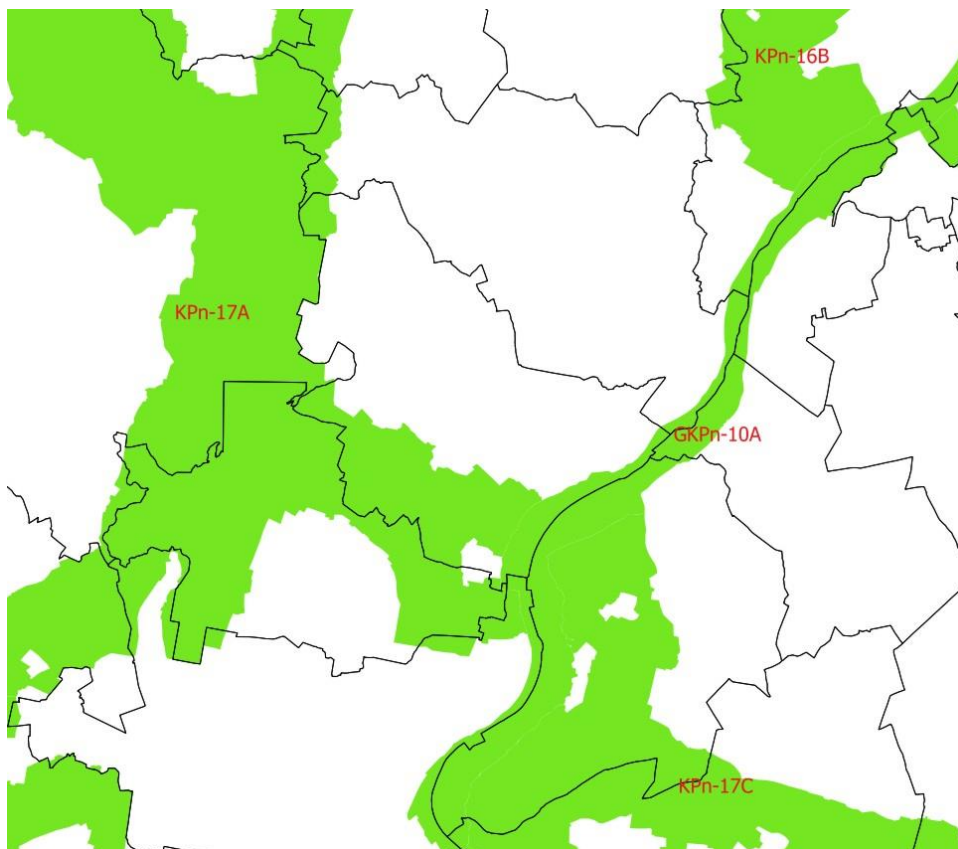
W latach 2004-2005 Zakład Badania Ssaków Polskiej Akademii Nauk w Białowieży zrealizował na zlecenie Ministerstwa Środowiska projekt pod nazwą „Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce”. Został zaktualizowany w roku 2012.

Efektym finalnym opracowania była delimitacja korytarzy ekologicznych na terenie całego kraju. W polskim prawie pojęcie korytarza ekologicznego definiuje ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, wg której korytarz ekologiczny to obszar umożliwiający migrację zwierząt, roślin lub grzybów. Definicja ta oddaje w pełni funkcjonalny sens wyznaczania korytarzy ekologicznych jako systemu łączących się siedlisk służących bytowaniu i przemieszczaniu się gatunków. Dla korytarzy ekologicznych w polskim prawodawstwie nie ustala się szczególnych zasad ochrony (narzuconych prawnie obostrzeń dla zagospodarowania), ale znaczna część korytarzy biegnie przez tereny prawnie chronione, a więc są różnymi formami ochrony objęte.

Teren województwa kujawsko-pomorskiego znalazł się w zasięgu:

- Korytarza Północnego (KPn) łączącego Puszcze Augustowską na północnym wschodzie Polski (granica z Litwą) z Cedyńskim Parkiem Krajobrazowym na północnym zachodzie (granica z Niemcami),
- Korytarza Północno-Centralnego (KPnC) łączącego Puszcze Białowieską na wschodzie (granica z Białorusią) z Parkiem Narodowym Ujście Warty na zachodzie (granica z Niemcami).

Gmina Dobrcz znalazła się w przebiegu niektórych z korytarzy (KPn-17A oraz GKPN-10A). Jej położenie w stosunku do korytarzy ekologicznych przedstawiono na schematycznym załączniku graficznym. Na Załączniku nr 2 wskazano także przebieg korytarzy (ciągów ekologicznych) o znaczeniu lokalnym.

Rysunek. Gmina Dobrcz na tle korytarzy ekologicznych zidentyfikowanych przez Zakład Badania Ssaków Polskiej Akademii Nauk w Białowieży w środkowo-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: Dane ZBS PAN

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. nr 162, poz. 1568) przy sporządzaniu i aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się zagadnienia związane z ochroną zabytków i opieką nad obiektami zabytkowymi. W Studium uwzględnia się problematykę dotyczącą ochrony zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych. W Studium ponadto ustala się strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują ograniczenia, zakazy i nakazy mające na celu ochronę znajdujących się na tym

terenie zasobów kulturowych, szczegółowo określone ustaleniami w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjami o warunkach zabudowy i decyzjami o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

W myśl przepisów, ochronie i opiece podlegają m.in. :

- zabytki nieruchome takie jak: krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne, ruralistyczne, zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne, bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji,
- zabytki ruchome takie jak: dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystyczne i sztuki użytkowej,
- zabytki archeologiczne takie jak: pozostałości terenowe osadnictwa pradziejowego i historycznego, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej,
- nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Formami ochrony zabytków ustanowionymi prawem są:

1. Wpis do rejestru zabytków.
2. Uznanie za pomnik historii.
3. Utworzenie parku kulturowego.
4. Ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Działalność służb konserwatorskich i służb planowania przestrzennego w dziedzinie ochrony i rewaloryzacji obiektów i zespołów zabytkowych opiera się przede wszystkim na rozpoznaniu i określeniu obiektów i obszarów, stanowiących przedmiot ochrony konserwatorskiej, wprowadzanej w akty prawa miejscowego, jakim są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Zapisy te oparte są na wytycznych konserwatorskich sporządzanych przez urzędy ochrony zabytków. Studium uwarunkowań i kierunków wskazuje sposoby sprawowania ochrony zabytków, jakie realizowane mają być w miejscowych planach sporządzanych w oparciu o Studium. Są one także wskazówkami przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i lokalizowaniu inwestycji celu publicznego w sytuacji braku w danym obszarze aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego.

Podstawowym elementem wytycznych konserwatorskich do studium jest ustalenie obszarów podlegających ochronie, a więc wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej. Wyznaczenie stref następuje w oparciu o analizę stanu istniejącego, analizę przekazów historycznych, kartograficznych i ikonograficznych.

Na terenie gminy obowiązują następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

Strefa „A” - Strefa pełnej ochrony konserwatorskiej, obejmująca obszary szczególnie wartościowe, do bezwzględnego zachowania. Wszystkie prace powinny być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Strefa „B” - Strefa ochrony konserwatorskiej obejmująca obszar podlegający rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru w skali nowej zabudowy. Uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków powinny być przebudowy obiektów zabytkowych, lokalizacje nowych obiektów, korekty układu przestrzennego.

Strefa „W” - Strefa ochrony archeologicznej obejmująca rozpoznane potencjalne obszary występowania stanowisk archeologicznych. Uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków powinny być wszelkie prace ziemne projektowane na obszarze strefy.

W zakresie ochrony dóbr kultury wykazuje się obszary objęte strefami ochrony konserwatorskiej A, B, przyjmując, że strefa wniesiona na rysunku studium jest wynikową granicą skrajnych stref ustalonych na podstawie przepisów ustaw szczególnych dla poszczególnych obiektów, wsi i innych.

Wszystkie występujące na terenie gminy strefy ochrony konserwatorskiej łącznie ze strefą „W” pokazane są szczegółowo na planszy otrzymanej wraz z wykazem obiektów zabytkowych od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Bydgoszczy, stanowiące materiał pomocniczy do niniejszego opracowania.

Gmina Dobrcz charakteryzuje się niewielką liczbą zabytków architektury i budownictwa.

ZABYTKI NIERUCHOME WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW

- GĄDECZ - Założenie dworsko-parkowe: Dwór, Park, data decyzji: 12.12.1994, nr rejestru: A/1078

- KAROLEWO - Pozostałości założenia dworsko- parkowego: Oficyna dworska, Park, data decyzji: 04.10.1993, nr rejestru: A/1119
- KOTOMIERZ - Założenie dworsko-parkowe: Dwór, Park, data decyzji: 05.06.1987, wyjaśnienie treści decyzji: 25.04.2006, nr rejestru: A/1001
- KOZIELEC - Kościół filialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP, data decyzji: 23.10.1991, nr rejestru: A/787
- PAULINY - Założenie dworsko-parkowe: Dwór, Park, Mur kamienno-ceglany, data decyzji: 10.12.1992, nr rejestru: A/1011
- TRZEBIEŃ - Założenie dworsko-parkowe: Dwór, Park, data decyzji: 17.03.1994, nr decyzji: A/1095
- TRZĘSACZ - Założenie dworsko-parkowe: Dwór, Park, 2 Obory, Spichlerz, data decyzji: 29.10.1991 dec. o ustanowieniu granic ochrony konserwatorskiej: 06.04.1993, nr rejestru: A/1411
- WŁÓKI - Kościół parafialny p.w. św. Marii Magdaleny, data decyzji: 08.06.1955, nr rejestru: A/777
- STRZELCE DOLNE – grodzisko wczesnośredniowieczne; data decyzji: 12.11.2003, nr rejestru: C/162

ZABYTKI NIERUCHOME NIEWPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW UJĘTE W WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

LP	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	OBIEKT	DATOWANIE
1.	Aleksandrowiec			Zespół leśniczówki: dom	
2.	Aleksandrowiec			Zespół leśniczówki: budynek gospodarczy	
3.	Augustowo			Zespół zabudowy dworsko-parkowej z folwarkiem	
4.	Augustowo			Pozostałości zespołu dworskiego: stajnia	1870 r.
5.	Augustowo			Pozostałości zespołu dworskiego: chlew	1919 r.
6.	Augustowo			Pozostałości zespołu dworskiego: spichlerz	1919 r.
7.	Augustowo			Pozostałości zespołu dworskiego: park	2 poł XIX w.
8.	Borówno		4	Dom	
9.	Borówno		4	Budynek gospodarczy	
10.	Borówno			Dom	
11.	Borówno			Cmentarz ewangelicki	
12.	Borówno			Cmentarz ofiar terroru hitlerowskiego z okresu wojny 1939 - 1945	
13.	Chełmszczanka			Dwór, obecnie klasztor misjonarzy Ducha Świętego	1 poł. XIX w., przebud. 1970 r.
14.	Dobrcz			Kościół p.w. św. Wawrzyńca	1850-1859
15.	Dobrcz			Ogrodzenie kościoła p.w. św. Wawrzyńca	ok. 1900 r.
16.	Dobrcz		40	Plebania	k. XIX w.
17.	Dobrcz	Długa	23	Dom	
18.	Dobrcz	Długa	33	Sołectwo	
19.	Dobrcz			Cmentarz rzymsko - katolicki	
20.	Dobrcz			Cmentarz przykościelny	
21.	Gądecz			Zespół zabudowy dworsko-parkowej z folwarkiem	
22.	Gądecz			Kapliczka	ok. 1900 r.
23.	Gądecz			Zespół dworski: rządcówka	1875 r., przebud. I.60 XX w.
24.	Gądecz			Zespół dworski: obora, obecnie stodoła	1878 r., I. 60 XX w.
25.	Gądecz			Zespół dworski: stodoła	1914, remont. I. 70 XX
26.	Gądecz			Zespół dworski: spichlerz obecnie magazyn	1926 r.
27.	Kotomierz			Zespół zabudowy folwarcznej	
28.	Kotomierz			Zespół pałacowy: ogrodzenie	1890 r.
29.	Kotomierz			Zespół pałacowy: stajnia, obecnie obora	1890 r.
30.	Kotomierz			Zespół pałacowy: owczarnia, obecnie jałownik	1920 r.
31.	Kotomierz			Zespół pałacowy: stodoła	1923 r.
32.	Kotomierz			Zespół pałacowy: stodoła	1860 r.

33.	Kotomierz			Zespół pałacowy: lamus	1860 r.
34.	Kotomierz		8	Dom	pocz. XX w.
35.	Kotomierz	Długa	3	Dom	pocz. XX w.
36.	Kotomierz	Długa	10	Dom	pocz. XX w.
37.	Kotomierz	Długa	10	Budynek gospodarczy	pocz. XX w.
38.	Kotomierz	Długa	3	Zespół dworca: dworzec	pocz. XX w.
39.	Kotomierz	Długa	3	Zespół dworca: budynek gospodarczy	pocz. XX w.
40.	Kotomierz	Długa		Zespół dworca: szalec	pocz. XX w.
41.	Kotomierz	Długa	4	Dom	pocz. XX w.
42.	Kotomierz	Długa	5	Dom	pocz. XX w.
43.	Kotomierz	Długa	6	Dom	pocz. XX w.
44.	Kotomierz	Długa	8	Dom	pocz. XX w.
45.	Kotomierz	Długa	12	Dom	pocz. XX w.
46.	Kotomierz			Cmentarz ewangelicki	
47.	Kotomierz			Cmentarz ewangelicki	
48.	Kozielec			Szkoła, ob. dom	ok. 1930
49.	Kozielec			Cmentarz ewangelicki	
50.	Kozielec			Cmentarz ewangelicki	
51.	Kusowo			Zespół dworsko-parkowy z folwarkiem	
52.	Kusowo			Pozostałości zespołu dworskiego: park	k. XIX w.
53.	Kusowo			Pozostałości zespołu dworskiego: chlew obecnie budynek administracyjny	1978 r.
54.	Kusowo			Pozostałości zespołu dworskiego: stodoła	1910 r.
55.	Kusowo			Cmentarz choleryczny	
56.	Pauliny			Zespół dworski: obora	1855 r.
57.	Pauliny			Zespół dworski: stodoła	1855 r.
58.	Pauliny			Cmentarz ewangelicki	
59.	Pyszczyń			Zespół dworsko-parkowy z folwarkiem	
60.	Pyszczyń			Dwór	
61.	Pyszczyń			Park	2 poł. XIX w.
62.	Pyszczyń			Cmentarz ewangelicki	
63.	Sienno			Zespół dworsko-parkowy z folwarkiem	
64.	Sienno			Pozostałości zespołu dworskiego: stajnia	1919 r.
65.	Sienno			Pozostałości zespołu dworskiego: wolarnia	1912 r.
66.	Sienno			Pozostałości zespołu dworskiego: kurnik	1903 r.
67.	Sienno			Pozostałości zespołu dworskiego: spichlerz	1919 r.
68.	Sienno			Pozostałości zespołu dworskiego: wozownia	1919 r.
69.	Sienno			Pozostałości zespołu dworskiego: park	2 poł. XIX w.
70.	Sienno	Parkowa		Dom	
71.	Sienno	Jesionowa	13	Dom	
72.	Sienno		9	Dom	
73.	Sienno			Cmentarz ewangelicki	
74.	Stronno	Szkołna	26	Szkoła	pocz. XX w.
75.	Stronno	Dworcowa		Dworzec z częścią mieszkalną	
76.	Stronno	Dworcowa	1	Dom	
77.	Stronno	Dworcowa	1	Budynek gospodarczy	
78.	Stronno	Dębowa	2	Dom	
79.	Stronno	Dębowa	2	Budynek gospodarczy	

80.	Stronno	Topolowa	16	Zespół leśnicówki: dom	
81.	Stronno	Topolowa	16	Zespół leśnicówki: budynek gospodarczy	
82.	Stronno	Topolowa	16	Zespół leśnicówki: budynek gospodarczy	
83.	Stronno			Cmentarz ewangelicki	
84.	Strzelce Dolne			Układ ruralistyczny	
85.	Strzelce Dolne		5	Dom	1 poł. XIX w.
86.	Strzelce Dolne		6	Dom	pocz. XX w.
87.	Strzelce Dolne		7	Dom	ok. 1900
88.	Strzelce Dolne		7	Obora	ok. 1900
89.	Strzelce Dolne		8	Dom	I. 30. XX w.
90.	Strzelce Dolne		12	Dom	pocz. XX w.
91.	Strzelce Dolne		31	Dom	ok. 1900
92.	Strzelce Dolne			Młyn	pocz. XX w.
93.	Strzelce Górne			Układ ruralistyczny	
94.	Strzelce Górne			Zespół dworski: dwór	2 poł. XIX w.
95.	Strzelce Górne			Zespół dworski: park	2 poł. XIX w.
96.	Strzelce Górne			Cmentarz ewangelicki	
97.	Suponin			Szkoła, obecnie dom	ok. 1930 r.
98.	Trzebień			Zespół folwarczny	
99.	Trzebień		40	Szkoła, obecnie dom	pocz. XX w.
100.	Trzebień		40	Budynek gospodarczy przy szkole	pocz. XX w.
101.	Trzebień	Polna	8	Dom	
102.	Trzebień	Polna	11	Dom	
103.	Trzebień		13	Dom	
104.	Trzebień		39	Dom	
105.	Trzebień		44	Dom	
106.	Trzebień		50	Dom	
107.	Trzebień		52	Dom	
108.	Trzebień		53	Dom	
109.	Trzebień			Zespół pałacowy: obora	
110.	Trzeciewiec			Szkoła	1913 r.
111.	Trzeciewiec		7	Dom	I. 30. XX w.
112.	Trzeciewiec		23	Dom	
113.	Trzeciewiec		41	Dom	2 poł. XIX w.
114.	Trzeciewiec		41	Budynek gospodarczy	Ok. 1920 r.
115.	Trzeciewiec		48	Dom	
116.	Trzeciewiec		64	Dom	
117.	Trzeciewiec		69	Dom	
118.	Trzeciewiec		69	Budynek gospodarczy	
119.	Trzeciewiec			Młyn	pocz. XX w.
120.	Trzeciewiec			Cmentarz ewangelicki	
121.	Trzęsacz			Zespół folwarczny	
122.	Trzęsacz		70	Dom	I. 30 XX w.
123.	Trzęsacz			Cmentarz ewangelicki	
124.	Trzęsacz			Cmentarz ewangelicki	
125.	Włóki			Zespół kościoła ewangelickiego obecnie rzymsko-katolickiego p.w. MB Królowej Polski: kościół	I.20 XX w.
126.	Włóki			Zespół kościoła ewangelickiego obecnie rzymsko-katolickiego p.w. MB Królowej Polski: pastorówka	I.20 XX w.
127.	Włóki			Szkoła	ok. 1900 r.

128.	Włóki		19	Dom	ok. 1900 r.
129.	Włóki		30	Dom	pocz. XX w.
130.	Włóki			Cmentarz ewangelicki	
131.	Włóki			Cmentarz polskich żołnierzy 1939-1945	
132.	Włóki			Cmentarz przykościelny	
133.	Wudzyn			Układ ruralistyczny	
134.	Wudzyn			Kościół p.w. św. Barbary	1882 r.
135.	Wudzyn			Kapliczka	pocz. XX w.
136.	Wudzyn	Długa	35	Szkoła, obecnie dom	1906 r.
137.	Wudzyn	Długa	1	Dom	
138.	Wudzyn	Długa	14	Dom	
139.	Wudzyn	Długa	33	Dom	
140.	Wudzyn		1	Dom	
141.	Wudzyn		1	Budynek gospodarczy	
142.	Wudzyn		1	Budynek gospodarczy	
143.	Wudzyn	Lipowa	22	Dom	
144.	Wudzyn	Lipowa	18	Dom	
145.	Wudzyn			Cmentarz parafialny	
146.	Wudzyn			Cmentarz wojenny	
147.	Wudzyn			Cmentarz ewangelicki	
148.	Wudzynek	Główna	5	Dom	
149.	Wudzynek	Główna	6	Dom	
150.	Wudzynek	Główna	6	Budynek gospodarczy	
151.	Wudzynek	Główna	9	Dom	
152.	Wudzynek	Główna	12	Dom	
153.	Wudzynek	Lipowa	1	Dom	
154.	Wudzynek			Cmentarz ewangelicki	
155.	Zalesie			Cmentarz ewangelicki	

WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH - EWIDENCJA ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH (wrzesień 2018r.)

Lp.	Miejscowość	Nr w obrębie miejsc.	AZP	Nr na arkuszu AZP	Kultura/ chronologia	Uwagi
1	Borówno	1	35-39	126	SR	
2	Borówno	2	35-39	127	KPL, PRA-DZIEJE	
3	Borówno	3	35-39	128	PSCH	
4	Borówno	4	35-39	129	PSR	
5	Borówno	5	35-39	130	k.świderska, k.komor-nicka, Kł, WSR, PSR	
6	Borówno	6	35-39	131	PSR	
7	Borówno	7	35-39	132	PSR	
8	Borówno	8	35-39	133	KPL, Kł, OR, WSR, PSR	
9	Borówno	9	35-39	134	Kł, OR, PSR	
10	Borówno	10	35-39	135	Kł, OR, SR	
11	Borówno	11	35-39	136	PSR	
12	Borówno	12	35-39	137	PSR	
13	Borówno	13	35-39	138	PSR	
14	Borówno	14	35-39	139	PSR	
15	Borówno	15	35-39	140	SR	
16	Borówno	16	35-39	141	SR	
17	Borówno	17	35-39	142	OR	
18	Borówno	18	35-39	143	KPL, Kł, PSR	
19	Borówno	19	35-39	144	SR	
20	Borówno	20	35-39	145	PSR	
21	Borówno	21	35-39	146	MEZ	
22	Borówno	22	35-39	147	KPL, WEB, WSR, PSR, NOW	
23	Borówno	23	35-39	148	Kł, PSR	
24	Borówno	24	35-39	149	Kł	
25	Borówno	25	35-39	150	Kł, PSR	
26	Borówno	26	35-39	151	KAK, OR, WSR, PSR	
27	Borówno	27	35-39	152	PSR	
28	Borówno	28	35-39	153	KPL, KAK, Kł, PSR	
29	Borówno	29	35-39	154	WSR, PSR	
30	Borówno	30	35-39	155	KPL, NESCH, Kł, WSR, PSR	
31	Borówno	31	35-39	156	KPL, NESCH, Kł, WSR	
32	Borówno	32	35-39	157	Kł, WSR, PSR	
33	Borówno	33	35-39	158	EK, PRA-DZIEJE	
34	Borówno	34	35-39	159	Kł	
35	Borówno	35	35-39	160	KPL, WSR	
36	Borówno	36	35-39	161	PSR	
37	Borówno	37	35-39	162	MEZ, PSR	
38	Borówno	38	35-39	163	PSR	
39	Borówno	39	35-39	164	WEB	

40	Dobrcz	1	35-39	11	NE. KW, WSR	Pau- liny
41	Dobrcz	2	35-39	6	k.kundajska – MEZ	
42	Dobrcz	3	35-39	7	PSR	
43	Dobrcz	4	35-39	8	KŁ, PSR	
44	Dobrcz	5	35-39	9	KPL, WSR	
45	Dobrcz	6	35-39	10	EK, WSR	
46	Dobrcz	7	35-39	12	KŁ, PSR	
47	Dobrcz	8	35-39	13	PSR	
48	Dobrcz	9	35-39	14	KŁ, WSR, PSR	
49	Dobrcz	10	35-39	15	LAT/OR, PSR	
50	Dobrcz	11	35-39	16	PSR	
51	Dobrcz	12	35-39	17	KPL	
52	Dobrcz	13	35-39	18	SR	
53	Dobrcz	14	35-39	19	SR	
54	Dobrcz	15	35-39	20	PSCH, KW, WSR, PSR	
55	Dobrcz	16	35-39	21	LAT-OR	
56	Dobrcz	17	35-39	22	WSR	
57	Dobrcz	18	35-39	23	EK, WSR	
58	Dobrcz	19	35-39	24	PSR	
59	Dobrcz	20	35-39	25	KŁ, PSR	
60	Dobrcz	21	35-39	26	LAT-OR	
61	Dobrcz	22	35-39	27	KŁ, PSR	
62	Dobrcz	23	35-39	28	KŁ, SR	
63	Dobrcz	24	35-39	189	EB	A
64	Dobrcz	25	35-39	190	PSR/NOW	
65	Dobrcz	26	35-39	191	PSR/NOW	
66	Dobrcz	27	35-39	192	PSR	
67	Dobrcz	28	35-39	193	NE, PSR	
68	Dobrcz	29	35-39	194	PSR/NOW	
69	Dobrcz	30	35-39	195	PSR	
70	Dobrcz	31	35-39	196	WSR	
71	Dobrcz	32	35-39	197	NE, PSR	
72	Dobrcz	33	35-39	198	PSR	
73	Dobrcz	34	35-39	199	PSR	
74	Dobrcz	35	35-39	200	NE, PSR	
75	Dobrcz	36	35-39	201	PSR	
76	Dobrcz	37	35-39	202	PSR	
77	Dobrcz	38	35-39	203	PSR	
78	Dobrcz	39	35-39	204	PSR/NOW	
79	Dobrcz	40	35-39	205	PSR	
80	Dobrcz	41	35-39	206	MEZ	
81	Dobrcz	42	35-39	209	NESCH, OR, WSR	
82	Dobrcz	43	35-39	210	EK, PSR	
83	Dobrcz	44	35-39	211	KPL, LAT-OR, PSR	
84	Dobrcz	45	35-39	212	PSR	
85	Dobrcz	46	35-39	213	KAK, OR, PSR	
86	Dobrcz	47	35-39	214	PSR	
87	Dobrcz	48	35-39	215	KCSZ, OR, PSR	
88	Dobrcz	49	35-39	216	NE	
89	Dobrcz	50	35-39	217	PSR	
90	Dobrcz	51	35-39	218	PSR/NOW	
91	Dobrcz	52	35-39	219	PSR	
92	Dobrcz	53	35-39	220	PSR/NOW	
93	Dobrcz	54	35-39	221	PSR	
94	Dobrcz	55	35-39	208	EK, OR	
95	Dobrcz	56	35-39	207	PSR	
96	Gądecz	1	35-39	95	KŁ	A
97	Gądecz	2	35-39	96	WSR	A
98	Gądecz	3	35-39	97	NE	A
99	Gądecz	4	35-39	98	KCWR	A
100	Gądecz	5	35-39	99	KPL	A
101	Gądecz	6	35-39	100	KCWR	A
102	Gądecz	7	35-39	101	KŁ, WSR, PSR	A
103	Gądecz	8	35-39	102	PSR	

104	Gądecz	9	35-39	103	KŁ, WSR, PSR	
105	Gądecz	10	35-39	104	KŁ	
106	Gądecz	11	35-39	105	KŁ, WSR	
107	Gądecz	12	35-39	106	NE-EB, KŁ, SR	
108	Gądecz	13	35-39	107	SR	
109	Gądecz	14	35-39	108	KŁ, SR	
110	Gądecz	15	35-39	109	SR	
111	Gądecz	16	35-39	110	KŁ, OR, WSR, PSR	
112	Gądecz	17	35-39	111	PSR	
113	Gądecz	18	35-39	112	PSR	
114	Gądecz	19	35-39	113	PSR	
115	Gądecz	20	35-39	114	EK	
116	Gądecz	21	35-39	115	NE, SR	
117	Gądecz	22	35-39	116	SR	
118	Gądecz	23	35-39	117	PSR	
119	Gądecz	24	35-39	118	PSR	
120	Kotomierz	1	35-39	32	PSR/NOW	
121	Kotomierz	2	35-39	31	EK, KŁ, OR, WSR	
122	Kotomierz	3	35-39	1	NE	
123	Kotomierz	4	35-39	2	PSR	
124	Kotomierz	5	35-39	3	PSR/NOW	
125	Kotomierz	6	35-39	4	KŁ, LAT	
126	Kotomierz	7	35-39	5	PSR	
127	Kotomierz	8	35-39	6	PSR	
128	Kotomierz	9	35-39	7	EK, OR, PSR/NOW	
129	Kotomierz	10	35-39	8	PSR	
130	Kotomierz	11	35-39	9	NE	
131	Kotomierz	12	35-39	10	PSR	
132	Kotomierz	13	35-39	11	PSR	
133	Kotomierz	14	35-39	12	PSR/NOW	
134	Kotomierz	15	35-39	13	PSR	
135	Kotomierz	16	35-39	14	PSR	
136	Kotomierz	17	35-39	15	PSR	
137	Kotomierz	18	35-39	16	NE, PSR/NOW	
138	Kotomierz	19	35-39	17	KAK, OR, PSR/NOW	
139	Kotomierz	20	35-39	18	PSR/NOW	
140	Kotomierz	21	35-39	19	NE, KŁ, OR	
141	Kotomierz	22	35-39	20	NE	
142	Kotomierz	23	35-39	21	KCSZ, WEB, OR	
143	Kotomierz	24	35-39	22	EK, PSR	
144	Kotomierz	25	35-39	23	NE, PSR	
145	Kotomierz	26	35-39	24	PSR/NOW	
146	Kotomierz	27	35-39	25	NE, KŁ, PSR/NOW	
147	Kotomierz	28	35-39	26	OR	
148	Kotomierz	29	35-39	27	KŁ, OR	
149	Kotomierz	30	35-39	28	WEB, LAT-OR	
150	Kotomierz	31	35-39	29	EK	
151	Kotomierz	32	35-39	30	MEZ, KCWR, KAK, KŁ, OR	
152	Kotomierz	33	35-39	32	NESCH-WEB, OR, PSR/NOW	
153	Kotomierz	34	35-39	33	KŁ	
154	Kotomierz	35	35-39	34	PSR	
155	Kotomierz	36	35-39	35	PSR/NOW	
156	Kotomierz	37	35-39	36	KPL	
157	Kotomierz	38	35-39	37	EK, PSR	
158	Kotomierz	39	35-39	38	EK	
159	Kotomierz	40	35-39	39	PSR	
160	Kotomierz	41	35-39	40	PSR	
161	Kotomierz	42	35-39	41	PSR	
162	Kotomierz	43	33-39	43	KŁ, WSR, NOW	

163	Kotomierz	44	33-39	44	EK	
164	Kozielec	1	35-40	27	PSR	
165	Kozielec	2	35-40	28	KPOM	
166	Kozielec	3	35-40	29	KŁ, PSR	
167	Kozielec	4	35-40	30	EK, KŁ, PSR	
168	Kozielec	5	35-40	31	PSR	
169	Kozielec	6	35-40	32	WSR, PSR-NOW	
170	Kozielec	7	35-40	33	KPL, KŁ, OR, WSR, PSR-NOW	
171	Kozielec	8	35-40	34	PSR	
172	Kozielec	9	35-40	35	PSR-NOW	
173	Kozielec	10	35-40	36	KPL, KŁ, OR, WSR, PSR-NOW	
174	Kozielec	11	35-40	37	PSR-NOW	
175	Kozielec	12	35-40	38	EK, KŁ, PSR-NOW	
176	Kozielec	13	35-40	39	PSR-NOW	
177	Kozielec	14	35-40	40	OR, PSR-NOW	
178	Kozielec	15	35-40	41	PSR-NOW	
179	Kozielec	16	35-40	42	PSR-NOW	
180	Kozielec	17	35-40	43	PSR-NOW	
181	Kozielec	18	35-40	44	PSR-NOW	
182	Kozielec	19	35-40	45	PSR-NOW	
183	Kozielec	20	35-40	46	PSR-NOW	
184	Kozielec	21	35-40	47	PSR	
185	Kozielec	22	35-40	48	KŁ, OR, PSR-NOW	
186	Kozielec	23	35-40	49	WSR, PSR-NOW	
187	Kozielec	24	35-40	50	PSR-NOW	
188	Kozielec	25	35-40	51	PSR-NOW	
189	Kozielec	26	35-40	52	EK, KŁ	
190	Kozielec	27	35-40	53	WEB, WSR	
191	Kozielec	28	35-40	54	EK, PSR-NOW	
192	Kozielec	29	35-40	55	NOW	
193	Kozielec	30	35-40	56	EK, PSR-NOW	
194	Kozielec	31	35-40	57	NE, WSR, PSR-NOW	
196	Kozielec	32	35-40	58	PSR	
197	Kozielec	33	35-40	59	EK, KŁ	
198	Kozielec	34	35-40	60	KŁ, PSR-NOW	
199	Kozielec	35	35-40	61	WSR/PSR	
200	Kozielec	36	35-40	62	PSR-NOW	
201	Kozielec	37	35-40	63	WSR, PSR-NOW	
202	Kozielec	38	35-40	64	WSR	
203	Kozielec	39	35-40	65	WSR, PSR-NOW	
204	Kozielec	40	35-40	66	OR, NOW	
205	Kozielec	41	35-40	67	WSR, PSR-NOW	
206	Kozielec	42	35-40	68	OR, PSR	
207	Kozielec	43	35-40	69	PSR-NOW	
208	Magdalena	1	35-39	159	KPL, PSR	
209	Magdalena	2	35-39	160	EK, OR, PSR/NOW	
210	Magdalena	3	35-39	161	KCWR, OR, PSR	
211	Magdalena	4	35-39	162	EK, KŁ, LAT-OR, PSR	
212	Magdalena	5	35-39	163	KPL	
213	Magdalena	6	35-39	164	OR, WSR	
214	Magdalena	7	35-39	165	PSR	
215	Magdalena	8	35-39	166	PSR	
216	Magdalena	9	35-39	167	PSR	

217	Magdalena	10	35-39	168	PSR/NOW	
218	Magdalena	11	35-39	169	EK, PSR	
219	Magdalena	12	35-39	170	PSR	
220	Magdalena	13	35-39	171	PSR	
221	Magdalena	14	35-39	172	PSR	
222	Magdalena	15	35-39	173	PSR	
223	Magdalena	16	35-39	174	EK, WSR	
224	Magdalena	17	35-39	175	WSR, PSR	
225	Magdalena	18	35-39	176	EK, KŁ, SR, PSR/NOW	
226	Magdalena	19	35-39	177	PSR/NOW	
227	Magdalena	20	35-39	178	MEZ, WSR, PSR/NOW	
228	Magdalena	21	35-39	179	PSR	
229	Magdalena	22	35-39	180	KPL, KŁ, OR, WSR, PSR	
230	Magdalena	23	35-39	181	WSR	
231	Magdalena	24	35-39	182	EK, PSR/NOW	
232	Magdalena	25	35-39	183	NE, OR, PSR	
233	Magdalena	26	35-39	184	PSR	
234	Magdalena	27	35-39	185	KŁ	
235	Magdalena	28	35-39	186	OR, PSR	
236	Magdalena	29	35-39	187	PSR	
237	Magdalena	30	35-39	188	KPL	
238	Magdalena	31	35-38	1	PSR-NOW	
239	Magdalena	32	34-38	46	NOW	
240	Magdalena	33	34-38	47	NOW	
241	Magdalena	34	34-38	48	NOW	
242	Magdalena	35	34-38	49	KPL	
243	Magdalena	36	34-38	50	EK	
244	Magdalena	37	34-38	51	NOW	
245	Magdalena	38	34-38	52	KŁ	
246	Magdalena	39	34-38	53	NOW	
247	Magdalena	40	34-38	54	NOW	
248	Magdalena	41	34-38	55	KPL	
249	Magdalena	42	34-38	56	KPL, SR, NOW	
250	Magdalena	43	34-38	57	EK, WSR, PSR	
251	Magdalena	44	34-38	58	PSR-NOW	
252	Magdalena	45	34-38	59	EK	
253	Magdalena	46	34-38	60	EK, WSR, PSR, NOW	
254	Magdalena	47	34-38	61	PSR	
255	Magdalena	48	34-38	62	PSR, NOW	
256	Magdalena	49	34-38	63	PSCH	
257	Magdalena	50	34-38	64	PSR-NOW	
258	Magdalena	51	34-38	65	PSR	
259	Magdalena	52	34-38	66	PSR	
260	Magdalena	53	34-38	67	PSR-NOW	
261	Magdalena	54	34-38	68	PSR	
262	Magdalena	55	34-38	69	NOW	
263	Magdalena	56	34-38	70	NOW	
264	Magdalena	57	34-38	71	PSR	
265	Magdalena	58	34-38	72	PSR-NOW	
266	Magdalena	59	34-38	73	EK	
267	Magdalena	60	34-38	74	PSR, NOW	
268	Magdalena	61	34-38	75	NOW	
269	Magdalena	62	34-38	76	WSR	
270	Magdalena	63	34-38	77	WEB	
271	Magdalena	64	34-38	78	KŁ	
272	Magdalena	65	34-38	79	PSR-NOW	
273	Nekla	1	35-39	1	SR	
274	Nekla	2	35-39	2	MEZ	
275	Nekla	3	35-39	3	KPL, KŁ, SR	
276	Nekla	4	35-39	4	KŁ	
277	Nekla	5	35-39	5	PSR, NOW	
278	Nekla	6	35-38	2	PSR-NOW	
279	Nekla	7	35-38	3	PSR-NOW	
280	Nekla	8	35-38	4	PSR-NOW	

281	Nekla	9	35-38	5	PSR	
282	Nekla	10	35-38	6	EK, WSR, PSR-NOW	
283	Nekla	11	35-38	7	PSR-NOW	
284	Nekla	12	35-38	8	KŁ, PSR-NOW	
285	Nekla	13	35-38	9	PSR-NOW	
286	Nekla	14	35-38	10	WSR, PSR- NOW	
287	Nekla	15	35-38	11	WSR, PSR- NOW	
288	Nekla	16	35-38	12	EK, WSR, PSR-NOW	
289	Nekla	17	35-38	13	KŁ, WSR, PSR-NOW	
290	Nekla	18	35-38	14	EK, WSR, PSR-NOW	
291	Nekla	19	35-38	15	PSR	
292	Nekla	20	35-38	16	PSR-NOW	
293	Nekla	21	35-38	17	PSR-NOW	
294	Nekla	22	35-38	18	PSR-NOW	
295	Nekla	23	35-38	19	PSR	
296	Nekla	24	35-38	20	KPL, WSR	
297	Nekla	25	35-38	21	PSR-NOW	
298	Nekla	26	35-38	22	EK	
299	Nekla	27	35-38	23	PSR-NOW	
300	Nekla	28	35-38	24	KAK	
301	Nekla	29	35-38	25	NE	
302	Nekla	30	35-38	26	KAK	
303	Nekla	31	35-38	27	KPL, OR	
304	Nekla	32	35-38	28	EK, OR	
305	Nekla	33	35-38	29	KPL, PSR	
306	Nekla	34	35-38	30	KŁ, PSR	
307	Nekla	35	35-38	31	PSR	
308	Nekla	36	35-38	32	KŁ, WSR	
309	Nekla	37	35-38	33	LAT-KŁ, WSR	
310	Nekla	38	35-38	34	KŁ	
311	Nekla	39	35-38	35	EK, KŁ, PSR	
312	Nekla	40	35-38	36	NESCH-WEB, PSR-NOW	
313	Nekla	41	35-38	37	PSR-NOW	
314	Nekla	42	35-38	38	EK	
315	Nekla	43	35-38	39	PSR-NOW	
316	Nekla	44	35-38	40	PSR-NOW	
317	Nekla	45	35-38	41	EK, PSR- NOW	
318	Nekla	46	35-38	42	PSR-NOW	
319	Nekla	47	35-38	43	PSR-NOW	
320	Sienno	1	35-39	90	NE, KŁ, OR	
321	Sienno	2	35-39	91	KPL	
322	Sienno	3	35-39	92	OR	
323	Sienno	4	35-39	93	EK	
324	Sienno	5	35-39	94	EK	
325	Sienno	6	35-39	95	OR	
326	Sienno	7	35-39	96	KPL, PSR	
327	Sienno	8	35-39	97	KPL, OR	
328	Sienno	9	35-39	98	PSR	
329	Sienno	10	35-39	99	NE	
330	Sienno	11	35-39	100	PSR	
331	Sienno	12	35-39	101	EK	
332	Sienno	13	35-39	102	PSR	
333	Sienno	14	35-39	103	PSCH, OR, PSR	
334	Sienno	15	35-39	104	KŁ, PSR	
335	Sienno	16	35-39	105	NE, KW, WSR, PSR	
336	Sienno	17	35-39	106	PSCH, WSR	
337	Sienno	18	35-39	107	NE, WSR, PSR	
338	Sienno	19	35-39	108	EK, KW, PSR	
339	Sienno	20	35-39	109	KŁ, WSR	

340	Sienno	21	35-39	110	NE, OR, PSR	
341	Sienno	22	35-39	111	KPL, OR, PSR	
342	Sienno	23	35-39	112	KPL, OR	
343	Sienno	24	35-39	113	PSR	
344	Sienno	25	35-39	114	NE, PSR	
345	Sienno	26	35-39	115	PSR	
346	Sienno	27	35-39	116	KPL, PSR	
347	Sienno	28	35-39	117	PSR	
348	Sienno	29	35-39	118	PSR/NOW	
349	Sienno	30	35-39	119	PSR/NOW	
350	Sienno	31	35-39	120	PSR	
351	Sienno	32	35-39	121	PSR	
352	Sienno	33	35-39	122	NE, OR	
353	Sienno	34	35-39	123	OR	
354	Sienno	35	35-39	124	NE, PSR	
355	Sienno	36	35-39	125	NE	
356	Sienno	37	35-39	126	EK	
357	Sienno	38	35-39	127	KŁ, OR	
358	Sienno	39	35-39	128	KŁ	
359	Sienno	40	35-39	129	KŁ	
360	Sienno	41	35-39	130	EK, PSR	
361	Sienno	42	35-39	131	NE, PSR	
362	Sienno	43	35-39	132	PSCH, MEZ	
363	Sienno	44	35-39	133	EK, PSR	
364	Sienno	45	35-39	134	PSR	
365	Sienno	46	35-39	135	PSR	
366	Sienno	47	35-39	136	PSR	
367	Sienno	48	35-39	137	PSR	
368	Sienno	49	35-39	138	PSR	
369	Sienno	50	35-39	139	PSR	
370	Sienno	51	35-39	140	NE, PSR	
371	Sienno	52	35-39	141	PSR	
372	Sienno	53	35-39	142	PSR	
373	Sienno	54	35-39	143	PSR	
374	Sienno	55	35-39	144	PSR	
375	Sienno	56	35-39	145	NE	
376	Sienno	57	35-39	146	PSR	
377	Sienno	58	35-39	147	WSR	
378	Sienno	59	35-39	148	NE	
379	Stronno	1	34-38	7	NE/EB, KPOM, OR	
380	Stronno	2	34-38	8	EK, PSR	
381	Stronno	3	34-38	9	PSR/NOW	
382	Stronno	4	34-38	10	PSR/NOW	
383	Stronno	5	34-38	11	NE, PSR/NOW	
384	Stronno	6	34-38	12	PSR, NOW	
385	Stronno	7	34-38	13	MEZ, PSR, NOW	
386	Stronno	8	34-38	14	WSR, PSR	
387	Stronno	9	34-38	15	PSR-NOW	
388	Stronno	10	34-38	16	MEZ	
389	Stronno	11	34-38	17	PSR, NOW	
390	Stronno	12	34-38	18	WSR, PSR	
391	Stronno	13	34-38	19	PSR	
392	Stronno	14	34-38	20	NE, PSR	
393	Stronno	15	34-38	21	EK	
394	Stronno	16	34-38	22	PSR	
395	Stronno	17	34-38	23	KCWR, PSR	
396	Stronno	18	34-38	24	PSR	
397	Stronno	19	34-38	25	PSR	
399	Stronno	20	34-38	26	NE, KŁ, NOW	
399	Stronno	21	34-38	27	KŁ, PSR	
400	Stronno	22	34-38	28	WSR	
401	Stronno	23	34-38	29	EK, OR, WSR, PSR	
402	Stronno	24	34-38	30	PSR-NOW	
403	Stronno	25	34-38	31	PSR-NOW	

404	Stronno	26	34-38	32	EK, PSR-NOW, PSR-NOW	
405	Stronno	27	34-38	33	PSR-NOW	
406	Stronno	28	34-38	34	PSR-NOW	
407	Stronno	29	34-38	35	PSR	
408	Stronno	30	34-38	36	NOW	
409	Stronno	31	34-38	37	WSR	
410	Stronno	32	34-38	38	PSR	
411	Stronno	33	34-38	39	PSR	
412	Stronno	34	34-38	40	PSR	
413	Stronno	35	34-38	41	KPL, KŁ, WSR, PSR-NOW	
414	Stronno	36	34-38	89	KŁ	A
415	Strzelce Dolne	1	36-39	43	LAT, WSR, PSR	Grodzisko RE-JESTR ZAB.
416	Strzelce Dolne	2	36-39	45	WSR	
417	Strzelce Dolne	3	36-39	44	WSR	
418	Strzelce Dolne	4	36-39	46	WSR	
419	Strzelce Dolne	5	35-39	86	PSR	
420	Strzelce Dolne	6	35-39	87	PSR	
421	Strzelce Dolne	7	35-39	88	OR, WSR	
422	Strzelce Dolne	8	35-39	89	KŁ, SR	
423	Strzelce Dolne	9	35-39	90	PSR	
424	Strzelce Dolne	10	35-39	91	KŁ, OR, PSR	
425	Strzelce Dolne	11	35-39	92	PSR	
426	Strzelce Dolne	12	35-39	93	LAT-OR, WSR, PSR	
427	Strzelce Dolne	13	35-39	94	PSR	
428	Strzelce Dolne	14	36-39	42	WSR	
429	Strzelce Dolne	15	36-39	48	WSR, PSR/NOW	
430	Strzelce Dolne	16	36-39	49	EK, NOW	
431	Strzelce Dolne	17	36-39	50	NOW	
432	Strzelce Dolne	18	36-39	51	EK, WSR	
433	Strzelce Dolne	19	36-39	52	OR	
434	Strzelce Dolne	20	36-39	47	WSR	
435	Strzelce Górne	1	36-39	28	PSR	
436	Strzelce Górne	2	35-39	119	SR	
437	Strzelce Górne	3	35-39	120	KŁ	
438	Strzelce Górne	4	35-39	121	SR	
439	Strzelce Górne	5	35-39	122	SR	
440	Strzelce Górne	6	35-39	123	SR	
441	Strzelce Górne	7	35-39	124	PSR	

442	Strzelce Górne	8	36-39	25	WSR	
443	Strzelce Górne	9	36-39	22	WSR, NOW	
444	Strzelce Górne	10	36-39	23	WSR	
445	Strzelce Górne	11	36-39	24	WSR	
446	Strzelce Górne	12	36-39	26	KAK, PSR/NOW	
447	Strzelce Górne	13	36-39	27	EK, KŁP	
448	Strzelce Górne	14	36-39	29	WSR, PSR/NOW	
449	Strzelce Górne	15	36-39	30	OR, NOW	
450	Strzelce Górne	16	36-39	31	KPL, KŁP, PSR	
451	Strzelce Górne	17	36-39	32	EK	
452	Strzelce Górne	18	36-39	33	NOW	
453	Strzelce Górne	19	36-39	34	WSR	
454	Strzelce Górne	20	36-39	35	KŁ, WSR	
455	Strzelce Górne	21	36-39	36	NOW	
456	Strzelce Górne	22	36-39	37	EK	
457	Strzelce Górne	23	36-39	38	KŁP, NOW	
458	Strzelce Górne	24	36-39	39	EK, KPL, PSR	
459	Strzelce Górne	25	36-39	40	NOW	
460	Strzelce Górne	26	36-39	41	PSR/NOW	
461	Suponin	1	34-40	200	KPL, PSR	
462	Suponin	2	34-40	201	PSR-NOW	
463	Suponin	3	34-40	202	PSR	
464	Suponin	4	34-40	203	PSR-NOW	
465	Suponin	5	34-40	204	WSR, PSR-NOW	
466	Suponin	6	34-40	205	NOW	
468	Suponin	7	34-40	206	EK, OR, WSR, PSR-NOW	
469	Suponin	8	34-40	207	KPL, PSR-NOW	
470	Suponin	9	34-40	208	WSR, PSR	
471	Suponin	10	34-40	209	PSR	
472	Suponin	11	34-40	210	OR, PSR	
473	Suponin	12	35-40	5	EK, KŁ, PSR	
474	Suponin	13	35-40	6	KŁ, PSR	
475	Suponin	14	35-40	7	PSR	
476	Suponin	15	35-40	8	KŁ, PSR	
477	Suponin	16	35-40	9	KŁ, PSR	
478	Suponin	17	35-40	10	LAT, PSR	
479	Suponin	18	35-40	11	PSR	
480	Suponin	19	35-40	12	EK, PSR-NOW	
481	Suponin	20	35-40	13	KŁ, PSR	
482	Suponin	21	35-40	14	PSR-NOW	
483	Suponin	22	35-40	15	KPL, PSR	
484	Suponin	23	35-40	16	PSR-NOW	
485	Suponin	24	35-40	17	KŁ	
486	Suponin	25	35-40	18	PSR-NOW	
487	Suponin	26	35-40	19	PSR-NOW	
488	Trzebień	1	35-39	39	NESCH, PSR	
489	Trzebień	2	35-39	40	EK, WEB, OR, PSR	

490	Trzebień	3	35-39	41	PSCH	
491	Trzebień	4	35-39	42	PSR	
492	Trzebień	5	35-39	43	KAK, OR, PSR/NOW	
493	Trzebień	6	35-39	44	EK, OR, PSR/NOW	
494	Trzebień	7	35-39	45	NE	
495	Trzebień	8	35-39	46	EK, LAT, PSR	
496	Trzebień	9	35-39	47	PSR	
497	Trzebień	10	35-39	48	PSR	
498	Trzebień	11	35-39	49	PSR	
499	Trzebień	12	35-39	50	KPL, OR	
500	Trzebień	13	35-39	51	EK	
501	Trzebień	14	35-39	52	PRADZIEJE	
502	Trzebień	15	35-39	53	OR	
503	Trzebień	16	35-39	54	EK, LAT-OR	
504	Trzebień	17	35-39	55	EK	
505	Trzebień	18	33-39	197	NOW	
506	Trzebień	19	33-39	198	KŁ, NOW	
507	Trzebień	20	33-39	199	KPL, KAK, KŁ, OR, NOW	
508	Trzebień	21	33-39	200	NOW	
509	Trzebień	22	33-39	201	OR, PSR- NOW	
510	Trzebień	23	33-39	202	NOW	
511	Trzebień	24	33-39	203	NE, KŁ, NOW	
512	Trzeciewiec	1	35-39	29	PSR	
513	Trzeciewiec	2	35-39	30	NE	
514	Trzeciewiec	3	35-39	31	PSR	
515	Trzeciewiec	4	35-39	32	WSR, PSR	
516	Trzeciewiec	5	35-39	33	SR	
517	Trzeciewiec	6	35-39	34	PSR	
518	Trzeciewiec	7	35-39	35	SR	
519	Trzeciewiec	8	35-39	36	SR	
520	Trzeciewiec	9	35-39	37	PSR	
521	Trzeciewiec	10	35-39	222	KŁ, PSR	
522	Trzeciewiec	11	35-39	223	PSR	
523	Trzeciewiec	12	35-39	224	NE	
524	Trzeciewiec	13	35-39	225	NESCH, PSR/NOW	
525	Trzeciewiec	14	35-39	226	KŁ	
526	Trzeciewiec	15	35-39	227	PSR	
527	Trzeciewiec	16	35-39	228	PSR	
528	Trzeciewiec	17	35-39	229	KPL, PSR	
529	Trzeciewiec	18	35-39	230	PSR	
530	Trzeciewiec	19	35-39	231	NE, PSR	
531	Trzeciewiec	20	35-39	232	NE, KŁ, OR, WSR, PSR	
532	Trzeciewiec	21	35-39	233	MEZ/, OR	
533	Trzeciewiec	22	35-39	234	KPL, KŁ, OR, WSR, PSR	
534	Trzeciewiec	23	35-39	235	WEB, KŁ, WSR, PSR	
535	Trzeciewiec	24	35-39	236	WSR	
536	Trzeciewiec	25	35-39	237	KPL, LAT-OR	
537	Trzeciewiec	26	35-39	238	PSR	
538	Trzeciewiec	27	35-39	239	PSR	
539	Trzeciewiec	28	35-39	240	NE, PSR/NOW	
540	Trzeciewiec	29	35-39	241	PSR	
541	Trzeciewiec	30	35-39	242	KPL, OR	
542	Trzeciewiec	31	35-39	243	KAK, WSR, PSR	
543	Trzeciewiec	32	35-39	244	PSR	
544	Trzeciewiec	33	35-39	245	NE, KŁ, OR, WSR, PSR	
545	Trzeciewiec	34	35-39	246	NE, PSR	
546	Trzeciewiec	35	35-39	247	WSR, PSR	
547	Trzeciewiec	36	35-39	248	NE, OR, WSR, PSR	

548	Trzeciewiec	37	35-39	249	EK, KŁ, PSR	
549	Trzeciewiec	38	35-39	250	KPL, OR	
550	Trzeciewiec	39	35-39	251	EK	
551	Trzeciewiec	40	35-39	252	NE	
552	Trzeciewiec	41	35-39	253	NE	
553	Trzeciewiec	42	35-39	254	OR, PSR	
554	Trzeciewiec	43	35-39	255	PSR	
555	Trzeciewiec	44	35-39	256	MEZ, PSR	
556	Trzeciewiec	45	34-40	197	OR	
557	Trzeciewiec	46	34-40	198	OR	
558	Trzeciewiec	47	34-40	199	OR	
559	Trzeciewiec	48	35-40	1	EK	
560	Trzeciewiec	49	35-40	2	WEB, KŁ, PSR	
561	Trzeciewiec	50	35-40	3	KŁ	
562	Trzeciewiec	51	35-40	4	OR, PSR	
563	Trzęsacz	1	35-39	81	SR	
564	Trzęsacz	2	35-39	82	PSR	
565	Trzęsacz	3	35-39	83	KŁ, WSR, PSR	
566	Trzęsacz	4	35-39	84	PSR	
567	Trzęsacz	5	35-39	85	PSR	
568	Trzęsacz	6	35-40	70	KCWR, KPL, WSR, PSR- NOW	
569	Trzęsacz	7	35-40	71	NE, PSR- NOW	
570	Trzęsacz	8	35-40	72	EK, KCWR, PSR	
571	Trzęsacz	9	35-40	73	PSR	
572	Trzęsacz	10	35-40	74	PSR	
573	Trzęsacz	11	35-40	75	KL	
574	Trzęsacz	12	35-40	76	EK, WSR	
575	Trzęsacz	13	35-40	77	EK, PSR- NOW	
576	Trzęsacz	14	35-40	78	PSR	
577	Trzęsacz	15	35-40	79	EK	
578	Trzęsacz	16	35-40	80	EK, OR, PSR- NOW	
579	Trzęsacz	17	35-40	81	WEB	
580	Trzęsacz	18	35-40	82	PSR	
581	Trzęsacz	19	35-40	83	KPL, KŁ	
582	Trzęsacz	20	35-40	84	KPL, OR, WSR	
583	Trzęsacz	21	35-40	85	NE-WEB, WEB, OR, PSR-NOW	
584	Trzęsacz	22	35-40	86	EK, OR, PSR- NOW	
585	Trzęsacz	23	35-40	87	EK, OR	
586	Trzęsacz	24	35-40	88	PSR-NOW	
587	Trzęsacz	25	35-40	89	KŁ, LAT-OR, PSR-NOW	
588	Trzęsacz	26	35-40	90	KPL, OR	
589	Trzęsacz	27	35-40	91	NOW	
590	Trzęsacz	28	35-40	92	WSR, PSR- NOW	
591	Trzęsacz	29	35-40	93	WSR	
592	Trzęsacz	30	35-40	94	PSR-NOW	
593	Trzęsacz	31	35-40	95	NOW	
594	Trzęsacz	32	35-40	96	OR	
595	Trzęsacz	33	35-40	97	KŁ, OR, WSR, PSR-NOW	
596	Trzęsacz	34	35-40	98	WSR, PSR	
597	Trzęsacz	35	35-40	99	KŁ, PSR-NOW	
598	Trzęsacz	36	35-40	100	EK, OR, WSR, PSR-NOW	
599	Trzęsacz	37	35-40	101	OR, PSR- NOW	
600	Trzęsacz	38	35-40	102	OR, WSR, PSR-NOW	

601	Trzęsacz	39	35-40	103	WSR, PSR-NOW	
602	Trzęsacz	40	35-40	104	EK, LAT-OR, WSR, PSR-NOW	
603	Trzęsacz	41	35-40	105	KŁ, PSR-NOW	
604	Trzęsacz	42	35-40	106	KŁ, PSR-NOW	
605	Trzęsacz	43	35-40	107	WSR, PSR-NOW	
606	Trzęsacz	44	35-40	108	WSR, PSR-NOW	
607	Włóki	1	35-39	38	OR, WSR	
608	Włóki	2	35-39	39	KŁ	
609	Włóki	3	35-39	40	KŁ, SR	
610	Włóki	4	35-39	41	PSR	
611	Włóki	5	35-39	42	KŁ, WSR, PSR, NOW	
612	Włóki	6	35-39	43	KŁ, SR	
613	Włóki	7	35-39	44	KCSZ	
614	Włóki	8	35-39	45	SR	
615	Włóki	9	35-39	46	SR	
616	Włóki	10	35-39	47	NE, PSR	
617	Włóki	11	35-39	48	KŁ, SR	
618	Włóki	12	35-39	49	KŁ	
619	Włóki	13	35-39	50	KŁ, WSR	
620	Włóki	14	35-39	51	KPL, KAK, WEB, PSR	
621	Włóki	15	35-39	52	KŁ, WSR	
622	Włóki	16	35-39	53	PSCH, OR, WSR	
623	Włóki	17	35-39	54	WEB, WSR	
624	Włóki	18	35-39	55	KŁ	
625	Włóki	19	35-39	56	EK	
626	Włóki	20	35-39	57	KŁ, OR	
627	Włóki	21	35-39	58	OR	
628	Włóki	22	35-39	59	KCWR, KPL, WEB, PSR	
629	Włóki	23	35-39	60	PSR	
630	Włóki	24	35-39	61	WSR, PSR	
631	Włóki	25	35-39	62	SR	
632	Włóki	26	35-39	63	SR	
633	Włóki	27	35-39	64	WEB, OR, SR	
634	Włóki	28	35-39	65	PSR	
635	Włóki	29	35-39	66	KŁ, PSR	
636	Włóki	30	35-39	67	SR	
637	Włóki	31	35-39	68	KŁ, OR, SR	
638	Włóki	32	35-39	69	SR	
639	Włóki	33	35-39	70	KPL, KŁ	
640	Włóki	34	35-39	71	KPL, NESCH, OR, PSR	
641	Włóki	35	35-39	72	KŁ	
642	Włóki	36	35-39	73	WSR, PSR	
643	Włóki	37	35-39	74	PSCH	
644	Włóki	38	35-39	74	NESCH, KŁ, OR, SR	
645	Włóki	39	35-39	76	SR	
646	Włóki	40	35-39	77	k.świderska, PSR	
647	Włóki	41	35-39	78	SR	
648	Włóki	42	35-39	79	SR	
649	Włóki	43	35-39	80	NESCH	
650	Wudzyn	1	33-38	73	KPL	A
651	Wudzyn	2	34-38	1	HA, PSR	
652	Wudzyn	3	33-38	74	KP, WSR, PSR-NOW	A
653	Wudzyn	4	33-38	75	KP	A
654	Wudzyn	5	34-38	2	KPL, NOW	
655	Wudzyn	6	33-38	76	KP	A
656	Wudzyn	7	33-38	77	KP, WSR, PSR	
657	Wudzyn	8	33-38	78	KP	

658	Wudzyn	9	33-38	79	KP	
659	Wudzyn	10	33-38	80	WEB, PSR	
660	Wudzyn	11	33-38	81	PSR-NOW	
661	Wudzyn	12	33-38	82	PSR-NOW	
662	Wudzyn	13	33-38	83	PSR-NOW	
663	Wudzyn	14	33-38	84	KPL, WEB, PSR-NOW	
664	Wudzyn	15	33-38	85	PSR-NOW	
665	Wudzyn	16	33-38	86	PSR-NOW	
666	Wudzyn	17	33-38	87	WSR, PSR-NOW	
667	Wudzyn	18	33-38	88	PSR-NOW	
668	Wudzyn	19	33-38	89	OR, PSR-NOW	
669	Wudzyn	20	33-38	90	NE	
670	Wudzyn	21	33-38	91	PSR-NOW	
671	Wudzyn	22	33-38	92	PSR-NOW	
672	Wudzyn	23	33-38	93	PSR-NOW	
673	Wudzyn	24	33-38	94	PSR-NOW	
674	Wudzyn	25	33-38	95	KPL	
675	Wudzyn	26	33-38	96	PSR-NOW	
676	Wudzyn	27	33-38	97	EK, KŁ, PSR-NOW	
677	Wudzyn	28	33-38	98	WSR, PSR	
678	Wudzyn	29	33-38	99	PSR-NOW	
679	Wudzyn	30	33-38	100	PSR	
680	Wudzyn	31	33-38	101	NE, NOW	
681	Wudzyn	32	33-38	102	WSR, PSR	
682	Wudzyn	33	33-38	103	OR, PSR	
683	Wudzyn	34	33-38	104	WSR, PSR, NOW	
684	Wudzyn	35	33-38	105	WSR, PSR	
685	Wudzyn	36	33-38	106	OR, WSR, PSR-NOW	
686	Wudzyn	37	33-38	107	PSR	
687	Wudzyn	38	33-38	108	NOW	
688	Wudzyn	39	33-38	109	PSR-NOW	
689	Wudzynek	1	33-39	66	KP	A
690	Wudzynek	2	33-38	110	EK, OR, WSR, NOW	
691	Wudzynek	3	33-39	67	KŁ	A
692	Wudzynek	4	34-38	3	EK, KPOM	A
693	Wudzynek	5	33-38	111	PSR-NOW	
694	Wudzynek	6	33-38	112	EK, LAT-OR, WSR, PSR-NOW	
695	Wudzynek	7	33-38	113	OR, WSR, PSR-NOW	
696	Wudzynek	8	33-38	114	KŁ, ORWSR, PSR	
697	Wudzynek	9	33-39	68	EK	
698	Wudzynek	10	33-39	69	NE, NOW	
699	Wudzynek	11	33-39	70	NOW	
700	Wudzynek	12	33-39	71	EK, KŁ, NOW	
701	Wudzynek	13	33-39	72	WSR, NOW	
702	Wudzynek	14	33-39	73	KPL, KAK, KŁ, NOW	
703	Wudzynek	15	33-39	74	NE	
704	Wudzynek	16	33-39	75	NOW	
705	Wudzynek	17	33-39	76	KŁ, LAT-OR, NOW	
706	Wudzynek	18	33-39	77	NE, NOW	
707	Wudzynek	19	33-39	78	NOW	
708	Wudzynek	20	33-39	79	KP, KW, NOW	
709	Wudzynek	21	33-39	80	WSR, NOW	
710	Wudzynek	22	33-39	81	EK	
711	Wudzynek	23	33-39	82	KAK, KŁ, OR, WSR, PSR-NOW	

712	Wudzynek	24	33-39	83	WSR, PSR-NOW	
713	Wudzynek	25	33-39	84	MEZ, KŁ, NOW	
714	Wudzynek	26	33-39	85	EK, PSR-NOW	
715	Wudzynek	27	33-39	86	EK, NOW	
716	Wudzynek	28	33-39	87	EK, KŁ, WSR	
717	Wudzynek	29	33-39	88	EK, KŁ, NOW	
718	Wudzynek	30	33-39	89	KPL, LAT, WSR, NOW	
719	Wudzynek	31	33-39	90	KPL, KŁ	
720	Wudzynek	32	33-39	91	KPL, KŁ, OR, PSR-NOW	
721	Wudzynek	33	33-39	92	NOW	
722	Wudzynek	34	33-39	93	KŁ, PSR-NOW	
723	Wudzynek	35	33-39	94	NE, NOW	
724	Wudzynek	36	33-39	95	NOW	
725	Wudzynek	37	33-39	96	WSR	
726	Wudzynek	38	33-39	97	KŁ, WSR, NOW	
727	Wudzynek	39	33-39	98	OR, NOW	

728	Wudzynek	40	33-39	99	NE	
729	Wudzynek	41	33-39	100	NE, WSR, NOW	
730	Zalesie	1	35-39	149	KPOM	A
731	Zalesie	2	35-39	150	EK, KŁ	
732	Zalesie	3	35-39	151	KAK, KŁ, OR	
733	Zalesie	4	35-39	152	KPL, KŁ, OR, PSR	
734	Zalesie	5	35-39	153	EK	
735	Zalesie	6	35-39	154	NESCH, KŁ	
736	Zalesie	7	35-39	155	MEZ, KŁ, OR, PSR	
737	Zalesie	8	35-39	156	KPL, KŁ, OR, WSR, PSR	
738	Zalesie	9	35-39	157	PSR	
739	Zalesie	10	35-39	158	KPL, KŁ, OR	
740	Zalesie	11	34-38	42	PSR-NOW	
741	Zalesie	12	34-38	43	NOW	
742	Zalesie	13	34-38	44	EK, PSR-NOW	
743	Zalesie	14	34-38	45	PSR-NOW	

Wykaz użytych skrótów:

A – stanowisko archiwalne RZ - rejestr zabytków

K. - kultura

EK – epoka kamienia

PSch – paleolit schyłkowy

MEZ – mezolit

NE – neolit

NESch – neolit schyłkowy

KCWR – kultura ceramiki wstęgowej rytej (neolit)

KL – kultura lendzielska (neolit)

KPL – kultura pucharów lejkowatych (neolit)

KAK – kultura amfor kulistych (neolit)

KCSZ – kultura ceramiki sznurowej (neolit)

EB – epoka brązu

WEB – wczesna epoka brązu

KŁ – kultura łużycka

KŁ- KPOM– kultura łużycka- kultura pomorska

KPOM – kultura pomorska

HA-LA – okres halsztacki – okres lateński

LAT – okres lateński

OR – okres rzymski

KW – kultura wielbarska

KP – kultura przeworska

SR - średniowiecze

WSR – wczesne średniowiecze

PSR – późne średniowiecze

NOW – czasy nowożytne

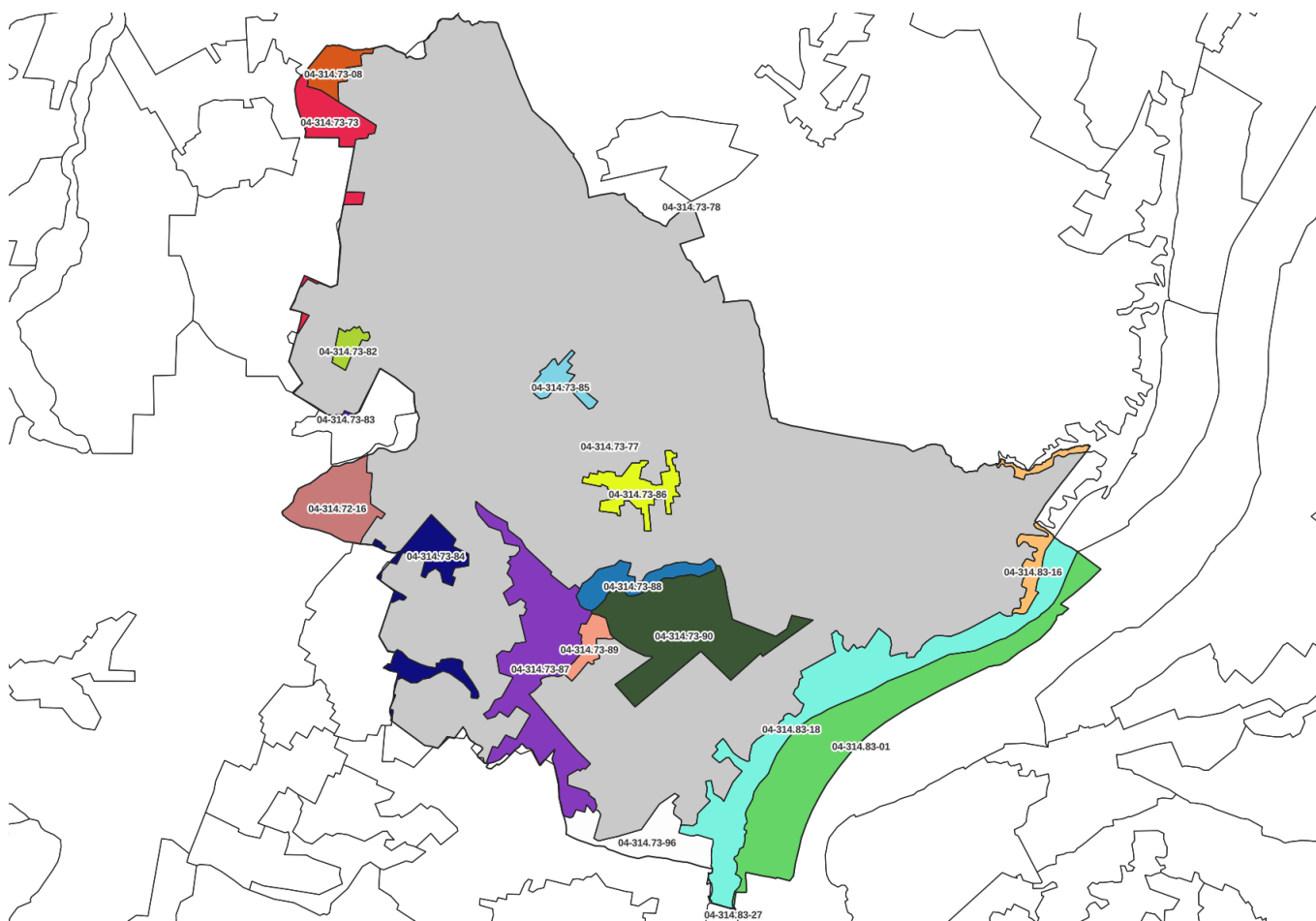
Wykaz cmentarzy podlegających ochronie konserwatorskiej:

- Borówno – cm. ewangelicki
- Borówno-Augustowo – cm. ofiar terroru hitlerowskiego
- Dobrcz – cm. parafialny przykościelny
- Dobrcz – cm. parafialny nowy
- Kotomierz – cm. ewangelicki
- Kotomierz – cm. ewangelicki
- Kozielec – cm. ewangelicki
- Kozielec – cm. ewangelicki
- Kusowo – cm. pocholeryczny
- Pauliny – cm. ewangelicki
- Pyszczyń – cm. ewangelicki
- Sienno – cm. ewangelicki
- Stronno – cm. ewangelicki
- Strzelce Dolne – cm. ewangelicki
- Strzelce Dolne – cm. ewangelicki
- Strzelce Górne – cm. Ewangelicki (rodowy)
- Trzeciewiec – cm. ewangelicki
- Trzęsacz – cm. ewangelicki
- Włóki – cm. ewangelicki
- Włóki – cm. żołnierzy polskich 1939-1945

- Włóki – cm. katolicki przykościelny
- Wudzyn – cm. wojenny
- Wudzyn – cm. ewangelicki
- Wudzyn – cm. ewangelicki
- Wudzynek – cm. ewangelicki
- Zalesie – cm. ewangelicki
- Zła Wieś – cm. ewangelicki

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSEK ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

Audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego został przyjęty uchwałą nr LXI/851/23 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 września 2023 r. w sprawie audytu krajobrazowego dla województwa kujawsko-pomorskiego.

Mapa. Jednostki krajobrazowe wydzielone w Audycie krajobrazowym dla województwa kujawsko-pomorskiego na terenie gminy Dobrcz.
Źródło: Audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego

Teren gminy Dobrcz jest z jednej strony bardzo zróżnicowany pod względem krajobrazowym, gdyż został objęty granicami prawie 20 jednostek krajobrazowych wydzielonych w Audycie, ale jednocześnie większość gminy leży w zasięgu jednej z nich. Większość jednostek notowanych na terenie gminy wykracza poza jej granice, a niektóre jednostki krajobrazowe obecne na terenie gminy zajmują bardzo nieduże powierzchnie. Wskutek tego zdecydowana większość gminy objęta jest 5-6 największymi jednostkami.

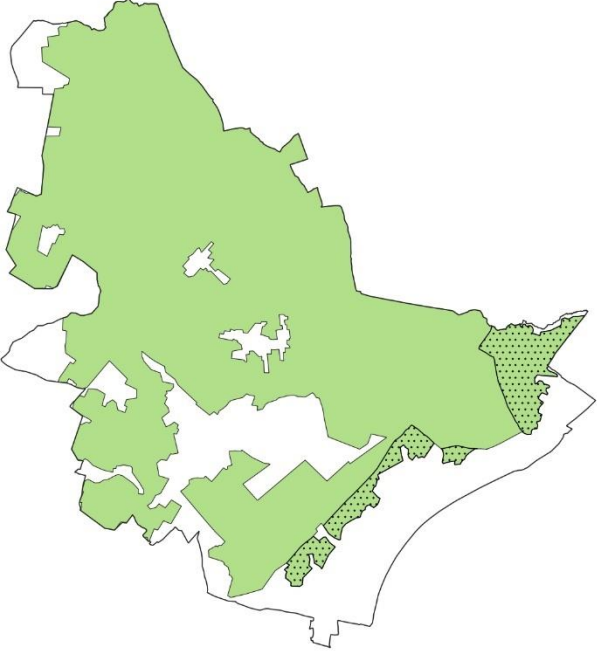
Żadna z jednostek nie została zakwalifikowana do kategorii „krajobrazów priorytetowych”, które zgodnie z definicją ustawową stanowią „krajobraz szczególnie cenny dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne lub estetyczno-widokowe, i jako taki wymagający zachowania lub określenia zasad i warunków jego kształtowania”.

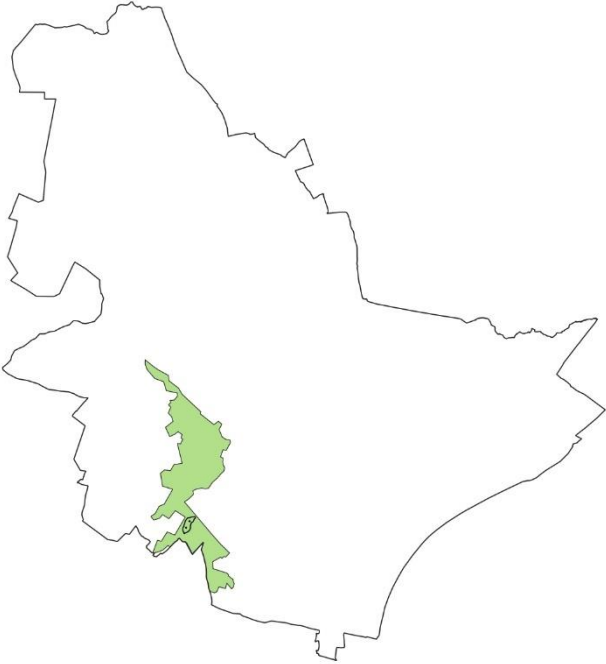
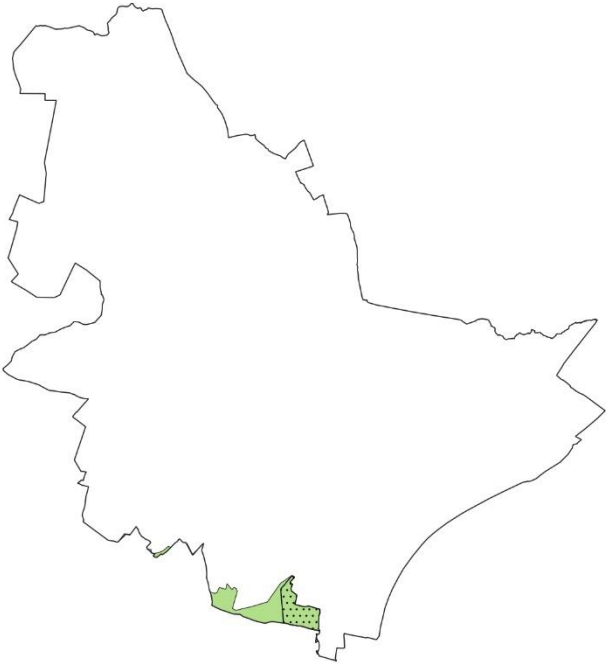
Pomimo to, większość obszaru gminy obejmują jednostki dla których formułuje się rekomendacje, które należy uwzględniać przy sporządzaniu mpzp, ze względu na położenie w granicach tych jednostek obszarów lub obiektów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Rekomendacje te obowiązują

tylko w granicach ww obszarów lub obiektów chronionych. Kilka jednostek tego typu obejmuje teren gminy, ale obiekty/obszary, dla których obowiązują rekomendacje znajdują się poza terenem gminy.

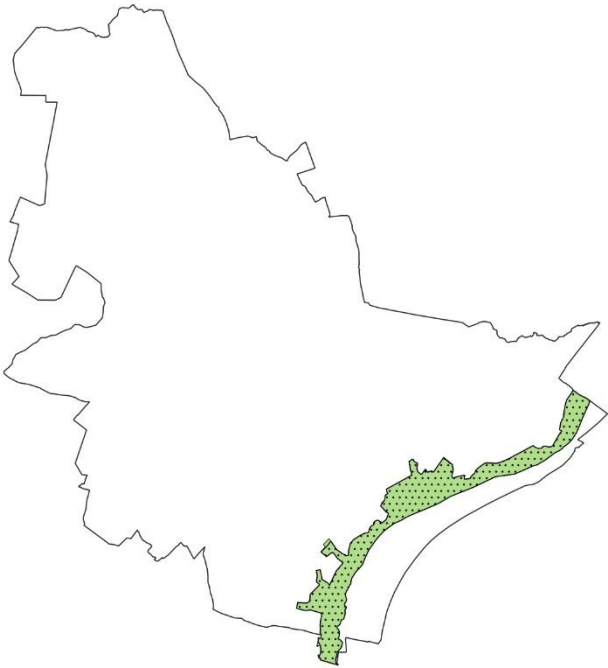
Poniżej przedstawiono zasięgi jednostek krajobrazowych oraz zasięgi obszarów w ramach tych jednostek, dla których obowiązują rekomendacje:

Zostały one przedstawione poniżej:

Oznaczenie jednostki	Rekomendacje dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów (niektóre dotyczą części jednostek zlokalizowanych poza gminą Dobrcz)
 04-314.73-77	REKOMENDACJE OBOWIĄZUJĄ TYLKO NA WSKAZANEJ SZRAFEM CZĘŚCI JEDNOSTKI • Nieprzekształcanie nieużytków i trwałych użytków zielonych na grunty orne. • Niewprowadzanie zabudowy na obszarach o urozmaiconej rzeźbie terenu, w szczególności stref krawędziowych dolin i rynien polodowcowych. • Dążenie do zwiększania udziału terenów zieleni oraz jego różnorodności na terenach o intensywnej zabudowie w celu poprawy ich walorów estetycznych. • Ograniczanie rozpraszania zabudowy poprzez jej koncentrację w granicach jednostek osadniczych. • Na terenach przeznaczonych pod zabudowę minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej nie mniejszy niż przeważający dla danego typu zabudowy już istniejącej w danej części krajobrazu. • Kształtowanie linii zabudowy z dążeniem do lokalizowania części budynku przeznaczenia podstawowego wzdłuż jednej linii, z niesytuowaniem części gospodarczo-garażowej budynku przed częścią mieszkalną. • Stosowanie w obrębie danego zespołu zabudowy jednolitej kolorystyki elewacji i dachów budynków. • Realizacja budynków o stonowanej kolorystyce elewacji, tynki w barwach pastelowych, w szczególności odcienie: bieli, szarości i beżu. • Stosowanie pokryć dachowych o kolorystyce zbliżonej do barw naturalnych, w szczególności odcienie: terakoty, bordo, brązu, szarości, czerni. Wykluczenie stosowania barw intensywnych i jaskrawych. • Wprowadzanie zieleni izolacyjnej w otoczeniu obiektów generujących uciążliwości akustyczne i zapachowe, takich jak: szlaki komunikacyjne, zakłady przemysłowe, składowiska odpadów, ферmy hodowlane w celu ochrony sąsiedniej zabudowy, w szczególności mieszkaniowej, usług zdrowia, oświaty i rekreacji. • Lokalizowanie obiektów działalności usługowej, w tym handlowej poprzez adaptację istniejącej zabudowy lub wprowadzanie nowych obiektów nawiązujących do zabudowy sąsiedniej. • Utrzymanie widoku przedpola ekspozycji na grodzisko w Strzelcach Dolnych poprzez prawidłowe formowanie zieleni wysokiej oraz nielokalizowanie zabudowy i infrastruktury technicznej dysharmonijnych w krajobrazie. • Niewprowadzanie w obszarze widzenia z punktów widokowych: Góra Zamkowa w Unisławiu zabudowy dysharmonijnej w krajobrazie. • Na terenach zagrożonych erozją wodną i wietrzną prowadzić gospodarkę skutkującą poprawą stosunków wodnych, w szczególności poprzez: zachowanie istniejących oraz wprowadzanie nowych zadrzewień, miedz.

 04-314.73-87	REKOMENDACJE OBOWIĄZUJĄ TYLKO NA WSKAZANEJ SZRAFEM CZĘŚCI JEDNOSTKI • Wyznaczenie stref buforowych wymagających ustalenia szczególnych zasad ich zagospodarowania, w tym wykluczenia z zabudowy, w sąsiedztwie zbiorników i cieków, z wyjątkiem zagospodarowania na cele przestrzeni publicznej. • Zachowanie terenów leśnych, dokonywanie zalesień i prowadzenie gospodarki leśnej zapewniającej wysokie walory krajobrazowe. • Zachowanie istniejących naturalnych lub półnaturalnych systemów przyrodniczych, powiązanych ze sobą przestrzennie oraz pełniących ważną funkcję przyrodniczą i krajobrazową.
 04-314.73-96	REKOMENDACJE OBOWIĄZUJĄ TYLKO NA WSKAZANEJ SZRAFEM CZĘŚCI JEDNOSTKI • Niewprowadzanie zabudowy na obszarach o urozmaiconej rzeźbie terenu, w szczególności stref krawędziowych dolin i rynien połodowcowych. • Dążenie do zwiększania udziału terenów zieleni oraz jego różnorodności na terenach o intensywnej zabudowie w celu poprawy ich walorów estetycznych. • Ograniczanie rozpraszania zabudowy poprzez jej koncentrację w granicach jednostek osadniczych. • Na terenach przeznaczonych pod zabudowę minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej nie mniejszy niż przeważający dla danego typu zabudowy już istniejącej w danej części krajobrazu. • Kształtowanie linii zabudowy z dążeniem do lokalizowania części budynku przeznaczenia podstawowego wzdłuż jednej linii, z niesytuowaniem części gospodarczo-garażowej budynku przed częścią mieszkalną. • Stosowanie w obrębie danego zespołu zabudowy jednolitej kolorystyki elewacji i dachów budynków. • Niewprowadzanie obcych stylistycznie elementów konstrukcyjnych i zdobniczych budynków, w szczególności charakterystycznych dla innych regionów kraju np. chaty góralskie, budynki w stylu zamkowym. • Stosowanie materiałów wykończeniowych pochodzenia naturalnego takich jak drewno, kamień, cegła. • Realizacja budynków o stonowanej kolorystyce elewacji, tynki w barwach pastelowych, w szczególności odcienie: bieli, szarości i beżu. • Stosowanie pokryć dachowych o kolorystyce zbliżonej do barw naturalnych, w szczególności odcienie: terakoty, bordo, brązu, szarości, czerni. Wykluczenie stosowania barw intensywnych i jaskrawych. • Wprowadzanie zieleni izolacyjnej w otoczeniu obiektów generujących uciążliwość akustyczne i zapachowe, takich jak: szlaki komunikacyjne, zakłady przemysłowe, składowiska odpadów, ферmy hodowlane w celu ochrony sąsiedniej zabudowy, w szczególności mieszkaniowej, usług zdrowia, oświaty i rekreacji. • Lokalizowanie obiektów działalności usługowej, w tym handlowej poprzez adaptację istniejącej zabudowy lub wprowadzanie nowych obiektów nawiązujących do zabudowy sąsiedniej. • Niewprowadzanie w obszarze widzenia z punktu widokowego Uroczysko Prodnia w Jaruzynie zabudowy i infrastruktury technicznej dysharmonijnych w krajobrazie. • Zachowanie istniejących naturalnych lub półnaturalnych systemów przyrodniczych, powiązanych ze sobą przestrzennie oraz pełniących ważną funkcję przyrodniczą i krajobrazową.

 04-314.83-01	REKOMENDACJE OBOWIĄZUJĄ NA TERENIE CAŁEJ JEDNOSTKI • Nieprzekształcanie nieużytków i trwałych użytków zielonych na grunty orne. • Niewprowadzanie zabudowy na obszarach o urozmaiconej rzeźbie terenu, w szczególności stref krawędziowych dolin i rynien polodowcowych. • Wyznaczenie stref buforowych wymagających ustalenia szczególnych zasad ich zagospodarowania, w tym wykluczenia z zabudowy, w sąsiedztwie zbiorników i cieków, z wyjątkiem zagospodarowania na cele przestrzeni publicznej. • Niewprowadzanie w obszarze widzenia z punktów widokowych: Góra Zamkowa w Unisławiu, Skarpa w parku w Kozielcu zabudowy i infrastruktury technicznej dysharmonijnych w krajobrazie. • Utrzymanie otwarcia widokowego z punktu widokowego w Kozielcu od strony wschodniej poprzez ochronę i kształtowanie zieleni śródpolnej, przydrożnej i przywodnej w dnie doliny Wisły. • Utrzymanie otwarcia widokowego z punktu widokowego Góra Zamkowa w Unisławiu poprzez ochronę i kształtowanie zieleni śródpolnej, przydrożnej i przywodnej w dnie doliny Wisły od strony północnej i północno-zachodniej. • Utrzymanie widoku przedpola ekspozycji na grodzisko w Strzelcach Dolnych poprzez prawidłowe formowanie zieleni wysokiej oraz nielokalizowanie zabudowy i infrastruktury technicznej dysharmonijnych w krajobrazie. • Na terenach zagrożonych erozją wodną i wietrzną prowadzić gospodarkę skutkującą poprawą stosunków wodnych, w szczególności poprzez: zachowanie istniejących oraz wprowadzanie nowych zadrzewień, miedz. • Utrzymanie łączności pomiędzy poszczególnymi ekosystemami cennymi przyrodniczo pełniącymi funkcję m.in. korytarzy ekologicznych.
 04-314.83-16	REKOMENDACJE OBOWIĄZUJĄ NA TERENIE CAŁEJ JEDNOSTKI • Nieprzekształcanie nieużytków i trwałych użytków zielonych na grunty orne. • Dążenie do zwiększania udziału terenów zieleni oraz jego różnorodności na terenach o intensywnej zabudowie w celu poprawy ich walorów estetycznych. • Na terenach przeznaczonych pod zabudowę minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej nie mniejszy niż przeważający dla danego typu zabudowy już istniejącej w danej części krajobrazu. • Kształtowanie linii zabudowy z dążeniem do lokalizowania części budynku przeznaczenia podstawowego wzdłuż jednej linii, z niesytuowaniem części gospodarczo-garażowej budynku przed częścią mieszkalną. • Stosowanie w obrębie danego zespołu zabudowy jednolitej kolorystyki elewacji i dachów budynków. • Realizacja budynków o stonowanej kolorystyce elewacji, tynki w barwach pastelowych, w szczególności odcienie: bieli, szarości i beżu. • Stosowanie pokryć dachowych o kolorystyce zbliżonej do barw naturalnych, w szczególności odcienie: terakoty, bordo, brązu, szarości, czerni. Wykluczenie stosowania barw intensywnych i jaskrawych. • Niewprowadzanie w obszarze widzenia z punktów widokowych: Góra Zamkowa w Unisławiu zabudowy i infrastruktury technicznej dysharmonijnych w krajobrazie. • Utrzymanie otwarcia widokowego z punktu widokowego Góra Zamkowa w Unisławiu poprzez ochronę i kształtowanie zieleni śródpolnej, przydrożnej i przywodnej w dnie doliny Wisły od strony północnej i północno-zachodniej. • Na terenach zagrożonych erozją wodną i wietrzną prowadzić gospodarkę skutkującą poprawą stosunków wodnych, w szczególności poprzez: zachowanie istniejących oraz wprowadzanie nowych zadrzewień, miedz. • Zachowanie terenów leśnych, dokonywanie zalesień i prowadzenie gospodarki leśnej zapewniającej wysokie walory krajobrazowe. • Zachowanie dotychczasowych proporcji powierzchniowych między obszarami leśnymi i nieleśnymi. • Utrzymanie dotychczasowej funkcji sadów, użytków zielonych, nieużytków, zadrzewień i alei przydrożnych. • Zachowanie istniejących naturalnych lub półnaturalnych systemów przyrodniczych, powiązanych ze sobą przestrzennie oraz pełniących ważną funkcję przyrodniczą i krajobrazową.

 04-314.83-18	REKOMENDACJE OBOWIĄZUJĄ TYLKO NA WSKAZANEJ SZRAFEM CZĘŚCI JEDNOSTKI • Niewprowadzanie zabudowy na obszarach o urozmaiconej rzeźbie terenu, w szczególności stref krawędziowych dolin i rynien polodowcowych. • Nielokalizowanie nowej zabudowy i sieci infrastruktury technicznej dysharmonijnych w krajobrazie w rejonie strefy krawędziowej doliny Wisły oraz w obrębie i otoczeniu parowów (unikalnych form geomorfologicznych). • Nielokalizowanie zabudowy i niezalesianie terenów w otoczeniu grodziska w Strzelcach Dolnych. • Dążenie do zwiększania udziału terenów zieleni oraz jego różnorodności na terenach o intensywnej zabudowie w celu poprawy ich walorów estetycznych. • Ograniczanie rozpraszania zabudowy poprzez jej koncentrację w granicach jednostek osadniczych. • Na terenach przeznaczonych pod zabudowę minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej nie mniejszy niż przeważający dla danego typu zabudowy już istniejącej w danej części krajobrazu. • Kształtowanie linii zabudowy z dążeniem do lokalizowania części budynku przeznaczenia podstawowego wzdłuż jednej linii, z niesytuowaniem części gospodarczo-garażowej budynku przed częścią mieszkalną. • Stosowanie w obrębie danego zespołu zabudowy jednolitej kolorystyki elewacji i dachów budynków. • Niewprowadzanie obcych stylistycznie elementów konstrukcyjnych i zdobniczych budynków, w szczególności charakterystycznych dla innych regionów kraju np. chaty góralskie, budynki w stylu zamkowym. • Stosowanie materiałów wykończeniowych pochodzenia naturalnego takich jak drewno, kamień, cegła. • Realizacja budynków o stonowanej kolorystyce elewacji, tynki w barwach pastelowych, w szczególności odcienie: bieli, szarości i beżu. • Stosowanie pokryć dachowych o kolorystyce zbliżonej do barw naturalnych, w szczególności odcienie: terakoty, bordo, brązu, szarości, czerni. Wykluczenie stosowania barw intensywnych i jaskrawych. • Wprowadzanie zieleni izolacyjnej w otoczeniu obiektów generujących uciążliwości akustyczne i zapachowe, takich jak: szlaki komunikacyjne, zakłady przemysłowe, składowiska odpadów, fermy hodowlane w celu ochrony sąsiedniej zabudowy, w szczególności mieszkaniowej, usług zdrowia, oświaty i rekreacji. • Lokalizowanie obiektów działalności usługowej, w tym handlowej poprzez adaptację istniejącej zabudowy lub wprowadzanie nowych obiektów nawiązujących do zabudowy sąsiedniej • Niewprowadzanie w obszarze widzenia z punktów widokowych: w Kozielcu i Góra Zamkowa w Unisławiu zabudowy i infrastruktury technicznej dysharmonijnych w krajobrazie. • Utrzymanie widoku przedpola ekspozycji na grodzisko w Strzelcach Dolnych poprzez prawidłowe formowanie zieleni wysokiej oraz nielokalizowanie zabudowy i infrastruktury technicznej dysharmonijnych w krajobrazie. • Utrzymanie otwarcia widokowego z punktu widokowego w Kozielcu od strony wschodniej poprzez ochronę i kształtowanie zieleni śródpolnej, przydrożnej i przywodnej w dnie doliny Wisły. • Utrzymanie otwarcia widokowego z punktu widokowego Góra Zamkowa w Unisławiu poprzez ochronę i kształtowanie zieleni śródpolnej, przydrożnej i przywodnej w dnie doliny Wisły od strony północnej i północno-zachodniej. • Dążenie do rekultywacji lub adaptacji wyrobisk i składowisk (przede wszystkim na cele leśne, wodne, turystyczne) z uwzględnieniem walorów krajobrazowych. • Prowadzenie działań rewitalizacyjnych obiektów ulegających dewastacji i przystosowanie ich na cele użytkowe. • Zachowanie istniejących naturalnych lub półnaturalnych systemów przyrodniczych, powiązanych ze sobą przestrzennie oraz pełniących ważną funkcję przyrodniczą i krajobrazową
--	--

Wskazane w rekomendacjach „przedpole ekspozycji” oraz „obszary widzenia z punktów widokowych”, zostały w Audycie krajobrazowym określone przestrzenie – są to więc zdelimitowane tereny, w których obowiązują sformułowane dla nich rekomendacje. Poniżej przedstawiono ich zasięg.

Mapa. Przedpole ekspozycji Grodzisko w Strzelcach Dolnych (w Audycie krajobrazowym określone wśród grodzisk pod nr 8)

Źródło: Audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego

Mapa. Obszar widzenia z punktu widokowego Skarpa w parku w Kozielcu (w Audycie krajobrazowym określony wśród punktów widokowych pod nr 3)

Źródło: Audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego

Mapa. Obszar widzenia z punktu widokowego Góra Zamkowa w Unistawiu (w Audycie krajobrazowym określony wśród punktów widokowych pod nr 5).

Źródło: Audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego

Mapa. Tereny w gminie Dobrcz, dla których w Audycie krajobrazowym dla województwa kujawsko-pomorskiego sformułowano rekomendacje dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów.

Źródło: Audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego

Powyższe rekomendacje w ujęciu generalnym – związanym z kształtowaniem polityki przestrzennej gminy (na adekwatnym poziomie szczegółowości) zostały ujęte w części kierunkowej Studium. Szczegółowe ustalenia dotyczące kształtowania

zagospodarowania powinny być uwzględnione (w całym zakresie określonym przez Audyt) przy tworzeniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – w obszarach, których dotyczą.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA, ORAZ ZAPEWNIENIA DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, O KTÓRYCH MOWA W USTAWIE Z DNIA 19 LIPCA 2019 R. O ZAPEWNIANIU DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, ZGODNIE Z UNIWERSALNYM PROJEKTOWANIEM

WARUNKI MIESZKANIOWE

Gmina Dobrcz jest obszarem o dużej dynamice zasobów mieszkaniowych - należy do gmin wyróżniających się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego pod względem rozwoju zasobów mieszkaniowych. Pomiedzy rokiem 2000, a 2019 liczba mieszkań na terenie gminy zwiększyła się o 71%. Oczywiście wzrost liczby mieszkań jest prostą konsekwencją wzrostu liczby mieszkańców – choć należy podkreślić, że wzrost liczby mieszkań jest szybszy, niż mieszkańców (wzrost liczby mieszkańców w tym okresie wyniósł 39,7% - a to oznacza, że sukcesywnie poprawiają się wskaźniki „obłożenia” mieszkań – tzn. mieszkania zamieszkiwane są przeciętnie przez coraz mniejszą liczbę osób).

Analizując dynamikę sytuacji mieszkaniowej gminy w dłuższym okresie (1995-2019) jeśli przyjmie się rok bazowy jako 100, to:

- wskaźnik wzrostu liczby mieszkańców w roku 2019 wyniósł – 140,
- wskaźnik wzrostu liczby mieszkań w roku 2019 wyniósł – 171, a więc był nieproporcjonalnie większy, niż wskaźnik wzrostu mieszkańców,
- wskaźnik wzrostu liczby izb w roku 2019 wyniósł - 206, a więc był nieproporcjonalnie większy, niż wskaźnik wzrostu mieszkań (współcześnie oddawane mieszkania mają więcej izb),
- wskaźnik wzrostu powierzchni mieszkań w roku 2019 wyniósł – 241, a więc był nieproporcjonalnie większy od wzrostu liczby mieszkań i liczby izb.

Tabela. Dane charakteryzujące podstawowe wskaźniki mieszkaniowe (za rok 2021) w gminie Dobrcz na tle 127 obszarów wiejskich województwa

cecha	Wartość w gminie Dobrcz	Przeciętna wartość na obszarach wiejskich województwa	Pozycja gminy wśród 127 obszarów wiejskich województwa (liczona od wartości najkorzystniejszych do najgorszych)
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	103,2	92,4	11
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	32,5	28,6	10
mieszkania na 1000 mieszkańców	314,6	309,2	46
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,7	4,4	13
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,2	3,2	82
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,7	0,7	115

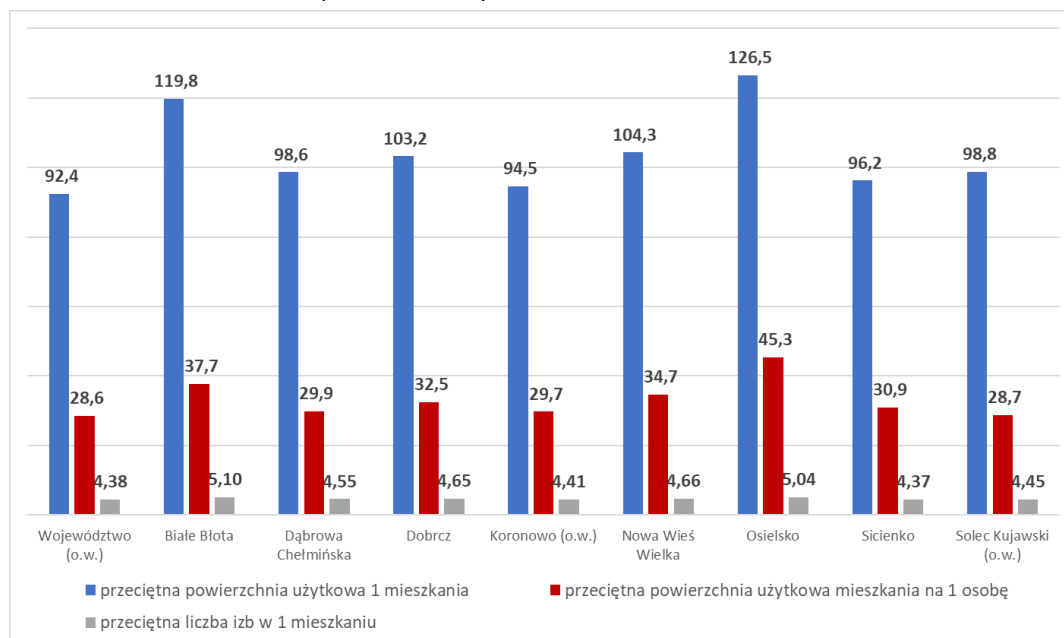
Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS

Tabela. Podstawowa informacja o zasobach mieszkaniowych na terenie gminy

rok	liczba			przyrost w ostatnim roku		
	mieszkań	izb	powierzchnia mieszkań (m2)	liczby mieszkań	liczby izb	powierzchni mieszkań (m2)
1995	2130	7945	147786			
1996	2149	8041	149734	19	96	1948
1997	2155	8079	150786	6	38	1052
1998	2161	8115	151676	6	36	890
1999	2167	8135	152016	6	20	340
2000	2175	8176	153098	8	41	1082
2001	2185	8241	154915	10	65	1817
2002	2417	9747	191647	232	1506	36732
2003	2473	10066	199949	56	319	8302
2004	2492	10179	202548	19	113	2599

2005	2516	10314	205930	24	135	3382
2006	2533	10412	208658	17	98	2728
2007	2567	10596	213165	34	184	4507
2008	2656	11128	228017	89	532	14852
2009	2741	11603	240725	85	475	12708
2010	3026	13021	269991	285	1418	29266
2011	3094	13380	278841	68	359	8850
2012	3152	13719	287745	58	339	8904
2013	3204	14011	295588	52	292	7843
2014	3267	14352	304218	63	341	8630
2015	3335	14731	313869	68	379	9651
2016	3410	15128	324178	75	397	10309
2017	3491	15577	335813	81	449	11635
2018	3561	15937	345002	70	360	9189
2019	3650	16398	356084	89	461	11082
2020	3785	17558	388693	135	1160	32609
2021	3882	18060	400608	97	502	11915

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS

Rysunek. Porównanie sytuacji mieszkaniowej na obszarach wiejskich w roku 2021.

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS

Najszybszy wzrost liczby mieszkań miał miejsce w roku 2002 oraz w roku 2010 i 2020. Uwagę zwraca przede wszystkim bardzo szybki wzrost powierzchni użytkowej, co oznacza, że nowo budowane mieszkania są większe, niż te sprzed lat 90-tych, choć w ostatnich latach wielkość oddawanych mieszkań już nie rośnie. Przeciętna powierzchnia mieszkania oddawanego w gminie w ostatnich latach wynosi najczęściej ponad 150 m kw, a nowe mieszkania mają przeciętnie ponad 5 izb. Tak duże mieszkania sukcesywnie podnoszą wskaźnik przeciętnej powierzchni mieszkania w gminie – o ile w roku 1995 wynosił on ponad 69 m kw, to w roku 2005 – już ponad 81 m kw., a w II połowie lat 10-tych – ponad 95 m kw.

Oczywistą konsekwencją tak dużej dynamiki jest też przeciętny wiek mieszkań, który w gminie Dobrcz jest niższy, niż przeciętnie. Nowe zasoby mieszkaniowe nie tylko charakteryzują się większym komfortem zamieszkania i funkcjonalnością, ale są też znacznie bardziej energooszczędne i znacznie lepiej wyposażone w instalacje infrastruktury technicznej.

Warto zauważyć, że wg danych z roku 2019, gmina Dobrcz w zakresie wszystkich podstawowych wskaźników notuje sytuację korzystną lub bardzo korzystną - znacznie lepszą od średnich wartości dla obszarów wiejskich, choć na tle powiatu bydgoskiego są to wskaźniki zauważalnie niższe od gmin liderujących w budownictwie podmiejskim.

USŁUGI (W TYM OCHRONA ZDROWIA) ORAZ ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI

Usługi realizowane publicznie na terenie gminy mają charakter lokalny, co oznacza, że obszarem ich oddziaływania jest obszar gminy. W szczególności do kategorii tej należy zaliczyć usługi należące do tzw. zadań własnych gminy – realizowanych przez samorząd gminy na podstawie przepisów odrębnych.

W zakresie gminnych usług publicznych, gmina cechuje się stanem rozwoju typowym – dostosowanym do rozmieszczenia ludności. Gmina leży w bliskim sąsiedztwie Bydgoszczy dysponującej najbardziej w województwie rozbudowaną bazą usług – także komercyjnych. Znaczna część mieszkańców korzysta codziennie z tego potencjału – także w zakresie usług podstawowych, jak przedszkola, czy szkoły. Silne związki społeczne, przejawiające się regularnymi dojazdami do Bydgoszczy (wg danych z roku 2011 do Bydgoszczy dojeżdżało do pracy 760 osób zamieszkałych w gminie Dobrcz), skutkują także korzystaniem z usług publicznych na terenie miasta, a więc rola usług publicznych na terenie gminy jest nieco mniejsza, niż w gminach pozbawionych tak dobrze wyposażonego sąsiedztwa. Nie oznacza to jednak, że samorząd gminy jest zwolniony z działań na rzecz zapewnienia dobrej i równej dostępności do usług wysokiej jakości na terenie całej gminy.

System usług publicznych na terenie gminy realizują następujące instytucje:

- Zespół Szkół w Dobrczu
- Zespół Szkół w Kotomierzu
- Zespół Szkół w Borównie
- Zespół Szkół w Wudzynie
- Szkoła Podstawowa w Stronnie
- Szkoła Podstawowa w Strzelcach Górnych
- Szkoła Podstawowa w Kozielcu
- Gminny Ośrodek Kultury w Dobrczu
- Gminna Biblioteka Publiczna w Dobrczu
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Gądeczu (prowadzony przez GOSP - jest to zadanie własne gminy, nie jest to placówka powiatowa lub wojewódzka)
- Zakład Usług Komunalnych

Opieka przedszkolna realizowana jest przez:

- Przedszkole Samorządowe w Borównie
- Punkt przedszkolny przy Zespole Szkół w Kotomierzu
- Punkt przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Kozielcu
- Punkt przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Strzelcach Górnych
- Punkt przedszkolny przy Zespole Szkół w Dobrczu
- Punkt przedszkolny przy Zespole Szkół w Wudzynie
- a także przez placówkę niepubliczną - Przedszkole Niepubliczne „Słoneczko” w Dobrczu

Wykaz świetlic wiejskich (miejscowość – numer działki):

Kotomierz	245/9
Sienno	77/5
Gądecz	54/3
Kozielec	183/2
Kusowo	101/82
Dobrcz	146/22
Nekla	142
Strzelce Dolne	136/9
Suponin	75/2
Trzebień	12/2
Trzeciewiec	125/2
Włóki	81/2
Wudzyn	90/5
Wudzynek	56
Zalesie	24/1

Na terenie gminy urządzona i prowadzona przez gminę baza sportowa funkcjonuje wyłącznie przy szkołach. Do bazy tej należy także boisko typu „orlik” - znajduje się przy szkole w Dobrczu.

Tabela. Wyposażenie miejscowości w boiska i place zabaw

Nazwa miejscowości	Miejscowość wyposażona w boisko	Miejscowość wyposażona w place zabaw
--------------------	---------------------------------	--------------------------------------

Aleksandrowiec	NIE	NIE
Aleksandrowo	NIE	NIE
Augustowo	NIE	NIE
Borówno	TAK	TAK
Dobrcz	TAK (2 SZT+ORLIK)	TAK (3 SZT)
Hutna Wieś	NIE	NIE
Karolewo	TAK	NIE
Kotomierz	TAK (2 SZT)	TAK
Kozielec	TAK (2 SZT)	NIE
Kusowo	TAK (2 SZT)	TAK (2 SZT)
Magdalena	NIE	NIE
Marcelewo	NIE	NIE
Nekla	NIE	TAK (2 SZT)
Linówek	NIE	NIE
Pauliny	NIE	NIE
Pyszczyń	NIE	NIE
Sienno	TAK	NIE
Stronno	TAK	TAK
Strzelce Dolne	NIE	TAK
Strzelce Górne	TAK (2 SZT)	TAK
Suponin	TAK	TAK
Trzebień	TAK	TAK
Trzeciewiec	TAK	TAK
Trzęsacz	TAK	TAK
Włóki	TAK	TAK
Chełmszczonka	NIE	NIE
Wudzyn	TAK	TAK
Wudzynek	TAK	TAK
Zalesie	TAK	NIE
Karczemka	NIE	NIE
Zła Wieś	NIE	NIE
Gądecz	NIE	TAK

Dla kształtowania lokalnych powiązań społecznych pewne znaczenie ma także organizacja terytorialna kościoła katolickiego. W gminie znajduje się 5 parafii:

- Parafia św. Barbary w Wudzyńcu
- Parafia św. Wawrzyńca w Dobrczu
- Parafia św. Alberta Chmielowskiego w Kotomierzu
- Parafia św. Stanisława Kostki w Strzelcach Górnych
- Parafia Matki Bożej Królowej Polski we Włókach

Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, minimalne wymagania służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami określono w zakresach: dostępności architektonicznej, dostępności cyfrowej oraz dostępności informacyjno-komunikacyjnej. Sfery planowania i realizacji zagospodarowania (w sferze budynków i przestrzeni publicznych) w największym zakresie (praktycznie w całości) dotyczy kwestia dostępności architektonicznej, poza tym jeden z elementów dostępności informacyjno-komunikacyjnej.

W zakresie dostępności architektonicznej wskazano na konieczność:

- a) zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków,
- b) instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych,
- c) zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy,
- d) zapewnienie wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego, o którym mowa w art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1172),
- e) zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób;

W zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej wymiar inwestycyjny ma instalacja urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących, w szczególności pętli indukcyjnych, systemów FM lub urządzeń opartych o inne technologie, których celem jest wspomaganie słyszenia.

Analiza stanu wyposażenia budynków i przestrzeni publicznych w gminie Dobrcz prowadzi do wniosku, że wymogi w zakresie dostępności osób ze szczególnymi potrzebami są stosunkowo dobrze realizowane. Większość budynków oraz ogólnodostępnych przestrzeni i obiektów została w ciągu ostatnich kilkunastu lat zmodernizowana pod kątem zapewnienia dostępności architektonicznej. Jednak zagadnienie to wymaga kontynuacji działań, dla zapewnienia całkowicie powszechnego dostępu do wszystkich obiektów, ale także w celu stosowania jak najlepszych dostępnych rozwiązań.

HIERARCHIA SIECI OSADNICZEJ

Funkcjonowanie usług publicznych kształtuje hierarchię sieci osadniczej. Zgodnie z podstawowymi założeniami teorii systemów osadniczych im rzadsze usługi skupia dany ośrodek, tym większy jest obszar jego oddziaływania, a tym samym wyższa jest pozycja w sieci osadniczej.

Na terenie gminy Dobrcz można wyróżnić trzy poziomy hierarchiczne:

- ośrodek gminny – Dobrcz - o największym potencjale usług, który w zakresie funkcji administracyjnych obsługuje obszar całej gminy,
- ośrodki uzupełniające – Borówno, Kotomierz, Kozielec, Stronno, Strzelce Górne, Wudzyn – które skupiają potencjał usług istotnych dla części gminy (obsługują sąsiednie miejscowości),
- pozostałe ośrodki – nie wyposażone w usługi publiczne lub posiadające usługi, które mają mniejsze znaczenie dla obsługi ludności, lub też mają bardziej powszechny charakter, a więc podporządkowują funkcjonalnie mniejszą liczbę miejscowości.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I MIENIA

Do najważniejszych rodzajów zagrożeń życia i mienia na terenie gminy zaliczyć należy:

- zagrożenia w bezpieczeństwie ruchu drogowego – wiąże się to przede wszystkim z przebiegiem przez teren gminy ruchliwych dróg – zwłaszcza drogi krajowej nr 5, ale także dróg nr 56, 244 i 256. Miejscowości, przez które biegną ww drogi nie posiadają obejść, wskutek czego drogi przecinają ich centra. Nieco mniejsze znaczenie ma ruch na drogach powiatowych i gminnych – ale na niektórych odcinkach skala zagrożeń nie jest wcale znacznie niższa.
- zagrożenia związane z przebiegiem przez teren gminy linii kolejowych – są one intensywnie użytkowane, ale ze względu na niezbyt dużą liczbę jednopoziomowych przejazdów i skrzyżowań, zagrożenia dla bezpieczeństwa nie są szczególnie duże;
- zagrożenia związane z transportem przez teren gminy substancji i materiałów niebezpiecznych, w tym mogących skażać wodę, powietrze, glebę, szkodliwych dla życia i zdrowia ludności – transport tego typu odbywa się głównie linią kolejową oraz drogami krajową i wojewódzkimi;
- potencjalne zagrożenia (o relatywnie bardzo małym ryzyku zaistnienia) wiążą się z funkcjonowaniem na terenie gminy podmiotów gospodarczych i wykorzystywaniem przez nie w procesach technologicznych substancji chemicznych, itp.
- w ostatnich latach nasila się częstotliwość występowania i skala zagrożeń związanych ze zjawiskami meteorologicznymi – huraganami, suszami, podtopieniami w wyniku opadów; gmina nie wykazuje w tym zakresie ponadprzeciętnych zagrożeń,
- dla stanu wód powierzchniowych zagrożeniem mogą być działalności rekreacyjne, zwłaszcza związane z funkcjonowaniem ogrodów działkowych,
- w ostatnich latach wzrasta zagrożenie atakami terrorystycznymi - gmina ze względu na lokalizację Radiowo-Telewizyjnego Centrum Nadawczego w Trzeciewcu - infrastruktury o znaczeniu krajowym, wykazuje nieco wyższe ryzyko, niż inne gminy. Obiektywnie ryzyko tego rodzaju ataku należy ocenić jako małe,
- zagrożenia związane z rozwojem przestępczości – poziom przestępczości skierowanej przeciwko mieniu i zdrowiu mieszkańców rośnie wraz z poziomem zurbanizowania danego obszaru (a więc na terenie gminy zagrożenia są bliższe tym obserwowanym w miastach, a nie w obszarach wiejskich). Gmina Dobrcz w niektórych częściach stanowi koncentrację dóbr materialnych i wykazuje zwiększone ryzyko kradzieży.

Na terenie gminy brak infrastruktury, której awaria mogłaby stanowić poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa mieszkańców lub stanu środowiska - stosunkowo bardzo małe zagrożenie wynika z przebiegu przez teren gminy gazociągu wysokiego ciśnienia.

Na terenie gminy, w obszarze doliny Wisły zidentyfikowano zagrożenia powodziowe, a w strefie krawędziowej – zwiększone ryzyko zaistnienia ruchów osuwiskowych. Zostały one scharakteryzowane w innych częściach opracowania.

Niektóre części gminy ze względu na rzeźbę terenu (równinną lub lekko falistą, z dużą ilością dolinek bezodpływowych) zagrożone są występowaniem lokalnych podtopień związanych z zaleganiem wód roztopowych lub opadowych (stagnowania wody przy braku możliwości odpływu i/lub infiltracji).

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Gmina posiada strategię rozwoju lokalnego, w której określono najważniejsze potrzeby rozwojowe na lata 2014-2025. Są to (Zachowano oryginalną pisownię ustaleń Strategii):

Priorytet 1 Nowoczesna gmina - cel 1 rozwój gminy poprzez wykorzystanie dobrego położenia i istniejących zasobów

Cel szczegółowy nr 1 - Poprawa istniejącej infrastruktury

Cel szczegółowy nr 2 - Zwiększenie atrakcyjności gminy jako dobrego miejsca do spędzania wypoczynku i zamieszkania

Cel szczegółowy nr 3 - Zwiększenie atrakcyjności Dobrcz jako dobrego miejsca do inwestowania

Priorytet 2 Przyjazne i bezpieczne środowisko - cel ogólny zwiększenie świadomości ekologicznej i poczucia bezpieczeństwa

Cel szczegółowy nr 1 - Zwiększenie działań mających na celu ochronę środowiska

Cel szczegółowy nr 2 - Poprawa poczucia bezpieczeństwa w gminie

Cel szczegółowy nr 3 - Zwiększenie świadomości ekologicznej

Priorytet 3 Rozwinięte społeczeństwo

Cel ogólny nr 3 Poprawa jakości życia mieszkańców na wsi

Cel szczegółowy nr 1 - Zwiększenie aktywności mieszkańców

Cel szczegółowy nr 2 - Zwiększenie poziomu edukacji wśród dzieci i młodzieży

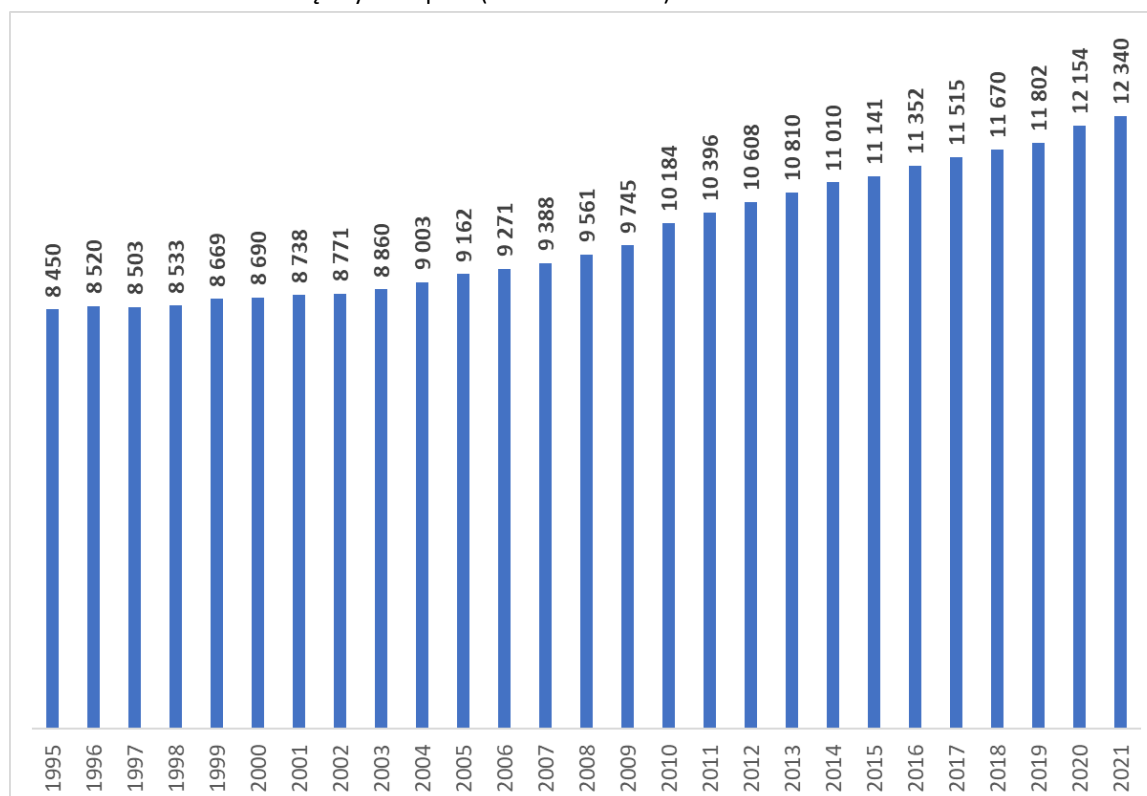
Cel szczegółowy nr 3 - Zwiększenie form opieki nad osobami zależnymi

Z analizy powyższych ustaleń Strategii rozwoju gminy Dobrcz wynika, że tylko ich część wymaga działań o charakterze przestrzennym, w zakresie których Studium powinno zapewnić możliwości realizacji. Znaczna część to działania o charakterze organizacyjnym, nie związane z tworzeniem nowego zagospodarowania.

ANALIZY EKONOMICZNE, ŚRODOWISKOWE I SPOŁECZNE

Analizy społeczne - Charakterystyka demograficzna gminy

Gmina Dobrcz należy do grupy gmin województwa kujawsko-pomorskiego szybko zwiększających liczbę mieszkańców. Obecnie (2021) liczy 12340 mieszkańców i jest to wartość o 42% wyższa niż w roku 2000. Pod względem dynamiki rozwoju, gmina lokuje się na 9. pozycji wśród wszystkich gmin województwa, choć należy podkreślić, że gminy liderujące zwiększyły w tym czasie liczbę mieszkańców w znacznie większym stopniu (Osielsko o 160%).

Rysunek. Zmiany liczby ludności na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela. Zmiany liczby ludności na terenie gminy

Rok	Liczba ludności	Zmiana w stosunku do poprzedniego roku (osoby)	Zmiana w stosunku do poprzedniego roku (%)
1996	8520		
1997	8503	-17	-0,2
1998	8533	30	0,4
1999	8669	136	1,6
2000	8690	21	0,2
2001	8738	48	0,6
2002	8771	33	0,4
2003	8860	89	1,0
2004	9003	143	1,6
2005	9162	159	1,8
2006	9271	109	1,2
2007	9388	117	1,3
2008	9561	173	1,8
2009	9745	184	1,9
2010	10184	439	4,5
2011	10396	212	2,1
2012	10608	212	2,0
2013	10810	202	1,9
2014	11010	200	1,9
2015	11141	131	1,2
2016	11352	211	1,9
2017	11515	163	1,4
2018	11670	155	1,3
2019	11802	132	1,1
2020	12154	352	3,0
2021	12340	186	1,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 95 osób/1 km kw i jest prawie 2-krotnie wyższy od przeciętnej dla terenów wiejskich wynoszącej 49.

Gmina prezentuje dodatnie wartości ruchu naturalnego - a więc przewagę liczby urodzeń nad liczbą zgonów, ale przyrost naturalny ma niewielki wpływ na zmiany liczby ludności, bo bezwzględnie jest niewielki. Przewaga liczby urodzeń nad zgonami wynosi corocznie kilkadziesiąt osób. Są to wartości zmienne, ale niezbyt duże (np. w roku 2008 i 2009 - zaledwie 19 osób, a w 2016 – 15, a w 2019 – 13, ale wielkość maksymalna w roku 2005 - 53 osoby).

W okresie 2002-2019 łączna liczba urodzeń na terenie gminy wyniosła 2210, a łączna liczba zgonów - 1688.

Cechą charakterystyczną ruchu naturalnego są (względnie - w stosunku do liczby ludności) umiarkowane wartości urodzeń oraz bardzo małe wartości zgonów (przyrost naturalny jest więc korzystny w większym stopniu dzięki bardzo małej liczbie zgonów, a w mniejszym stopniu dzięki liczbie urodzeń). Wynika to ze specyfiki ruchu migracyjnego - do gminy migrują głównie osoby młode, co wpływa na niższy udział ludności starszej w ogólnej strukturze wieku (a więc generuje niskie w stosunku do liczby mieszkańców wskaźniki zgonów). Najczęściej migrująca do gminy ludność to rodziny, które już w momencie osiedlania się w gminie posiadają małe dzieci. Przyczyniają się więc do wzrostu liczby dzieci w gminie, ale nie powodują wzrostu liczby urodzeń w gminie.

Tabela. Ruch naturalny na terenie gminy

Proces/wskaźnik	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
urodzenia	131	115	94	89	100	101	120	114	117	112	123	123	102	113	102	117	123	112
zgony	84	70	78	83	76	73	101	95	88	79	94	80	64	77	87	99	201	99
przyrost naturalny	47	45	16	6	24	28	19	19	29	33	29	43	38	36	15	18	21	13
urodzenia na 1000 mk.	15,4	13,5	10,8	10,1	11,1	10,9	12,6	11,7	11,5	10,8	11,6	11,4	9,3	10,1	9,0	10,2	10,6	9,5
zgony na 1000 mk.	9,9	8,2	9,0	9,5	8,4	7,9	10,6	9,7	8,6	7,6	8,9	7,4	5,8	6,9	7,7	8,7	8,8	8,4
przyrost naturalny na 1000 mk.	5,5	5,3	1,8	0,7	2,7	3,0	2,0	1,9	2,8	3,2	2,7	4,0	3,5	3,2	1,3	1,6	1,8	1,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina zwiększa liczbę ludności przede wszystkim wskutek ruchu migracyjnego. W okresie 20001-2019 tylko w ruchu krajowym (bez migracji zagranicznych) do gminy napłynęło 4483 osoby, a wymeldowało się 2067. Saldo migracji jest więc znacznie wyższe, niż przyrost naturalny.

Gmina notuje stosunkowo wysokie wskaźniki napływu migracyjnego, przy jednocześnie stosunkowo niewielkim odpływie. Gmina w coraz większym stopniu przyjmuje więc charakter migracji typowy dla obszarów podmiejskich, choć jego natężenie jest wciąż znacznie mniejsze, niż w gminach wiodących w zakresie suburbanizacji.

W ostatnich saldo corocznie wynosi około 150-170 osób.

W ostatnich latach przeciętnie około 3/4 ludności osiedlającej się na terenie gminy zamieszkiwało wcześniej miasta.

Podobnie jak w innych gminach, także w gminie Dobrcz zauważa się zmiany związane ze starzeniem społeczeństwa. Polegają one na spadku liczby i udziału ludności młodej, przy wzroście liczby i udziału ludności starszej. W ujęciu grup ekonomicznych przejawia się to malejącym udziałem grupy przedprodukcyjnej a rosnącym udziałem grupy poprodukcyjnej. Procesy o takim charakterze mają zasięg powszechny, jedynie obszary podmiejskie ze względu na dużą skalę migracji wykazują inną specyfikę.

Tabela. Ruch migracyjny na terenie gminy

Proces/ wskaźnik	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
zameldowania	120	140	162	199	214	187	271	273	296	247	297	272	265	259	247	270	237	278	293
wymeldowania	88	93	94	88	129	100	168	107	98	121	118	118	92	85	130	100	104	133	139
saldo	32	47	68	111	85	87	103	166	198	126	179	154	173	154	117	170	133	145	154

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela. Zmiany charakteru migracji w okresach wieloletnich

Proces/wskaźnik	1996 do 1999	2000 do 2003	2004 do 2007	2008 do 2011	2012 do 2017
przeciętna roczna liczba zameldowań	120	138	218	278	258
przeciętna roczna liczba wymeldowań	125	93	121	111	105
przeciętna roczna liczba zameldowań na 1000 mieszkańców	14,0	15,7	23,7	27,9	23,3
przeciętna roczna liczba wymeldowań na 1000 mieszkańców	14,6	10,6	13,2	11,1	9,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela. Struktura wieku - liczba osób w grupach ekonomicznych na terenie gminy

grupa ekonomiczna	1996	2000	2005	2010	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2021
przedprodukcyjny	2440	2389	2221	2321	2417	2380	2365	2453	2445	2 459	2 481	2773
produkcyjny	4984	5159	5770	6527	6881	7025	7077	7130	7193	7 277	7 308	7452
poprodukcyjny	1096	1142	1171	1336	1512	1605	1699	1799	1877	1 934	2 013	2115

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela. Struktura wieku - udział osób w grupach ekonomicznych na terenie gminy (% ogółu)

grupa ekonomiczna	1996	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
przedprodukcyjny	28,6	27,5	24,2	22,8	22,4	22,3	22,4	21,6	21,2	21,3	21,2	21,1	21,0	22,6	22,5
produkcyjny	58,5	59,4	63,0	64,1	64,0	63,9	63,7	63,8	63,5	62,8	62,5	62,4	61,9	60,4	60,4
poprodukcyjny	12,9	13,1	12,8	13,1	13,5	13,8	14,0	14,6	15,2	15,8	16,3	16,6	17,1	17,0	17,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela. Struktura wieku - porównanie udziału osób w grupach ekonomicznych

	w wieku przedprodukcyjnym					w wieku produkcyjnym					w wieku poprodukcyjnym				
	2000	2005	2010	2015	2021	2000	2005	2010	2015	2021	2000	2005	2010	2015	2021
gmina Dobrcz	27,5	24,2	22,8	21,2	22,5	59,4	63,0	64,1	63,5	60,4	13,1	12,8	13,1	15,2	17,1
województwo - miasta	27,3	19,3	17,5	16,6	16,5	63,0	65,7	65,1	62,1	58,1	13,8	15,0	17,4	21,3	25,4
województwo - obszary wiejskie	23,2	24,7	22,2	20,4	20,9	57,6	61,9	63,9	63,7	60,2	13,8	13,4	13,9	15,9	18,8
województwo - razem	25,2	21,4	19,3	18,2	18,4	61,0	64,3	64,6	62,7	59,0	13,8	14,4	16,0	19,1	22,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W gminie Dobrcz napływ migracyjny powoduje, że dużo szybciej wzrasta liczba ludności w wieku produkcyjnym, a wolniej maleje grupa dzieci i młodzieży (do gminy migrują ludzie młodzi z małymi dziećmi). Jednak jak wskazuje prognoza demograficzna, te niekorzystne procesy będą się pogłębiały w kolejnych latach, a udział grupy poprodukcyjnej będzie w perspektywie mniej niż dekady większy, niż przedprodukcyjnej.

W 2019 roku gminę zamieszkiwało 5927 kobiet oraz 5875 mężczyzn, a więc gmina notuje wskaźnik feminizacji równy 102 (a więc przeciętnie na 100 mężczyzn przypadają 101 kobiety).

Wskaźnik feminizacji przewyższający 100 jest typowy dla miast i społeczeństw silnie zurbanizowanych. W typowych obszarach wiejskich jest niższy od 100, przy czym dostrzega się prostą zależność – im mniej zurbanizowany jest dany obszar, tym wskaźnik jest niższy.

Ogólna przewaga liczby kobiet wynosi 52, przy czym – co jest typowe – wśród najmłodszych roczników przeważają mieszkańcy płci męskiej, a wśród najstarszych coraz wyraźniej zaznacza się przewaga liczby kobiet wynikająca z krótszej przeciętnej długości życia mężczyzn.

W grupie wiekowej 15-39 lat, która jest odpowiedzialna za rozwój demograficzny gminy, wskaźnik feminizacji wynosi 101. Jest to wartość korzystna (w tej grupie wiekowej jest 2012 kobiet i 1992 mężczyzn).

Analizy społeczne - Ograniczenia i możliwości rozwoju osadnictwa

Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy należy ocenić na podstawie występujących uwarunkowań, możliwości i ograniczeń rozwojowych poszczególnych jednostek osadniczych.

Na terenie gminy identyfikuje się następujące bariery i ograniczenia rozwoju osadnictwa:

- występowanie w znacznej części gminy gleb wysokich klas stanowi ograniczenie dla rozwoju osadnictwa i wskazuje kierunek rolniczy jako optymalny kierunek rozwoju (grunty wysokich klas bonitacyjnych, powinny być chronione dla rolnictwa i wykorzystywane zgodnie z predyspozycjami),
- lokalnie występującym ograniczeniem są gleby organiczne, występujące w obszarach zawiłgoconych obniżeniach, niekiedy podmokłych - gleby organiczne nie są już przedmiotem ochrony, ale warunki litologiczne i hydrologiczne, które im towarzyszą powodują, że tereny te są w zasadzie nieprzydatne dla rozwoju zainwestowania,
- istotnym ograniczeniem w części wschodniej jest strefa krawędziowa, która bezwzględnie powinna być wyłączona z możliwości zabudowy – tak ze względu na względy ochrony krajobrazu, jak i ze względu na potencjalne zagrożenia osuwiskowe,
- istotnym ograniczeniem w części wschodniej jest strefa zagrożona występowaniem zjawisk powodziowych, która bezwzględnie powinna być wyłączona z możliwości zabudowy (tak ze względu na zagrożenie powodziowe, jak i ze względu na niekorzystne warunki posadawiania zabudowy w części dolinnej),
- lokalnie ograniczeniem jest bliskość dróg o dużym natężeniu ruchu – powodują one istotne pogorszenie warunków życia, w tym stwarzają zagrożenie dla bezpieczeństwa, generują hałas, emitują zanieczyszczenia
- istotną predyspozycją dla rozwoju przestrzennego zagospodarowania jest bliskość miasta Bydgoszczy i generowane przez nie procesy suburbanizacji; niektóre części gminy są bardzo dobrze predestynowane do rozwoju zabudowy o charakterze podmiejskim - dotyczy to zwłaszcza części południowo-wschodniej (Strzelce Górne), centralnej (Borówno-Dobrcz) oraz miejscowości dobrze dostępnych w kolejowym transporcie publicznym (Kotomierz, Stronno, Wudzyn).

Istniejąca sieć osadnicza gminy w zasadzie poza – występującymi lokalnie i dotyczącymi niewielkich obszarów ograniczeniami spowodowanymi warunkami wodno-litologicznymi, a w niektórych miejscowościach położeniem w granicach parku krajobrazowego, nie posiada istotnych barier które ograniczałyby ich rozwój terenowy (przestrzenny). Większość wsi posiada znaczące możliwości rozwojowe w ramach istniejącej zwartej zabudowy, w formie zabudowy uzupełniającej, wypełniającej niezainwestowane przestrzenie. Duże powierzchnie są objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Rozwój zabudowy w sąsiedztwie już istniejącej jest najbardziej pożądany ze względów ekonomicznych, ekologicznych i związanych z racjonalizacją zarządzania gminą (realizacja zadań własnych).

Istniejące osadnictwo w formie zabudowy siedliskowej rozproszonej należy uznać za zjawisko niekorzystne.

Analizy ekonomiczne - Podstawowe dane o gospodarce na terenie gminy

Gmina Dobrcz cechuje się dobrym stanem i wysokimi wskaźnikami rozwoju przedsiębiorczości. W roku 2014 na terenie gminy zarejestrowane były 954 podmioty gospodarcze, ale w 2017 – już 1054, w 2019 – 1166, a w 2022 - 1376. Oznacza to, że w stosunku do roku 1995 (302 podmioty) liczba zarejestrowanych podmiotów jest obecnie więcej niż czterokrotnie wyższa. Dynamika przedsiębiorczości jest obiektywnie wysoka.

Wskaźnik liczby podmiotów na 1000 mieszkańców wynosi 105. Jest to wprawdzie wartość około 1,7-krotnie niższa od notowanej w najlepszej gminie Osielsko, ale też ponad 2-krotnie wyższa od najslabiej gospodarczo rozwiniętych obszarów wiejskich województwa.

Podstawowe wskaźniki przedsiębiorczości na tle obszarów wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego, lokują gminę odpowiednio (w roku 2021):

- podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 tys. ludności - 15 pozycja na 127,
- podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym - 15 pozycja na 127,
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym - 15 pozycja na 127.

Jeszcze przed kilku laty, w zakresie każdego z tych wskaźników, gmina lokowała się około 20 pozycji.

Stan rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych miejscowościach (2019) jest bardzo zróżnicowany - aż 276 firm zarejestrowano w Dobrczu, 166 w Borównie. Bardzo duża jest także liczba podmiotów w Kotomierzu, Strzelcach Górnych, Nekli,

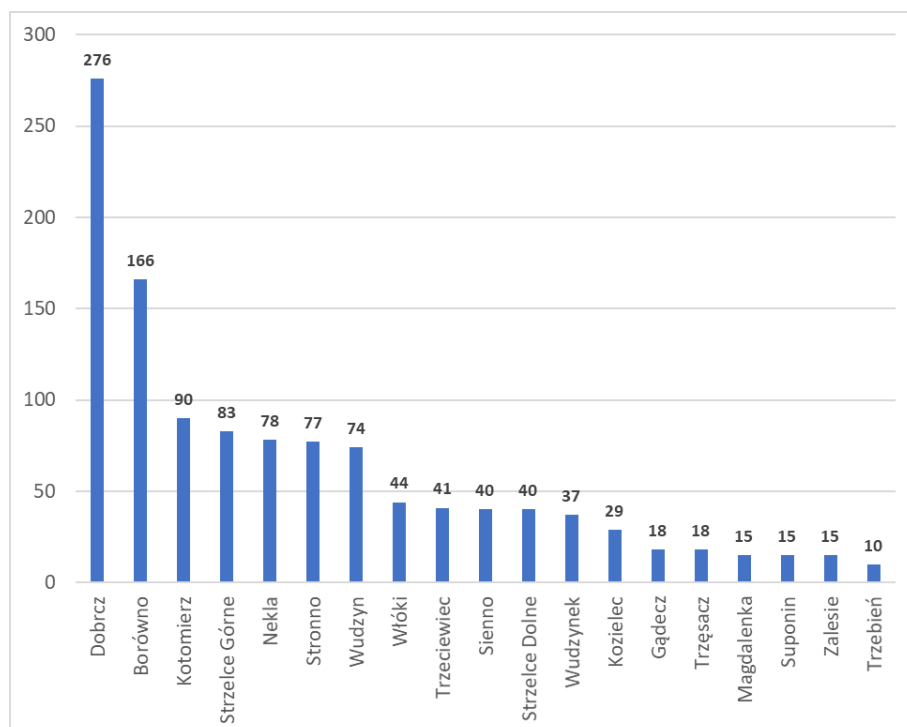
Stronnie, Wudzyniu. Duża liczba miejscowości z dużą liczbą podmiotów jest cechą charakterystyczną obszarów podmiejskich - które rozwijają się dynamicznie także poza siedzibami gmin.

W strukturze zarejestrowanych podmiotów, podobnie jak w większości gmin, zdecydowanie przeważają działalności handlowe i naprawy pojazdów (sekcja G), które stanowią 21% ogółu firm. Także wysokie udziały budownictwa oraz przetwórstwa przemysłowego (odpowiednio 15,4 oraz 11,2% - bezwzględne liczby takich firm są dosyć duże) są typowe dla obszarów wiejskich. Nieco niższy od przeciętnych jest udział transportu i gospodarki magazynowej (6,4%), za to ponad 8% stanowi sekcja M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna), co jest na pewno przejawem podmiejskiego położenia i większej liczby tego typu firm działających na rynku miasta Bydgoszczy. Podobnie jak w większości gmin duży udział stanowią także usługi publiczne (w tym budżetowe) - jest to ponad 10% ogółu podmiotów.

Porównanie przeciętnych wskaźników przedsiębiorczości (liczby zarejestrowanych podmiotów na 1000 mieszkańców) w gminach powiatu bydgoskiego wskazuje, że wszystkie gminy cechują się wysokim lub bardzo wysokim wskaźnikiem. Tylko obszary wiejskie gminy Koronowo wykazują wskaźnik nieznacznie niższy od przeciętnej wojewódzkiej. Gmina Osielsko notuje najwyższy wskaźnik w województwie, a gmina Białe Błota lokuje się w ścisłej czołówce gmin. Na tle powiatu, gmina Dobrcz, która notuje wskaźnik wyraźnie wyższy (o 17%) od średniej wojewódzkiej (105/1000 wobec średniej 89), należy jednak do obszarów średnio rozwiniętych. Niższy wskaźnik, oprócz gminy Koronowo, notuje także gmina Dąbrowa Chełmińska, ale już wszystkie pozostałe gminy - wskaźniki wyższe lub znacznie wyższe. Można na tej podstawie wnioskować, że podmiejski potencjał gminy Dobrcz nie jest jeszcze całkowicie wykorzystany, i że w kolejnych latach wskaźnik przedsiębiorczości będzie jeszcze rósł.

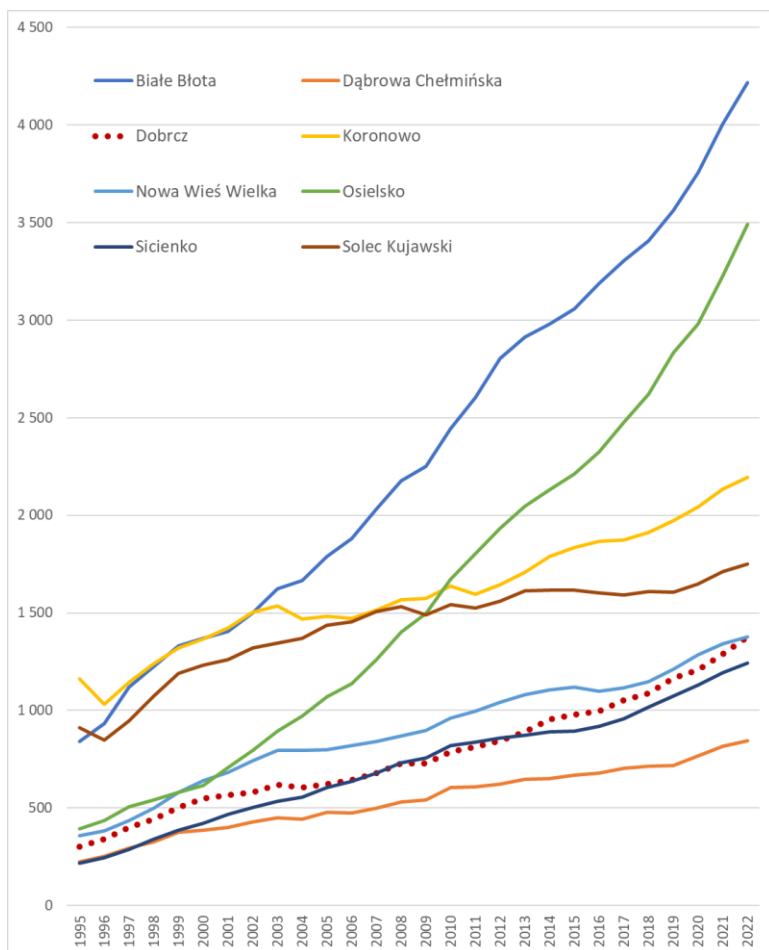
Bardzo podobnie wygląda sytuacja w zakresie przedsiębiorczości osób fizycznych. Pod tym względem wskaźniki (wyrażone jako liczba podmiotów osób fizycznych w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym) są korzystniejsze lub równe przeciętnym, ale gorsze niż w większości gmin powiatu. Obiektywnie na tle obszarów wiejskich województwa stan rozwoju przedsiębiorczości w gminie stoi jednak na wysokim poziomie.

Analizując możliwości rozwoju rolnictwa, należy zauważyć niezbyt duże zróżnicowanie typów gleb i dosyć czytelną strukturę ich występowania. Bardzo rozległa - zajmująca ponad połowę powierzchni gminy - część północno-wschodnia i wschodnia - rozciągająca się równolegle do północno-wschodniej granicy gminy - cechuje się zwartym występowaniem gleb płowych zaliczanych do kompleksu 4 (czyli żyniego bardzo dobrego, zwanego też pszenno-żytnim). Tylko gdzieś tam występują tu wyspowo grunty lepszej przydatności - głównie brunatne i czarne ziemie zaliczane do kompleksu 2 (pszennego dobrego) oraz grunty słabsze - płowe lub różnego rodzaju gleby piaskowe zaliczane do kompleksu 5 lub 6 (żytni dobry i żytni słaby). Największe skupisko gleb wysokiej przydatności (przewaga kompleksu 2 nad 4) występuje w rejonie od Dobrcza przez Kotomierz do Wudzyna. Jest to pas najlepszych gleb, ale generalnie cała część północno-wschodnia i wschodnia cechuje się dobrymi lub bardzo dobrymi warunkami rozwoju rolnictwa.

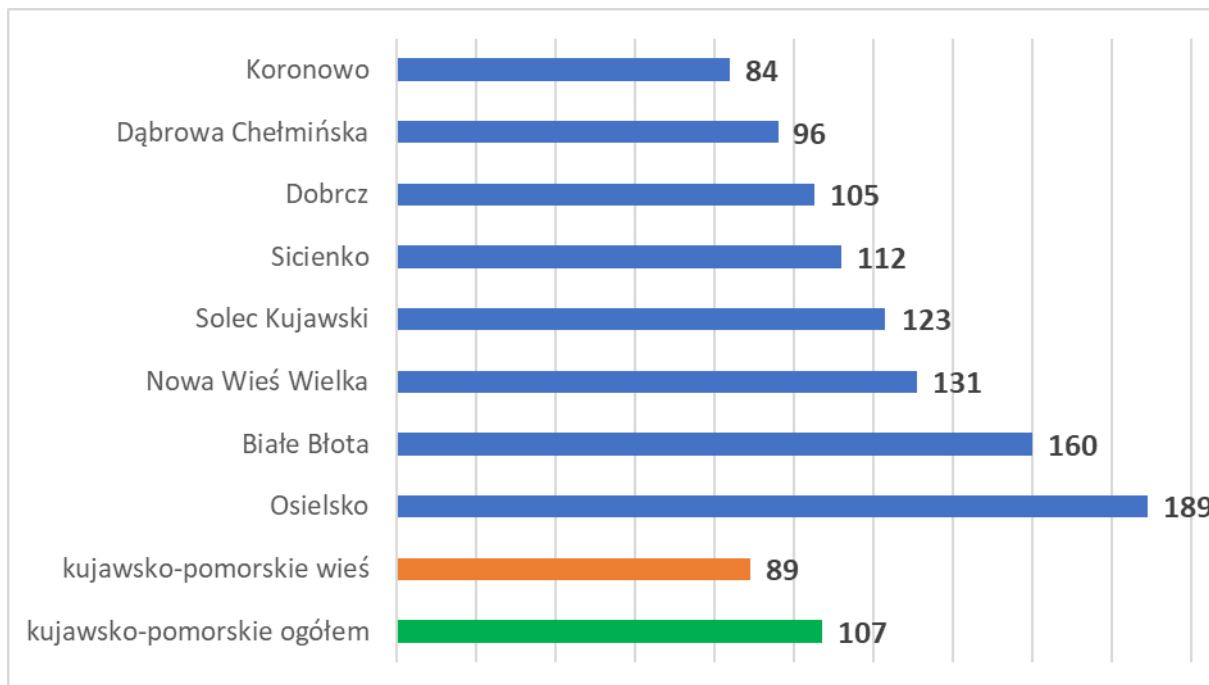
Rysunek. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wg miejscowości (2019 rok)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

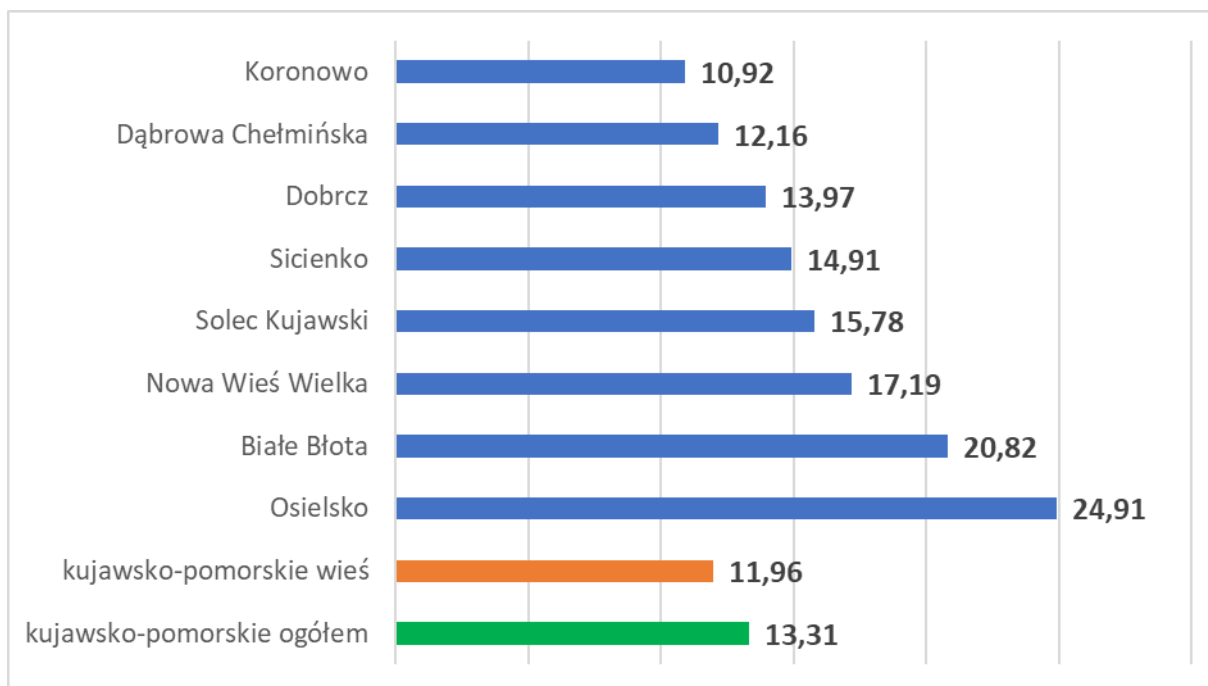
Rysunek. Zmiany liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wg gmin w powiecie bydgoskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek. Porównanie wskaźnika przedsiębiorczości w roku 2021 roku w na obszarach wiejskich gmin w powiecie bydgoskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek. Porównanie wskaźnika przedsiębiorczości osób fizycznych w roku 2021 roku na obszarach wiejskich gmin w powiecie bydgoskim
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W części zachodniej oraz południowej obserwuje się gleby znacznie gorszej przydatności, ponadto cechujące się dużą mozaiką występowania. Jest to obszar przejściowy od wysoczyzny w kierunku sandru, gdzie oprócz gorszego dla wykształcania gleb podłoża, występuje tu także sporo różnego rodzaju dolinek, będących naturalnym obszarem występowania gleb pochodzenia organicznego. W tych częściach gminy (rejon Stronna, Pyszczyzna, Nekli, Borówna) duży udział stanowią gleby kompleksów 5,6,7 (żytni bardzo słaby) i 9 (zbożowo-pastewny słaby).

Tabela. Struktura przedsiębiorczości w gminie Dobrcz – w roku 2021 według klasyfikacji PKD 2007

Sekcja	Opis działalności	Liczba podmiotów	Udział podmiotów (%)
ogółem		1290	100,0
Sekcja A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	33	2,6
Sekcja B	górnictwo i wydobywanie	1	0,1
Sekcja C	przetwórstwo przemysłowe	144	11,2
Sekcja D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	0,2
Sekcja E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5	0,4
Sekcja F	budownictwo	199	15,4
Sekcja G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	266	20,6
Sekcja H	transport i gospodarka magazynowa	82	6,4
Sekcja I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	25	1,9
Sekcja J	informacja i komunikacja	42	3,3
Sekcja K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	36	2,8
Sekcja L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	30	2,3
Sekcja M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	109	8,4
Sekcja N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	53	4,1
Sekcja O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	8	0,6
Sekcja P	edukacja	54	4,2
Sekcja Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	81	6,3
Sekcja R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	19	1,5
Sekcje S i T	pozostała działalność usługowa/gosp. domowe zatrudniające pracowników	93	7,2
Sekcja U	organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W dolinie Wisły duży jest udział użytków zielonych zaliczanych do kompleksu 2 (użytki zielone średnie) a nawet 1 (użytki zielone dobre i bardzo dobre). wykształciły się one na madach, glebach torfowych i torfowo-murszowych.

Pokrywa glebowa wg typów genetycznych, przedstawia się następująco:

- płowe - 57%
- rdzawe - 15%
- brunatne właściwe wyługowane - 14%
- torfowe i torfowo-murszowe - 8%
- brunatne właściwe typowe - 4%
- czarne ziemie - 2%

Podkreślić więc należy, że powierzchnie bardzo urodzajnych gleb w gminie są niewielkie, ale powierzchnie przeciętnie urodzajnych (ale dających dobre wyniki przy właściwej kulturze rolnej) gleb płowych - są bardzo duże. Pokrywa glebowa jest więc sprzyjającym czynnikiem dla rozwoju wysokotowarowego rolnictwa.

O dobrej jakości gleb świadczy także struktura według klas bonitacyjnych – ponad połowa gruntów ornych należy do klas III-ich (ale z przewagą klasy IIIB), minimalne są powierzchnie klas II, ale duże powierzchnie klas IV-tych. Grunty bardzo mało przydatne - klas V, VI i VII zajmują poniżej 15% powierzchni ogólnej. Wśród użytków zielonych najwięcej należy do klasy IV, dużo do klasy III, jednak warto zauważyć znacznie wyższy, niż w przypadku gruntów ornych, udział klas słabych (V i VI to prawie 1/3 ogółu).

Oceniając przydatność rolniczą gleb należy stwierdzić, że syntetyczny Wskaźnik jakości Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej wynoszący 75,3 pkt lokuje gminę zdecydowanie powyżej średniej dla województwa - wśród gmin o dobrych wartościach. Bardzo podobne wskaźniki notują sąsiednie gminy Koronowo i Pruszcz.

Istotną funkcją gospodarczą gminy jest rolnictwo. Według Powszechnego Spisu Rolnego z roku 2020:

- w gminie jest ogółem 527 gospodarstw rolnych i 552 z nich są gospodarstwami indywidualnymi, 523 gospodarstwa wykazują, że posiadają dochody z działalności rolniczej, przy czym 443 gospodarstwa wskazują, że końcowa produkcja rolnicza przeznaczona jest na sprzedaż, a dla 233 gospodarstw ponad 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z działalności rolniczej
- w gospodarstwach pracuje 1179 osób, w tym 704 mężczyzn i 473 kobiety
- średnia wielkość gospodarstwa rolnego wynosi 20,8 ha (średnia wojewódzka – 18,9 ha, a biorąc pod uwagę wyłącznie użytki rolne – 18,3 ha wobec średniej 17,6 ha)
- wg struktury wielkościowej:
 - 8 gospodarstw ma do 1 ha użytków rolnych
 - 188 ma od 1 do 5 ha użytków rolnych
 - 103 ma od 5 do 10 ha użytków rolnych
 - 68 mają od 10 do 15 ha użytków rolnych
 - 160 ma ponad 15 ha użytków rolnych
- W gospodarstwach liczących ponad 15 ha ur, znajduje się 80% ogółu użytków rolnych
- Pod względem powierzchni zasiewów, gmina jest na 32 pozycji wśród 144 gmin województwa; powierzchnia ta stanowi 1% ogólnej sumy wojewódzkiej
- gospodarstw prowadzących uprawy polowe jest 496, z czego 461 uprawia zboża (247 – pszenica ozima, 107 – kukurydza, 189 – pszenżyto ozime, 123 – jęczmień jary, 122 – żyto ozime), 24 – buraki cukrowe, 96 – rzepak i rzepik, 20 – warzywa gruntowe, 108 – ziemniaki; aż 24% areалу jest wykorzystane pod uprawy pszenicy ozimej, prawie 13% na uprawy kukurydzy, 4,5% buraków cukrowych, 13% - rzepaku i rzepiku, prawie 18% poplonu łącznie, ponad 11% - pszenżyto ozime
- 100 gospodarstw prowadzi hodowlę bydła (łącznie pogłowie 3177), 84 – świń (łącznie pogłowie 8316), 161 – drobiu (łącznie pogłowie 126,1 tys.)
- W gminie znajduje się: 228 stodół, 72 obory, 67 chlewni, 51 kurników, 234 silosy zbożowe, 27 silosy paszowe, 23 silosów na kiszonki; chlewnie użytkuje 59 gospodarstw, obory – 57, kurniki – 38, silosy zbożowe – 101, silosy paszowe – 15.
- 385 gospodarstw użytkuje ciągniki rolnicze (jest ich w gminie 771), 243 – opryskiwacze polowe (jest ich 254), 126 – kombajny zbożowe (jest ich 129), 7 – kombajny buraczane (jest ich 7), 34 – kombajny ziemniaczane (jest ich 34)
- zużycie nawozów w gminie wyniosło w 2020 roku 1572 tony, to jest 151 kg na 1 ha ur, nawożenie stosuje aż 455 gospodarstw

Powyższe oznacza, że w planowaniu rozwoju gminy należy zakładać wciąż bardzo duże znaczenie funkcji rolniczej.

Gmina nie należy do głównych obszarów realizacji turystyki i rekreacji, o znaczeniu wojewódzkim, ale ma znaczenie lokalne - związane z obsługą mieszkańców Bydgoszczy. Podkreślić należy funkcjonowanie kąpieliska w Borównie oraz łącznie 6 ogrodów działkowych - w Wudzynie (3 ogrody, łącznie ponad 800 działek), w Nekli (2 ogrody, ponad 650 działek) oraz w Dobrczu (1 ogród,

około 50 działek). Ogrody działkowe pełnią ważną rolę w rekreacji codziennej oraz sobotnio-niedzielnej. W bazie skupionej na terenie gminy może wypoczywać jednocześnie ponad 4 tysiące osób. Łączna powierzchnia ogrodów to ponad 78 ha.

Analizy ekonomiczne - Przesłanki wynikające z dotychczasowych tendencji ruchu budowlanego

Analiza stanu rozwoju i charakterystyka struktur zasobów mieszkaniowych na terenie gminy (zawarta w rozdziale „Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia”), wskazuje że pod względem przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania oraz w zakresie przeciętnej powierzchni przypadającej na 1 mieszkańca, jak też liczby mieszkań w stosunku do liczby mieszkańców - gmina notuje wartości korzystniejsze od wartości przeciętnych.

Dotychczasowy stan rozwoju zasobów mieszkaniowych nie uzasadnia więc konieczności wyznaczania terenów rozwojowych niezbędnych dla działań kompensacyjnych (odrabiania strat w stosunku do innych obszarów).

Analizy ekonomiczne - Przesłanki wynikające z obecnej struktury użytkowania gruntów

Analiza powierzchni zajmowanych przez tereny mieszkaniowe i tereny przemysłowe oraz gęstość zaludnienia odniesiona do powierzchni mieszkaniowych wskazują, że teren gminy Dobrcz należy do obszarów umiarkowanie efektywnie zagospodarowanych w zakresie substancji mieszkaniowej.

Udział tych terenów w powierzchni ogólnej gminy jest nieznacznie wyższy od średniej wojewódzkiej dla obszarów wiejskich, ale już gęstość zaludnienia – wyraźnie niższa, co oznacza, że przeciętnie każde miejsce zamieszkania wiąże się w gminie z przekształceniem większej powierzchni. Jest to cecha gmin podmiejskich – np. w bardzo silnie zurbanizowanej gminie Osielesko wskaźnik ten jest znacznie niższy niż w gminie Dobrcz, ale już w gminie Koronowo, zachowującej w dużej części tradycyjny wiejski charakter – wskaźnik jest znacząco wyższy.

Na terenie gminy Dobrcz GUS wykazuje tylko minimalną powierzchnię terenów przemysłowych, co jest jedną z przesłanek uzasadniających przeznaczenie większych powierzchni na ten cel.

Tabela. Udział terenów zurbanizowanych (w tym mieszkaniowych i przemysłowych) w powierzchni bez lasów - w powiecie bydgoskim i przeciętnie w województwie

Jednostka terytorialna	grunty zabudowane i zurbanizowane razem	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	grunty zabudowane i zurbanizowane razem	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe
	Powierzchnia (ha)			Udział (%)		
obszary wiejskie województwa	56844	9004	1805	4,4	0,7	0,1
Białe Błota	1408	463	116	25,0	8,2	2,1
Dąbrowa Chełmińska	458	115	12	6,7	1,7	0,2
Dobrcz	598	176	4	4,9	1,4	0,0
Koronowo - obszar wiejski	1034	165	15	3,9	0,6	0,1
Nowa Wieś Wielka	749	205	102	13,8	3,8	1,9
Osielesko	872	353	18	20,7	8,4	0,4
Siczenko	694	154	13	4,8	1,1	0,1
Solec Kujawski - obszar wiejski	231	16	2	8,5	0,6	0,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela. Liczba ludności przypadająca na 1 ha terenów zurbanizowanych mieszkaniowych - w powiecie bydgoskim i przeciętnie w województwie

obszary wiejskie województwa	93
Białe Błota	42
Dąbrowa Chełmińska	70
Dobrcz	63
Koronowo - obszar wiejski	78
Nowa Wieś Wielka	48
Osielesko	36
Siczenko	64
Solec Kujawski - obszar wiejski	71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktury użytkowania gruntów w gminie – w zakresie mieszkalnictwa - nie dają więc jednoznacznych przesłanek do prognozowania zapotrzebowania na tereny rozwojowe. Brak tu w pełni wiarygodnych danych porównawczych, ale przykłady gmin sąsiednich wskazują, że zwiększenie powierzchni terenów mieszkaniowych nawet o kilkadziesiąt procent, nie prowadziłoby do osiągnięcia wskaźników nietypowych – nawet przy dwukrotnym zwiększeniu powierzchni terenów mieszkaniowych, ich udział w powierzchni bezleśnej byłby znacząco niższy niż w gminie Nowa Wieś Wielka i wciąż 2-3-krotnie niższy, niż w gminach Białe Błota lub Osielsko. Powyższe gminy stanowią pewien punkt odniesienia do skali niezbędnych terenów rozwojowych w podmiejskich gminach silnie zurbanizowanych. Pamiętać jednak należy, że prezentują one znacznie wyższy stopień urbanizacji, niż gmina Dobrcz, stąd dążenie do urbanizacji przestrzeni na aż tak dużą skalę jest nieuzasadnione.

W przypadku terenów rozwoju gospodarczego pozyskanie inwestora rozwijającego działalność o dużym zapotrzebowaniu terenu, może doprowadzić do znacznego zwiększenia powierzchni terenów wykorzystywanych na te cele. Z zestawienia gmin wynika jednak, że zasadne jest rozwijanie terenów rozwoju gospodarczego w gminie.

Analizy środowiskowe - Predyspozycje dla rozwoju wielofunkcyjnego

Przeprowadzona analiza stanu i uwarunkowań środowiska pozwala na określenie predyspozycji dla rozwoju poszczególnych funkcji i rodzajów działalności.

Osadnictwo

Gmina zamieszkiwana jest przez dość dużą liczbę ludności, jest też miejscem atrakcyjnym dla migracji, a rola tego czynnika w związku z położeniem w bliskości Bydgoszczy może w kolejnych latach wzrastać. Z tych powodów zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe będzie rość. Optymalnym rozwiązaniem z punktu widzenia zagospodarowania przestrzeni, minimalizowania oddziaływania na środowisko, ale także zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie usług publicznych i infrastruktury (tzw. zadania własne) jest rozwój lub zagęszczanie zagospodarowania w ramach miejscowości (co jest zresztą obserwowane na terenie gminy). W większości miejscowości istnieją rezerwy terenowe pozwalające na zwiększenie liczby mieszkańców o kilkanaście lub kilkadziesiąt procent, jednak ze względów społecznych i ekonomicznych uzasadniony jest rozwój przede wszystkim największych miejscowości (koncentracja zaludnienia w celu skupienia jak największej części mieszkańców w największych miejscowościach).

W planowaniu rozwoju gminy uwzględniać należy przede wszystkim ochronę wód powierzchniowych oraz podziemnych – w dużej części gminy są one silnie podatne na zanieczyszczenia.

Za obszary szczególnie wskazywane do rozwoju osadnictwa należy uznać miejscowości/rejony:

- miejscowość Dobrcz - posiadającą bardzo dobre przygotowanie planistyczne dla lokowania nowej zabudowy; ze względu na bardzo dobre wyposażenie w usługi, miejscowość ta powinna być szczególnie preferowana,
- rejon miejscowości Strzelce Górne - wzdłuż drogi nr 244, ale poza granicą parku krajobrazowego,
- rejon miejscowości Borówno - zarówno w kierunku drogi nr 5, jak i w kierunku Dobrcza.

Rolnictwo

Gmina wykazuje dość korzystne warunki rozwoju rolnictwa (obszary o najlepszych warunkach obiektywnie uznawane są za korzystne). Obszary te zajmują duże powierzchnie w części środkowej, wschodniej i północnej. Za rejony szczególnie predestynowane do rozwoju efektywnego, towarowego rolnictwa należy uznać miejscowości/obszary:

- na wschód od jezior Kusowo i Dobrcz - aż do strefy krawędziowej
- na północ od Dobrcza i Kotomierza - aż do granicy gminy
- całą wysoczyznę wschodnią część gminy - od Strzelec Górnych w kierunku Trzeciewca i Suponina
- dla niektórych rodzajów działalności - część położoną w dolinie Wisły

Gmina posiada predyspozycje dla rozwoju niemal wszystkich istotnych kierunków rolnictwa. Podkreślić jednak należy, że niektóre (jak na przykład intensywna hodowla) mogą być kolizyjne wobec funkcji mieszkaniowej.

Turystyka i rekreacja

Gmina nie wykazuje wybitnych walorów przyrodniczych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji, a mimo to jest miejscem lokalizacji ogrodów działkowych oraz kąpielisk. O rozwoju tej funkcji decyduje tu przede wszystkim bliskość Bydgoszczy i łatwość dostępu gminy.

Możliwości rozwoju turystyki i rekreacji na terenie gminy zostały w dużym stopniu wyczerpane przez istniejące zagospodarowanie i nie należy zakładać znaczącego wzrostu zagospodarowania o takim przeznaczeniu.

Przedsiębiorczość

Gmina nie posiada zasadniczych przeszkód dla rozwoju działalności gospodarczych - poza występowaniem gleb wysokich klas, które powinny być chronione dla rolnictwa. Jest już obecnie obszarem, który w związku z bliskością Bydgoszczy podlega intensywnej urbanizacji, przejawiającej się także w rozwoju przedsiębiorczości. W dalszym rozwoju tego typu działalności, uwzględniać należy przede wszystkim ochronę wód powierzchniowych oraz podziemnych, a także ochronę przed

zanieczyszczeniami powietrza. Do rozwoju przestrzennego w kierunku przedsiębiorczości szczególnie predestynowane są tereny w strefie drogi nr 5 oraz niektóre lokalizacje przy drogach nr 56 i 256. W wyborze terenów do rozwoju działalności, dla których dobra dostępność jest kluczowa, należy więc preferować rejon planowanego węzła Włóki.

Analizy środowiskowe - Przestanki wynikające z ograniczeń przyrodniczych rozwoju zagospodarowania

Pomimo iż lokalnie czynniki środowiskowe mogą stanowić ograniczenia dla rozwoju zagospodarowania (są to najczęściej – w skali poszczególnych miejscowości - tereny obniżen lub tereny występowania dobrych gleb), to w praktyce w każdej z miejscowości istnieją możliwości rozwoju nowego zagospodarowania i to często na dużą skalę przestrzenną - znacznie przekraczającą realne zapotrzebowanie.

Względny środowiskowe mogą być więc postrzegane jako czynnik ograniczający rozwój zagospodarowania na większą skalę przede wszystkim we wschodniej części gminy – chronionej w randze parku krajobrazowego, a dodatkowo w znacznej części wykazującej także istotne ograniczenia związane z rzeźbą terenu (strefa krawędziowa) lub warunkami gruntowo-wodnymi i zagrożeniem powodziowym (dolina Wisły).

Obszerne analizy uwarunkowań środowiskowych rozwoju zagospodarowania zawarto w części poświęconej „Uwarunkowaniom wynikającym ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego”.

PROGNOZY DEMOGRAFICZNE, W TYM UWZGLĘDNIAJĄCE, TAM GDZIE TO UZASADNIONE, MIGRACJE W RAMACH MIEJSKICH OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO

Gmina Dobrcz położona jest w granicach miejskiego obszaru funkcjonalnego Bydgoszczy, stanowiąc część ścisłej strefy podmiejskiej Bydgoszczy i podobnie jak dotąd - będzie podlegała migracjom typowym dla relacji miasta – obszary podmiejskie.

Prognozę zmian liczby mieszkańców gminy wykonano bazując na prognozie GUS dla powiatu bydgoskiego – dla jego wiejskiej części, a także na podstawie prognozy GUS wykonanej w roku 2017 dla poszczególnych gmin. Mieszkańcy gminy Dobrcz wykazują typowe struktury oraz zbliżony do przeciętnej powiatowej profil społeczny, a więc powołanie się na analogie z kierunkami i natężeniem zmian liczby ludności, prognozowanymi dla obszarów sąsiednich, jest uprawnione.

Prognoza GUS dla powiatów wskazuje więc na dosyć duży wzrost liczby ludności – do roku 2020 o 0,8 tys. do roku 2025 – o 1,4 tys., do roku 2030 – o 1,9 tys. Prognozowane wzrosty w stosunku do stanu obecnego wynoszą więc w ciągu 1,5 dekady aż 17%.

Prognoza wykonana dla gmin sugeruje jeszcze trochę silniejszy wzrost liczby mieszkańców gminy – w roku 2030 (prognoza ta została wykonana tylko do roku 2030) wskazuje ona na liczebność mieszkańców gminy na poziomie 13 147 osób. Co ciekawe jednak, już w roku 2019 faktyczna liczba mieszkańców gminy była wyższa od prognozowanej zaledwie dwa lata wcześniej (prognoza wskazywała na 11775, a w rzeczywistości gminę zamieszkiwało 11802 osoby).

Podkreślić jednak należy, że mimo niewielkich różnic – obydwie prognozy należy uznać za bardzo zbieżne i pod względem oceny trendu i pod względem symulacji konkretnych wartości.

Przyjmuje się, że podobnie jak dotąd, ruchy migracyjne będą miały istotny wpływ na kształtowanie liczby ludności, ponieważ bezwzględne saldo będzie duże i w okresie wieloletnim będzie dodatnie. Zakłada się wciąż dużą liczbę urodzeń, związaną z dużą liczbą ludności młodej na terenie gminy, ale w dłuższej perspektywie – nastąpi znaczący wzrost liczby zgonów (po 2030). Ze względu na potencjalnie bardzo dużą atrakcyjność południowej części gminy Dobrcz dla osadnictwa podmiejskiego, zasadne jest zastosowanie współczynnika korygującego, który w sposób bardziej wiarygodny pozwoli oszacować spodziewany wzrost liczby mieszkańców. Przy dosyć dużym wzroście prognozowanym w skali całego powiatu należy zauważyć, że nie wszystkie gminy powiatu prezentują podobnie atrakcyjne uwarunkowania dla migracji. Na przykład gminy Osielsko, Nowa Wieś Wielka i Białe Błota wykazują już znaczny stopień wypełnienia terenów rozwojowych zabudową (a tereny dostępne wyceniane są bardzo wysoko – niższe ceny gruntów są kolejnym istotnym uwarunkowaniem atrakcyjności gminy Dobrcz), a gminy Koronowo i Dąbrowa Chełmińska są w większości położone w zbyt dużej odległości od centrum Bydgoszczy, by przejmować napływ migracyjny na dużą skalę. W tym kontekście szczególnie atrakcyjna jest południowa część gminy Dobrcz i w tym rejonie gminy należy spodziewać się jednego z największych natężeń napływu ludności w skali powiatu bydgoskiego.

Z tego powodu należy zakładać, że większość wzrostu ludności nastąpi w miejscowościach: Dobrcz, Borówno, rejon Strzelce Górne – Aleksandrowo, Nekla, a w znacznie mniejszym stopniu w: Kotomierzu, Wudzynie i Stronnie.

Tabela. Prognoza zmian liczby ludności dla obszarów wiejskich powiatu bydgoskiego - zmiana wyrażona jako procent stanu liczby ludności z roku 2014 (rok wyjściowy prognozy)

	Prognoza na rok 2020	Prognoza na rok 2025	Prognoza na rok 2030	Prognoza na rok 2035	Prognoza na rok 2040
liczba ludności w stosunku do stanu z roku 2014 (%)	107,3	112,7	117,3	121,3	124,9

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - Banku Danych Lokalnych

Tabela. Prognoza zmian liczby ludności dla gminy Dobrcz - zmiana wyrażona jako procent stanu liczby ludności z roku 2016 (rok wyjściowy prognozy)

	Prognoza na rok 2020	Prognoza na rok 2025	Prognoza na rok 2030
liczba ludności w stosunku do stanu z roku 2016 (%)	105	111	116

Źródło: Obliczenia własne na podstawie prognozy Głównego Urzędu Statystycznego - Banku Danych Lokalnych

Tabela. Prognoza zmian liczby ludności dla gminy Dobrcz na podstawie uśrednionej prognozy dla powiatu bydgoskiego.

	Prognoza na rok 2020	Prognoza na rok 2025	Prognoza na rok 2030	Prognoza na rok 2035	Prognoza na rok 2040
prognozowana liczba ludności (tys.)	11,8	12,4	12,9	13,4	13,8

Źródło: Obliczenia własne

Tabela. Prognoza zmian liczby ludności dla gminy Dobrcz wykonana przez GUS

	Prognoza na rok 2020	Prognoza na rok 2025	Prognoza na rok 2030
liczba ludności	11,92 tys.	12,58 tys.	13,15 tys.

Źródło: Prognoza Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela. Skorygowana prognoza zmian liczby ludności dla gminy Dobrcz uwzględniająca wyższą, niż przeciętnie w powiecie spodziewaną skalę migracji na teren gminy.

	Prognoza na rok 2020	Prognoza na rok 2025	Prognoza na rok 2030	Prognoza na rok 2035	Prognoza na rok 2040
prognozowana liczba ludności (tys.)	11,8	12,9	13,8	14,8	15,8

Źródło: Obliczenia własne

Tabela. Skorygowana prognoza zmian liczby ludności dla gminy Dobrcz wykonana przez GUS uwzględniająca wyższą, niż przeciętnie w powiecie spodziewaną skalę migracji na teren gminy.

	Prognoza na rok 2020	Prognoza na rok 2025	Prognoza na rok 2030
liczba ludności	11,92 tys.	13,0 tys.	14,0 tys.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Prognozy Głównego Urzędu Statystycznego

PROGNOZA ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY ORAZ PRZESŁANKI ZAPOTRZEBOWANIA NA TERENY ROZWOJOWE WYNIKAJĄCE Z PROGNOZ ROZWOJU GOSPODARCZEGO

Analiza stanu rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej (przeprowadzona w rozdziale dotyczącym analiz ekonomicznych) prowadzi do wniosku, że ogólny stan przedsiębiorczości w gminie jest o około 20% korzystniejszy, niż przeciętnie na obszarach wiejskich województwa. Nie zachodzi więc potrzeba podejmowania działań – w tym wyznaczania terenów rozwojowych - na cele wyrównywania zapóźnień rozwojowych.

Niemniej jednak, na terenie gminy słabo rozwinięte są działalności o dużym zapotrzebowaniu na przestrzeń, a gmina posiada predyspozycje dla rozwoju tego typu przedsiębiorczości (produkcja, magazyny, składy, logistyka). Szczególnie sprzyjającym uwarunkowaniem jest położenie w przebiegu drogi ekspresowej S5, w bliskim sąsiedztwie

miasta Bydgoszcz. Pod tym względem gmina wydaje się być znacznie bardziej konkurencyjna, niż gminy Osielesko, Sicienko i Białe Błota, w których szczegółowe uwarunkowania (zwłaszcza przebieg S5 przez lasy i/lub doliny rzek oraz w pobliżu terenów mieszkaniowych) nie sprzyjają rozwojowi działalności gospodarczych na dużą skalę.

Stosunkowo korzystny obecnie stan rozwoju przedsiębiorczości nie stanowi przeszkody dla dalszego rozwoju gospodarczego (pod tym względem gmina wciąż znacząco ustępuje obszarom najlepiej rozwiniętym, co wskazuje na wciąż duże rezerwy rozwojowe) i prognozuje się dalsze zwiększanie liczby podmiotów i osiąganych wskaźników. Tym samym wskazuje się na zasadność wyznaczania terenów rozwojowych, zwłaszcza na cele działalności o dużej zajętości przestrzeni, co powinno być realizowane w korytarzu drogi nr 5. Jednocześnie na terenie całej gminy (jeśli nie występują ograniczenia szczegółowe – typowe dla konkretnej lokalizacji) powinno się stwarzać warunki dla rozwoju przedsiębiorczości o niewielkiej skali i niskiej uciążliwości, tworzącej lokalne rynki pracy.

Predyspozycje dla rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy są więc korzystne. Popyt na tereny rozwojowe dla funkcji gospodarczych jest w gminie potencjalnie dosyć duży. W zakresie tego typu działalności brak jest możliwości określenia wielkości docelowej lub optymalnej terenów inwestycyjnych. W praktyce lokowanie dużych inwestycji jest procesem bardzo złożonym i bardzo często jest poprzedzone przygotowaniem oferty, której dostępność jest czynnikiem decydującym o atrakcyjności danej lokalizacji. Gminy, w których istnieją realne przesłanki pozyskania inwestora powinny więc wyprzedzająco przygotowywać (pod względem planistycznym i infrastrukturalnym) tereny inwestycyjne o dużej skali. Każdorazowo ponosi się tu pewne ryzyko, iż inwestor nie zostanie pozyskany, a dokonany proces planistyczny będzie nieefektywny - jednak jeśli tego typu działania nie zostaną podjęte, szansa rozwoju działalności o dużej skali przestrzennej, gwarantującej utworzenie dużej liczby miejsc pracy, zdecydowanie maleje.

MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY

Istotnym uwarunkowaniem rozwoju zagospodarowania, jest istniejąca lub potencjalna możliwość jego obsługi poprzez infrastrukturę. Kluczowe znaczenie ma więc zdolność samorządu do realizacji zadań własnych wobec terenów nowej zabudowy, w tym zwłaszcza finansowania rozwoju i utrzymania infrastruktury społecznej i technicznej oraz budowy dróg. W przypadku terenów rozwoju gospodarczego kluczowe znaczenie ma infrastruktura techniczna i dostępności drogowa (przy czym do zadań własnych samorządu lokalnego zalicza się dostawę wody, odprowadzenie i oczyszczenie ścieków oraz zagospodarowanie odpadów) a dla terenów zabudowy mieszkaniowej, oprócz infrastruktury technicznej i dróg, także infrastruktura społeczna (z której znaczna część należy do zadań własnych samorządów - są to zwłaszcza placówki oświaty, instytucje kultury oraz instytucje opieki społecznej).

Prognozowana skala zmian liczby ludności prawdopodobnie będzie powodować konieczność nowych inwestycji w zakresie infrastruktury społecznej – przy czym potrzeby tego typu pojawiać się mogą w różnych okresach. Niezbędny będzie rozwój usług opieki nad małymi dziećmi (żłobkowych) oraz infrastruktury opiekuńczej dla ludności starszej (taka potrzeba pojawi się jednak na większą skalę dopiero w perspektywie co najmniej 10 lat). W zależności od oczekiwań mieszkańców dotyczących optymalnej formy realizacji edukacji przedszkolnej, podjęte będą w przyszłości decyzje dotyczące lokalizacji ewentualnych nowych obiektów służących realizacji tych funkcji. Należy tu rozpatrywać rozwiązania wariantowe: rozbudowę istniejących obiektów, realizację pojedynczych nowych dużych obiektów o charakterze zbiorczym, realizację kilku nowych małych obiektów zapewniających dobrą dostępność w miejscu zamieszkania lub jego pobliżu, realizację zadań z zakresu polityki społecznej wspólnie z sąsiednimi gminami w ramach inicjatyw integracyjnych (jak związek metropolitalny lub zintegrowane inwestycje terytorialne). Kierunki rozwoju tych usług są obecnie bardzo trudne do prognozowania i należy zakładać, że decyzje będą podejmowane adekwatnie do okoliczności, tak by wybrany wariant był optymalny z punktu widzenia jakości życia i możliwości budżetu gminy.

Dotychczasowe tempo rozwoju infrastruktury zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków wskazuje, że możliwy jest rozwój nawet kilku km sieci rocznie. Przy prognozowanym tempie rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej oznacza to zdolność budżetu gminy do podłączania nowo realizowanej zabudowy. Znacznie trudniej przewidywalna jest potrzeba ewentualnego rozwoju infrastruktury na potrzeby rozwoju terenów gospodarczych - gdyż będzie to zależne od skali i lokalizacji ewentualnej inwestycji. Aczkolwiek gmina będzie prowadzić działania na rzecz pozyskania inwestorów, trudno prognozować szanse powodzenia tych działań. Gmina posiada dobrze rozbudowaną i rozgałęzioną sieć wodociągową, która może stanowić podstawę do łatwiej rozbudowy, w przypadku zwiększania

liczby zabudowań. Należy podkreślić, że docelowo zagadnienia gospodarki ściekowej będą realizowane przez aglomerację kanalizacyjną, której granice obejmują znaczną część gminy.

Gmina cechuje się korzystną sytuacją budżetu gminy. W roku 2019 lokowała się na 38 miejscu wśród wszystkich gmin województwa pod względem bezwzględnej wielkości dochodów własnych, przy czym pod względem dochodów z tytułu podatku rolnego była to pozycja 37, pod względem dochodów z tytułu podatków od nieruchomości – 47, a pod względem dochodów z tytułu udziału w dochodach budżetu państwa – 34 (pod tym względem pozycja gminy sukcesywnie się poprawia na przestrzeni lat, co wskazuje na zamieszkiwanie gminy przez coraz zamożniejsze społeczeństwo). Nie przewiduje się więc, by możliwości budżetu gminy ograniczały możliwości rozwoju przestrzennego zagospodarowania.

BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ

Ocena chłonności istniejącego zagospodarowania

A. W zakresie zabudowy mieszkaniowej

Gmina posiada rezerwy terenowe na cele rozwoju zabudowy mieszkaniowej w ramach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ponadto wskazuje się możliwość realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w ramach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, poza obszarami obowiązywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Istniejące rezerwy przedstawiono w tabeli:

sołectwo	Rezerwa terenowa w ramach obowiązujących mpzp	Rezerwa terenowa w ramach obszarów pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno- przestrzennej, poza obszarami obowiązywania mpzp
	Wyrażona w liczbie działek budowlanych	
Augustowo	0	(*)
Borówno	20	30
Dobrcz	200	40
Gądecz	0	(*)
Kotomierz	10	20
Kozielec	50	10
Kusowo	0	0
Magdalena	10	(*)
Nekla	310	0
Sienno	(*)	10
Stronno	100	30
Strzelce Dolne	(*)	0
Strzelce Górne	40	30
Suponin	0	(*)
Trzebień	0	(*)
Trzeciewicz	(*)	15
Trzęsacz	30	0
Wudzyn	40	70
Wudzynek	7	8
Włóki	50	0
Zalesie	0	(*)

(*) dostępnych 5 i mniej działek budowlanych

B. W zakresie zabudowy usługowej

Gmina posiada rezerwy terenowe na cele rozwoju zabudowy usługowej (o charakterze usług nieuciążliwych, towarzyszących zabudowie mieszkaniowej, wyznaczanych w ramach przeznaczenia terenu MN/U) w ramach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ponadto wskazuje się możliwość realizacji nieuciążliwych usług towarzyszących zabudowie mieszkaniowej w ramach obszarów o w pełni wykształconej zwartej

strukturze funkcjonalno-przestrzennej, poza obszarami obowiązywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (teoretyczna liczba możliwej zabudowy jest równa liczbie potencjalnie dostępnych działek budowlanych – choć w warunkach rzeczywistych wartość taka z pewnością nie może zostać osiągnięta). Istniejące rezerwy przedstawiono w tabeli:

sołectwo	Rezerwa terenowa w ramach obowiązujących mpzp	Rezerwa terenowa w ramach obszarów pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno- przestrzennej, poza obszarami obowiązywania mpzp	
		Wyrażona w liczbie działek budowlanych	
Augustowo	0	(*)	
Borówno	5	30	
Dobrcz	30	40	
Gądecz	0	(*)	
Kotomierz	9	20	
Kozielec	30	10	
Kusowo	0	0	
Magdalenka	10	(*)	
Nekla	100	0	
Sienno	0	10	
Stronno	40	30	
Strzelce Dolne	0	0	
Strzelce Górne	10	30	
Suponin	0	(*)	
Trzebień	0	(*)	
Trzeciewiec	0	15	
Trzęsacz	0	0	
Wudzyn	10	70	
Wudzynek	0	8	
Włóki	10	0	
Zalesie	0	(*)	

(*) dostępnych 5 i mniej działek budowlanych

Ponadto w miejscowości Trzeciewiec pozostaje do zagospodarowania ok. 17 tys. m² w ramach przeznaczenia terenu P/U.

C. W zakresie zabudowy służącej celom gospodarczym

W ramach obowiązujących mpzp w miejscowości Trzeciewiec pozostaje do zagospodarowania ok. 17 tys. m² (o przeznaczeniu terenu P/U).

W ramach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej brak rezerw terenowych na cele rozwoju gospodarczego.

Podkreślić należy, że dokonane powyżej szacunki wynikają wyłącznie z analiz stanu zagospodarowania przestrzennego i nie uwzględniają kwestii własnościowych, skłonności do zbycia posiadanych terenów na cele rozwoju nowej zabudowy oraz szczegółowej atrakcyjności lokalizacyjnej poszczególnych terenów, która jest zróżnicowana i bez wątpienia część zostałaaby uznana za mało atrakcyjną dla zabudowy. Za wiarygodne rezerwy terenowe na cele rozwojowe należy traktować wyłącznie tereny wyznaczone w mpzp. W przypadku terenów położonych w ramach zabudowy miejscowości, ale poza mpzp podane wartości należy traktować jako potencjalnie maksymalne, ale skala realnie dostępnych lub atrakcyjnych przestrzeni rozwojowych będzie przy tej kategorii terenów bez wątpienia o kilkanaście do kilkudziesięciu procent niższa.

Określenie zapotrzebowania na nową zabudowę

Uwzględniając analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne oraz prognozę demograficzną i ocenę możliwości finansowych realizacji zadań własnych, dokonano szacunku maksymalnego niezbędnego zapotrzebowania na nową zabudowę. Zapotrzebowanie maksymalne wynika z prognozy rozwoju ludności, w tym uwzględnienia prognozowanych zróżnicowań natężenia procesów rozwojowych w gminie, to znaczy presji w kierunku rozwoju zabudowy w miejscowościach położonych stosunkowo blisko Bydgoszczy i dobrze komunikacyjnie z tym miastem powiązanych (a więc w części południowej i centralnej). Określa się następujące zapotrzebowanie na nową zabudowę:

A. W zakresie zabudowy mieszkaniowej

Przeprowadzone analizy wykazują konieczność zabezpieczenia terenu dla realizacji zabudowy mieszkaniowej dla około 4 tys. mieszkańców.

B. W zakresie zabudowy usługowej

Wraz ze wzrostem liczby mieszkańców wzrastać będzie zapotrzebowanie na działalności handlowo-usługowe, nieuciążliwe dla funkcji mieszkaniowej i mogące być z tą funkcją łączone w ramach przeznaczenia MN/U. Uwzględniając, że ze względu na wahadłowe dzienne migracje związane z dojazdami do pracy, część potrzeb mieszkańców będzie zaspokajana poza granicami gminy, za wystarczające uznaje się stworzenie warunków dla około 150-250 podmiotów prowadzących działalności usługowe. Niezbędne zapotrzebowanie wyrażone w powierzchni użytkowej (m kw) należy więc szacować na około 15 000 – 25 000.

C. W zakresie zabudowy służącej celom gospodarczym

Gmina Dobrcz wraz z realizacją drogi ekspresowej S5 wykazuje walor wysokiej przydatności dla rozwoju działalności gospodarczych o dużej skali przestrzennej – typowej dla terenów dostępnych w sieci dróg bardzo wysokich rang, umożliwiających rozwój transportu samochodowego na bardzo dużą skalę. Walor ten zamierza się wykorzystać poprzez wyznaczenie terenów inwestycyjnych na cele rozwoju gospodarczego (o przeznaczeniu terenów P i P/U).

Skala szacowanego zapotrzebowania jest wypadkową dostępności terenów w pobliżu węzłów drogi (w tym należy uwzględnić aspekt przydatności fizyczno-geograficznej i jakości gleb) oraz realności ich zagospodarowania. W dokonaniu szacunku niezbędnej przestrzeni pomocne są doświadczenia innych gmin o podobnych predyspozycjach, w których na wskazane cele przeznaczają się w mpzp (w zależności od uwarunkowań szczegółowych) od kilkudziesięciu do kilkuset hektarów. Przyjmuje się więc, za zasadne wyznaczenie na terenie gminy terenów o powierzchni minimum 250 ha, położonych w strefie bardzo dobrej dostępności do drogi S5.

Bilans terenów

Zestawienie chłonności istniejącego zagospodarowania z szacunkiem zapotrzebowania na nową zabudowę, prowadzi do następujących wniosków:

A. W zakresie zabudowy mieszkaniowej

W południowej i centralnej części gminy (sołectwa Dobrcz, Borówno, Strzelce Górne) należy wyznaczyć tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej dla maksymalnie 2 tys. mieszkańców (czyli umożliwiające wyznaczenie około 700 działek budowlanych), przy założeniu realizacji zabudowy jednorodzinnej cechującej się dużą powierzchnią działki i dużą powierzchnią zabudowy. Maksymalne niezbędne zapotrzebowanie wyrażone w powierzchni użytkowej (m kw) należy więc szacować na około 140 000 do 170 000.

Wskazywana powyżej niezbędna powierzchnia dla terenów rozwojowych jest znacznie mniejsza od powierzchni niezbędnej dla wchłonięcia spodziewanego wzrostu liczby mieszkańców, bowiem uwzględnia się obecnie notowane znaczące rezerwy wynikające z niezagospodarowanych terenów w ramach mpzp (zwłaszcza w sołectwach Nekla i Dobrcz) oraz z możliwości intensyfikacji zabudowy w ramach istniejącego zagospodarowania miejscowości.

Niezależnie od spodziewanej koncentracji nowego zagospodarowania w części południowej i centralnej, wskazuje się za celowe wyznaczenie terenów rozwojowych umożliwiających wyznaczenie nie więcej niż 100 działek budowlanych w pozostałych miejscowościach gminy (niezbędne zapotrzebowanie wyrażone w powierzchni użytkowej (m kw) należy więc szacować na około 20 000). Uwzględniając analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne oraz prognozę demograficzną prognozuje się, że ta część gminy będzie generować przede wszystkim impulsy endogeniczne (nie wynikające z migracji, a z ruchu naturalnego) wywołujące stosunkowo niewielkie, ale trwałe zapotrzebowanie na tereny rozwojowe. Stosunkowo niewielka skala nowej nowo wyznaczanych terenów rozwojowych wynika z uwzględnienia istniejących rezerw. W szczególności tereny te powinny być wyznaczone w: północno-wschodniej części gminy (rejon miejscowości: Kozielec – Trzęsacz, Włóki, Trzeciwiec, Suponin), w północno-zachodniej części gminy (rejon miejscowości: Wudzyn, Karolewo, Kotomierz, Magdalena, Stronno).

B. W zakresie zabudowy usługowej

Wraz ze wzrostem liczby mieszkańców wzrastać będzie zapotrzebowanie na działalności handlowo-usługowe, nieuciążliwe dla funkcji mieszkaniowej i mogące być z tą funkcją łączone w ramach przeznaczenia MN/U. Uwzględniając, że ze względu na wahadłowe dzienne migracje związane z dojazdami do pracy, część potrzeb mieszkańców będzie zaspokajana poza granicami gminy, za wystarczające uznaje się stworzenie warunków dla około 100-150 podmiotów prowadzących działalności usługowe. Niezbędne zapotrzebowanie wyrażone w powierzchni użytkowej (m kw) należy więc szacować na około 10 000 – 15 000.

C. W zakresie zabudowy służącej celom gospodarczym

Na terenie gminy niezbędne jest wyznaczenia minimum 250 ha przestrzeni inwestycyjnej służącej celom gospodarczym, dobrze dostępnej z drogi S5.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

Struktura gruntów wg głównych własności, przedstawia się następująco (ha, 2015):

Grunty osób fizycznych, w tym:	9099
Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych	8277
Grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	822
Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste, w tym, między innymi:	2083
Grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	962
Grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe	759
Grunty Skarbu Państwa w wieczystym użytkowaniu osób fizycznych	25
Gr. wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości z wyłączeniem gruntów przekazanych w trwałą zarząd	491
Grunty spółdzielni	364
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	117
Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	63

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

OCHRONA PRZYRODY

Gmina nie należy do obszarów szczególnie cennych przyrodniczo. Około 1550 ha we wschodniej części gminy jest objętych ochroną w randze parku krajobrazowego, a powierzchnia ta pokrywa się z terenami włączonymi do sieci Natura 2000. Poza tym na terenie gminy znajduje się rezerwat przyrody oraz dosyć liczne pomniki przyrody i użytki ekologiczne.

Obszary chronione obejmują zarówno tereny niezainwestowane - w strefie zbocza wysoczyzny i doliny Wisły, jak i tereny zabudowy miejscowości.

Na terenie gminy ochronie podlegają:

- rezerwat przyrody „Augustowo”
- tereny położone w Nadwiślańskim Parku Krajobrazowym (stanowiącym część Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego),
- tereny położone w sieci Natura 2000 - PLB040003 Dolina Dolnej Wisły,
- tereny położone w sieci Natura 2000 - PLH040003 Solecka Dolina Wisły,
- tereny położone w sieci Natura 2000 - PLH040047 Jaskinie Bajka,
- użytki ekologiczne,
- pomniki przyrody.

Najwyższą formą ochrony na terenie gminy jest rezerwat przyrody Augustowo. Jest to rezerwat leśno-florystyczny o powierzchni 6,7 ha, położony w południowej części gminy w pobliżu granicy z gminą Osielsko (obręb ewidencyjny Nekla, część działki ewidencyjnej 270/8LP). Rezerwat został utworzony w 1963 roku (Zarządzenie ML i PD Nr 105 z 27.05.1963 - Mon. PI. Nr 10 poz. 252; obecnie jego funkcjonowanie reguluje Rozporządzenie nr 5/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 3 lutego 2004 r. - Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 8, poz. 80), a więc należy do najstarszych rezerwatów przyrody na terenie województwa. Jest to rezerwat florystyczny, leśny - przedmiotem ochrony jest ols porzeczkowy i torfowcowy. Teren rezerwatu zajmuje torfowisko przejściowe o długości 700 m i szerokości około 130 m położone w niewielkim obniżeniu wśród borów sosnowych i pól uprawnych. Jest ono porośnięte roślinnością charakterystyczną dla torfowisk zarówno niskich, jak i wysokich. Głównymi gatunkami drzewiastymi są: brzoza omszona, wierzba szara, wierzba uszata, łozina, olsza czarna.

Na terenie rezerwatu zabrania się:

- 1) polowania, wędkowania, rybołówstwa, chwytania dziko żyjących zwierząt, płoszenia ich i zabijania, zbierania poroży zwierzyny płowej, niszczenia nor i legowisk zwierzęcych oraz gniazd ptasich i wybierania z nich jaj;
- 2) pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzania drzew i innych roślin;
- 3) wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości, innego zanieczyszczania wód, gleby oraz powietrza;
- 4) dokonywania zmian przedmiotów ochrony i obszarów objętych ochroną;
- 5) używania, użytkowania, uszkodzania oraz zanieczyszczania przedmiotów oraz obszarów objętych ochroną;
- 6) zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli służą one innym celom niż ochrona przyrody;
- 7) wydobywania skał, minerałów, tym torfu i bursztynu;
- 8) niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania;
- 9) palenia ognisk, wyrobów tytoniowych, używania źródeł światła o otwartym płomieniu poza miejscami wyznaczonymi;
- 10) prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej, a także rolniczej, hodowlanej lub chowu zwierząt;
- 11) zbioru poza miejscami wyznaczonymi dziko rosnących roślin, grzybów oraz ich części;
- 12) ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego, jazdy konnej wierzchem poza szlakami do tego wyznaczonymi;
- 13) wyprowadzania psów bez smyczy i kagańca;
- 14) wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych poza miejscami do tego wyznaczonymi;
- 15) ruchu pojazdów poza drogami publicznymi i innymi drogami do tego wyznaczonymi;
- 16) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną przyrody, z wyjątkiem znaków drogowych i innych związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, na przedmiotach lub obszarach objętych ochroną;
- 17) zakłócania ciszy;
- 18) używania łodzi motorowych, uprawiania sportów wodnych i motorowodnych, pływania, żeglowania poza akwenami do tego wyznaczonymi;
- 19) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- 20) biwakowania poza miejscami wyznaczonymi;
- 21) prowadzenia badań naukowych w rezerwacie przyrody bez zgody właściwego organu uznającego obszar za rezerwat przyrody;
- 22) wprowadzania gatunków roślin lub zwierząt poza ich naturalne miejsca występowania;
- 23) wprowadzanie organizmów zmodyfikowanych genetycznie.

Dla rezerwatu Augustowo ustanowiono plan ochrony. Zagadnienie to reguluje Zarządzenie Nr 0210/24/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 26 sierpnia 2013 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Augustowo”.

Wschodnia część gminy położona jest w obszarze Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego, tworzącego wraz z Chełmińskim Parkiem Krajobrazowym, zespół parków zapewniających ochronę obydwu brzegów doliny Wisły. Wg rozporządzenia Nr 20/2005 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 8 września 2005 r, park powołany został dla zachowania mozaikowości krajobrazu lewobrzeżnej części Doliny Dolnej Wisły („Ochrona walorów przyrodniczych i kulturowych jest gwarancją prawidłowego funkcjonowania tego korytarza ekologicznego, o randze europejskiej.”).

Początki ochrony w randze parku krajobrazowego sięgają roku 1993, gdy na terenie ówczesnego województwa bydgoskiego powołano park chroniący obszary leżące w dolinie Wisły. Wkrótce w granicach województwa toruńskiego powołano analogiczną jednostkę – obydwa parki, stanowiąc całkowicie autonomiczne jednostki, zapewniały ochronę całej doliny Wisły. Obecnie Park jest bardzo rozległy – zajmuje ponad 55,6 tys. ha i rozciąga się od Bydgoszczy po Nowe, na przestrzeni 4 powiatów ziemskich i 2 grodzkich. Na jego terenie wyznaczono 14 rezerwatów przyrody.

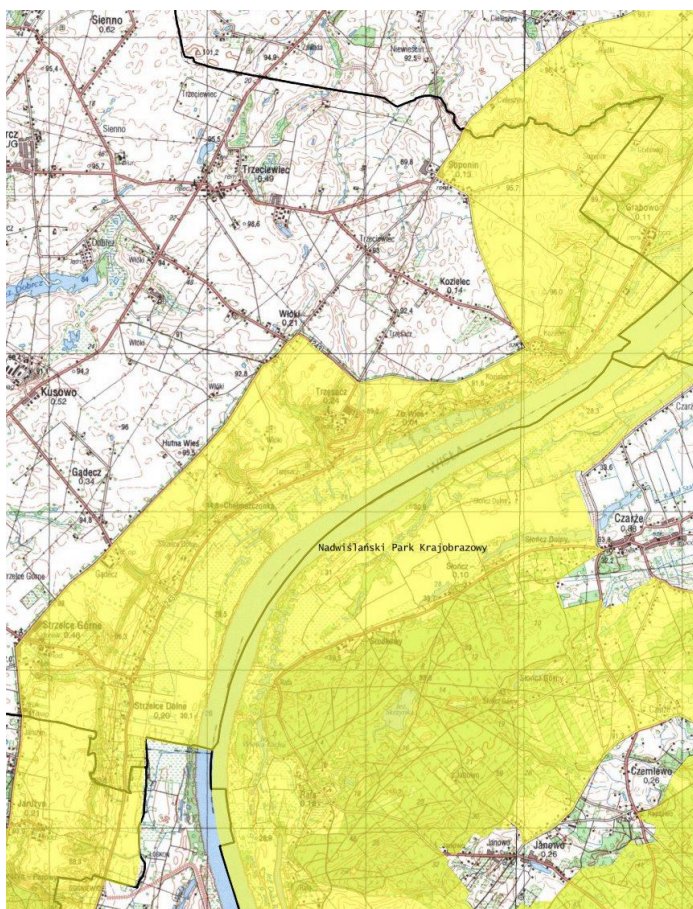
Zakazy obowiązujące na terenie Parku zawarte zostały w cytowanym Rozporządzeniu, a ich uzupełnienie stanowi Rozporządzenie nr 6/2009 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 maja 2009 r. Zgodnie z tymi aktami prawnymi, w parku obowiązują następujące zakazy:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.);
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciw powodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu (nie dotyczy wydobywania piasku i żwiru z udokumentowanych złóż

wyznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na obszarze do 2 ha i przy wydobywaniu nie przekraczającym 20 tys m³ rocznie. Eksploatacja ta nie może powodować zmian stosunków wodnych i zagrożeń dla chronionych ekosystemów, a brak negatywnego oddziaływania na środowisko został wykazany w sporządzonym raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.”)

- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym, przeciwoślusiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych; *Zakaz ten nie dotyczy wydobywania piasku i żwiru z udokumentowanych złóż wyznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na obszarze do 2 ha i przy wydobywaniu nie przekraczającym 20 tys m³ rocznie. Eksploatacja ta nie może powodować zmian stosunków wodnych i zagrożeń dla chronionych ekosystemów, a brak negatywnego oddziaływania na środowisko został wykazany w sporządzonym raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko**
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej (*nie dotyczy zbiorników antropogenicznych o powierzchni do 1 ha, cieków wodnych stanowiących budowlę i urządzenia melioracyjne, terenów przeznaczonych pod zabudowę, dla których szerokość strefy zakazu zabudowy wyznacza się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, przypadków budowy obiektów budowlanych, gdy w wyznaczonej strefie znajduje się zespół istniejącej zabudowy, które mają uzupełniać, bądź do których będą przylegać nowo planowane obiekty**)
- likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
- utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
- organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

*zmiana wprowadzona w Rozporządzeniu nr 6/2009

Rysunek. Zasięg Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego w rejonie gminy Dobrcz.

Źródło: geoportal.gov.pl z warstwą wms udostępnioną przez GDOŚ

W ostatnich latach prowadzono prace studialne i projektowe mające na celu wydzielenie na terenie Parku stref, w których ograniczyć się zasięg zakazu budowania nowych obiektów budowlanych od linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych, a także zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne. Na przykład w obszarze wysoczyzny morenowej wraz ze strefą krawędziową proponuje się zasięg o wartości 50 m (zamiast dotychczasowego 100 m), natomiast w przypadku obszaru międzywala zastosowano ustawową odległość 100 m. Powyższe wartości zostały uwzględnione w uchwale nr XLIX/818/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 września 2018 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały w sprawie Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego – jest więc prawdopodobne, że finalnie ustalenia dotyczące tego zakazu zostaną zmienione. Zasadne jest więc każdorazowo weryfikowanie aktualnego stanu prawnego w tym zakresie.

Tabela. Pomniki przyrody na terenie gminy

Rodzaj pomnika przyrody	Obręb ewidencyjny	Data utworzenia	Opis i położenie
Drzewo Dąb szypułkowy	Wudzynek	2005-01-01	
Drzewo Modrzew europejski	Strzelce Górne	1995-12-29	Modrzew europejski o obwodzie 282 cm rosnący w Zespole Nadwiślańskich Parków Krajobrazowych na działce o nr ew. 122 obrębu Strzelce Górne w miejscowości Strzelce Górne
Skupisko drzew Dąb szypułkowy, Żywotnik zachodni, Miłorząb dwuklapowy	Gądecz	1995-12-29	Dwa dęby szypułkowe o obwodach 331 i 325, żywotnik zachodni o obwodzie 147 oraz miłorząb dwuklapowy o obwodzie 237 cm rosnące w Zespole Nadwiślańskich Parków Krajobrazowych na działce o nr ew. 54 obrębu Gądecz w miejscowości Gądecz
Skupisko drzew Dąb szypułkowy, Żywotnik zachodni, Platan klonolistny, Miłorząb dwuklapowy	Gądecz	1993-10-26	Dwa Dęby szypułkowe o obwodach w pierśnicy 334 cm i 326cm, Żywotnik zachodni o obwodzie w pierśnicy 150 cm, Platan klonolistny o obwodzie w pierśnicy 251 cm, Miłorząb dwuklapowy o obwodzie w pierśnicy 240cm, rosnące w parku dworskim, na działce ewidencyjnej nr 54 w miejscowości Gądecz, gmina Dobrcz, stanowiące własność skarbu Państwa pod zarządem Państwowego Domu Pomocy Społecznej dla Przewlekłe Chorych w Gądeczu.
Skupisko drzew Lipa drobnolistna trójwierzchołkowa, Robinia grochodrzew, Klon zwyczajny	Augustowo	1993-10-26	Lipa drobnolistna trójwierzchołkowa o obwodzie 182, 152, 136, Robinia grochodrzew o obwodzie w pierśnicy 300cm, Dwa klony zwyczajne o obwodach w pierśnicy 302cm i 284cm rosnące w parku dworskim w na działce ewidencyjnej nr 193 w miejscowości Augustowo w gminie Dobrcz stanowiące własność Skarbu Państwa pod Zarządem Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.
Skupisko drzew Kasztanowiec zwyczajny, Jesion wyniosły	Sienno	1993-10-26	Dwa Kasztanowce zwyczajne o obwodach w pierśnicy 350 i 302 cm, Jasion wyniosły o obwodzie w pierśnicy 305cm, rosnących w parku dworskim na działce ewidencyjnej nr 65/9 w Miejscowości Sienno, gmina Dobrcz, Stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Agencji Własności Rolnej skarbu Państwa.
Skupisko drzew Dąb szypułkowy	Suponin	1993-10-26	Dwa Dęby szypułkowe o obwodach w pierśnicy 311 i 272cm rosnących w parku wiejskim na działce ewidencyjnej nr 26/4 w miejscowości Suponin, gmina Dobrcz stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Zbiorczej Szkoły Gminnej-Szkoły Podstawowej w Suponinie
Drzewo Dąb czerwony	Trzebień	1993-10-26	Dąb czerwony o obwodzie w pierśnicy 326cm rosnący w parku wiejskim na działce ewidencyjnej nr 90/1 w miejscowości Trzebień, gmina Dobrcz stanowiące własność komunalną pod zarządem Urzędu Gminy w Dobrczu
Skupisko drzew Jesion wyniosły, Dąb szypułkowy	Trzęsacz	1993-10-26	Jasion wyniosły o obwodzie w pierśnicy 348cm, Dąb szypułkowy o obwodzie w pierśnicy 296 cm rosnący w parku dworskim na działce ewidencyjnej nr 43 w miejscowości Trzęsacz, gmina Dobrcz stanowiący własność Skarbu Państwa pod zarządem Agencji Własności Rolnej skarbu Państwa - Instytut Weterynarii w Puławach
Drzewo Kasztanowiec zwyczajny	Kozielec	1993-10-26	Kasztanowiec zwyczajny o obwodzie w pierśnicy 294cm rosnący w parku wiejskim na działce ewidencyjnej nr 149 w miejscowości Kozielec stanowiący własność Skarbu Państwa pod Zarządem Urzędu Gminy Dobrcz
Skupisko drzew Lipa drobnolistna, Dąb burgundzki, Klon zwyczajny, Iglicznia trójcierniowa, Świerk pospolity, Cis pospolity, Grab zwyczajny	Borówno	1993-10-26	Lipa drobnolistna o obwodzie w pierśnicy 423cm, Dąb burgundzki o obwodzie w pierśnicy 350 cm, Klon zwyczajny o obwodzie w pierśnicy 339cm, Iglicznia trójcierniowa o obwodzie w pierśnicy 227 cm, Świerk pospolity o obwodzie w pierśnicy 253 cm, dwa cisy pospolite o obwodach w pierśnicy 105 i 90cm oraz Grab zwyczajny o obwodzie w pierśnicy 200 cm rosnące w parku dworskim na działce ewidencyjnej nr 97/2 w miejscowości Kusowo stanowiącej własność Skarbu Państwa pod zarządem Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.
Skupisko drzew Cis pospolity, Cis pospolity trójwierzchołkowy, Dąb szypułkowy, Lipa drobnolistna	Dobrcz	1993-10-26	Cis pospolity o obwodzie w pierśnicy 146 cm, Cis pospolity trójwierzchołkowy o obwodzie w pierśnicy 235 cm, Dąb szypułkowy o obwodzie w pierśnicy 301 cm, oraz Lipa drobnolistna o obwodzie w pierśnicy 313 cm rosnące w parku dworskim na działce ewidencyjnej nr 172/1 w miejscowości Puliny, gminie

Skupisko drzew Kasztanowiec zwyczajny, Dąb szypułkowy, Wiąz szypułkowy	Magdalena	1993-10-26	dobrczu, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa. Kasztanowiec zwyczajny o obwodzie w pierśnicy 330cm, Dąb szypułkowy o obwodzie w pierśnicy 295 cm oraz pięć Wiązów szypułkowych o obwodach w pierśnicy 402, 352, 340, 330, 302 cm rosnące w parku dworskim na działce ewidencyjnej nr 143/2 w gminie Dobrczu, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.
Skupisko drzew Modrzew europejski, Dąb szypułkowy, Lipa drobnolistna	Strzelce Górne	1993-10-26	Modrzew europejski o obwodzie w pierśnicy 243cm, Dąb szypułkowy o obwodzie w pierśnicy 316 cm, Lipa drobnolistna o obwodzie w pierśnicy 636cm, rosnący w parku dworskim na działce ewidencyjnej nr 122 w miejscowości Strzelce Górne w gminie Dobrcz stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Zbiorczej Szkoły Gminnej w Dobrczu- Szkoły Podstawowej w Strzelcach Górnych.
Aleja Dąb szypułkowy, Klon jesionolistny, Jesion wyniosły, Klon zwyczajny	Borówno	1991-07-15	Aleja 239 Dębów szypułkowych o obwodach od 150-380 cm, 1 klon jesionolistny, 2 Jesiony wyniosłe, 1 Klon zwyczajny rosnących wzdłuż alei przydrożnej w Borównie w gminie Dobrcz
Drzewo Lipa drobnolistna	Dobrcz	1991-07-15	Lipa drobnolistna o obwodzie 350cm, rosnąca na parkingu w pobliżu kościoła w Dobrczu, gmina Dobrcz
Skupisko drzew Kasztanowiec zwyczajny	Dobrcz	1991-07-15	Dwa Kasztanowce zwyczajne o obwodach 330 i 320cm, rosnące na cmentarzu katolickim w Dobrczu, gmina Dobrcz
Skupisko drzew Topola czarna, Jesion wyniosły	Gądecz	1991-07-15	Topola czarna o obwodzie 505cm, rosnąca w parku dworskim w Gądeczu, gmina Dobrcz
Jaskinia Drzewo	Gądecz	1991-07-15	Jaskinia BAJKA, znajdująca się w parku dworskim w Gądeczu, gmina Dobrcz
Dąb szypułkowy	Wudzynek	1991-07-15	Dąb szypułkowy o obwodzie 355 cm rosnący w parku w miejscowości Karolewo na działce o nr ew. 189/3 w gminie Dobrcz
Drzewo Lipa drobnolistna	Kozielec	1991-07-15	Lipa drobnolistna o obwodzie 590 cm rosnąca na skraju parku w miejscowości Kozielec na działce o nr ew. 150/1 w gminie Dobrcz, stanowiąca własność Kazimierza Krawczaka zamieszkałego w Kozielcu
Aleja Dąb szypułkowy; Grab zwyczajny; Klon jesionolistny; Klon zwyczajny		1991-07-15	Aleja przydrożna składająca się z 278 drzew w tym : 267 dębów szypułkowych, dwóch grabów zwyczajnych, klonu jesionolistnego oraz ośmiu klonów zwyczajnych, rosnąca przy drodze Kotomierz – Sienno na działce o nr ew. 33 w gminie Dobrcz
Drzewo Dąb szypułkowy	Nekla	1991-07-15	Dąb szypułkowy rosnący w miejscowości Linówiec na działce o nr ew. 53 w gminie Dobrcz, stanowiący własność Grzegorza Ściecińskiego zamieszkałego w Linówcu
Głaz narzutowy	Magdalena	1991-07-15	Głaz narzutowy o nazwie Głaz Adama Grzymały Siedleckiego znajdujący się przy drodze Pyszczyń – Nekla w miejscowości Pyszczyń ma działkę o nr ew. 99/3 w gminie Dobrcz
Głaz narzutowy	Magdalena	1991-07-15	Głaz narzutowy znajdujący się na polu w odległości 50 metrów od drogi: Dobrcz – Pyszczyń w miejscowości Pyszczyń na działce o nr ew. 140/13 w gminie Dobrcz, stanowiący własność Franciszka Kurzawskiego zamieszkałego w Pyszczyń
Skupisko drzew Lipa drobnolistna; Dąb szypułkowy; Buk zwyczajny; Cis pospolity	Pauliny	1991-07-15	Lipa drobnolistna o obwodzie 380 cm, dąb szypułkowy o obwodzie 410 cm, buk zwyczajny o obwodzie 330 cm oraz cis pospolity o obwodzie 224 cm rosnące w parku w miejscowości Pauliny na działce o nr ew. 172/1 w gminie Dobrcz
Skupisko drzew Dąb szypułkowy	Sienno	1991-07-15	Cztery dęby szypułkowe o obwodach 440, 405, 390 i 318 cm rosnące w parku w miejscowości Sienno na działce o nr ew. 65/7 w gminie Dobrcz
Drzewo Dąb szypułkowy	Stronno	1991-07-15	Dąb szypułkowy o obwodzie 316 cm rosnący na cmentarzu poewangelickim w miejscowości Stronno na działce o nr ew. 47 w gminie Dobrcz
Skupisko drzew Dąb szypułkowy; Buk zwyczajny; Cis pospolity w formie krzewiastej; Cis pospolity	Strzelce Górne	1991-07-15	Dąb szypułkowy o obwodzie 542 cm; dwa buki zwyczajne o obwodach 405 i 326 cm, cis pospolity w formie krzewiastej oraz cis pospolity o obwodzie 186 cm na wysokości 80 cm rosnące w parku przy szkole podstawowej w Strzelcach Dolnych
Skupisko drzew Dąb szypułkowy	Trzęsacz	1991-07-15	Dwa dęby szypułkowe o obwodach 528 i 475 cm rosnące na skarpie w parku w miejscowości Trzęsacz na działce o nr ew. 3/1 w gminie Dobrcz
Skupisko drzew Lipa drobnolistna; Klon zwyczajny	Zalesie	1991-07-15	Lipa drobnolistna o obwodzie 315 cm oraz klon zwyczajny o obwodzie 320 cm rosnące na cmentarzu poewangelickim w miejscowości Zalesie na działce o nr ew. 54 w gminie Dobrcz
Skupisko drzew Dąb szypułkowy, Sosna pospolita	Stronno	1991-07-15	Dwadzieścia dwa dęby szypułkowe o obwodach od 220 do 270 cm oraz pięć sosen zwyczajnych o obwodach od 200 do 300 cm rosnące w oddziale 168 o leśnictwa Stronno obrębu Stronno nadleśnictwa Różanna w gminie Dobrcz
Drzewo Platan klonolistny	Gądecz	1991-07-15	Platan klonolistny o obwodzie w pierśnicy 300 cm, rosnący przy Państwowym Domu Opieki Społecznej w miejscowości Gądecz w gminie Dobrcz stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Państwowego Domu Pomocy Społecznej w Gądeczu.

Źródło: na podstawie danych Urzędu Gminy w Dobrczu, danych RDOŚ w Bydgoszczy, materiałów archiwalnych strony internetowej Bydgoskiego Centrum Edukacji Ekologicznej

Tabela. Użytki ekologiczne na terenie gminy

Rodzaj użytku ekologicznego	Powierzchnia (ha)	Obręb ewid.	Nr działki ewid.	Data utworzenia	Opis użytku ekologicznego
Pastwisko	0,23	Włóki	283/3LP	1997-11-13	Pastwisko położone w miejscowości Włóki
Zadrzewienie	0,24	Borówno	261/5 LP	1996-01-12	Zadrzewienie na terenie zabagnionym
Pastwisko	0,35	Nekla	271/4LP	1997-11-13	Zarośnięte pastwisko położone w miejscowości Nekla
Torfowisko	0,36	Magdalena	3/7LP	1996-01-12	Torfowisko
Pastwiska i łąki	0,34	Nekla	271/4 LP	2004-02-19	Pastwiska i łąki
Bagno	0,42	Borówno	268/1 LP	1996-01-12	Bagno
Bagno	0,65	Borówno	268 LP	1996-01-12	Bagno
Pastwiska i łąki	0,23	Gądecz	283/3LP	2004-02-19	Pastwiska i łąki
Łąka	0,73	Borówno	263/1LP	1996-01-12	Zadrzewiona łąka.
Torfowisko	0,76	Magdalena	3/8LP	1996-01-12	Bagno
Bagno	2,82	Borówno	265/5LP	1996-01-12	Zadrzewione bagno.
Pastwiska i łąki	3,55	Borówno	268/5 LP	2004-02-19	Pastwiska i łąki
Bagno	3,55	Borówno	268/5 LP	1997-11-13	Bagno położone w miejscowości Augustowo
Bagno	5,83	Borówno	261/3LP	1996-01-12	Bagno
Bagno	0,73	Dobrcz	263/1LP	2004-02-19	Bagno
Bagno	1,12	Magdalena	3/7 LP, 3/8 LP	2004-02-19	Bagno
Bagno	8,65	Borówno	261/3 LP, 265/5 LP	2004-02-19	Bagno
Bagno	0,30	Strzelce Górne	272/1 LP	1996-01-12	Bagno
Bagno	0,41	Borówno	265/6LP	1996-01-12	Bagno
Bagno	4,56	Dobrcz	262/1LP	1996-01-12	Bagno

Źródło: na podstawie danych Urzędu Gminy w Dobrczu, danych RDOŚ w Bydgoszczy, materiałów archiwalnych strony internetowej Bydgoskiego Centrum Edukacji Ekologicznej

Natura 2000 to program utworzenia w krajach Unii Europejskiej wspólnego systemu (sieci) obszarów objętych ochroną przyrody. Podstawą dla tego programu jest Dyrektywa Ptasia, Dyrektywa Siedliskowa (Habitatowa) oraz szereg innych rozporządzeń i dokumentów wykonawczych. Celem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy i wymienia w załącznikach Dyrektyw. W ramach programu wyznaczone zostają. Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków oraz Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk, na których obowiązują specjalne regulacje prawne. Każde państwo członkowskie musi opracować i przedstawić Komisji Europejskiej listę obszarów najcenniejszych pod względem przyrodniczym, zawierających gatunki i siedliska przyrodnicze umieszczone w Dyrektywach Ptasiej i Siedliskowej. Po przedłożeniu listy, następuje proces ewaluacji i selekcji obszarów na poziomie europejskim i obszar zostaje oficjalnie zatwierdzony jako składnik sieci.

Obszar Natura 2000 został w Polsce wprowadzony w Ustawie o ochronie przyrody z 2004 roku:

„Art. 25. 1. Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje: 1) obszary specjalnej ochrony ptaków, 2) specjalne obszary ochrony siedlisk. 2. Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody (wymienionych w ustawie).”

Teren gminy Dobrcz, w jej skrajnie wschodniej części – w dolinie Wisły, obejmują na niewielkiej powierzchni fragmenty dwóch bardzo rozległych obszarów sieci Natura 2000.

a) Obszaru Specjalnej Ochrony PLB040003 Dolina Dolnej Wisły,

b) Specjalnego Obszaru Ochrony Solecka Dolina Wisły (PLH040003).

Na terenie gminy Dobrcz obydwa obszary zajmują niemal identyczną powierzchnię (jest to około 680 ha). Przebieg granic obydwu obszarów pokrywa się niemal na całej długości z wyjątkiem skrajnie południowej części gminy, która nie została objęta ochroną w ramach obszaru PLH040003, a jest objęta ochroną w ramach PLB040003. Różnica powierzchni wynosi tu niespełna pół hektara.

Tereny włączone do sieci Natura 2000, to w zdecydowanej większości tereny użytkowane rolniczo (umiarkowanie intensywnie), zagrożone wystąpieniem zjawisk powodziowych (strefa wody 1%). Poza bardzo nielicznymi wyjątkami, są pozbawione zabudowy oraz infrastruktury mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko. Dalsza charakterystyka – wg SDF.

Obszar Specjalnej Ochrony PLB040003 Dolina Dolnej Wisły

Położenie i charakter (dotyczy całego obszaru):

Jest to bardzo rozległy obszar – obejmuje odcinek doliny Wisły w jej dolnym biegu, od Włocławka do Przegaliny, zachowujący naturalny charakter i dynamikę rzeki swobodnie płynącej. Rzeka płynie w dużym stopniu naturalnym korytem, z namuliskami, łachami piaszczystymi i wysepkami, w dolinie zachowane są starorzecza i niewielkie torfowiska niskie; brzegi pokryte są mozaiką zarośli wierzbowych i lasów łęgowych, a także pól uprawnych i pastwisk. Miejscami dolinę Wisły ograniczają wysokie skarpy, na których utrzymują się murawy kserotermiczne i grądy zboczowe. Wisła przepływa w granicach obszaru przez kilka dużych miast, jak: Toruń, Bydgoszcz, Grudziądz, Tczew.

Wartość przyrodnicza i znaczenie (dotyczy całego obszaru):

Ostoja ptasia o randze europejskiej E 39. Stwierdza się tu występowanie ponad 320 gatunków ptaków (czyli około 72% wszystkich gatunków stwierdzonych w Polsce). Występują co najmniej 44 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazduje ok. 180 gatunków ptaków. Bardzo ważna ostoja dla ptaków migrujących i zimujących; bardzo ważny teren zimowiskowy bielika (C2). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: nurogęs, ohar (PCK), rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa rzeczna, zimorodek, ostrzygojad (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje derkacz, mewa czarnogłowa, sieweczka rzeczna. W okresie wędrówek ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach do 50 000 osobników (C4). W okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2 i C3) następujących gatunków ptaków: bielik, gągoł, nurogęs; stosunkowo licznie (C7) występuje bielaczek; ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach do 40 000 osobników (C4). Awifauna obszaru nie jest dostatecznie poznana. Bogata fauna innych zwierząt kręgowych, bogata flora roślin naczyniowych (ok. 1350 gatunków) z licznymi gatunkami zagrożonymi i prawnie chronionymi, silnie zróżnicowane zbiorowiska roślinne, w tym zachowane różne typy łąk, a także cenne murawy kserotermiczne.

Zagrożenia (dotyczy całego obszaru):

Niszczenie morfologicznej różnorodności międzywala, zanieczyszczenie wód (przemysłowe i komunalne), zabudowa brzegów, zalesianie muraw, spontaniczna sukcesja roślinności wskutek zaprzestania lub zmniejszenia intensywności wypasu zwierząt w międzywale, zamiana użytków zielonych na pola orne w międzywale. Obszar podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Istniejące obiekty i urządzenia związane z ochroną przeciwpowodziową oraz koryto rzeczne wymagają utrzymywania ich w należytym stanie technicznym. Na obszarze będą prowadzone działania zapewniające swobodny spływ wód oraz lodu. Przy wykonywaniu powyższych zadań zachowana zostanie dbałość o utrzymanie dobrego stanu ekologicznego doliny. Wykonywanie tych prac obejmuje różne fragmenty doliny rzecznej i nie ma istotnego wpływu na całość obszaru Natura.

Specjalny Obszar Ochrony Solecka Dolina Wisły (PLH040003)

Położenie (dotyczy całego obszaru):

Jest to fragment Doliny Dolnej Wisły o długości 49 km położony pomiędzy Solcem Kujawskim (762 km szlaku wodnego) a Świeciem (811 km szlaku wodnego). Cały ten obszar stanowi terasę zalewową, której granicę częściowo wyznacza wał przeciwpowodziowy, a częściowo skarpa Doliny Wisły. Cały omawiany teren położony jest w zasięgu ostatniego zlodowacenia i uformowany został około 11 tysięcy lat temu. Procesy geomorfologiczne kształtujące współcześnie ten obszar to: akumulacja fluwialno-powodziowa, a także denudacja - szczególnie erozja boczna brzegów Wisły oraz krawędzi jej doliny. Przy średnim i niskim stanie wód z koryta rzeki wynurzają się okresowo piaszczysto-muliste ławice, które porasta efemeryczna roślinność (*Bidentetea tripartiti*, *Isoëto-Nanojuncetea*). Nieco wyniesione i okresowo zalewane są tereny nadbrzeżne z dawnymi wyspami (kępami), połączonymi już ze stałym lądem przez groble wybudowane w XIX wieku i zasypane osadami. Stają się one wyspami podczas wezbrań. Występują tu także ciągi starorzeczy, w nich i spokojnych odcinkach rzeki rozwija się roślinność wodna, a na ich brzegach szuwały. Na niektórych odcinkach rzeki znajdują się obwałowania usypane w XIX wieku. Obecnie znaczna część terenów nadrzecznych pokryta jest mozaiką ziołorośli i traworośli z rosnącymi pojedynczo i pasowo krzewami i drzewami (w tym pomnikowymi *Populus nigra*). Typowo wykształcone zarośla wierzbowe (*Salicetum triandro-viminalis*) są częste, a nawet zajmują część dawnych siedlisk łąk wierzbowych i topolowych występujących najliczniej na Małej Kępie Ostronieckiej. Tworzą one mozaikę z zaroślami i ziołoroślami. W dolnych partiach zboczy nie oddzielonych wałami od koryta Wisły, szczególnie między Kamieńcem a Czarzem i poniżej Fordonu zachowały się fragmenty wielogatunkowych łąk (*Ficario-Ulmetum minoris*, *Alno-Ulmion*). Częściej występują tu grądy kontynentalne o charakterze zboczym. Na terenach zalewanych częste są łąki i pastwiska. Wały przeciwpowodziowe i przydroża porośnięte są przez zbiorowiska trawiaste. Zasobniejsze, rzadziej zalewane tereny zostały stosunkowo niedawno zamienione w pola uprawne. Murawy kserotermiczne na południowych piaszczystych zboczach koło Kamieńca i bliskich im ciepłolubnych okrajów (*Geranion sanguinei*, *Origanetalia*) między Jarużynem a Kozielcem uległa silnemu zmniejszeniu w związku z zarastaniem przez krzewy. Miejscami występują fragmenty borów mieszanych i sosnowych z płatami muraw piaszkowych. Przeważają drzewostany sosnowe oraz pochodzące z nasadzeń drzewostany świerkowe. Łęgi olszowo-jesionowe z fragmentami olsów występują na bardzo niewielkich powierzchniach na zatorfionych obrzeżach doliny i źródłiskach.

Wartość przyrodnicza i znaczenie (dotyczy całego obszaru):

Obszar ma znaczenie przede wszystkim dla ochrony mozaiki siedlisk nadrzecznych, charakterystycznych dla doliny dużej rzeki nizinnej, oraz związanej z nią fauny, w tym 4 gatunków ryb z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Łącznie wyróżniono na

tym obszarze 11 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, zajmujących w sumie około 5% obszaru. Zanotowano też obecność: 3 gatunków ssaków, 1 gatunku płaza, 6 gatunków ryb i 2 gatunki owadów z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG (łoś atlantycki jest gatunkiem reintrodukowanym); łącznie z 3 gatunkami roślin, stwierdzono tu 15 gatunków z tego załącznika. Obszar jest fragmentem ostoi ptasiej o znaczeniu zarówno dla ptaków lęgowych jak i migrujących. Występuje tu 36 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG. Obszar obejmuje część ekologicznego korytarza Wisły, który został identyfikowany jako teren priorytetowy dla ochrony w sieciach ECONET i IBA, ważnego dla migracji wielu gatunków.

Zagrożenia (dotyczy całego obszaru):

Do głównych czynników zagrażającym walorom przyrodniczym tego terenu zaliczyć można: planowaną kaskadyzację dolnej Wisły grożącą radykalnymi i nieodwracalnymi zmianami całego ekosystemu omawianego odcinka rzeki, pogłębianie koryta Wisły i likwidowanie piaszczystych ławic w nurcie rzeki, pomniejszanie powierzchni lasów łęgowych, a szczególnie zmiana ich struktury (pomimo istnienia dogodnych dla nich warunków) polegająca na preferowaniu w nasadzeniach gatunków grądowych, szczególnie dębu szypułkowego *Quercus robur*, a nawet obcego dębu czerwonego *Quercus rubra*, nielegalną wycinkę drzew dotyczącą nawet starodrzewia rosnącego przy starorzeczach, nasilające się w ostatnich latach procesy przekształcania użytków zielonych na grunty orne, nasilające się procesy urbanizacyjne, w szczególności: intensywna rozbudowa bydgoskich osiedli mieszkaniowych sąsiadujących z Doliną Wisły i intensywna zabudowa cennych przyrodniczo skarp stanowiących krawędź doliny rzeki, odcinanie wałami zbiorowisk roślinnych związanych z okresowym zalewaniem i wynurzaniem, intensywna gospodarka leśna (zalesianie, odnawianie) na terenach zajmowanych przez murawy kserotermiczne, odwadnianie, osuszanie i zasypywanie lasów bagiennych, łęgów olszowo-jesionowych, łąk trzęślicowych, turzycowisk i szuwarów.

Uwaga: Dolina podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Istniejące obiekty i urządzenia związane z ochroną przeciwpowodziową wymagają utrzymywania ich w należyłym stanie technicznym. Prace z zakresu ochrony przeciwpowodziowej dotyczą różnych fragmentów doliny rzecznej. Przy ich wykonywaniu powinna zostać zachowana dbałość o utrzymanie dobrego stanu ekologicznego doliny i nie pogorszenie stanu zachowania siedlisk przyrodniczych i gatunków, których ochrona jest celem utworzenia obszaru Natura 2000.

Specjalny Obszar Ochrony Jaskinie Bajka (PLH040047)

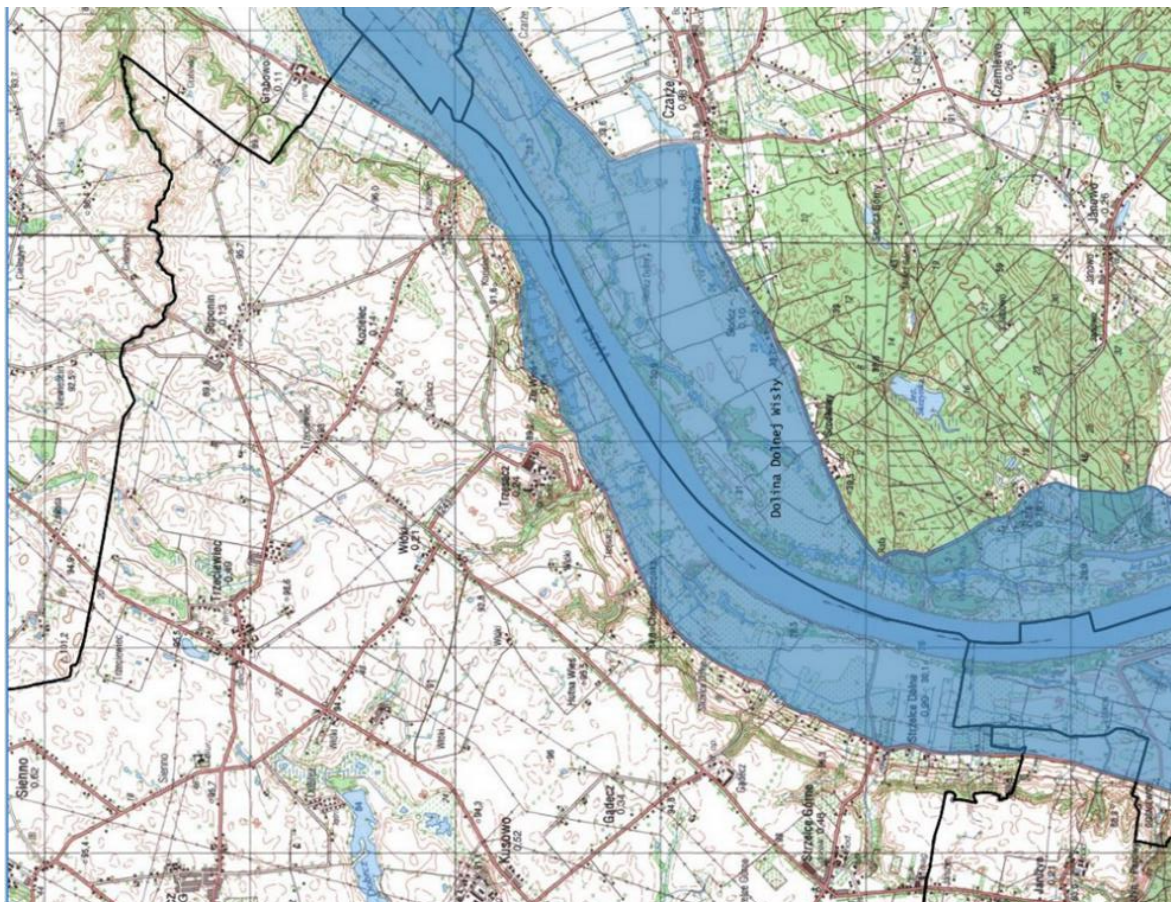
Obszar zaproponowany w 2020 r, w wyniku uznania zarzutu LFN. Propozycja wyznaczenia zaakceptowana uchwałą RM z dn 5.1.2021 r. przekazana do KE w 1.2021 r. Zajmuje powierzchnię 4,1 ha. Znajduje się w miejscowości Gądecz. Siedliska będące przedmiotem ochrony to jaskinie nieudostępnione do zwiedzania.

Kompleks „Jaskinia Bajka” tworzą trzy niewielkie jaskinie: „Bajka I” i „Bajka II” oraz „Dziura z Filarkiem”. Jaskinie utworzyły się w osadach plejstocénskich – piaskowcach i zlepieńcach o spoiwie węglanowym. Piaskowce powstały z osadów wodnolodowcowych fazy poznańskiej ostatniego zlodowacenia; są to w różnym stopniu, najczęściej silnie scementowane węglanem wapnia piaski i żwiry, tworzące bryły kilkudziesięciometrowej długości i od kilku do kilkunastometrowej miąższości. W wielu miejscach jest widoczne słabe warstwowanie piaskowców. Powstanie piaskowców najprawdopodobniej można wiązać z lokalnym wytrącaniem węglanu wapnia (CaCO_3) w środowisku wodnym w trakcie roztopiania i dezintegracji czoła lądolodu. Jaskinie utworzyły się w po etapie sedymentacji piaskowców w wyniku procesów krasowych. Piaskowce odsłaniają się w niewielu miejscach w tym rejonie, czasami tworzą niewielkie skupienia, luźno ułożone w obrębie osadów wodnolodowcowych. W Gądeczu, w miejscu utworzenia jaskiń, ich odsłonięcia można obserwować w południowym stoku wąwozu, w miejscu połączenia z doliną Wisły. Największa z trzech jaskiń to „Jaskinia Bajka I”. Jest wykształcona jako sala z kilkoma wnękami, z krótkim korytarzykiem wejściowym. Wysokość jaskini to kilka metrów, natomiast długość 19 metrów. „Jaskinia Bajka II” ma długość 10 metrów i ma nieco dłuższy korytarz wejściowy i jedną nieregularną salę z usytuowanym na jej końcu naciekiem kalcytowym. Trzecia – najmniejsza jaskinia ma tylko 1,5 metra długości i wejście przedzielone filarkiem, stąd jej nazwa „Dziura z Filarkiem”. Wąwóz, w zboczu którego odsłaniają się piaskowce, bardzo głęboko wcina się w wysoczyznę polodowcową (ponad 20 metrów), tworząc ściany o stromym nachyleniu. W jego dnie płynie obecnie niewielki ciek, natomiast w ścianach wąwozu, przy jego dnie znajdują się wysięki wody zabarwionej na pomarańczowo ze względu na obecność związków żelaza.

Dla obszarów Natura 2000 obowiązują zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych, są to odpowiednio:

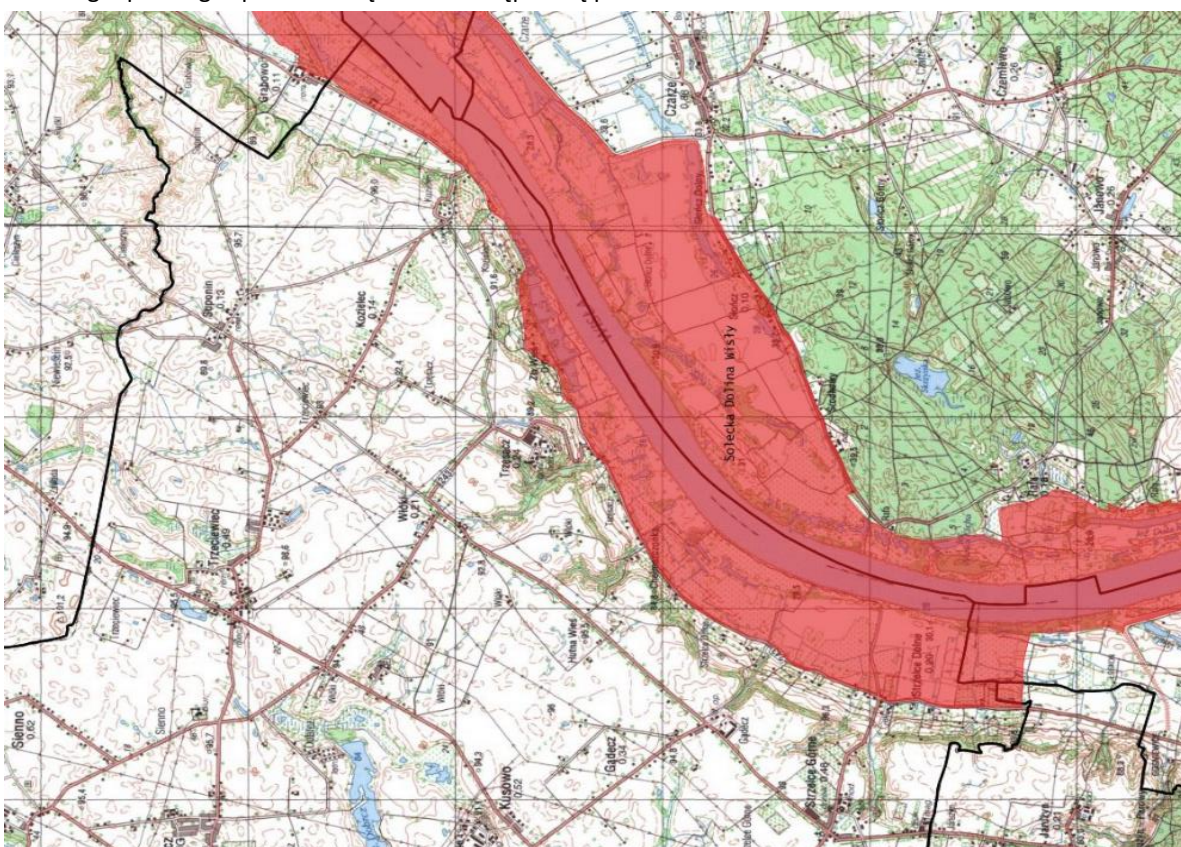
- dla PLH040003 Solecka Dolina Wisły – zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 10 maja 2014 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Solecka Dolina Wisły PLH040003 (Dz.Urz.Woj.Kuj-Pom. Poz. 814, ze zm.),
- dla PLB040003 Dolina Dolnej Wisły – zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 31 marca 2015 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003 (Dz.Urz.Woj.Kuj-Pom. Poz. 1184).

W obydwu zarządzeniach w załącznikach nr 5 określono „Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania” wraz ze szczegółowym wskazaniem (na poziomie numerów działek geodezyjnych) terenów, których dane działanie ochronne dotyczy.

Rysunek. Zasięg PLB040003 Dolina Dolnej Wisły w rejonie gminy Dobrcz.

Źródło: geoportal.gov.pl z warstwą wms udostępnioną przez GDOŚ

Rysunek. Zasięg PLH040003 Solecka Dolina Wisły w rejonie gminy Dobrcz.

Źródło: geoportal.gov.pl z warstwą wms udostępnioną przez GDOŚ

MAPA SPECJALNEGO OBSZARU OCHRONY SIEDLISK JASKINIE BAJKA (PLH040047)

Rysunek. Zasięg PLH040047 Jaskinie Bajka.

Źródło: Dziennik Ustaw – Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 30 marca 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jaskinie Bajka (PLH040047)

OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Zagadnienia scharakteryzowane w rozdziale „Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej”.

INNE OBIEKTY I TERENY CHRONIONE

Poza wymienionymi w poprzednich rozdziałach, do obiektów i obszarów chronionych zalicza także te się chronione na podstawie następujących przepisów:

- ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- ustawy Prawo wodne,
- ustawy Prawo geologiczne i górnicze.

W niniejszym Studium – w rozdziałach temu poświęconych oraz na Załączniku nr 2 - dokonano szczegółowej charakterystyki obszarów i obiektów chronionych.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

W 2010 roku na lecenie Zarządu Powiatu Bydgoskiego wykonano „Mapę osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi w strefie zboczowej doliny rzeki Wisły na terenie gmin Osielsko, Dobrcz”. Jest to opracowanie bardzo szczegółowe, wykonane w skali 1:10 000, z którego na rysunek studium przeniesiono zasięgi: terenów zagrożonych ruchami masowymi, osuwisk aktywnych i okresowo aktywnych (na rysunku studium aktywne i okresowo aktywne pokazane łącznie) oraz osuwisk nieaktywnych.

Należy pamiętać, że ze względów technicznych, rysunek studium należy tu traktować poglądowo a dla precyzyjnego ustalenia zasięgów ww obszarów należy wykorzystywać materiały źródłowe.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ŻŁÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

Na terenie gminy występują udokumentowane złoża kopalin oraz zasobów wód podziemnych. Zagadnienie zostało scharakteryzowane w części poświęconej środowisku przyrodniczemu.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na terenie gminy występuje teren górniczy. Zagadnienie zostało scharakteryzowane w części poświęconej środowisku przyrodniczemu.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

Na terenie gminy nie występują kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI

Transport drogowy

Gmina Dobrcz jest dobrze dostępna w sieci drogowej. Przez jej teren biegną: dwie drogi krajowe i dwie drogi wojewódzkie, a komunikację zarówno wewnątrz gminy, jak i w ujęciu międzygminnym zapewniają także drogi powiatowe. Sieć dróg uzupełniają drogi gminne.

Przez teren gminy biegną:

- droga krajowa nr 5 w standardzie drogi ekspresowej (S) w relacji Ostróda (węzeł Ostróda Południe) – A8 (Wrocław) – S3 (Bolków); jest częścią trasy europejskiej E-261; droga ta pozostaje główną drogą w relacjach z Bydgoszczą, Poznania, Wrocławia, ale także za pośrednictwem drogi nr 25 z centralnej części kraju - na północ - do Trójmiasta i na Wybrzeże Gdańskie a docelowo także w kierunku Warmii i Mazur. Na terenie gminy droga ma długość ok. 7,7 km. Na drodze S5 na terenie gminy znajdują się dwa węzły – we Włókach (skrzyżowanie z drogą krajową nr 56 oraz wojewódzką nr 256) oraz w Aleksandrowie - na pograniczu z gminą Osielesko.
- droga krajowa nr 56 - jest to droga łącząca drogę krajową nr 5 w miejscowości Trzeciewiec w gminie Dobrcz z drogą krajową nr 25 w miejscowości Koronowo. Pełni funkcję „zewnątrznej” północnej obwodnicy Bydgoszczy. Na terenie gminy droga ma długość ok. 10,8 km (a więc jest to około połowa długości całej drogi) i biegnie przez tereny zabudowane miejscowości Sienno oraz Kotomierz. Droga charakteryzuje się umiarkowanie intensywnym ruchem, więc generuje w tych miejscowościach adekwatne uciążliwości związane z bezpieczeństwem ruchu, hałasem i zanieczyszczeniami.
- droga wojewódzka nr 256 - jest to droga łącząca drogę nr 80 w Bydgoszczy z drogą nr 5 i drogą nr 56 we Włókach gm. Dobrcz. Droga pełni rolę północno-wschodniej obwodnicy miasta Bydgoszcz dla ruchu z kierunku Torunia w kierunku Świecia. Na terenie gminy droga ma długość ok. 10,2 km i w rejonie Trzęsacza charakteryzuje się krętym przebiegiem związanym z pokonywaniem znacznej różnicy wysokości pomiędzy doliną Wisły a wysoczyzną. Droga ma duże znaczenie dla obsługi miejscowości Strzelce Dolne, Trzęsacz, Włóki, przez zabudowę których przebiega, generując uciążliwości związane z bezpieczeństwem ruchu, hałasem i zanieczyszczeniami.
- droga wojewódzka nr 244 (Kamieniec – Wojnowo – Gogolinek – Bożenkowo – Strzelce Dolne) - droga stanowi północną obwodnicę Bydgoszczy (łączącą - poza terenem gminy Dobrcz - drogi krajowe nr 5, 25 i 10) a poszczególne jej odcinki są wykorzystywane w tym celu. Na terenie gminy Dobrcz biegnie wschodni odcinek tej drogi, o długości ok. 3,9 km, łączący drogę wojewódzką nr 256 (w Strzelcach Dolnych) z drogą krajową nr 5 (w Aleksandrowie). Odcinek drogi nr 244 biegnący przez teren gminy Dobrcz cechuje się dużym ruchem tranzytowym (połączenie dzielnicy Fordon oraz wschodniej części gminy Osielesko) z drogą nr 5, ale ma także duże znaczenie dla obsługi mieszkańców wsi Strzelce Górne i Strzelce Dolne, przez zabudowę których przebiega powodując istotne zagrożenia dla bezpieczeństwa i stanu środowiska.

Wymienione drogi krajowe i wojewódzkie mają podstawowe znaczenie także dla niefunkcjonowania gminy Dobrcz, ponieważ zapewniają dostępność w relacjach do Bydgoszczy - najczęściej realizowanych na terenie gminy. Sieć dróg krajowych i wojewódzkich jest uzupełniana przez drogi powiatowe, zapewniające dostępność do miejscowości leżących poza układem krajowym i wojewódzkim. Szczególne znaczenie dla obsługi miejscowości gminy Dobrcz mają drogi powiatowe nr:

- 1505C - droga zapewniająca najkrótsze połączenie Dobrcza i Borówna z Bydgoszczą (poprzez połączenie z drogą nr 5)
- 1504C - droga zapewniająca najkrótsze połączenie Kotomierza i Nekli z Bydgoszczą
- 1501C - droga zapewniająca połączenie Dobrcza z drogą nr 5
- 1295C - droga zapewniająca połączenie północno-wschodniej części gminy (Suponin, Kozielec, Trzeciewiec) zarówno z Bydgoszczą (poprzez połączenie z drogą nr 5) jak i z siedzibą gminy (poprzez połączenie z drogą 1501C)
- 1286C - droga zapewniająca dostępność miejscowości Wudzyn i Stronno
- 1269C - droga zapewniająca dostępność miejscowości Trzebień

Znaczenie pozostałych dróg powiatowych na terenie gminy dla codziennej obsługi ludności oraz funkcjonowania gospodarki jest mniejsze.

Sieć dróg powiatowych na terenie gminy nie jest rozwinięta równomiernie (szczególnie gęsta jest w części centralnej), ale zapewnia dobry dostęp do praktycznie wszystkich części gminy, które nie są obsługiwane przez drogi wyższej rangi.

Sieć dróg wyższej rangi uzupełniana jest przez drogi gminne. Drogi gminne, z racji gęstej sieci dróg wyższej rangi nie mają tak dużego znaczenia w zapewnieniu dostępności, ale mają znaczenie w obsłudze ludności, gdyż w wielu wsiach to właśnie drogi gminne stanowią podstawowy układ wewnętrzny; lokalnie są także ważne dla obsługi rolnictwa (w niektórych częściach gminy).

Tabela. Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Dobrcz

L.p.	Nr drogi	Nazwa drogi
1	050201C	Wudzynek-Kotomierz
2	050202C	Wudzyn-Wudzynek
3	050203C	Wudzynek-Trzebień
4	050204C	Kotomierz-Zalesie
5	050205C	Karczemka-Pyszczyń
6	050206C	Stronno-Karczemka
7	050207C	Dobrcz-Nekla
8	050208C	Kozielec-Trzęsacz
9	050209C	Pyszczyń-Linówek
10	050210C	Augustowo-dr. Kraj. Nr 5
11	050211C	Augustowo-Żołędowo
12	050212C	Kotomierz-Trzebień
13	050213C	Stronno-Kotomierz
14	050214C	Sienno-Mirowice
15	050215C	Sienno-Zawada
16	050216C	Nekla-Borówno
17	050217C	Włoki-Suponin
18	050218C	Sienno-Trzebień
19	050219C	Strzelce Górne-Wilcze
20	050220C	Kusowo ul. Kwiatowa (dz. nr 97/95, 97/135)
21	050221C	Kusowo ul. Motylowa (dz. nr 97/96 część)
22	050222C	Kusowo ul. Pawia (dz. nr 97/96 część)
23	050223C	Kusowo ul. Letnia (dz. nr 97/96 część)
24	050224C	Dobrcz ul. Lipowa (dz. nr 107/13)
25	050225C	Dobrcz ul. Sportowa (dz. nr 117/13, 116/15, 116/18, 116/26)
26	050226C	Dobrcz ul. Wiśniowa (dz. nr 42/15, 42/19)
27	050227C	Dobrcz ul. Czereśniowa (dz. nr 90/19)
28	050228C	Dobrcz ul. Wiosenna (dz. nr 191/39, 191/34)
29	050229C	Dobrcz ul. Ogrodowa (dz. nr 114/3, 146/11, 114/19)
30	050230C	Dobrcz ul. Słoneczna (dz. nr 205/1)
31	050231C	Dobrcz ul. Brzozowa (dz. nr 168/62)

32	050232C	Dobrcz ul. Bukowa (dz. nr 168/63)
33	050233C	Dobrcz ul. Akacyjowa (dz. nr 168/64)
34	050234C	Dobrcz ul. Miła (dz. nr 159/30)
35	050235C	Dobrcz ul. Wesoła (dz. nr 159/34)
36	050236C	Dobrcz ul. Chabrowa (dz. nr 163/13, 163/15, cz. Dz. nr 163/7 i 163/40)
37	050237C	Dobrcz ul. Konwaliowa (dz. nr 164/3, cz. Dz. nr 165/25)
38	050238C	Dobrcz ul. Sasankowa (cz. dz. nr 164/3 i 165/25)
39	050239C	Dobrcz ul. Kalinowa (cz. dz. nr 165/25)
40	050240C	Dobrcz ul. Polna (dz. nr 182/1)
41	050241C	Dobrcz ul. Sosnowa (dz. nr 369)
42	050242C	Dobrcz ul. Modrzewiowa (dz. nr 391 i cz. dz. nr 181/7)
43	050243C	Dobrcz ul. Borówieńska (dz. nr 161/1)
44	050244C	Dobrcz ul. Stawowa (dz. nr 139)
45	050245C	Dobrcz ul. Zakole (dz. nr 97/15, cz. dz. nr 259 i 97/7)
46	050246C	Dobrcz ul. Świerkowa (dz. nr 357)
47	050247C	Dobrcz ul. Jabłoniowa (dz. nr 52/1, 90/22)
48	050248C	Dobrcz ul. Kwiatowa (dz. nr 8/2, 99/13, 99/8, cz. dz. nr 97/7)
49	050249C	Dobrcz ul. Jarzębinowa (dz. nr 102, 99/9, 97/17)
50	050250C	Borówno ul. Brzozowa (dz. nr 63/13, cz. dz. nr 64/10)
51	050251C	Borówno ul. Topolowa (dz. nr 61, 60/98, cz. dz. nr 60/15)
52	050252C	Borówno ul. Modrzewiowa (dz. nr 59/12)
53	050253C	Borówno ul. Okrężna (dz. nr 34/142, 34/141, cz. dz. nr 34/149)
54	050254C	Borówno ul. Zakole (cz. dz. nr 56/18)
55	050255C	Borówno ul. Bydgoska (dz. nr 31/16)
56	050256C	Borówno ul. Żłota (dz. nr 17/28)
57	050257C	Kusowo ul. Osiedlowa (dz. nr 97/110 obręb Borówno)
58	050258C	Borówno ul. Polna (cz. dz. nr 34/149, 37/29, dz. nr 38, 34/139, 36/29, 34/92, 35/29, 34/55, 34/3, 34/25, cz. dz. nr 34/32)
59	050259C	Aleksandrowo ul. Turystyczna (dz. nr 146, 141, cz. dz. nr 145, 128, dz. nr 129/1 obr. Borówno)
60	050260C	Borówno-Kusowo ul. Spacerowa (cz. dz. nr 71/3, dz. nr 98 obr. Borówno)
61	050261C	Aleksandrowo-Strzelce Górne (dz. nr 145 obr. Borówno, dz. nr 21 obr. Strzelce Górne)

Tabela. Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Dobrcz

L.p.	Nr drogi	Nazwa drogi
1	1268C	Serock-Stronno
2	1267C	Wudzyn-Pruszcz
3	1270C	Pruszcz-Trzebień
4	1269C	Nieciszewo-Trzebień
5	1295C	Topolno-Trzeciewiec
6	1501C	Pyszczyń-Suponin
7	1502C	Kotomierz-Dobrcz
8	1503C	Sienno-Dobrcz

5. Zbierania i usuwania nieczystości stałych i płynnych z terenu gminy Dobrcz.
6. Eksploatacji, konserwacji i budowy sieci wodociągowych.
7. Konserwacji oświetlenia ulicznego.
8. Budowy i konserwacji obiektów komunalnych.
9. Organizacji komunikacji wewnętrznej i utrzymania taboru.
10. Świadczenia innych usług na rzecz osób fizycznych i prawnych.

Zakład obsługuje 6 stacji wodociągowych (w których działa 13 studni głębinowych): SW Dobrcz, SW Kotomierz, SW Wudzyn, SW Trzeciewiec I, SW Trzeciewiec II, SW Strzelce Górne. Woda pobierana jest z utworów czwartorzędowych, z głębokości około 45-50 m. Gmina jest w trakcie sporządzania dokumentacji mającej na celu ustanowienie stref ochronnych ujęć w Trzeciewcu, Wudzyniu i Kotomierzu.

Tabela. Podstawowe informacje na temat stacji wodociągowych na terenie gminy Dobrcz (wydajność wg pozwoleń wodno-prawnych)

stacja	Położenie (działka)	Maksymalny pobór godzinowy (m3)	Średni pobór dobowy (m3)	Maksymalny pobór dobowy (m3)	Maksymalny pobór roczny (m3)
Dobrcz	9/5	90	1184	1564	510860
Wudzyn	80/14	60	435	573	209145
Kotomierz	150/5, 150/6	51	620	918	335070
Strzelce Górne	210/2, 210/3	15	360	536,4	195786
Trzeciewiec I	125/2	30	210	285	104025
Trzeciewiec II	164/4	75	520	690	251850

Źródło: dane Zakładu Usług Komunalnych

Tabela. Podstawowe informacje na temat ujęć wód na terenie gminy Dobrcz

Ujęcie	NR STUDNI	GŁĘBOKOŚĆ	WYDAJNOŚĆ EKSPLOATACYJNA
1. SW Dobrcz	4	45,0	65 m ³ /h
2. SW Wudzyn	2	42,0 m	60 m ³ /h
	1a	41,9 m	55 m ³ /h
3. SW Kotomierz	4	43,0 m	75 m ³ /h
	3	44,0 m	77 m ³ /h
4. SW Strzelce Górne	1	52,0 m	32 m ³ /h
	2	58,5 m	95 m ³ /h
	3	57,0 m	72 m ³ /h
5. SW Trzeciewiec I	1	45,5 m	53 m ³ /h
6. SW Trzeciewiec II	2	51,0 m	43 m ³ /h
	3	46,0 m	41 m ³ /h

Źródło: dane Urzędu Gminy

Tabela. Rozwój sieci wodociągowej na terenie gminy Dobrcz

rok	długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (sztuki)	woda dostarczona gospodarstwom domowym (dam3)	ludność korzystająca z sieci wodociągowej (osoby)
1995	207,1	1228	551,0	brak danych
1996	209,8	1288	477,5	brak danych
1997	209,8	1316	495,4	brak danych
1998	209,8	1477	494,4	brak danych
1999	211,2	1505	400,1	brak danych
2000	213,5	1553	441,9	brak danych
2001	211,2	1577	356,3	brak danych
2002	212,5	1615	342,8	7622
2003	215,5	1687	355,4	7733
2004	217,6	1764	390,7	7893
2005	220,9	1845	361,1	8077
2006	224,8	1809	352,2	8220

2007	235,0	1942	361,6	8379
2008	237,7	2043	418,5	8572
2009	238,6	2100	400,4	8758
2010	240,5	2120	402,2	9159
2011	241,5	2370	395,3	9439
2012	241,9	2450	423,0	9664
2013	242,2	2531	429,2	9876
2014	244,1	2602	458,2	10919
2015	246,8	2392	399,7	11042
2016	251,9	2492	376,0	11255
2017	254,0	2586	311,7	11420
2018	255,1	2650	410,2	11576
2019	255,2	2704	394,9	11709
2020	255,5	2805	578,6	11867
2021	259,4	2976	455,2	12052

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS

Tabela. Rozwój sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Dobrcz

rok	długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (sztuki)	ścieki odprowadzone (dam3)	ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (osoby)
1995	2,6	30	-	brak danych
1996	1,1	9	2,3	brak danych
1997	1,1	9	2,3	brak danych
1998	1,1	9	2,3	brak danych
1999	1,1	9	14,3	brak danych
2000	1,1	9	13,1	brak danych
2001	10,0	25	19,4	brak danych
2002	11,4	227	31,5	710
2003	15,8	124	32,3	934
2004	16,9	131	24,8	972
2005	16,9	139	23,2	1015
2006	21,4	255	27,5	1399
2007	22,0	309	37,8	1585
2008	24,1	357	43,1	1758
2009	24,1	438	63,6	2027
2010	27,6	470	58	2210
2011	33,3	510	65	2454
2012	34,8	559	69	2669
2013	35,8	603	76,0	2876
2014	39,0	647	b.d.	3082
2015	39,0	613	80,8	3004
2016	39,5	645	90,0	3156
2017	39,9	685	108,8	3315
2018	41,5	678	146,6	3341
2019	42,7	722	132,3	3502
2020	43,5	881	123,0	3972
2021	43,5	925	109,0	4144

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS

Tabela. Udział mieszkańców obsługiwanych przez instalacje sieciowe na terenie gminy Dobrcz

	2002	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
wodociąg	86,9	87,7	88,7	89,3	89,7	89,9	89,9	90,8	91,1	91,4	99,2	99,1	99,1	99,2	99,2	99,2	99,2	99,3
kanalizacja	8,1	10,8	15,1	16,9	18,4	20,8	21,7	23,6	25,2	26,6	28,0	27,0	27,8	28,8	28,6	29,7	33,2	34,1

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS

Gmina sukcesywnie rozwija zarówno sieć wodociągową jak i kanalizacyjną. W zakresie zaopatrzenia w wodę od wielu lat notuje się wskaźnik na poziomie ponad 90% mieszkańców gminy. Jest to wartość typowa dla większości obszarów wiejskich, gdzie nie zawsze jest możliwość podłączenia sieci do rozproszonej zabudowy. W kolejnych latach należy się spodziewać niewielkich przyrostów długości sieci - w związku z podłączaniem kolejnych osiedli nowej zabudowy.

Aktualnie gmina zaliczona jest do aglomeracji kanalizacyjnej pod nazwą „Aglomeracja Osielsko i Dobrcz” (Uchwała nr XXXI/265/2021 Rady Gminy Dobrcz z dnia 23 marca 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszarów i granic aglomeracji Osielsko i Dobrcz). Wielkość RLM wynosi dla tej aglomeracji 13 443. Gminą wiodącą jest gmina Osielsko. W gminie Osielsko do aglomeracji zaliczono wsie Osielsko i Niemcz oraz częściowo Żołędowo, Niwy, Maksymilianowo, natomiast w gminie Dobrcz: Augustowo, Borówno, Dobrcz, Kotomierz, częściowo Kusowo, Pauliny, Sienno. Ścieki z obszaru aglomeracji Osielsko i Dobrcz są przekazywane poprzez końcowy punkt zrzutu do aglomeracji Bydgoszcz i znajdującej się tam oczyszczalni ścieków „Fordon”, którą zarządza spółka Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Bydgoszczy.

Wcześniej gmina należała do aglomeracji Bydgoszcz utworzonej uchwałą nr XXV/456/16 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 października 2016 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Bydgoszcz. Zgodnie z tą uchwałą, na terenie gminy aglomeracja obejmowała częściowo: Augustowo, Borówno, Dobrcz, Kotomierz, Kusowo, Pauliny i wieś Trzeciewiec (odcinek tranzytowy).

Oprócz ujęć komunalnych działają ujęcia prywatne i zakładowe:

- ujęcie głębinowe dla P.O. D. „Międzylesie” w Wudzyńniu,
- ujęcie głębinowe dla P.O. D. „Nekla” w Nekli,
- ujęcie głębinowe dla P.O. D. „Borówka”,
- ujęcie głębinowe w Kotomierzu,
- ujęcie głębinowe Fitoflora w Trzęsaczu,
- ujęcie głębinowe w m. Włóki,
- ujęcie głębinowe Z.R. Kusowo,
- ujęcie głębinowe B.P. Sienno.

Melioracje

Śródlądowe wody powierzchniowe lub ich części, stanowiące własność publiczną, istotne dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa, wymienione w załączniku nr 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2008r. (Dz. U. Nr 16 z dnia 4 lutego 2003r. poz. 149) w stosunku, do których Marszałek Województwa wykonuje prawa właścicielskie (Dz. U. z 2015r., poz. 469 z późn. zm) - Ustawa Prawo Wodne z dnia 18 lipca 2001 art. 11 ust. 2 i 3:

- Struga Kotomierzycza,
- Struga Borówno,
- Kanał Pyszczyński,
- Kanał Augustowski.

Gospodarka odpadami

Na terenie gminy znajdowało się komunalne składowisko odpadów w Magdalence (działka 174/2). Zostało ono zamknięte na podstawie decyzji Starosty Bydgoskiego z roku 2010 i obecnie jest zrekultywowane.

Zgodnie z wojewódzkim programem gospodarki odpadami, gmina obsługiwana jest przez Region Gospodarki Odpadami nr 5 („Bydgosko-Toruński”).

Zagadnienia gospodarki odpadami są na mocy prawa regulowane przez gminny Plan Gospodarki Odpadami (zgodny z planem wojewódzkim), do którego posiadania i cyklicznej aktualizacji gmina jest zobligowana. Dokument ten jest podstawą działań w tej dziedzinie.

Zasilanie w energię

Przez teren gminy biegną linie elektroenergetyczne wysokich i najwyższych napięć:

- 220kV w relacji Jasiniec - Pelplin - Gdańsk I,
- 110kV z GPZ Bydgoszcz Jasiniec do GPZ Kotomierz
- 110kV z GPZ Kotomierz do GPZ Żur
- 110kV z GPZ Bydgoszcz Jasiniec do GPZ Świecie

Zasilanie gminy odbywa się przez Główne Punkty Zasilania 110/15 kV zlokalizowane w Kotomierzu oraz poza granicami gminy, z których poprowadzona jest sieć średniego napięcia. Sieć średniego napięcia zasilająca stacje transformatorowe w przeważającej jest siecią napowietrzną – wyjątkiem są odcinki realizowane na terenie miejscowości, zwłaszcza w ostatnich latach w związku z rozwojem budownictwa mieszkaniowego. W nowych osiedlach istotna część sieci została skablowana.

Zasilanie gminy o przewidywanej dużej dynamice rozwoju wymaga sukcesywnej wymiany starej infrastruktury oraz ciągłej rozbudowy sieci wraz ze stacjami transformatorowymi (wymaga ich każda większa inwestycja). Na terenach zwartej zabudowy planować należy dosyć duże stacje transformatorowe i sieć realizowaną niemal wyłącznie kablowo.

Gmina Dobrcz została zgazyfikowana w 2015 roku. Źródło zasilania stanowią:

- stacja wysokiego ciśnienia o przepustowości $Q=2500 \text{ m}^3/\text{h}$ zlokalizowana w Trzeciewcu, zasilana z gazociągów wysokiego ciśnienia DN200/100 MOP 8,4MPa przebiegających przez gminę,
- gazociąg średniego ciśnienia relacji Trzeciewiec- Koronowo.

Powyższa sieć gazowa stanowi źródło zasilania dla zabudowy miejscowości Dobrcz, Kotomierz, Wudzyn, a docelowo służyć będzie dalszemu rozwojowi sieci w tych miejscowościach oraz w innych na terenie gminy.

Ponadto gazociąg zlokalizowany w północnej części gminy Osielsko zasila odbiorców w miejscowości Strzelce Górne. Z tego gazociągu nie planuje się zasilać nowych odbiorców.

Stan sieci gazowej na koniec 2022 wynosił 9,283 km sieci wysokiego ciśnienia oraz 59,449 km sieci średniego ciśnienia. Przyłączy gazowych średniego ciśnienia było 463.

Na terenie gminy powszechne jest wykorzystywanie przez ludność gazu butlowego. Popularne są także instalacje grzewcze na bazie gazu propan-butan. Pod tym względem gmina prezentuje uwarunkowania identyczne jak w innych obszarach.

Na terenie gminy planowano realizację gazociągu wysokiego ciśnienia Dn 300 Chełmża - Chełmno - Świecie – Mrocza (stanowiącego zadanie publiczne o znaczeniu ponadlokalnym nr 176 w obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego). Na potrzeby tej inwestycji sporządzono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, który rezerwował niezbędny korytarz dla jej realizacji. Jednak w związku ze zmianami koncepcji zasilania w paliwo gazowe polegającymi na wykorzystaniu sieci gazociągów średniego ciśnienia, Polska Spółka Gazownictwa odstąpiła od zamiaru realizacji tego gazociągu.

Na terenie gminy rozwijają się komercyjne instalacje wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych – farmy fotowoltaiczne. Są to:

Nazwa	Lokalizacja	Moc
Dobrcz I	Magdalenka	do 1 MW
Dobrcz II	Magdalenka	do 1 MW
Dobrcz III	Magdalenka	do 1 MW
Dobrcz V	Zalesie	do 1 MW
Dobrcz VI	Zalesie	do 1 MW
Dobrcz VII	Zalesie	do 1 MW
Dobrcz VIII	Zalesie	do 1 MW
Dobrcz IX	Zalesie	do 1 MW
Dobrcz X	Magdalenka	do 1 MA

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Tereny dla realizacji zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym obejmują głównie inwestycje dotyczące komunikacji i infrastruktury technicznej. Są to zadania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego (przed nazwą zadania podano jego numer z Planu). Gminy Dobrcz dotyczą następujące zadania o znaczeniu wojewódzkim lub krajowym, wskazane w pzpw:

nr	Zakres / nazwa zadania
2	Ochrona gruntów o wysokiej przydatności dla rolnictwa przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze
8	Budowa drogi ekspresowej S-5
18	Przebudowa drogi krajowej nr 56
19	Modernizacja linii kolejowej nr 131
23	Modernizacja dróg wodnych (rz. Wiśła)
39	Opracowanie programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla obszaru województwa kujawsko-pomorskiego
40	Realizacja programu zwiększenia lesistości i zadrzewień województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2001-2020
44	Ustanowienie i wdrożenie planów ochrony parków krajobrazowych: Doliny Dolnej Wisły, Tucholskiego i Wdeckiego

46	Opracowanie i ustanowienie planów ochrony dla wszystkich rezerwatów przyrody
47	Zachowanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi, w tym w dolinie Wisły i w dolinie Noteci
112	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 244
118	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 256
176 *	Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Chełmża – Chełmno – Świecie – kierunek Bydgoszcz – Koronowo – Mroczka Dn 300mm
187	Naprawa i odbudowa urządzeń przeciwpowodziowych w dolinie Wisły (... stacje pomp: Borówno ...) (zadanie zrealizowane)
Ponadto na mapie planu województwa, gminę zaliczono do obszarów leżących w zlewni chronionej rzeki Brdy. Oprócz zadań wymienionych powyżej, do zadań realizujących cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, zaliczyć należy modernizację dróg powiatowych. Na terenie gminy realizowane jest także zadanie o charakterze krajowym - związane z funkcjonowaniem Radiowo-Telewizyjnego Centrum Nadawczego w Trzeciecu.	

*W związku ze zmianami koncepcji zasilania w paliwo gazowe polegającymi na wykorzystaniu sieci gazociągów średniego ciśnienia, Polska Spółka Gazownictwa odstępuje od zamiaru realizacji gazociągu wysokiego ciśnienia Dn 300 Chełmża - Chełmno - Świecie – Mroczka, przebiegającego także przez teren gminy Dobrcz i stanowiącego zadanie publiczne o znaczeniu ponadlokalnym nr 176 w obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego.

Powyższy wykaz zawiera nazwę zadania, nie rozstrzyga natomiast czy zadanie to pozostaje nadal aktualne. Zadania zapisane w pzpw były sukcesywnie realizowane, częste są też przypadki częściowej ich realizacji (np. modernizacja wybranych odcinków dróg). Tym samym nie jest możliwe jednoznaczne rozstrzygnięcie, które z powyższych zadań straciły już swoją aktualność.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Główne zagrożenie powodziowe dla terenów gminy Dobrcz stwarza rzeka Wisła. Na terenie gminy znajdują się tereny objęte mapami zagrożenia powodziowego na których wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu art. 16 ust. 34 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne.

Zgodnie z ww art. 16 ust. 34 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne, „obszary szczególnego zagrożenia powodzią” to obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie – i wynosi raz na 100 lat (1%), obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie – i wynosi raz na 10 lat (10%), obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przmuliska, o których mowa w art. 224, a także pas techniczny.

Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą „Prawo wodne” na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy i ograniczenia określone w ustawie Prawo wodne, a ich zagospodarowanie podlega kontroli w trybie uzgodnień projektów rozstrzygnięć administracyjnych oraz projektów aktów planistycznych poprzedzających realizację inwestycji, a także w wymaganych pozwoleniach wodnoprawnych, w których określa się wymagania dla lokalizowanych tam obiektów budowlanych i związanych z nimi urządzeń. Planowana zabudowa lub planowane zagospodarowanie terenu położonego na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią nie może w szczególności naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym oraz utrudniać zarządzania ryzykiem powodziowym, którego celem jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Ewentualna realizacja inwestycji na tych terenach może nastąpić wyłącznie na zasadach określonych ustawą Prawo wodne oraz z uwzględnieniem wytycznych i wskazań właściwego terenowo Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej.

Na Załączniku nr 2 (rysunku studium) przedstawiono zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w dolinie Wisły (w rozumieniu art. 16 ust. 34 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne) oraz dodatkowo przedstawiono obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (0,2%). Na Załączniku nr 2 (rysunku studium) przedstawiono zasięg ww terenów w sposób orientacyjny – adekwatny do skali rysunku Studium – za w pełni wiarygodne należy każdorazowo traktować wyłącznie materiały źródłowe, udostępniane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne – Wody Polskie (Mapy Ryzyka Powodziowego oraz Mapy Zagrożenia Powodziowego, których aktualny stan na czas realizacji inwestycji jest materiałem wiążącym).

Przez tereny zagrożone biegnie droga wojewódzka nr 256, która w wyniku zjawisk powodziowych może stać się nieprzejezdna. W strefie zagrożonej znajdują się także zabudowania gospodarstw rolnych. W dolinie Wisły zagrożenie dotyczy terenów wykorzystywanych rolniczo. Ewentualne wystąpienie powodzi wiąże się więc na terenie gminy ze skutkami ekonomicznymi (straty materialne w dobie i w uprawach).

Specyficzne uwarunkowania związane z rzeźbą terenu powodują, że z zasięgiem wody stuletniej w dużym stopniu pokrywa się zasięg zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie 10% (tzw. woda dziesięcioletnia) oraz o prawdopodobieństwie 0,2% (tzw.

woda pięćsetletnia). Na Załączniku nr 2 przedstawiono zasięgi tych terenów na tych odcinkach, gdzie ich przebieg jest inny, niż wody stuletniej.

CZĘŚĆ DRUGA – KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

SYNTEZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU GMINY

Gmina Dobrcz położona jest w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie bydgoskim. Sąsiaduje od zachodu z gminą Koronowo, od południa z gminą Osielsko, od południowego-wschodu z miastem Bydgoszcz, od wschodu z gminą Dąbrowa Chełmińska oraz z gminą Unisław, a od północy z gminą Pruszcz. Z gminami Dąbrowa Chełmińska oraz Unisław granica biegnie na rzece Wiśle i gmina Dobrcz nie posiada z nimi bezpośredniego połączenia lądowego.

Pod względem fizyczno-geograficznym, gmina leży w większości w strefie wysoczyznowej, ale w niewielkiej części w strefie zboczy wysoczyzny oraz doliny rzecznej. Zasadnicza część gminy należy – wg podziału fizycznogeograficznego Polski Jerzego Kondrackiego - do mezoregionu Wysoczyzny Świeckiej (314.73), ale skrajna wschodnia – Dolinę Fordońską (314.83). Są to więc mezoregiony wchodzące w skład makroregionów Pojezierza Południowopomorskie i Dolina Dolnej Wisły - w podprowincji Pojezierza Południowobałtyckie.

Odległość z siedziby gminy do centrum Bydgoszczy nie przekracza 20 km. Bezpośrednie sąsiedztwo Bydgoszczy jest ważnym uwarunkowaniem rozwoju – gmina Dobrcz łączy funkcje rolnicze (związane z dobrymi predyspozycjami dla gospodarki rolnej, notowanymi w większości obszaru gminy) z funkcjami podmiejskimi - czyli uzależnieniem od dojazdów do pracy do Bydgoszczy. Gmina Dobrcz nie należy do obszarów najsilniej zurbanizowanych, ale od około dwóch dekad obserwuje się większe natężenie procesów urbanizacji - w tym czasie gmina należy do obszarów o dosyć szybko rosnącej liczbie mieszkańców. Bliskie sąsiedztwo Bydgoszczy skutkuje dobrym zapleczem w zakresie wszelkiego rodzaju usług.

Gmina pełni zróżnicowane funkcje społeczno-gospodarcze. Są to przede wszystkim: funkcja rolnicza, funkcja mieszkaniowa, funkcja gospodarcza związana z wytwórczością, rzemiosłem, magazynami i składami, funkcja rekreacyjna. Przez teren gminy biegną także korytarze infrastrukturalne (drogi, linie kolejowe, elektroenergetyka) związane z obsługą Bydgoszczy lub związane z sieciami znaczenia międzyregionalnego i międzynarodowego. Część gminy objęta jest systemem ochrony przyrody (funkcja ochronna). Gmina cechuje się niewielkim zalesieniem, a lasy nie tworzą zwartych powierzchni. Gmina sąsiaduje jednak z dużymi kompleksami leśnymi w gminach Koronowo i Osielsko.

Pod względem zajmowanej powierzchni, gmina Dobrcz jest na tle województwa gminą z pogranicza małych i średnich. Zajmuje 13007 ha, co lokuje ją na 62. pozycji wśród 144 gmin. Cechuje się bardzo małym zalesieniem – sięgającym ledwie 7%, wskutek czego pod względem powierzchni bezleśnych (ponad 12 tys. ha) zalicza się już do gmin średnich (34. pozycja).

Pod względem liczby mieszkańców (11802 w roku 2019), gmina zalicza się do gmin o stosunkowo dużej liczbie ludności (38. miejsce pod względem liczby ludności ogółem wśród 144 gmin województwa, a 14. jeśli uwzględni się tylko ludność wiejską gmin wśród 127 obszarów wiejskich gmin). Uwagę zwraca wysoki wskaźnik gęstości zaludnienia (jeden z najwyższych na terenach wiejskich w województwie) - wynosi 91 osób/1 km kw i jest prawie 2-krotnie wyższy od przeciętnej dla terenów wiejskich wynoszącej 50.

Liczba ludności gminy od wielu lat w dosyć szybkim tempie przyrasta – pod względem dynamiki rozwoju demograficznego, gmina Dobrcz zalicza się do obszarów o szybkich przyrostach.

W powiecie bydgoskim – liczącym 8 gmin, w tym 2 miejsko-wiejskie, gmina Dobrcz należy do mniejszych zarówno pod względem zajmowanej powierzchni, jak i liczby ludności - zajmuje w obydwu kategoriach 5. pozycję, z udziałem na poziomie odpowiednio 9,3 i 9,9%.

Gmina charakteryzuje się dużą liczbą miejscowości (aż 32), a największe miejscowości należą do miejscowości dużych w skali województwa (Dobrcz - 1,83 tys. mieszkańców, Kotomierz - 1,04 tys., Wudzyn - 0,88 tys., Stronno - 0,88 tys.; do wyróżniających się pod względem liczby mieszkańców miejscowości należą także: Strzelce Górne, Borowo i Sienno).

Należy się spodziewać, że w przyszłości zasadniczy charakter funkcjonalny gminy zostanie utrzymany, przy czym wzmacniać się będzie podmiejski charakter. Należy spodziewać się dalszego wzrostu liczby mieszkańców oraz dalszego rozwoju działalności gospodarczych.

KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW, W TYM WYNIKAJĄCE Z AUDYTU KRAJOBRAZOWEGO

KIERUNKI ZMIAN WYNIKAJĄCE Z AUDYTU KRAJOBRAZOWEGO

Audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego został przyjęty uchwałą nr LXI/851/23 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 września 2023 r. w sprawie audytu krajobrazowego dla województwa kujawsko-pomorskiego.

Dla polityki przestrzennej gminy Dobrcz istotne są następujące jego ustalenia:

- na terenie gminy zidentyfikowano relatywnie bardzo dużą (w stosunku do wielkości gminy) liczbę jednostek krajobrazowych, ale większość gminy znajduje się w zasięgu jednej z nich (04-314.73-77), a zdecydowana większość w zasięgu 5-6 największych; niektóre jednostki identyfikowane na terenie gminy wkraczają w jej obszar w bardzo małej powierzchni, niektóre są silnie rozczłonkowane i reprezentowane na terenie gminy nawet w kilku izolowanych częściach,
- żadna z jednostek nie została zakwalifikowana do kategorii „krajobrazów priorytetowych”, ale aż w ramach 9 jednostek określono rekomendacje w zakresie kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów dla występujących w ich granicach obszarów lub obiektów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Jednak tylko w granicach 6 z tych 9 jednostek, obszary i obiekty, w których rekomendacje obowiązują, są zlokalizowane na terenie gminy Dobrcz (w pozostałych, w granicy gminy Dobrcz leży dana jednostka, ale forma chroniona znajduje się poza gminą). Są to jednostki oznaczone: 04-314.73-77, 04-314.73-87, 04-314.73-96, 04-314.83-01, 04-314.83-16, 04-314.83-18,
- ww rekomendacje zostały wymienione w rozdziale „Uwarunkowania wynikające z rekomendacji i wniosków zawartych w Audycie Krajobrazowym lub określenia przez Audit Krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych”,
- ww rekomendacje, ze względu na poziom szczegółowości oraz adekwatność zakresu oddziaływania danego rodzaju dokumentu planistycznego, są przede wszystkim możliwe do uwzględnienia na poziomie mpzp, a nie studium. Rekomendacje mogące być realizowane poprzez ustalenia studium, znalazły wyraz w ustaleniach studium, a dla mpzp obejmujących tereny, dla których sformułowano rekomendacje, ustala się obowiązek ich uwzględnienia w ustaleniach mpzp – adekwatnie do charakteru danego terenu.

ZAŁOŻENIA ROZWOJU GMINY

Następujące założenia rozwoju gminy leżały u podstaw formułowania struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz zasad i kierunków zagospodarowania gminy:

- Prognoza demograficzna wskazuje na wzrost liczby mieszkańców.
- Analiza prognozowanych zmian liczby ludności oraz dostępnych obecnie terenów rozwoju mieszkalnictwa, prowadzi do wniosku, że na terenie gminy zachodzi potrzeba wyznaczania terenów rozwojowych dla zabudowy mieszkaniowej i towarzyszących jej nieuciążliwych usług, także poza obecnymi terenami zwartej zabudowy miejscowości.
- Gmina wykazuje dobre wskaźniki stanu przedsiębiorczości, ale jednocześnie dobre predyspozycje dalszego jej rozwoju - w związku z położeniem przy drodze ekspresowej. To położenie zamierza się wykorzystać dla szeroko rozumianej aktywizacji gospodarczej - i w rejonach dobrze dostępnych wyznacza się tereny rozwoju na ten cel.
- Zakłada się utrzymanie znaczenia rolnictwa jako ważnej funkcji gminy - w tym celu chronić się będzie rolniczą przestrzeń produkcyjną oraz stymulować działalności pozarolnicze korzystnie wpływające na rozwój sektora rolnego (zwłaszcza przetwórstwo rolno-spożywcze), a także dywersyfikować produkcję rolniczą.

U podstaw szczegółowych zastosowanych rozwiązań planistycznych (projektowych) leżały następujące założenia:

- Założenie dostosowania zagospodarowania do prognozowanych zmian liczby ludności i charakteru funkcjonalnego gminy.
- Założenie optymalizacji w zakresie pełnienia zadań własnych gminy - głównie poprzez zasadę koncentracji zagospodarowania.
- Założenie umiarkowanej skali planowanych zmian zagospodarowania, ale jednocześnie zapewnienie możliwości rozwojowych w perspektywie dekady. Tereny rozwojowe wyznacza się na umiarkowaną skalę, w lokalizacjach, których szeroko rozumiana atrakcyjność zwiększa prawdopodobieństwo powodzenia tych przedsięwzięć.

ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ NA TERENIE GMINY

Ustala się następujące zasady polityki przestrzennej:

- Rozwój przestrzenny gminy winien być podporządkowany nadrzędnemu celowi rozwoju, jakim jest zapewnienie wysokiego standardu życia mieszkańców. W odniesieniu do zakresu działalności władz samorządowych dotyczy to przede wszystkim prawidłowej realizacji zadań własnych - a więc głównie dostępności oraz jakości usług sektora publicznego - m.in. administracji, oświaty, zdrowia, opieki społecznej, kultury, sportu, wypoczynku, gospodarki komunalnej, infrastruktury technicznej, itp. ale także racjonalnej gospodarki przestrzennej, co jest zagadnieniem szczególnie ważnym ze względu na bardzo dużą presję inwestycyjną typową dla obszarów podmiejskich.
- Wszystkie działania związane z rozwojem społeczno-gospodarczym gminy, w tym związane ze zmianami zagospodarowania, będą podporządkowane priorytetom: (1) zapewnienia wysokiej jakości życia, (2) ochrony, naprawy i wzbogacania środowiska przyrodniczego, (3) ochrony, naprawy i wzbogacania dziedzictwa kulturowego. W odniesieniu do walorów przyrodniczych i kulturowych, w szczególności dotyczy to walorów, w których polityka lokalna może mieć istotny wpływ na ich stan: racjonalnego gospodarowania przestrzenią, ochrony terenów zieleni, ochrony wód podziemnych i powierzchniowych, ochrony krajobrazu, ochrony i wzbogacania lokalnych wartości zasobów środowiska przyrodniczego (gleb, ciągów ekologicznych, zalesień i zadrzewień itp.), ochrony lokalnych wartości zasobów środowiska kulturowego. Lokalizacja wszelkiego zagospodarowania odbywać się będzie z uwzględnieniem

uwarunkowań fizjograficznych poszczególnych terenów i innych uwarunkowań przyrodniczych oraz uwarunkowań kulturowych.

- W stosunku do obszarów objętych ochroną w randze rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego, obszaru chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych, w zakresie realizacji zagospodarowania ustala się: priorytet funkcji ochronnej, zagospodarowanie zgodnie z przepisami regulującymi funkcjonowanie poszczególnych obszarów chronionych, udostępnianie terenów chronionych dla rekreacji, turystyki i edukacji ekologicznej w sposób, który nie będzie powodował nadmiernej antropopresji i degradacji walorów.
- Znaczna część gminy objęta jest wyznaczonymi w „Audycie krajobrazowym dla województwa kujawsko-pomorskiego” jednostkami, dla których sformułowano rekomendacje w zakresie kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów (a podstawą do ich formułowania jest położenie w granicach obszarów lub obiektów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) – rekomendacje należy uwzględnić przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- Obszary istniejącej zabudowy miejscowości adaptuje się z możliwością dokonywania uzupełnień, przekształceń i rehabilitacji oraz rozwoju zabudowy w sąsiedztwie zabudowy istniejącej (poprzez kontynuację terenów zagospodarowanych) - przyjmując jako nadrzędną zasadę dążenie do koncentracji osadnictwa w największych miejscowościach i przeciwdziałanie rozpraszania zainwestowania (rozwój nowej zabudowy na warunkach określonych w dalszej części Studium).
- Tereny mieszkaniowe należy sukcesywnie wyposażać w niezbędne urządzenia z zakresu infrastruktury technicznej, w tym szczególnie w zakresie gospodarki ściekowej. W przypadku terenów rozwoju zabudowy mieszkaniowej wskazuje się potrzebę rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej jako działanie wyprzedzające wobec realizacji zabudowy oraz wskazuje się wymóg stosowania proekologicznych systemów grzewczych.
- W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla terenów zabudowy mieszkaniowej należy uwzględniać możliwość stosowania indywidualnych urządzeń z zakresu energetyki odnawialnej (zwłaszcza solarnej, fotowoltaicznej i geotermii).
- W przypadku realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej o dużej skali przestrzennej, każdorazowo należy uwzględnić zagadnienie zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie infrastruktury społecznej, zwłaszcza zapewniania bezpiecznego i komfortowego dostępu do przedszkoli i szkół oraz obsługi w zakresie opieki zdrowotnej, kultury i dostępu do komunikacji publicznej.
- W przypadku realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej o dużej skali przestrzennej, należy uwzględnić prawdopodobne wahadłowe (dobowe) migracje do miasta Bydgoszczy, a lokalny układ dróg projektować z założeniem zapewnienia możliwie bezpiecznego i komfortowego połączenia z Bydgoszczą, w tym możliwość prowadzenia komunikacji autobusowej.
- Rozwój nowego zagospodarowania powinien odbywać się na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być sporządzane sukcesywnie w miarę posiadanych środków i pojawiającej się presji na zagospodarowanie danej przestrzeni. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego winny być sporządzane dla wszystkich terenów, dla których dopuszcza się zmianę przeznaczenia jako działanie wyprzedzające - będące reakcją na zamiar wprowadzenia tych zmian.
- Wszystkie noworealizowane obiekty użyteczności publicznej należy projektować w sposób umożliwiający w przyszłości poszerzenie zakresu funkcji lub zmianę funkcji pierwotnej w kierunku realizacji działalności kulturalnych lub opiekuńczych dla ludności starszej.
- Wszystkie istniejące oraz noworealizowane obiekty użyteczności publicznej (budynki publiczne, przestrzenie publiczne) należy dostosować/wykonać z uwzględnieniem zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
- Na terenie całej gminy dopuszcza się, by istniejącej lub nowowyznaczanej zabudowie mieszkaniowej towarzyszyły nieuciążliwe usługi. Jako „nieuciążliwe usługi” należy tu rozumieć przedsięwzięcia niezaliczane do kategorii mogących zawsze znacząco lub mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Analogicznie należy rozumieć „nieuciążliwe działalności gospodarcze”. Powyższe ograniczenie nie dotyczy realizacji infrastruktury technicznej oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności, na podstawie przepisów odrębnych oraz nie dotyczą przedsięwzięć z zakresu usług publicznych.
- Rozwój nowej zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi nieuciążliwymi usługami oraz rozwój działalności gospodarczych powinien być realizowany poprzez sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których skala możliwej zabudowy nie powinna przekraczać potrzeb wynikających z bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz z szacunku zapotrzebowania na nową zabudowę (określonego w rozdziale „Określenie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę”), przy czym:
 - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na cele działalności gospodarczych (P/ P/U) należy sporządzać wyłącznie w granicach terenów określonych na Załączniku nr 2 jako: „tereny zabudowy o funkcjach gospodarczych” oraz „tereny realizacji zabudowy o funkcjach gospodarczych” oraz „tereny zagospodarowania dla wysokotowarowego rolnictwa (dopuszcza się zmianę przeznaczenia na pozarolnicze działalności gospodarcze oraz wprowadzenie działalności pozarolniczych jako funkcji towarzyszącej produkcji rolniczej)

- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na cele zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi nieuciążliwymi usługami oraz na cele nieuciążliwych usług powinny być sporządzane w granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,
- jeśli w granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej brak dostępnych rezerw rozwojowych (o danym przeznaczeniu), miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego należy sporządzać poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej – ale wyłącznie w granicach terenów określonych na Załączniku nr 2 jako: „tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej o wysokiej intensywności (istniejąca zwarta zabudowa miejscowości)” oraz „tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej o niskiej intensywności” oraz „tereny realizacji zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi i nieuciążliwymi usługami”
- rozwój energetyki odnawialnej – na podstawie warunków odrębnych, określonych w dalszej części Studium
- Dla działalności gospodarczych ustala się:
 - na terenie całej gminy wyklucza się możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,
 - charakter działalności gospodarczych należy dostosować do lokalnych predyspozycji przestrzennych,
 - należy preferować działalności gospodarcze tworzące dużą liczbę miejsc pracy - zwłaszcza w dziedzinie przetwórstwa rolno-spożywczego,
 - szczególnie preferuje się przedsięwzięcia: 1) związane z przetwórstwem rolno-spożywczym, 2) związane z nowoczesnymi technologiami (fabryki, montownie) o niskiej skali emisji zanieczyszczeń, jak też lokalizację biur, laboratoriów, centrów badawczo-rozwojowych,
 - realizacja nowych zakładów produkcyjnych i rzemieślniczych powinna uwzględniać stosowanie rozwiązań technicznych minimalizujących ujemne skutki prowadzonej działalności na środowisko oraz tworzenie naturalnych izolacji terenów działalności gospodarczych od terenów przyległych.
 - lokalizację działalności wymagających intensywnego transportu surowców lub produktów, lub działalności związanych z intensywnym ruchem pojazdów ciężarowych (np. logistyka) należy dostosować do możliwości obsługi transportowej.
- Zakłada się dalszy rozwój działalności rolniczych dostosowanych do lokalnych uwarunkowań.
- Wskazuje się możliwość realizacji ogólnodostępnego zagospodarowania turystycznego związanego z rekreacją, wypoczynkiem, turystyką, obsługą ruchu krajoznawczego i edukacją ekologiczną - dopuszcza się rozwój ogólnodostępnego zagospodarowania służącego tym celom (należy uwzględnić ograniczenia wynikające z uwarunkowań przyrodniczych i przepisów szczególnych), a także bazy indywidualnej w postaci ogrodów działkowych i zabudowy letniskowej.
- Ustanawia się zakaz przekształcania rodzinnych ogrodów działkowych na terenie gminy na cele nie związane z rekreacją i wypoczynkiem.
- Ustanawia się miejscowość Dobrcz jako główny ośrodek obsługi na poziomie lokalnym (gminnym), a miejscowości Borówno, Kotomierz, Kozielec, Stronno, Strzelce Górne, Wudzyn jako ośrodki uzupełniające. Wskazane miejscowości powinny koncentrować inwestycje z zakresu usług publicznych, z wyjątkiem działalności kulturalnych i działań służących integracji lokalnych społeczności, które powinny być rozwijane w możliwie dużej liczbie miejscowości.
- W miarę możliwości finansowych należy utrzymać istniejącą sieć usług publicznych (prowadzonych przez Gminę) i dążyć do jej wzbogacania – zarówno poprzez rozwój ilościowy (rozwój infrastruktury w innych miejscowościach) oraz jakościowy (poszerzanie zakresu działalności prowadzonych instytucji).
- Ze względu na dosyć dużą dynamikę procesów rozwojowych na terenie gminy, wskazuje się konieczność opracowania i bieżącego aktualizowania, gminnego programu realizacji usług publicznych, który zapewni właściwą i dostosowaną do zapotrzebowania, obsługę w tym zakresie.
- Infrastrukturę obsługi ludności należy dostosować do prognozowanych zmian struktur ludności (dotyczy to zwłaszcza rozwoju infrastruktury adresowanej do ludności starszej).
- Należy wzmacniać funkcje ekologiczne poprzez ograniczanie gospodarki rolnej na terenach nieprzydatnych oraz stopniowe ich zalesianie - dla obszaru całej gminy ustala się zalesianie gruntów o małej przydatności dla rolnictwa lub w przypadku, gdy zalesienie miałooby istotne znaczenie środowiskowe.
- W stosunku do lasów na terenie całej gminy ustala się zachowanie i odtwarzanie walorów lasu poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej.
- W stosunku do lasów na terenie całej gminy ustala się ograniczanie lokalizacji zabudowy nie związanej z gospodarką leśną, a także dopuszcza się realizację małej architektury związanej z ogólnodostępną infrastrukturą rekreacyjną i turystyczną.
- Dla obszaru całej gminy ustala się ochronę przed zalesieniami śródleśnych łąk oraz bagien.
- Na terenie gminy wyznacza się tereny na cele realizacji energetyki odnawialnej o mocy ponad 500kW (wyklucza się jednak możliwość rozwoju zawodowej energetyki wiatrowej).

OKREŚLENIE MAKSYMALNEGO W SKALI GMINY ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ

Uwzględniając analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne oraz prognozę demograficzną i ocenę możliwości finansowych realizacji zadań własnych, dokonano szacunku zapotrzebowania na nową zabudowę do roku 2040.

Z wykonanej w Załączniku nr 1 oceny chłonności istniejącego zagospodarowania oraz z prognozy zapotrzebowania na tereny rozwojowe w przyszłości, wynika następujący bilans terenów (stanowiący różnicę pomiędzy obecnie oferowanymi terenami rozwojowymi, a prognozowanym zapotrzebowaniem – przy uwzględnieniu prognozowanych różnicowań przestrzennych intensywności procesów inwestycyjnych):

A. W zakresie zabudowy mieszkaniowej

W południowej i centralnej części gminy (sołectwa Dobrcz, Borówno, Strzelce Górne) należy wyznaczyć tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej dla maksymalnie 2 tys. mieszkańców (czyli umożliwiające wyznaczenie około 700 działek budowlanych), przy założeniu realizacji zabudowy jednorodzinnej cechującej się dużą powierzchnią działki i dużą powierzchnią zabudowy. Maksymalne niezbędne zapotrzebowanie wyrażone w powierzchni użytkowej (m kw) należy więc szacować na około 140 000 do 170 000.

Wskazywana powyżej niezbędna powierzchnia dla terenów rozwojowych jest znacznie mniejsza od powierzchni niezbędnej dla wchłonięcia spodziewanego wzrostu liczby mieszkańców, bowiem uwzględnia się obecnie notowane znaczące rezerwy wynikające z niezagospodarowanych terenów w ramach mpzp (zwłaszcza w sołectwach Nekla i Dobrcz) oraz z możliwości intensyfikacji zabudowy w ramach istniejącego zagospodarowania miejscowości.

Niezależnie od spodziewanej koncentracji nowego zagospodarowania w części południowej i centralnej, wskazuje się za celowe wyznaczenie terenów rozwojowych umożliwiających wyznaczenie nie więcej niż 100 działek budowlanych w pozostałych miejscowościach gminy (niezbędne zapotrzebowanie wyrażone w powierzchni użytkowej (m kw) należy więc szacować na około 20 000). Uwzględniając analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne oraz prognozę demograficzną prognozuje się, że ta część gminy będzie generować przede wszystkim impulsy endogeniczne (nie wynikające z migracji, a z ruchu naturalnego) wyzwalające stosunkowo niewielkie, ale trwałe zapotrzebowanie na tereny rozwojowe. Stosunkowo niewielka skala nowej nowo wyznaczanych terenów rozwojowych wynika z uwzględnienia istniejących rezerw. W szczególności tereny te powinny być wyznaczone w: północno-wschodniej części gminy (rejon miejscowości: Kozielec – Trzęsacz, Włóki, Trzeciewiec, Suponin), w północno-zachodniej części gminy (rejon miejscowości: Wudzyn, Karolewo, Kotomierz, Magdalenka, Stronno).

B. W zakresie zabudowy usługowej

Wraz ze wzrostem liczby mieszkańców wzrastać będzie zapotrzebowanie na działalności handlowo-usługowe, nieuciążliwe dla funkcji mieszkaniowej i mogące być z tą funkcją łączone w ramach przeznaczenia MN/U. Uwzględniając, że ze względu na wahadłowe dzienne migracje związane z dojazdami do pracy, część potrzeb mieszkańców będzie zaspokajana poza granicami gminy, za wystarczające uznaje się stworzenie warunków dla około 100-150 podmiotów prowadzących działalności usługowe. Niezbędne zapotrzebowanie wyrażone w powierzchni użytkowej (m kw) należy więc szacować na około 10 000 – 15 000.

C. W zakresie zabudowy służącej celom gospodarczym

Na terenie gminy niezbędne jest wyznaczenia minimum 250 ha przestrzeni inwestycyjnej służącej celom gospodarczym, dobrze dostępnej z drogi S5.

OKREŚLENIE MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNYCH I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ ORAZ SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY

Po przeanalizowaniu zakresu potencjalnie niezbędnych inwestycji w zakresie sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy oraz po przeanalizowaniu wielkości i zmian wieloletnich budżetu gminy stwierdza się, że zakres niezbędnych inwestycji nie przekracza możliwości finansowych gminy.

OKREŚLENIE POTRZEB INWESTYCYJNYCH GMINY WYNIKAJĄCYCH Z KONIECZNOŚCI REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH, ZWIĄZANYCH Z LOKALIZACJĄ NOWEJ ZABUDOWY NA OBSZARACH STWIERDZONEGO ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ

Realizacja nowej zabudowy na obszarach stwierdzonego zapotrzebowania będzie wymagała następujących inwestycji z zakresu zadań własnych gminy:

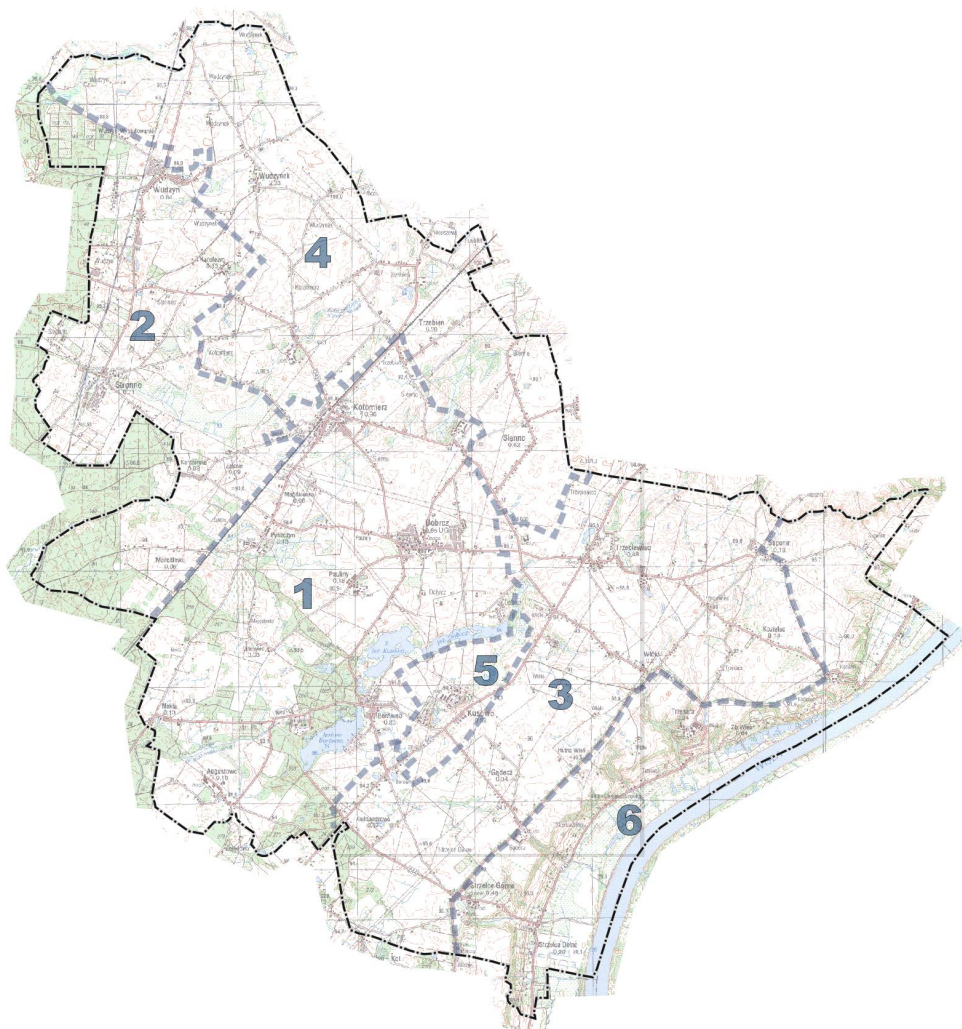
- realizacji dróg publicznych,

- zaopatrzenia w wodę,
- odprowadzenia i oczyszczania ścieków (w przypadku położenia danego terenu w granicach aglomeracji kanalizacyjnej)
- dostosowania potencjału w zakresie infrastruktury społecznej – baza usług publicznych w pierwszej kolejności powinna być rozwijana w miejscowościach: Dobrcz – głównym ośrodku obsługi na poziomie lokalnym (gminnym) oraz: Borówno, Kotomierz, Kozielec, Stronno, Strzelce Górne, Wudzyn - ośrodkach uzupełniających.

KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy do celów polityki przestrzennej i planowania zagospodarowania, określono na podstawie:

- obecnego charakteru funkcjonalnego poszczególnych części gminy – w szczególności koncentracji zagospodarowania największych miejscowości i funkcji przez nie pełnionych (poszczególnym funkcjom towarzyszy określony charakter zagospodarowania przestrzeni, a więc obszary realizacji różnego rodzaju działalności są także identyfikowane w przestrzeni ze względu na cechy morfologiczne),
- intensywności i dynamiki dotąd zachodzących w gminie procesów rozwojowych,
- cech fizycznogeograficznych przestrzeni – zwłaszcza rozmieszczenia terenów rolnych, kompleksów leśnych oraz obszarów chronionych, a także zróżnicowań rzeźby terenu,
- przewidywanych zmian struktury gminy związanych z realizacją na jej terenie drogi ekspresowej S-5. Droga S-5 ze względu na charakter i parametry techniczne drogi ekspresowej (w tym zwłaszcza – ograniczoną dostępność), będzie stanowiła element dzielący przestrzeń gminy, będzie więc miała silny wpływ na funkcjonowanie i wzajemne relacje pomiędzy poszczególnymi częściami gminy w przyszłości,
- aspiracji samorządu w zakresie wykorzystania korytarza drogi S-5 do stymulowania rozwoju gospodarczego.

Rys. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy do celów polityki przestrzennej i planowania zagospodarowania – jednostki polityki przestrzennej

Gmina Dobrcz jest jednostką stosunkowo jednorodną pod względem charakteru zagospodarowania i stanu rozwoju społeczno-gospodarczego. W układzie całej gminy cechuje się wielofunkcyjnością, choć lokalnie relacje pomiędzy poszczególnymi funkcjami w ramach tej wielofunkcyjności – są zróżnicowane.

Z tego powodu podział gminy na jednostki polityki przestrzennej – poza jednostką położoną w granicach parku krajobrazowego - nie wynika z silnych i jednoznacznych różnic w stanie, uwarunkowaniach i predyspozycjach zagospodarowania. Podstawą wydzielenia jednostek polityki przestrzennej nie jest więc ich aktualny stan, ale przede wszystkim - przewidywane kierunki zmian w zagospodarowaniu. Poza jednostką obejmującą park krajobrazowy, gdzie zasady zagospodarowania wynikają ściśle z przepisów regulujących funkcjonowanie parku, wobec pozostałych jednostek nie różnicuje się w sposób zasadniczy kierunków zagospodarowania (zakłada się utrzymywanie wielofunkcyjności), choć przewiduje się różną intensywność procesów rozwojowych, co w przyszłości doprowadzi do zwiększenia zróżnicowań w zakresie charakteru zagospodarowania w przestrzeni gminy.

W przestrzeni gminy Dobrcz na potrzeby różnicowania polityki przestrzennej, wyznaczono następujące jednostki polityki przestrzennej:

Oznaczenie jednostki	Założenia zmian w charakterze zagospodarowania w granicach jednostki
1	Jednostka wielofunkcyjna o przewadze funkcji osadniczych nad rolniczymi i prognozowanym intensywnym rozwoju. Zakłada się wzrost liczby mieszkańców. Jednostka koncentruje znaczną część mieszkańców gminy (obejmuje między innymi największe miejscowości – Dobrcz, Kotomierz i Borówno oraz rozległe tereny przeznaczone w mpzp na rozwój funkcji mieszkaniowej z towarzyszącymi nieuciążliwymi usługami – w Nekli oraz Dobrczu). Głównym założeniem rozwoju jest utrzymywanie wielofunkcyjnego charakteru – funkcji mieszkaniowej, usług publicznych, nieuciążliwych działalności gospodarczych, rolnictwa oraz rekreacji i wypoczynku – przy zakładanym wzroście liczby mieszkańców oraz nieuciążliwych działalności gospodarczych towarzyszących zabudowie mieszkaniowej. W związku z powyższym, w granicach jednostki wyznacza się tereny rozwojowe (wskazywane do zmiany charakteru z rolniczego na pozarolniczy).
2	Jednostka wielofunkcyjna o przewadze funkcji osadniczych nad rolniczymi i prognozowanym umiarkowanym intensywnym rozwoju. Zakłada się wzrost liczby mieszkańców. Głównym założeniem rozwoju jest utrzymywanie wielofunkcyjnego charakteru – funkcji mieszkaniowej, usług publicznych, nieuciążliwych działalności gospodarczych, rolnictwa oraz rekreacji i wypoczynku – przy zakładanym umiarkowanym wzroście liczby mieszkańców oraz nieuciążliwych działalności gospodarczych towarzyszących zabudowie mieszkaniowej – realizowanym w dużej mierze w obrębie lub w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy. W związku z powyższym, w granicach jednostki, nie wyznacza się terenów rozwojowych (wskazywane do zmiany charakteru z rolniczego na pozarolniczy) poza terenami istniejącej zabudowy (zakłada się rozwój poprzez uzupełniania zabudowy).
3	Jednostka wielofunkcyjna o przewadze funkcji osadniczych nad rolniczymi i prognozowanym umiarkowanym intensywnym rozwoju. Zakłada się wzrost liczby mieszkańców. Głównym założeniem rozwoju jest utrzymywanie wielofunkcyjnego charakteru – funkcji mieszkaniowej, usług publicznych, działalności gospodarczych i rolnictwa – przy zakładanym wykorzystaniu drogi nr 5 do aktywizacji gospodarczej, w tym rozwoju wielkoskalowych działalności produkcyjnych i magazynowo-składowych (jest to jedyna jednostka, w której zakłada się rozwój działalności gospodarczych na dużą skalę i wyznacza na ten cel tereny inwestycyjne o dużej powierzchni). Zakłada się znaczący wzrost liczby mieszkańców w części południowej jednostki oraz rozwój nieuciążliwych działalności gospodarczych towarzyszących zabudowie mieszkaniowej. Wzrost liczby mieszkańców będzie miał miejsce przede wszystkim w rejonie miejscowości Strzelce Górne poprzez dalszą koncentrację budownictwa o charakterze podmiejskim. W związku z powyższym, w granicach jednostki, wyznacza się tereny rozwojowe (wskazywane do zmiany charakteru z rolniczego na pozarolniczy) przeznaczane na cele rozwoju gospodarczego oraz przeznaczane na cele rozwoju zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi nieuciążliwymi usługami.
4	Jednostka wielofunkcyjna o przewadze funkcji rolniczych nad osadniczymi i prognozowanym mało intensywnym rozwoju. Zakłada się ubytek lub co najwyżej stagnację liczby mieszkańców. Głównym założeniem rozwoju jest utrzymywanie wielofunkcyjnego charakteru – funkcji mieszkaniowej, usług publicznych, nieuciążliwych działalności gospodarczych, rolnictwa – przy dominacji funkcji rolniczych i dążeniu do maksymalnie efektywnego wykorzystania potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Ewentualny rozwój zagospodarowania wyłącznie jako uzupełnianie zabudowy istniejącej - nie wyznacza się nowych terenów rozwojowych.
5	Jednostka wielofunkcyjna o przewadze funkcji rolniczych nad osadniczymi i prognozowanym mało intensywnym rozwoju. Zakłada się stagnację liczby mieszkańców.

	Głównym założeniem rozwoju jest utrzymywanie wielofunkcyjnego charakteru – funkcji mieszkaniowej, usług publicznych, nieuciążliwych działalności gospodarczych, rolnictwa, rekreacji – przy dominacji funkcji rolniczych i dążeniu do maksymalnie efektywnego wykorzystania potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Ewentualny rozwój zagospodarowania wyłącznie jako uzupełnianie zabudowy istniejącej - nie wyznacza się nowych terenów rozwojowych.
6	Jednostka wielofunkcyjna o przewadze funkcji osadniczych nad rolniczymi i prognozowanym umiarkowanie intensywnym rozwoju. W całości położona w parku krajobrazowym (Nadwiślański PK). W części w zasięgu zagrożenia powodziowego. Zakłada się stagnację lub niewielki wzrost liczby mieszkańców. Głównym założeniem rozwoju jest utrzymywanie wielofunkcyjnego charakteru (funkcji mieszkaniowej, usług publicznych, nieuciążliwych działalności gospodarczych, rolnictwa) przy uwzględnieniu wymogów ochrony środowiska, związanych z ograniczeniami wynikającymi z położenia w parku krajobrazowym oraz przy uwzględnieniu ograniczeń związanych z zagrożeniem powodziowym w dolinie Wisły. Ewentualny rozwój zagospodarowania (poza miejscowością Kozielec) jako uzupełnianie zabudowy istniejącej – poza miejscowością Kozielec gdzie wyznacza się tereny rozwojowe na bardzo niewielką skalę, nie wyznacza się nowych terenów rozwojowych.

KIERUNKI ZMIAN W PRZEZNACZENIU TERENÓW

Na terenie gminy wskazuje się (określone na Załączniku nr 2) następujące rodzaje przeznaczenia terenu (zagospodarowania i towarzyszących mu funkcji) oraz następujące kierunki zmian w przeznaczeniu terenu:

a) tereny, w których nie nastąpi zmiana funkcji, są to:

- **tereny zabudowy miejscowości (o charakterze mieszkaniowym i zagrodowym z towarzyszącymi nieuciążliwymi działalnościami gospodarczymi) – zabudowa zwarta, o dużej intensywności; a także tereny o takim przeznaczeniu wyznaczone w mpzp**

Dotyczy miejscowości o zwartej zabudowie, w których dalszy rozwój zabudowy będzie służył celowi koncentracji zagospodarowania oraz koncentracji ludności. Obecnie są to obszary wykazujące rezerwy dla dalszego rozwoju zabudowy przy nie poszerzaniu granic istniejącej zabudowy lub ich nieznaczному poszerzaniu poprzez kontynuację zabudowy zwartej. Wyklucza się możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (powyższe ograniczenie nie dotyczy realizacji infrastruktury technicznej oraz inwestycji celu publicznego oraz z zakresu łączności, na podstawie przepisów odrębnych).

Do powyższej kategorii zaliczono także wszystkie tereny objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na cele rozwoju mieszkalnictwa oraz towarzyszących nieuciążliwych usług (w tym usług publicznych – należących do zadań własnych), infrastruktury sportu, lokalnej obsługi komunikacyjnej – bez względu na aktualny stan realizacji dopuszczanego w planie zagospodarowania.

Dopuszcza się uzupełnienia, rozbudowę, przebudowę, przekształcenia i rehabilitację istniejącego zagospodarowania oraz rozwój nowej zabudowy harmonijnie dostosowanej pod względem formy i funkcji poprzez kontynuację istniejącej zabudowy zwartej miejscowości.

Dopuszcza się funkcje: mieszkaniową z towarzyszącymi usługami, nieuciążliwe funkcje gospodarcze, zabudowę zagrodową i związaną z prowadzeniem działalności rolniczej (w tym obsługę rolnictwa), a także tereny zieleni, sportu i rekreacji, inne tereny pełniące funkcje przestrzeni publicznych.

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej o wysokiej intensywności (istniejąca zwarta zabudowa miejscowości)”

- **tereny zabudowy miejscowości (o charakterze mieszkaniowym i zagrodowym z towarzyszącymi nieuciążliwymi działalnościami gospodarczymi) – zabudowa rzędowa, ulicowa, o umiarkowanej lub niskiej intensywności**

Dotyczy dosyć licznych miejscowości charakteryzujących się zabudową zrealizowaną wzdłuż dróg – są to obszary stosunkowo mało intensywnie zagospodarowane, ale jednocześnie wykazujące predyspozycje dla rozwoju zabudowy ze względu na dobrą dostępność komunikacyjną oraz łatwość podłączenia urządzeń infrastruktury technicznej. Zabudowa terenów pozostających pomiędzy istniejącą zabudową, pozwala w każdym z wyznaczanych terenów zwiększyć intensywność zagospodarowania 2-4-krotnie przy zachowaniu istniejących granic zabudowy. Dalszy rozwój zabudowy będzie służył celowi koncentracji zagospodarowania oraz koncentracji ludności. Wyklucza się możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (powyższe ograniczenie nie dotyczy realizacji infrastruktury technicznej oraz inwestycji celu publicznego oraz z zakresu łączności, na podstawie przepisów odrębnych).

Dopuszcza się funkcje: mieszkaniową z towarzyszącymi usługami, nieuciążliwe funkcje gospodarcze, zabudowę zagrodową i związaną z prowadzeniem działalności rolniczej (w tym obsługę rolnictwa), a także tereny zieleni, sportu i rekreacji, inne tereny pełniące funkcje przestrzeni publicznych.

Dopuszcza się uzupełnienia, rozbudowę, przebudowę, przekształcenia i rehabilitację istniejącego zagospodarowania oraz rozwój nowej zabudowy harmonijnie dostosowanej pod względem formy i funkcji poprzez wykorzystanie niezabudowanych terenów pomiędzy istniejącą zabudową (a więc zwiększenie intensywności zagospodarowania przy zachowaniu granic terenów zabudowanych).

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej o niskiej intensywności”

- **tereny zabudowy o funkcjach gospodarczych**

Dotyczy terenów istniejącej zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów, stacji paliw oraz dotąd niezagospodarowanych terenów przeznaczanych na te cele w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Dopuszcza się funkcje: usługowe, produkcyjne, składów i magazynów oraz infrastruktury technicznej. Dopuszcza się realizację nowej oraz uzupełnienia, rozbudowę, przebudowę, przekształcenia i rehabilitację istniejącego zagospodarowania.

Dopuszcza się realizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny zabudowy o funkcjach gospodarczych”

- **tereny zagospodarowania dla wysokotowarowego rolnictwa**

Dotyczy terenów koncentrujących zagospodarowanie dla wielkoskalowej hodowli oraz produkcji ogrodniczej i szkółkarskiej (zabudowania, urządzenia, place, zaplecze maszynowe – w ramach wielkopowierzchniowych gospodarstw rolnych oraz gospodarstw hodowlanych; w tym zwłaszcza zabudowania po przekształconych gospodarstwach uspołecznionych).

Dopuszcza się realizację nowej oraz uzupełnienia, rozbudowę, przebudowę, przekształcenia i rehabilitację istniejącej zabudowy.

Dopuszcza się kontynuację funkcji związanych z intensywną gospodarką rolną, w tym hodowlaną, szklarniową, szkółkarską, itp. Dopuszcza się także zmianę przeznaczenia na pozarolnicze działalności gospodarcze (jako formę restrukturyzacji lub rewitalizacji zagospodarowania służącego uprzednio do produkcji rolnej) lub wprowadzenie pozarolniczych działalności gospodarczych jako funkcji towarzyszącej funkcji produkcji rolniczej. W przypadku rozwoju działalności pozarolniczych, preferuje się rozwój działalności związanych z gospodarką żywnościową – zwłaszcza przetwórstwem lokalnych produktów rolnych.

Dopuszcza się rozwój przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny zagospodarowania dla wysokotowarowego rolnictwa (dopuszcza się zmianę przeznaczenia na pozarolnicze działalności gospodarcze oraz wprowadzenie działalności pozarolniczych jako funkcji towarzyszącej produkcji rolniczej)”

- **tereny rolne oraz tereny zabudowy zagrodowej objęte lub planowane do objęcia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego o takim przeznaczeniu**

Dotyczy terenów określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jako tereny rolne lub tereny zabudowy zagrodowej oraz terenów rolnych, dla których zamierza się sporządzić mpzp potwierdzające zachowanie w przyszłości takiego charakteru.

Realizacja zagospodarowania zgodnie z ustaleniami mpzp.

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny rolne oraz tereny zabudowy zagrodowej objęte lub planowane do objęcia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego o takim przeznaczeniu”.

- **tereny zagospodarowania o funkcjach rekreacyjno-wypoczynkowych**

Dotyczy terenów użytkowanych jako rodzinne ogrody działkowe, terenów wskazanych w mpzp na cel zabudowy letniskowej oraz komercyjnych przedsięwzięć z zakresu turystyki i wypoczynku.

Ustala się zakaz zmiany przeznaczenia na funkcje nie związane z rekreacją lub wypoczynkiem, w tym w szczególności zakaz przekształceń rodzinnych ogrodów działkowych w kierunku zabudowy mieszkaniowej lub rozwoju indywidualnych form wypoczynku wskutek podziałów ogrodów działkowych na indywidualne działki. Zmiany charakteru i form organizacyjnych ogrodów działkowych wyłącznie zgodnie z przepisami odrębnymi.

Dopuszcza się uzupełnienia, rozbudowę, przebudowę, przekształcenia i rehabilitację istniejącego zagospodarowania oraz rozwój nowej zabudowy poprzez kontynuację zabudowy istniejącej.

Wyklucza się lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (powyższe ograniczenie nie dotyczy realizacji infrastruktury technicznej oraz inwestycji celu publicznego oraz z zakresu łączności, na podstawie przepisów odrębnych)

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny zagospodarowania o funkcjach rekreacyjno-wypoczynkowych”.

- **tereny elektrowni fotowoltaicznych**

Dotyczy terenów użytkowanych jako elektrownie fotowoltaiczne. Zostały one oznaczone na rysunku studium jako „tereny funkcjonujących farm fotowoltaicznych”.

- **pozostałe tereny dla których nie przewiduje się zmiany charakteru zagospodarowania i pełnionych funkcji**

Pozostałe obszary nie zaliczone do pozostałych kategorii - przewidywane do zachowania obecnych funkcji i charakteru. Wyjątkiem jest możliwość podjęcia eksploatacji kopalin (zgodnie z przepisami odrębnymi) oraz dokonania zalesień (na warunkach określonych w dalszej części Studium).

b) tereny rozwojowe – do przekształceń i zmiany funkcji.

Są to tereny, dla których dostrzega się predyspozycje, już obecnie identyfikuje się presję inwestycyjną, ewentualną zmianę przeznaczenia uważa się za uzasadnioną i racjonalną – a w konsekwencji deklaruje się podejmowanie działań (poprzez sukcesywne sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) na rzecz zmiany przeznaczenia, a więc docelowej zmiany funkcji i charakteru zagospodarowania. Są to:

- **tereny realizacji zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi nieuciążliwymi działalnościami gospodarczymi**

Dotyczy terenów wskazywanych do zmiany obecnego rolniczego przeznaczenia na cel zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi nieuciążliwymi działalnościami gospodarczymi. Tereny te stanowią kontynuację terenów zagospodarowanych. Są dobrze predestynowane do rozwoju tej funkcji ze względu na dobrą dostępność komunikacyjną, łatwość podłączenia sieci infrastruktury technicznej oraz nie wykazujące przeciwwskazań fizjograficznych.

Dopuszcza się funkcje: mieszkaniową z towarzyszącymi nieuciążliwymi działalnościami gospodarczymi (w tym usługami), a także tereny zieleni, sportu i rekreacji, inne tereny pełniące funkcje przestrzeni publicznych.

Wyklucza się możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (powyższe ograniczenie nie dotyczy realizacji infrastruktury technicznej oraz inwestycji celu publicznego oraz z zakresu łączności, na podstawie przepisów odrębnych).

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny realizacji zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi i nieuciążliwymi usługami”.

- **tereny realizacji zabudowy o funkcjach gospodarczych**

Dotyczy terenów wskazywanych do zmiany obecnego rolniczego przeznaczenia na cele rozwoju gospodarczego. Tereny o takim przeznaczeniu wyznacza się w granicach jednostki oznaczonej nr 3, z założeniem, iż sąsiedztwo drogi krajowej nr 5 będzie stymulująco wpływać na rozwój gospodarczy realizowany na dużą skalę (szczególnie pożądane są inwestycje przemysłowe i magazynowo-składowe, jak centra logistyczne, itp.)

Dopuszcza się funkcje: usługowe, produkcyjne, składów i magazynów oraz infrastruktury technicznej.

Dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny realizacji zabudowy o funkcjach gospodarczych”

- **tereny wskazywane do zalesień**

Dotyczy terenów wskazanych do zalesień określonych na rysunku Studium. Ponadto dopuszcza się zalesienia terenów nie wskazanych na rysunku Studium jako tereny do zalesień, a wykazujących niską przydatność dla rolnictwa lub terenów, w których zalesienie jest optymalną formą zagospodarowania ze względów środowiskowych.

Z zalesień należy wyłączyć tereny leżące w obszarze objętym ochroną w ramach sieci Natura 2000. Ponadto dopuszcza się zalesianie wyrobisk poeksploatacyjnych oraz terenu po składowisku odpadów komunalnych – jako formę ich rekultywacji.

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny wskazywane do zalesień”

- **tereny dopuszczalnej realizacji urządzeń energetyki odnawialnej o mocy przekraczającej 500kW**

Tereny wskazane na rysunku Studium jako „tereny, na których dopuszcza się realizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW wraz z terenami stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu (z wykluczeniem możliwości realizacji energetyki wiatrowej)” wyznaczają maksymalny zasięg, w którym możliwe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na cele energetyki odnawialnej.

Wyklucza się możliwość realizacji komercyjnych przedsięwzięć z zakresu energetyki wiatrowej.

- **tereny drogi ekspresowej S5**

Dotyczy terenów zajętych przez drogę ekspresową, drogi serwisowe, węzły oraz miejsca obsługi podróżnych. W miejscowości Trzeciewiec do tej kategorii zaliczono położony w ramach wyznaczanego miejsca obsługi podróżnych teren istniejącej stacji paliw zrealizowanej zgodnie z obowiązującym (wskazywanym na rysunku studium) miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Na rysunku Studium tereny te są wskazane jako „tereny zajęte przez drogę ekspresową S5, w tym tereny zajęte przez węzły oraz miejsca obsługi podróżnych”

W obszarze każdego z wyżej wymienionych rodzajów przeznaczenia terenu dopuszcza się realizację (na warunkach wynikających z przepisów odrębnych), niewskazanej na rysunku Studium, infrastruktury technicznej zaliczanej do zadań publicznych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym (z uwzględnieniem wymaganych stref ograniczeń w użytkowaniu terenu - pasów technologicznych).

KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY PRZEZNACZONE POD ZABUDOWĘ ORAZ TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY

WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA

W stosunku do wszystkich nowo realizowanych zabudowań, ustala się wymogi:

- na terenach realizacji zabudowy mieszkaniowej zakazuje się lokalizacji przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyłączeniem realizacji infrastruktury technicznej oraz inwestycji celu publicznego,
- w zabudowie MN-U oraz w przypadku terenów P i U położonych w bezpośrednim sąsiedztwie terenów MN i MN-U wyklucza się możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (powyższe ograniczenie nie dotyczy realizacji inwestycji dopuszczanych na podstawie przepisów odrębnych),
- wyznaczenia odpowiedniej do charakteru zabudowy liczby miejsc parkingowych,
- zachowania wysokiej jakości architektonicznej oraz harmonizacji (pod względem wysokości, kubatury, kolorystyki, charakteru i nachylenia dachów) z terenami sąsiednimi,
- sugeruje się realizację dachów dwu i wielospadowych, z sugestią montażu instalacji do pozyskiwania energii słonecznej,
- stosowania proekologicznych systemów grzewczych dla zaopatrzenia w ciepło nowoprojektowanych budynków,
- ograniczania uciążliwości projektowanych obiektów usługowych do granic własnej działki,
- odprowadzania ścieków sanitarnych do kanalizacji sanitarnej, a w uzasadnionych przypadkach (brak ekonomicznego uzasadnienia rozwoju sieci lub czasowo – do czasu realizacji sieci; przy jednoczesnym występowaniu sprzyjających warunków fizjograficznych) – do oczyszczalni indywidualnych przydomowych; w przypadku gdy występujące warunki fizyczno-geograficzne (zwłaszcza gruntowo-wodne), uniemożliwiają realizację oczyszczalni przydomowych dopuszcza się wyjątkowo stosowanie szczelnych zbiorników czasowo opróżnianych jako rozwiązania przejściowego - do czasu realizacji sieci kanalizacyjnej,
- docelowego odprowadzania do kanalizacji deszczowej wód opadowych z utwardzonych nawierzchni parkingów oraz dróg dojazdowych i placów po odpowiednim podczyszczeniu; zapewnienie możliwości infiltracji do gruntu niezanieczyszczonych wód opadowych.

Ustala się następujące wskaźniki zagospodarowania:

a) minimalna powierzchnia działek budowlanych:

Różnicuje się minimalną powierzchnię działek budowlanych w zależności od charakteru zabudowy oraz położenia w określonym typie jednostki polityki przestrzennej – wg tabeli. Podane w tabeli wartości należy traktować jako zalecenie, do którego zastosowanie się pozwala na respektowanie względów ochrony i racjonalnego kształtowania środowiska i ładu przestrzennego oraz na zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców. W uzasadnionych przypadkach, zwłaszcza jeśli:

- realizacja nowego zagospodarowania sprzyja koncentracji zagospodarowania,
- realizacja nowego zagospodarowania realizuje ważny interes społeczny lub gospodarczy,

- jest to wymuszone względami własnościowymi, podziałami geodezyjnymi lub brakiem dostępności w danej lokalizacji terenu o określonej w tabeli powierzchni,
 - jest to wymuszone istniejącym zagospodarowaniem lub użytkowaniem terenu,
 - a jednocześnie interes ochrony środowiska i ochrony jakości życia mieszkańców zostanie zachowany,
- dopuszczalne jest zastosowanie powierzchni mniejszych od określonych w tabeli.

Jednostka polityki przestrzennej	dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz dla zabudowy o przeznaczeniu nie określonym w niniejszej tabeli	dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej w zabudowie jednorodzinnej	dla zabudowy usługowej realizowanej w zabudowie wolnostojącej	dla zabudowy produkcyjnej i produkcyjno-usługowej
1, 2, 3	a)	800 m ² b) 600 m ²	1000 m ²	1500 m ²
4, 5	a)	1000 m ² b) 600 m ²	1000 m ²	1500 m ²
6	a)	1200 m ² b) 600 m ²	c) 1000 m ² d) 1200 m ²	c) 1200 m ² d) 1500 m ²

a) ustalana indywidualnie w zależności od skali zabudowy, w sposób umożliwiający zachowanie wymaganej powierzchni biologicznie czynnej, b) wyjątek dla zabudowy uzupełniającej w ramach istniejącego zagospodarowania miejscowości, c) z wyłączeniem przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, d) z dopuszczeniem przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

b) maksymalna wysokość zabudowy:

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej w zabudowie jednorodzinnej – do 3 kondygnacji (z poddaszem użytkowym) i 12 m,
- dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej – do 6 kondygnacji i 20 m,
- dla zabudowy usługowej, przemysłowej oraz urządzeń infrastruktury – ustalana indywidualnie w zależności od przeznaczenia i uwarunkowań.

c) minimalne wymagane wskaźniki powierzchni biologicznie czynnej - w jednostkach 1,2,3,4,5

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – 50% (w uzasadnionych przypadkach, o których mowa w punkcie a przy określaniu zalecanych powierzchni działek budowlanych – 40%),
- dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej – 40% (w uzasadnionych przypadkach, o których mowa w punkcie a przy określaniu zalecanych powierzchni działek budowlanych – 15%),
- dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej – 40% (w uzasadnionych przypadkach, o których mowa w punkcie a przy określaniu zalecanych powierzchni działek budowlanych – 30%),
- dla zabudowy usługowej – 30% (w uzasadnionych przypadkach, o których mowa w punkcie a przy określaniu zalecanych powierzchni działek budowlanych – 20%),
- dla zabudowy produkcyjnej – 10%,
- dla zabudowy magazynowo-składowej – 10%.

d) minimalne wymagane wskaźniki powierzchni biologicznie czynnej - w jednostce 6

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – 60% (w uzasadnionych przypadkach, o których mowa w punkcie a przy określaniu zalecanych powierzchni działek budowlanych – 40%),
- dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej – 40% (w uzasadnionych przypadkach, o których mowa w punkcie a przy określaniu zalecanych powierzchni działek budowlanych – 20%),
- dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej – 50% (w uzasadnionych przypadkach, o których mowa w punkcie a przy określaniu zalecanych powierzchni działek budowlanych – 40%),
- dla zabudowy usługowej – 40%,
- dla zabudowy produkcyjnej – 15%,
- dla zabudowy magazynowo-składowej – 15%.

e) parametry zabudowy nie określone w niniejszym rozdziale i nie wynikające z innych ustaleń Studium, będą określone indywidualnie na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów szczególnych i/lub z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań i predyspozycji.

f) dopuszcza się odstępstwo od parametrów zabudowy określonych w niniejszym rozdziale w przypadku gdy jest to uzasadnione istniejącym zagospodarowaniem lub użytkowaniem terenu.

TERENY PRZEZNACZONE POD ZABUDOWĘ

Są to tereny oznaczone na Załączniku nr 2 jako:

- tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej o wysokiej intensywności (istniejąca zwarta zabudowa miejscowości)
- tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej o niskiej intensywności
- tereny zabudowy o funkcjach gospodarczych
- tereny zagospodarowania dla wysokotowarowego rolnictwa (dopuszcza się zmianę przeznaczenia na pozarolnicze działalności gospodarcze oraz wprowadzenie działalności pozarolniczych jako funkcji towarzyszącej produkcji rolniczej)
- tereny rolne oraz tereny zabudowy zagrodowej objęte lub planowane do objęcia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego o takim przeznaczeniu
- tereny zagospodarowania o funkcjach rekreacyjno-wypoczynkowych
- tereny realizacji zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi i nieuciążliwymi usługami
- tereny realizacji zabudowy o funkcjach gospodarczych
- tereny, na których dopuszcza się realizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW wraz z terenami stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu (z wykluczeniem możliwości realizacji energetyki wiatrowej)

TERENY WYŁĄCZONE Z ZABUDOWY

Na terenie gminy z możliwości zabudowy wyłącza się:

- lasy, z wyłączeniem: terenów zabudowanych Lasów Państwowych i ciągów infrastruktury technicznej i komunikacji, ogólnodostępnej infrastruktury służącej celom rekreacji i turystyki oraz gruntów leśnych, które uzyskały wymaganą zgodę na wyłączenie z produkcji leśnej,
- tereny w granicach rezerwatu przyrody
- tereny w granicach użytków ekologicznych,
- cmentarze (z wyjątkiem zabudowy służącej wyłącznie realizacji potrzeb związanych z obrzędami religijnymi),
- strefy ochrony bezpośredniej ujęć wody (z wyjątkiem realizacji urządzeń technologicznych związanych z poborem wody),
- strefy uciążliwości obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (zgodnie z przepisami odrębnymi),
- obszary w pasach drogowych dróg publicznych (z dopuszczeniem obiektów tymczasowych oraz urządzeń i obiektów do obsługi komunikacji) oraz dróg wewnętrznych,
- tereny w odległości 150 m od granicy cmentarza - dla zabudowań mieszkalnych, zakładów żywienia zbiorowego i zakładów przechowujących artykuły żywności – odległość ta może być zmniejszona do 50 m, jeśli ww. zabudowa korzystająca z wody, jest podłączona do sieci wodociągowej.

Na obszarach występowania terenów zagrożonych ruchami masowymi, osuwisk aktywnych i okresowo aktywnych realizacja zabudowy kubaturowej może być ograniczona lub zakazana w zależności od szczegółowych predyspozycji konkretnej lokalizacji. Ponadto niektóre tereny rolne, o wysokiej przydatności rolniczej gleb (na mocy przepisów szczególnych) wymagają zgody na wyłączenie z produkcji rolnej. W obszarach chronionych oraz w obszarach objętych strefami ochrony konserwatorskiej – realizacja zabudowy zgodnie z przepisami odrębnymi.

ZASADY LOKALIZOWANIA ZAKŁADÓW O ZWIĘKSZONYM LUB DUŻYM RYZYKU WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII

Podczas lokalizowania zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii należy przestrzegać przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, w tym w szczególności:

- w granicach administracyjnych miast oraz w obrębie zwartej zabudowy wsi jest zabroniona budowa zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zagrożenie wystąpienia poważnych awarii. Rozbudowa takich zakładów jest dopuszczalna pod warunkiem, że doprowadzi ona do ograniczenia zagrożenia dla zdrowia ludzi, w tym wystąpienia poważnych awarii. Powyższy przepis nie dotyczy budowy i rozbudowy zakładów na obszarach określanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jako tereny przeznaczone do działalności produkcyjnej, składowania i magazynowania, jeżeli plany te nie zawierają ograniczeń dotyczących zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi;
- zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnych awarii powinny być lokalizowane w bezpiecznej odległości od siebie, od osiedli mieszkaniowych, od obiektów użyteczności publicznej, od budynków zamieszkania zbiorowego, od obszarów, o których mowa w art. 73 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy Prawo ochrony środowiska, od upraw wieloletnich, od dróg krajowych oraz od linii kolejowych o znaczeniu państwowym;

- osiedla mieszkaniowe, obiekty użyteczności publicznej, budynki zamieszkania zbiorowego, obszary, o których mowa w art. 73 ust. 1 pkt 1 i 3, drogi krajowe oraz linie kolejowe o znaczeniu państwowym powinny być lokalizowane w bezpiecznej odległości od zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnych awarii.

Dla lokalizacji nowych zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej jako najbardziej predestynowaną wskazuje się tereny określone jako „tereny realizacji zabudowy o funkcjach gospodarczych” w ramach jednostki 3.

OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK

Na terenie gminy **ochronie podlegają:**

- rezerwat przyrody Augustowo
- tereny położone w Nadwiślańskim Parku Krajobrazowym (stanowiącym część Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego),
- tereny położone w sieci Natura 2000 - PLB040003 Dolina Dolnej Wisły,
- tereny położone w sieci Natura 2000 - PLH040003 Solecka Dolina Wisły,
- tereny położone w sieci Natura 2000 - PLH040047 Jaskinie Bajka,
- użytki ekologiczne (wyszczególnione w Załączniku nr 1 oraz wskazane na Załączniku nr 2),
- pomniki przyrody (wyszczególnione w Załączniku nr 1 oraz wskazane na Załączniku nr 2).

Przepisy odrębne określają zasady gospodarowania na terenach objętych ochroną.

Nie przewiduje się zmian w systemie obszarów i obiektów ochronionych.

Ustala się następujące szczegółowe działania w zakresie ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego:

- podporządkowanie kierunków i zasad zagospodarowania obszarów chronionych zasadom wynikającym z przepisów szczegółowych, w tym aktów prawnych regulujących funkcjonowanie tych obszarów,
- realizację gminnego systemu kanalizacyjnego z zapewnieniem odbioru ścieków,
- realizację indywidualnych oczyszczalni ścieków w obszarach które nie zostaną podłączone do systemu kanalizacji ,
- docelową kanalizację ogrodów działkowych,
- przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód wskutek działalności rolniczej,
- racjonalne gospodarowanie odpadami z segregacją i zapewnieniem odbioru odpadów,
- ochrona korytarzy ekologicznych przed utratą ich funkcji ekologicznych – na terenie gminy dotyczy to korytarzy o znaczeniu krajowym KPn-17A i GKPN-10A oraz korytarzy o znaczeniu lokalnym (wskazanych na Załączniku nr 2 jako „orientacyjny zasięg granic lokalnych korytarzy ekologicznych (ciągów) ekologicznych”),
- lokalne korytarze ekologiczne (oraz tereny cenne ekologicznie położone poza korytarzami) w obszarach predestynowanych do realizacji zabudowy należy adaptować jako tereny zieleni (w tym służącej rekreacji), w sposób uniemożliwiający zmianę ich środowiskotwórczego charakteru – zwłaszcza poprzez zachowanie określonych buforów odległości od zabudowy, ograniczanie możliwości wjazdu pojazdami mechanicznymi, stosowanie rozwiązań technicznych, które lokalnie (w strefach szczególnie narażonych na degradację) będą ograniczały swobodną dostępność,
- w terenach skarp strefy krawędziowej Wisły należy w miarę możliwości maksymalnie ograniczać realizację nowego zagospodarowania ze względu na szczególną ich wartość krajobrazową i przyrodniczą (zwłaszcza jako miejsca występowania siedlisk zboczowych, źródłiskowych zbiorowisk leśnych, gatunków chronionych roślin, ostoi bytowania gatunków chronionych zwierząt)
- z uwagi na szczególną wartość biocenotyczną zbiorników śródpolnych, narażonych na przekształcenia (osuszanie, zasypywanie, prowadzenie niewłaściwej melioracji) należy uwzględniać konieczność prowadzenia systemów odwadniająco-nawadniających oraz konieczność zachowywania śródpolnych zbiorników i terenów podmokłych wraz z towarzyszącą roślinnością,
- ochronę ujęć wód podziemnych na potrzeby komunalne,
- ochronę powietrza poprzez eliminację tradycyjnych źródeł ciepła na rzecz paliw ekologicznych oraz stosowanie środków technicznych skutecznie redukujących emisję zanieczyszczeń,
- dążenie do wymiany pieców na paliwo stałe na piece zużywające paliwo płynne (olej) lub gazowe,
- wspieranie rozwoju systemów energii odnawialnych, bazujących na biomasie, energii słonecznej, energii geotermalnej,
- realizację przydomowych siłowni wiatrowych należy ograniczać w obszarach zwartej zabudowy miejscowości,
- przeciwdziałanie degradacji walorów krajobrazu, związanych z realizacją urządzeń przemysłowych, telekomunikacyjnych, itp. - każdorazowo decyzja o podjęciu realizacji inwestycji zawierającej dominanty wysokościowe powinna być poprzedzona analizą wpływu na krajobraz,

- ochronę obszarów o szczególnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych, poprzez wdrażanie programów promocji rolnictwa ekologicznego oraz ochrony krajobrazu i różnorodności biologicznej,
- wykorzystywanie zasobów glebowych zgodnie z ich predyspozycjami,
- pielęgnację istniejących elementów zieleni oraz wprowadzanie nowych rodzimych elementów zieleni zwłaszcza zadrzewień i zakrzewień śródpolnych (pasy i szpalery drzew i krzewów) - spełniających także rolę wiatrochronną - usytuowanych równolegle do osi korytarzy i ciągów ekologicznych oraz wokół obniżen wysoczyznowych tzw. „oczek wodnych”,
- eliminację istniejących barier ekologicznych (obszarów konfliktowych z punktu widzenia funkcjonowania środowiska) ograniczających swobodną migrację zwierząt np. budowa odpowiedniej szerokości przepustów na ciekach (mostki), drogach; w przypadku lokalizacji większych obiektów kubaturowych sytuowanie ich wzdłuż osi korytarzy ekologicznych.
- zapewnienie sprawnego funkcjonowania systemów melioracyjnych,
- kontynuowanie dolesień w powiązaniu z systemem ekologicznym,
- propagowanie świadomości ekologicznej wśród społeczności gminy,
- ograniczanie hałasu, zanieczyszczeń i zagrożeń bezpieczeństwa wynikających z ruchu komunikacyjnego - w miejscach i obszarach narażonych na duży hałas i zanieczyszczenia oraz zagrożenia bezpieczeństwa ludności związane z ruchem komunikacyjnym, należy przedsięwziąć działania zmierzające do ich ograniczenia metodami administracyjnymi (ograniczenie szybkości, tonażu), technicznymi (oddalenie zabudowy od dróg, ekrany akustyczne, poprawa bezpieczeństwa w miejscach przejść dla pieszych i włączania się do ruchu) i biologicznymi (pasy zieleni izolacyjnej),
- wskazuje się potrzebę monitoringu i cyklicznego raportowania stanu przyrody na terenie gminy,

W stosunku do terenów położonych w granicach obszarów Natura 2000, w kształtowaniu zagospodarowania należy przestrzegać ustaleń zarządzeń Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych. Są to odpowiednio:

- dla PLH040003 Solecka Dolina Wisły – zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 10 maja 2014 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Solecka Dolina Wisły PLH040003 (Dz.Urz.Woj.Kuj-Pom. Poz. 814, ze zm.),
- dla PLB040003 Dolina Dolnej Wisły – zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 31 marca 2015 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003 (Dz.Urz.Woj.Kuj-Pom. Poz. 1184).

W szczególności - w obydwu zarządzeniach w załącznikach nr 5 określono „Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania” wraz ze szczegółowym wskazaniem (na poziomie numerów działek geodezyjnych) terenów, których dane działanie ochronne dotyczy.

Teren działki nr 8 w miejscowości Kozielec wskazuje się do objęcia ochroną w randze użytku ekologicznego w związku z występowaniem siedliska lnu austriackiego.

W kontekście Załącznika nr 6. do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 31 marca 2015 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003 (Dz.Urz.Woj.Kuj-Pom. Poz. 1184) – określającego „Wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony gatunków zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000” stwierdza się, że niniejsze studium respektuje powyższe ustalenia, gdyż nie wyznacza terenów realizacji energetyki wiatrowej oraz linii elektroenergetycznych 200-400kV.

Na terenie gminy nie funkcjonują uzdrowiska, a żadna część gminy nie leży w granicach stref ochrony uzdrowiskowej.

Wszystkie działania związane z zagospodarowaniem przestrzennym i szeroko rozumianym rozwojem gminy muszą uwzględniać dążenie do zachowania, wzmocnienia lub odnowy naturalnych zasobów przyrody oraz powinny być realizowane z uwzględnieniem prawidłowości funkcjonowania ekosystemów. W planowaniu przestrzennym wymagane jest uwzględnienie wymogów równowagi ekologicznej pomiędzy elementami naturalnymi i antropogennymi.

W polityce rozwoju gminy należy dążyć do poprawy stanu elementów najsilniej zdegradowanych oraz ochrony elementów najsilniej zagrożonych. W warunkach gminy Dobrcz, należy wskazać przede wszystkim następujące elementy środowiska, które powinny być przedmiotem szczególnej troski w polityce przestrzennej:

- rolnicza przestrzeń produkcyjna - znaczna część gminy cechuje się wysoką przydatnością gleb dla rolnictwa i powinna być w tym kierunku wykorzystywana - należy więc minimalizować wyłączenia gruntów wysokich klas z produkcji rolnej poza obszarami zabudowy miejscowości i w jej sąsiedztwie,

- wody powierzchniowe i podziemne - w warunkach presji inwestycyjnej oraz aktywności rolniczej wody powierzchniowe i podziemne cechują się zawsze podwyższonym ryzykiem degradacji na etapie prowadzenia gospodarki rolnej, realizacji inwestycji, funkcjonowania zagospodarowania – ryzyko jest proporcjonalne do natężenia aktywności społeczno-gospodarczej oraz intensywności rolnictwa,
- krajobraz – w warunkach rosnącej presji inwestycyjnej bardzo ważne jest harmonizowanie nowopowstającej zabudowy z już istniejącą oraz realizacja wyłącznie zagospodarowania cechującego się wysoką estetyką i jakością architektoniczną, a także sanacja zagospodarowania już istniejącego,
- racjonalne gospodarowanie przestrzenią - w warunkach rosnącej presji inwestycyjnej, przy ograniczonej dostępności terenu, bardzo ważne jest racjonalne gospodarowanie przestrzenią zmierzające do optymalnego jej wykorzystania dla realizacji poszczególnych funkcji, przy unikaniu kolizji, a jednocześnie zachowywaniu rezerw rozwojowych i możliwości dokonywania zmian rodzaju i intensywności zagospodarowania w przyszłości,
- powietrze – obszary podmiejskie (do których w coraz większym stopniu zaliczają się największe miejscowości gminy) cechują się ponadprzeciętnie dużą intensywnością zagospodarowania oraz bardzo dużym natężeniem ruchu pojazdów samochodowych, w tym szczególnie związanych z prowadzeniem działalności gospodarczych (samochody ciężarowe, dostawcze, maszyny i urządzenia – cechują się one znacznie wyższymi emisjami zanieczyszczeń niż pojazdy osobowe) – liczba emitorów jest więc ponadprzeciętnie duża i w obszarach o słabych warunkach przewietrzania lub cechujących się warunkami hydrologicznymi sprzyjającymi powstawaniu lub utrzymywaniu się mgieł – może stanowić zagrożenie dla warunków aerosanitarnych; największe miejscowości gminy można zaliczyć do zagrożonych zaistnieniem tego typu zagrożeń przy niekorzystnych stanach pogodowych.

Niezbędnym zadaniem jest uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej poprzez dalszą realizację sieci kanalizacyjnej wraz z zabezpieczeniem odbioru ścieków.

W części gminy objętej formami ochrony o różnej randze i reżimach ochronnych, realizacja zagospodarowania z uwzględnieniem priorytetu ochrony przyrody, w oparciu o akty prawne regulujące zasady ich funkcjonowania.

Ważnym zagadnieniem jest poprawa lokalnych warunków aerosanitarnych, zwłaszcza w miejscowościach o dużej koncentracji zabudowy. W części gminy problemem jest hałas i zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego. W zakresie gospodarki odpadami zakłada się ich segregację i zabezpieczenie odbioru oraz utylizację. Zieleń parków (wiejskich, podworskich, itp.) wymaga ochrony przed degradacją ich walorów przyrodniczych, krajobrazowych i funkcjonalnych, a także odbudowy (pod nadzorem konserwatorskim) w parkach, które uległy degradacji. Ochrony wymagają także wszelkie inne tereny zielone, w tym również remizy śródpolne, zbiorowiska bagienne, torfowiska i gleby pochodzenia organicznego (pomimo braku formalnej ochrony gleb organicznych przed przekształceniami, należy ograniczać ich zagospodarowywanie, ponieważ najczęściej ich wartość środowiskowa jest wyższa, niż położonych w sąsiedztwie gruntów mineralnych).

Niezbędne jest zachowanie trwałości lasów. Lasy wymagają poprawy stanu sanitarnego i maksymalnego ograniczenia procesów degradujących środowisko leśne, ale jednocześnie wskazuje się potrzebę racjonalnego udostępniania lasów dla celów rekreacji. Gmina cechuje się niskim stopniem lesistości, ale nie wykazuje predyspozycji do zalesień na dużą skalę. Bezwzględny wzrost lesistości nie jest więc priorytetem, ale należy dążyć do sukcesywnego zalesiania terenów o niskiej przydatności rolniczej lub w rejonach, gdzie zalesienie jest optymalnym kierunkiem zagospodarowania terenu ze względów środowiskowych, a tereny te nie są wskazywane do rozwoju osadnictwa. Do realizacji zalesień wskazuje się głównie południowo-zachodnią część gminy.

Projektowane i przewidywane do realizacji obiekty budowlane winny posiadać duże walory estetyczne i architektoniczne.

Wysoka i lokalnie stroma skarpa doliny Wisły stwarza zagrożenie wystąpienia ruchów masowych. Na rysunku Studium pokazano zasięgi: terenów zagrożonych ruchami masowymi, osuwisk aktywnych i okresowo aktywnych (na rysunku studium aktywne i okresowo aktywne pokazane łącznie) oraz osuwisk nieaktywnych – wniesione na podstawie badań wykonanych w roku 2010 (należy pamiętać, że ze względów technicznych, rysunek studium należy tu traktować poglądowo, a dla precyzyjnego ustalenia zasięgów ww obszarów należy wykorzystywać materiały źródłowe). Położenie w granicach ww zasięgów nie wyklucza możliwości realizacji zagospodarowania (w tym zabudowy mieszkaniowej) – ale musi być ona poprzedzona wykonaniem badań, które określą szczegółowe warunki realizacji zagospodarowania, lub wykluczą taką możliwość.

Prawo geologiczne nakłada na inwestorów obowiązek uzyskania koncesji na poszukiwanie, dokumentowanie i eksploataowanie wszystkich rodzajów kopalin pospolitych. Podejmowanie decyzji o eksploatacji surowców winno uwzględniać możliwość powstania leja depresyjnego, pogarszającego stosunki wodne na terenach sąsiednich, jak też niebezpieczeństwo degradacji krajobrazu i związany z eksploatacją surowców - wzmożony ruch pojazdów i maszyn. Ze względu na charakter istniejącego zagospodarowania oraz predyspozycje dla dalszego rozwoju gminy, prowadzenie eksploatacji surowców na terenie gminy uważa się za działalność potencjalnie kolidującą z pozostałymi funkcjami społeczno-gospodarczymi (zwłaszcza rolniczą i osadniczą), wskazywanymi za optymalne w poszczególnych jednostkach planistycznych. Niemniej jednak, przewidywany duży ruch

inwestycyjny, mający swoje odzwierciedlenie także w wyznaczeniu rozległych terenów rozwoju mieszkalnictwa (które będą wymagały także budowy dróg), wymaga zapewnienia dostępu do surowców budowlanych, w tym piasku i żwiru. Zasadna więc będzie eksploatacja surowców na potrzeby lokalne, zwłaszcza na glebach o niskiej bonitacji, oczywiście w przypadku udokumentowania złoża zgodnie z przepisami odrębnymi tj. ustawą prawo geologiczne i górnicze. Takie podejście do w/w kwestii pozwoli dodatkowo uniknąć nielegalnej eksploatacji zwłaszcza kruszywa na terenie gminy oraz ograniczy długodystansowy transport kopaliny.

Ewentualne podjęcie eksploatacji surowców należy poprzedzić szczegółową analizą oddziaływań na środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień ochrony krajobrazu, ochrony gleb, stosunków wodnych, uciążliwości dla mieszkańców oraz możliwości technicznych transportu urobku, a także optymalnego sposobu rekultywacji wyrobiska poeksploatacyjnego, a także analizą ekonomiczną. Zaleca się, by wyrobiska poeksploatacyjne były rekultywowane w pierwszej kolejności w kierunku wykorzystania do celów rekreacji, a w przypadku braku możliwości lub uzasadnienia społecznego i/lub ekonomicznego dla tego kierunku rekultywacji, dopuszcza się inne kierunki, w tym zalesianie.

OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Na terenie gminy obowiązują strefy ochrony konserwatorskiej i archeologicznej (przedstawione na Załączniku nr 2). Realizacja zagospodarowania w granicach ww stref - zgodnie z przepisami odrębnymi.

Kierunkami działań w odniesieniu do obiektów wpisanych do rejestru zabytków, powinna być:

- rewaloryzacja i konserwacja rozumiana jako utrzymanie bądź przywrócenie wartości historyczno-kulturowych z jednoczesnym dostosowaniem do współczesnych standardów cywilizacyjnych w ściśle określonym i wyważonym zakresie. Powyższe dotyczy zarówno zespołów sakralnych jak i zespołów dworsko-parkowych. Obejmować powinno również ich bezpośrednie otoczenie z uwagi na konieczność zachowania historycznych relacji przestrzennych, w tym zwłaszcza utrzymanie urządzeń wspomagających (np. ogrodzeń, kaplic) a także zieleni towarzyszącej w obrębie działek, na których obiekty te są zlokalizowane.
- utrzymanie, a tam gdzie jest to możliwe odtworzenie układu kompozycyjnego i hydrograficznego, pielęgnacja i konserwacja z uzupełnieniami ubytków i nowymi nasadzeniami na podstawie specjalistycznej dokumentacji, sukcesywna likwidacja obiektów i funkcji kolizyjnych - w odniesieniu do parków dworskich.
- pełna ochrona, zwłaszcza przed działalnością inżynierską, budowlaną z zachowaniem istniejącego układu topograficznego oraz sposobu użytkowania - w odniesieniu do stanowisk o własnej formie krajobrazowej (grodzisk).

Ochrona elementów nie objętych ochroną prawną poprzez wpisanie do rejestru zabytków winna być podporządkowana niżej wymienionym działaniom i powinna polegać na:

a) dla zespołów dworsko-parkowych:

- na utrzymaniu jednej własności obejmującej tereny parku i grunty pod dworem oraz sam dwór,
- na przywracaniu (tam gdzie jest to możliwe) jedności władania (własności),
- na odstąpieniu od dalszych parceli,

b) dla obiektów architektury (dworów, obiektów techniki, dawnych szkół, domów mieszkalnych itp.)

- na utrzymaniu istniejącej zabudowy w należytym stanie technicznym, z dopuszczeniem zmiany funkcji obiektu i podniesieniem standardu wyposażenia techniczno-użytkowego, z zastrzeżeniami dotyczącymi zachowania w maksymalnym stopniu, a tam gdzie jest to możliwe, odtworzeniu historycznej kompozycji obiektu (wysokość, kształt, układ eksponowanych elewacji, kształt dachu, rozmieszczenie, wielkość i proporcje otworów), zewnętrznego detalu architektonicznego, a także dostosowaniu nowej funkcji i nowego programu użytkowego do specyfiki obiektu,
- na zachowaniu, w przypadku remontów, historycznego detalu architektonicznego i wyposażenia wnętrza (o ile występują),
- na zachowaniu historycznych relacji przestrzennych i obiektów wspomagających (np. zabudowa gospodarcza przy szkołach, zabudowa gospodarcza towarzysząca zabudowie siedliskowej) oraz zieleni towarzyszącej w obrębie działek, na których są zlokalizowane,

c) dla parków:

- na utrzymaniu (a tam gdzie jest to możliwe odtworzeniu) układu kompozycyjnego (ukształtowanie powierzchni, aleje, kompozycje zieleni) i hydrograficznego,
- na pielęgnacji i konserwacji zieleni,
- na uzupełnieniu ubytków i nowych nasadzeniach wyłącznie na podstawie specjalistycznych dokumentacji,
- na sukcesywnej likwidacji funkcji i obiektów kolizyjnych,
- na zachowaniu i konserwacji historycznych elementów małej architektury (np. ogrodzeń, bram, itp.),

d) dla zabudowy gospodarczej:

- na utrzymaniu w należytym stanie technicznym, z dopuszczeniem zmiany funkcji i podniesieniem standardów wyposażenia,
- na dopuszczeniu likwidacji zużytych technicznie lub grożących katastrofą budowlaną obiektów, z zaleceniem lokalizacji nowej zabudowy, dostosowanej gabarytem i lokalizacją do zabudowy likwidowanej,

e) dla elementów małej architektury (kaplic przydrożnych, gołębników, itp.):

- na ochronie przed dewastacją i bieżących pracach konserwacyjnych, z maksymalnym zachowaniem pierwotnego wyrazu architektonicznego,

f) dla cmentarzy przykościelnych i cmentarzy położonych poza obszarami zabudowy wsi:

- na zakazie lokalizacji obiektów i urządzeń kolidujących z pierwotną funkcją,
- na ochronie zachowanych elementów, uporządkowaniu i podkreśleniu symboliki miejsca, poprzez utrzymanie bądź uczynienie zachowanego układu alejek, kwater, ochronę nagrobków, krzyży, zachowanego drzewostanu, likwidację samosiejek, wyłącznie na podstawie specjalistycznego opracowania.

g) na obszarach koncentracji stanowisk archeologicznych nie posiadających własnej formy krajobrazowej występuje konieczność wykonania archeologicznych badań wykopaliskowych poprzedzających procesy inwestycyjne. Wiąże się to z obowiązkiem wyprzedzającego zawiadomienia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o przystąpieniu do przygotowań inwestycji.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA W ZAKRESIE ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

W zakresie rolniczej przestrzeni produkcyjnej ustala się następujące kierunki i zasady:

- ochrona gleb najwyższej jakości przed przeznaczeniem nierolniczym oraz degradacją wskutek niewłaściwej kultury rolnej,
- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed erozją,
- wykorzystywanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej z dostosowaniem kierunków produkcji, jej intensywności, kultury rolnej do walorów i ograniczeń przyrodniczych,
- wyłączenie z produkcji rolnej gruntów o najniższej przydatności, ze względu na bonitację lub szczegółowe warunki położenia (wielkość, kształt, itp.) oraz ich przeznaczenie pod zalesienie lub innego rodzaju użytkowanie nierolnicze,
- wdrażanie proekologicznych technologii oraz poprawa standardów sanitarnych produkcji,
- przeciwdziałanie degradacji i zanieczyszczeniu środowiska przyrodniczego,
- wspieranie upraw roślin energetycznych (z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z przepisów szczegółowych),
- **racjonalne gospodarowanie wodą wykorzystywaną do nawadniania terenów produkcji rolniczej – zwłaszcza pochodzącą z ujęć podziemnych.**

Dopuszcza się realizację zbiorników retencyjnych na potrzeby rolnictwa oraz w celach przeciwpowodziowych (przeciwdziałanie podtopieniom związanym z deszczami nawalnymi lub nagłymi roztopami). Nie wyznacza się lokalizacji. Ewentualna realizacja na podstawie przepisów szczegółowych.

W stosunku do obszarów leśnych ustala się następujące kierunki i zasady:

- grunty leśne co do zasady powinny pozostać w takim przeznaczeniu,
- realizacja jakiegokolwiek zagospodarowania na działkach należących do PGL Lasy Państwowe, niezależnie od przeznaczenia wskazanego na rysunku Studium, jest możliwa wyłącznie po uzyskaniu zgody Nadleśnictwa Żołędowo,
- przeciwdziałanie degradacji lasów powodowanej antropopresją,
- udostępnianie lasów dla celów rekreacji, turystyki oraz edukacji ekologicznej – w tym urządzenie ogólnodostępnej infrastruktury parkingowej i służącej obsłudze turystów pieszych i rowerowych,
- zachowanie i wzbogacanie funkcji lasów, zwłaszcza funkcji ekologicznych,
- poprawa stanu sanitarnego lasów,
- zwiększanie lesistości gminy poprzez zalesianie terenów nieprzydatnych dla rolnictwa oraz innych pozarolniczych form zagospodarowania.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA W ZAKRESIE ROZWOJU TURYSTYKI I WYPOCZYNKU

Ze względu na położenie w stosunku do Bydgoszczy oraz rosnącą liczbę mieszkańców na terenie gminy, gmina cechuje się presją w kierunku wykorzystania dla celów rekreacji. Rekreacyjnemu wykorzystaniu sprzyja baza ogrodów działkowych oraz kąpielisko nad Jezioro Borówno, które od wielu lat postrzegane jest wśród mieszkańców Bydgoszczy jako jedno z najbliższych w stosunku do miasta położonych miejsc rekreacji. Gmina nie posiada jednak zbyt wielu walorów, a ich atrakcyjność jest co najwyżej umiarkowana - trzeba więc zauważyć, że przydatność gminy dla typowej turystyki wypoczynkowej jest mała i nie należy się spodziewać rozwoju tego typu działalności. Jedynym aspektem turystyki pobytowej – obecnie stosunkowo dobrze rozwiniętym

i jak się prognozuje, stan ten zostanie utrzymany - jest wypoczynek sobotnio-niedzielny (określany też mianem weekendowego), który jednak realizowany jest w bazie indywidualnej a nie ogólnodostępnej (rodzinne ogrody działkowe).

Funkcja rekreacyjna, która jest i będzie realizowana w gminie ma przede wszystkim wymiar społeczny (odpowiada na duże oczekiwania społeczne), natomiast tylko w niewielkim zakresie ma wymiar ekonomiczny (to znaczy związany z dochodami dla podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy).

Rozwój usług i działalności związanych z rekreacją musi być podporządkowany zasadzie ochrony zasobów przyrodniczych i kulturowych i nie może stać w sprzeczności z tymi zasadami. Presja rekreacyjna na poszczególne obszary nie może przekraczać ich chłonności.

Uwzględniając walory turystyczne gminy, za główne formy rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowej, uznać należy:

- rekreację codzienną oraz wypoczynek sobotnio – niedzielny i pobytowy oparty na bazie ogrodów działkowych,
- rekreację codzienną i weekendową z wykorzystaniem ścieżek dla turystyki pieszej i rowerowej.

Dla zapewnienia możliwości rekreacji na terenie gminy, ustala się konieczność:

- realizacji ogólnodostępnego zagospodarowania: wytyczenie, oznakowanie oraz utrzymanie w dobrym stanie szlaków i tras (pieszych i rowerowych) oraz obiektów służących rekreacji (np. boiska, place gier, kąpieliska i baseny kąpielowe) - należy zadbać o powiązanie szlaków pieszych i rowerowych z infrastrukturą tego typu rozwiniętą w sąsiednich gminach.
- dokonania waloryzacji gminy pod kątem przydatności dla turystyki rowerowej – z priorytetowym uwzględnieniem zagadnienia bezpieczeństwa - mającej na celu wyznaczenie i realizację bezpiecznych tras rowerowych służących rekreacji,
- ścisłego przestrzegania wymogów ładu przestrzennego i ochrony środowiska a także poprawa bezpieczeństwa ruchu w strefach koncentracji zabudowy ogrodów działkowych i zabudowy letniskowej,
- opracowania programu zagospodarowania wolnego czasu mieszkańców, w tym intensyfikacja organizacji imprez masowych oraz aktywna działalność gminnych instytucji kultury,
- wzmacniania potencjału przestrzeni publicznych pełniących funkcje rekreacyjne dla mieszkańców, zwłaszcza w największych miejscowościach,
- odtworzenie oraz modernizacja ścieżki edukacyjno-przyrodniczej w Kozielcu wraz z remontem wiaty turystycznej,
- realizacja turystycznej przystani na Wiśle w Strzelcach Dolnych.

Zakazuje się zmiany przeznaczenia istniejących rodzinnych ogrodów działkowych

Istotnym zadaniem jest zaspokojenie potrzeb mieszkańców gminy w zakresie zagospodarowania wolnego czasu, realizowane przede wszystkim przez urządzenie i utrzymywanie we właściwym stanie przestrzeni publicznych (baza sportowa, place zabaw, parki, zieleńce, place służące realizacji imprez, itp.), atrakcyjną ofertę gminnych instytucji kulturalnych oraz organizację imprez plenerowych o charakterze masowym (o profilu kulturalnym, kulturowym, sportowym, itp.). Baza tego typu powinna być rozwijana w każdej z miejscowości.

KIERUNKI ROZWOJU W ZAKRESIE KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

KIERUNKI ROZWOJU TRANSPORTU

W zakresie transportu drogowego ustala się:

- Drogi publiczne w gminie ze względu na status własnościowy, dzielą się na następujące kategorie:
 - drogi krajowe
 - drogi wojewódzkie
 - drogi powiatowe
 - drogi gminne
- Drogi w celu określenia wymagań technicznych i użytkowych mają następujące klasy:
 - drogi krajowe - klasa S - droga ekspresowa, klasa G - drogi główne,
 - drogi wojewódzkie - klasa Z - drogi zbiorcze,
 - drogi powiatowe - klasa Z - drogi zbiorcze lub klasa G - drogi główne,
 - drogi gminne - klasa L - drogi lokalne.
- Ulice leżące w ciągu dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych należą do tej kategorii co te drogi.
- Szerokość dróg w liniach rozgraniczających powinna wynosić co najmniej:
 - drogi krajowe klasy S - min. 50,0 m – w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego sporządzanych dla terenów sąsiadujących z S-5, dla ochrony użytkowników dróg i terenu bezpośrednio przyległego przed wzajemnym niekorzystnym oddziaływaniem, konieczne jest uwzględnienie szerokości pasa drogowego zgodnie z ustaleniami przyjętym w dokumentacji drogi ekspresowej S-5.
 - drogi krajowe klasy G - 35,0 m (w układzie dwujezdniowym lub 25 m w ukł. jednojezdniowym)
 - drogi wojewódzkie klasy Z - 20,0 m
 - drogi powiatowe klasy G - 25,0 m
 - drogi powiatowe klasy Z - 20,0 m

- drogi gminne klasy G - 25 m w ukt. Jednojezdniowym (dotyczy odcinka byłej DK5 po realizacji S5)
- drogi gminne klasy L - 12,0 m
- Na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 19, poz. 115 z późn. zm.) w pasie drogowym zabrania się lokalizacji obiektów budowlanych, umieszczania urządzeń, przedmiotów i materiałów niezwiązanych z potrzebami zarządzania drogą lub zarządzania ruchem na niej.
- Przebudowa drogi krajowej (nr 56) w celu dostosowania parametrów geometrii dróg i skrzyżowań oraz nawierzchni do wymogów odpowiadających drogom klasy GP oraz zapewnienia wymaganego poziomu bezpieczeństwa.
- Przebudowa dróg wojewódzkich (nr 244 i 256) oraz dróg powiatowych na terenie gminy w celu dostosowania parametrów geometrii dróg i skrzyżowań oraz nawierzchni do wymogów odpowiadających co najmniej drogom klasy Z oraz zapewnienia wymaganego poziomu bezpieczeństwa.
- Modernizacja dróg gminnych do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych drogom co najmniej klasy - L, przede wszystkim zmierzająca do wyrównania i utwardzenia nawierzchni. W pierwszej kolejności należy zmodernizować drogi gminne zapewniające komunikację z miejscowościami lub przysiółkami które nie są dostępne za pomocą dróg wyższej kategorii.
- Dopuszcza się budowę nowych dróg oraz przejmowanie w zasób gminny dróg zakładowych i prywatnych.
- Rozwój urządzeń komunikacyjnych, obsługujących ruch drogowy, czyli miejsc obsługi podróżnych (MOP-ów) o funkcji wypoczynkowej lub wypoczynkowo-usługowej wyposażonych stosownie do potrzeb - w parkingi, gastronomię, handel i stację paliw.
- W przebiegu dróg przez tereny zabudowane należy ograniczać niekorzystne oddziaływania ruchu drogowego na środowisko oraz na warunki życia i bezpieczeństwo mieszkańców – za pomocą metod administracyjnych (ograniczenie szybkości, tonażu), technicznych (oddalenie zabudowy od dróg, ekrany akustyczne, poprawa bezpieczeństwa w miejscach przejść dla pieszych i włączania się do ruchu) i biologicznych (pasy zieleni izolacyjnej).
- Realizacja lokalnych dróg rowerowych dla komunikacyjnych - stwarzających możliwość dojazdów do pracy, szkół, usług, gwarantujących pełne bezpieczeństwo ich użytkownikom oraz do celów turystyczno – rekreacyjnych (w tym droga wzdłuż DW 256).
- Rozbudowa i zmiana organizacji systemu drogowego transportu publicznego w celu ułatwienia komunikacji w relacjach: obszar gminy – Bydgoszcz.

W zakresie transportu kolejowego ustala się:

1. W stosunku do linii nr 131:

Przebudowa linii kolejowej nr 131, stanowiącej fragment VI europejskiego korytarza transportowego, który biegnie z Gdyni do Brna (w Czechach) oraz do Żiliny (w Słowacji) i został objęty umową o głównych międzynarodowych liniach transportu kombinowanego AGTC. Modernizacja powinna polegać na:

- wykonaniu na szlakach, stacjach i przystankach prac w zakresie wymiany szyn, podkładów i rozjazdów,
 - wybudowaniu lub unowocześnieniu wiaduktów, przejść podziemnych i przepustów,
 - przebudowie istniejących przejazdów, a tam gdzie to konieczne budowę dróg równoległych,
 - przebudowie urządzeń łączności oraz sterowania ruchem kolejowym dla umożliwienia zdalnego sterowania odcinkami linii kolejowej,
 - korekcie łuków umożliwiającą podniesienie szybkości jazdy pociągów,
- w celu osiągnięcia następujących efektów:
- zwiększenia prędkości pociągów pasażerskich na odcinku Tczew – Inowrocław do 200 km/h,
 - zwiększenia prędkości pociągów towarowych do 120 km/h,
 - zwiększenia bezpieczeństwa w ruchu kolejowym poprzez eliminację przejazdów jednopoziomowych i zastosowanie nowoczesnych urządzeń sterowania ruchem kolejowym,
 - zlikwidowania barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i rodziców z dziećmi wózkami dzięki budowie podjazdów i wind,
 - zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko naturalne poprzez budowę przejść dla zwierząt, urządzeń odstraszających, ekranów akustycznych i mat wyciszających.

2. W stosunku do linii nr 201:

- ustala się zachowanie sprawności technicznej,
- dopuszcza się realizację drugiego toru,
- dopuszcza się elektryfikację linii,
- wskazuje się możliwość wykorzystania linii dla realizacji kolei szybkiej prędkości w relacji Bydgoszcz – Gdynia.

W zakresie transportu rowerowego ustala się:

1. Opracowanie koncepcji rozwoju sieci dróg rowerowych na terenie gminy.
2. Realizacja (zgodnie z opracowaną koncepcją) lokalnych dróg rowerowych dla celów komunikacyjnych - stwarzających możliwość dojazdów do pracy, szkół, usług, gwarantujących pełne bezpieczeństwo ich użytkownikom oraz dla celów turystyczno – rekreacyjnych.

3. Dopuszcza się możliwość realizacji dróg rowerowych wzdłuż ciągów komunikacyjnych istniejących i projektowanych.
4. System dróg rowerowych na terenie gminy należy powiązać z analogicznymi systemami gmin sąsiednich. Na etapie tworzenia koncepcji sieci dróg rowerowych w gminie postuluje się konsultacje z gminami sąsiednimi w celu zaplanowania optymalnego powiązania systemów lokalnych.

W zakresie transportu wodnego ustala się:

1. Modernizacja i rozwój zagospodarowania drogi wodnej MDW E-70/E-40 (rzeka Wisła) w celu osiągnięcia IV klasy technicznej.

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

W zakresie zaopatrzenia w wodę, ustala się:

1. Zaopatrzenie w wodę za pomocą istniejących ujęć i stacji uzdatniania wody (stacje wodociągowe w Dobrczu, Kotomierzu, Wudzyńcu, Trzeciewcu - 2 stacje, Strzelcach Górnych).
2. Unowocześnianie, przebudowa, rozbudowa powyższych ujęć i stacji uzdatniania wody w celu zapewnienia bezawaryjności oraz właściwych parametrów dostarczanej wody.
3. Zagospodarowanie oraz działalności prowadzone w obrębie stref ochrony ujęć wody - zgodnie z przepisami szczególnymi. Na terenie stref ochrony bezpośredniej: zabronione jest użytkowanie gruntów do celów nie związanych z eksploatacją ujęć wody (sugeruje się zagospodarowanie terenu zielenią); odprowadzenie wód opadowych w taki sposób, aby nie mogły przedostawać się do urządzeń służących do poboru wody; ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy urządzeniach służących do poboru wody odprowadzać poza granice strefy; ograniczyć przebywanie na terenie stref ochrony osób niezatrudnionych przy urządzeniach służących do poboru wody.
4. Przy ustanawianiu stref ochrony pośredniej ujęć, wskazuje się na zasadność uwzględniania następujących:

a) Zakazów

- Wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi
- Rolniczego wykorzystania ścieków i osadów ściekowych
- Lokalizowania składowisk odpadów komunalnych, niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych
- Przechowywania lub składowania odpadów promieniotwórczych
- Lokalizowania stacji paliw i obiektów dystrybucji paliw, a także magazynów produktów ropopochodnych i rurociągów do ich transportu
- Lokalizowania ferm chowu i hodowli zwierząt
- Lokalizowania cmentarzy i grzebania zwłok zwierzęcych
- Lokalizowania nowych ujęć wody, nawet na tzw. zwykłe korzystanie z wód (nie dotyczy nowych odwiertów studziennych dla komunalnego ujęcia wody)
- Budowy przydomowych oczyszczalni ścieków
- Lokalizowania zbiorczych oczyszczalni ścieków
- Budowy systemów grzewczych opartych na pionowych kolektorach do poboru ciepła Ziemi
- Wykonywania robót ziemnych w sposób trwały zmieniający naturalne ukształtowanie terenu (np. eksploatacja kopalni, zasypywanie naturalnych zagłębień terenu i zbiorników bezodpływowych tzw. oczek wodnych)
- Wykorzystania do rekultywacji odpadów innych niż gleba i ziemia, których spełnienie określonych standardów jakościowych musi być potwierdzone stosownymi badaniami laboratoryjnymi, wykonanymi zgodnie z odrębnymi przepisami
- Zatrzymywania i postoju środków transportu przewożących towary i substancje niebezpieczne, których przewóz wymaga zgłoszenia, określonych w odrębnych przepisach
- Lokalizowania nowych baz transportowych, warsztatów naprawy oraz recyklingu pojazdów
- Lokalizowania budownictwa mieszkaniowego, usługowego, handlowego i turystycznego bez podłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, przy czym dopuszcza się odprowadzenie ścieków do szczelnego szamba wyłącznie do czasu wykonania sieci kanalizacji gminnej,
- Stosowania nawozów i środków ochrony roślin, które według zezwolenia na wprowadzenie środków ochrony roślin do obrotu, są wskazane jako niebezpieczne dla środowiska

b) Nakazów

- Budowa w pierwszej kolejności gminnej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz bezwzględne podłączenie do niej wszystkich nieruchomości

- Likwidacja własnych - indywidualnych ujęć wody i szamb po podłączeniu nieruchomości do w/w sieci gminnych (wraz z ustaleniem terminu realizacji nakazu)
 - Prowadzenie szczególnego nadzoru przez służby komunalne nad gospodarką wodno-ściekową w obrębie wyznaczonej strefy ochrony pośredniej.
 - Dopuszczenia lokalizowania przedsięwzięć mogących potencjalnie oddziaływać na środowisko, wyłącznie pod warunkiem, że przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko, wykaze brak ich negatywnego oddziaływania na jakość wód podziemnych.
5. Sukcesywna rozbudowa systemu wodociągowego w celu pełnej obsługi mieszkańców.
 6. Przebudowa oraz poprawa jakości sieci wodociągowej polegające na wymianie starych odcinków sieci na nowe.
 7. Budowa nowych odcinków dla obsługi terenów przewidzianych pod zabudowę
 8. Adaptacja istniejących ujęć prywatnych oraz należących do zakładów i ogrodów działkowych, przy jednoczesnym ograniczaniu tworzenia nowych ujęć indywidualnych.
 9. Tereny w promieniu 50m od cmentarzy, w przypadku zbiorowego zaopatrzenia w wodę, powinny być wolne od zabudowy mieszkaniowej i związanej z produkcją lub obrotem artykułów spożywczych.
 10. **Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej na cele nawodnień rolniczych – w tym ograniczanie wykorzystania wód podziemnych na ten cel, zarówno poprzez ich stosowanie tylko w przypadku braku możliwości zastąpienia wodami powierzchniowymi, jak też poprzez ograniczanie eksploatacji do wielkości rzeczywiście niezbędnych.**

W zakresie gospodarki ściekowej, ustala się:

Aktualnie gmina zaliczona jest do aglomeracji „Aglomeracja Osielsko i Dobrcz” (Uchwała nr XXXI/265/2021 Rady Gminy Dobrcz z dnia 23 marca 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszarów i granic aglomeracji Osielsko i Dobrcz), której RLM wynosi 13 443, a z terenu gminy Dobrcz w jej granice włączono miejscowości: Augustowo, Borówno, Dobrcz, Kotomierz, częściowo Kusowo, Pauliny, Sienno. Ścieki z obszaru aglomeracji są przekazywane do oczyszczalni ścieków „Fordon”, którą zarządza spółka Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Bydgoszczy.

Przewiduje się utrzymanie tego stanu w przyszłości, to znaczy odprowadzanie ścieków do oczyszczalni w Bydgoszczy - zgodnie z założeniami określonymi dla Aglomeracji Osielsko i Dobrcz. Ze względu na uwarunkowania fizycznogeograficzne - sieć będzie miała charakter grawitacyjno-tłoczny.

Wśród szczegółowych działań wskazuje się:

- konieczność realizacji sieci kolektorów umożliwiającej podłączanie kolejnych miejscowości, w tym zwłaszcza obsługa terenów wskazujących do rozwoju gospodarczego oraz dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej,
- w uzasadnionych przypadkach konieczność realizacji kanalizacji deszczowej wraz z organizacją podczyszczania wód opadowych - należy opracować koncepcję retencjonowania i wykorzystania do celów nawodnień, wód opadowych,
- w przypadku nowych terenów zabudowy mieszkaniowej, realizacja sieci kanalizacyjnej powinna być działaniem wyprzedzającym, a nie wtórnym, w stosunku do realizacji zabudowy,
- ustala się objęciem systemem kanalizacji zbiorczej wszystkich rodzinnych ogrodów działkowych.

W miejscowościach nieobjętych omawianą koncepcją realizacji sieci, zakłada się docelowy rozwój sieci kanalizacyjnej, a do czasu jej realizacji - obsługę w oparciu o wywóz nieczystości do oczyszczalni, a w przypadku zabudowy rozproszonej - w oparciu o oczyszczalnie przydomowe.

Melioracje

W zakresie melioracji, ustala się:

- modernizację i odbudowę istniejącej melioracji,
- utrzymanie istniejącej melioracji we właściwym stanie technicznym,
- zabrania się wprowadzania ścieków bytowych, przemysłowych oraz deszczowych do rurociągów melioracyjnych bez uzgodnienia,
- zabrania się budowy obiektów trwale związanych z gruntem oraz nasadzeń drzew w odległości do 20 m od rurociągu melioracyjnego.

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - ELEKTROENERGETYKA

W zakresie infrastruktury elektroenergetycznej, dla gminy ustala się:

1. dla sieci przesyłowej:

- adaptację istniejącej linii 220kV w relacji stacja Bydgoszcz Jasiniec – stacja Gdańsk I,

2. dla sieci dystrybucyjnej:

- adaptację istniejącej linii 110kV z GPZ Bydgoszcz Jasiniec do GPZ Kotomierz
- adaptację istniejącej linii 110kV z GPZ Kotomierz do GPZ Żur
- adaptację istniejącej linii 110kV z GPZ Bydgoszcz Jasiniec do GPZ Świecie
- adaptację głównego punktu zasilania – GPZ w Kotomierzu
- dopuszcza się lokalizację kolejnych GPZ – w zależności od możliwości technicznych, bieżących potrzeb lub planów gestora sieci

Wraz z ewentualną realizacją nowego(ych) GPZ wymagana będzie rozbudowa sieci średniego napięcia wyprowadzonych od ww GPZ. Ponadto na terenie całej gminy wskazuje się konieczność sukcesywnej modernizacji istniejącej sieci średniego i niskiego napięcia, a na terenach istniejącego i realizowanego zagospodarowania – sukcesywne zagęszczanie stacji transformatorowych sn/nn – wg bieżących potrzeb, w dostosowaniu do możliwości technicznych.

Lokalizacja nowych linii winna być podporządkowana zasadom ochrony krajobrazu i zasadnego trasowania z uwzględnieniem ochrony obiektów i terenów chronionych ustawowo. Na terenach zabudowy miejscowości wskazuje się na potrzebę skablowania już istniejącej infrastruktury oraz realizacji w tej technologii nowych linii. Konieczność realizacji nowych inwestycji energetycznych będzie zależna od zapotrzebowania zgłaszanego przez odbiorców.

Pomimo iż dominującą rolę w zasilaniu gminy w energię elektryczną pełni firma Enea Operator Sp. z o.o., wskazuje się na możliwość (i dopuszcza się możliwość) zasilania wybranych części gminy także przez innych gestorów.

W stosunku do poszczególnych kategorii infrastruktury elektroenergetycznej, ustala się:

a) sieć przesyłowa

- dla linii napowietrznych NN obowiązują strefy uciążliwości i pasy technologiczne zgodnie z przepisami ogólnymi (strefy ograniczonego użytkowania). Dla istniejącej elektroenergetycznej linii przesyłowej 220 kV wymagany jest pas technologiczny o szerokości 50 m (po 25 m od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym).
- w pasie technologicznym nie należy lokalizować budynków mieszkalnych lub innych przewidzianych na stały pobyt ludzi. Ponadto lokalizację wszystkich obiektów w pasie technologicznym i w jego pobliżu należy uzgadniać z właścicielem linii – PSE Operator SA z siedzibą w Warszawie,
- zalesienia terenów rolnych w pasie technologicznym linii mogą być przeprowadzone w uzgodnieniu z właścicielem linii, który określi maksymalną dopuszczalną wysokość drzew i krzewów oraz dopuszczalne ich odległości od linii,
- zakazuje się tworzenia hałd, nasypów oraz sadzenia roślinności wysokiej pod linią i w odległości 6 m od rzutu poziomego skrajnego przewodu fazowego (w świetle koron),
- do ww linii musi być zapewniony dostęp w celu wykonywania prac eksploatacyjnych,
- dopuszcza się odbudowę, rozbudowę, przebudowę i nadbudowę istniejącej linii.

b) sieć dystrybucyjna 110 kV:

- realizacja dwutorowej linii WN-110 kV relacji SE Jasiniec – GPZ Świecie,
- dla linii napowietrznych WN-110 kV obowiązują strefy uciążliwości i pasy technologiczne zgodnie z przepisami ogólnymi. Dla istniejących elektroenergetycznych linii dystrybucyjnych WN-110 kV wymagany jest pas technologiczny o szerokości 40 m (po 20 m od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym),
- w pasie technologicznym nie należy lokalizować budynków mieszkalnych lub innych przewidzianych na stały pobyt ludzi. Ponadto lokalizację wszystkich obiektów w pasie technologicznym i w jego pobliżu należy uzgadniać z właścicielem linii – ENEA Operator Sp. z o. o. oraz ENERGA Operator Sp. z o.o.,
- zalesienia terenów rolnych w pasie technologicznym linii mogą być przeprowadzone w uzgodnieniu z właścicielem linii, który określi maksymalną dopuszczalną wysokość drzew i krzewów oraz dopuszczalne ich odległości od linii,
- dopuszcza się odbudowę, rozbudowę, przebudowę i nadbudowę istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej WN-110 kV,
- do linii musi być zapewniony dostęp w celu wykonywania prac eksploatacyjnych.

c) sieć dystrybucyjna 15 kV i nn

- dla linii napowietrznych SN 15 kV obowiązują strefy uciążliwości i pasy technologiczne zgodnie z przepisami ogólnymi. Dla istniejących elektroenergetycznych linii SN-15 kV wymagany jest pas technologiczny o szerokości po 6 m w obie strony od osi linii. Natomiast dla linii nn stosować odległości na podstawie przepisów odrębnych (np. norma N SEP-E-003),
- dopuszcza się odbudowę, rozbudowę, przebudowę i nadbudowę istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej SN-15 kV,
- do linii musi być zapewniony dostęp w celu wykonywania prac eksploatacyjnych.

Z uwagi na wzrost mechanizacji upraw rolnych, przebieg linii energetycznej o gęstej sieci słupów utrudnia taką formę uprawy. W związku z powyższym na terenach użytkowanych rolniczo widzi się potrzebę modernizacji sieci energetycznej w gminie.

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ – ENERGIA ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

W zakresie produkcji energii ze źródeł odnawialnych, ustala się:

- na terenie gminy wprowadza się zakaz realizacji zawodowych elektrowni wiatrowych (zarówno farm wiatrowych, jak i pojedynczych obiektów)
- na terenie całej gminy (po spełnieniu warunków wynikających z przepisów odrębnych) dopuszcza się lokalizację małych indywidualnych siłowni przydomowych (nie zawodowych) produkujących energię na potrzeby własne inwestora, o wysokości masztu nie przekraczającej 16 m - zaleca się, by przydomowych elektrowni nie realizować w obszarach zwartej zabudowy miejscowości,
- na terenie gminy (po spełnieniu warunków wynikających z przepisów odrębnych) dopuszcza się lokalizację innych niż energetyka wiatrowa instalacji służących do produkcji energii ze źródeł odnawialnych o mocy ponad 500 kW - w tym celu wyznacza się tereny, w których mogą być one realizowane - oznaczone na rysunku studium (Załączniku nr 2) jako „tereny, na których dopuszcza się realizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW wraz z terenami stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu (z wykluczeniem możliwości realizacji energetyki wiatrowej)”. Wskazane tereny wyznaczają maksymalny zasięg, w którym możliwe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na cele energetyki odnawialnej.
- przy tworzeniu plantacji roślin energetycznych należy uwzględnić ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych.

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - GAZOWNICTWO

W zakresie gazownictwa ustala się:

- adaptuje się istniejące gazociągi wysokiego i średniego ciśnienia
- adaptuje się stację gazową
- w przebiegu gazociągu wysokiego ciśnienia obowiązuje strefa kontrolowana z ograniczeniami wynikającymi z przepisów odrębnych
- przewiduje się dalszą budowę sieci gazowej na terenie gminy - mającą na celu podłączenie do sieci terenów zabudowy mieszkaniowej oraz terenów wskazywanych pod rozwój działalności gospodarczych. W związku z budową sieci dopuszcza się realizację na terenie gminy stacji redukcyjno-pomiarowych I i II stopnia – nie wskazuje się ich lokalizacji, będą one zależne od szczegółowych planów rozwoju sieci,
- w przypadku realizacji gazociągu i stacji redukcyjno-pomiarowych na terenie gminy – obowiązują strefy wyłączone z zabudowy (określone w przepisach szczególnych).

W związku ze zmianami koncepcji zasilania w paliwo gazowe polegającymi na wykorzystaniu sieci gazociągów średniego ciśnienia, Polska Spółka Gazownictwa odstępuje od zamiaru realizacji gazociągu wysokiego ciśnienia Dn 300 Chełmża - Chełmno - Świecie – Mroczka, przebiegającego także przez teren gminy Dobrcz i stanowiącego zadanie publiczne o znaczeniu ponadlokalnym nr 176 w obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego.

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - CIEPŁOWNICTWO

W zakresie ciepłownictwa ustala się:

- obsługa zabudowy za pomocą istniejących systemów grzewczych (z założeniem ich sukcesywnej wymiany i unowocześniania w celu stosowania najnowszych technologii podnoszących efektywność energetyczną, ograniczających zużycie surowców oraz ograniczających emisję zanieczyszczeń) oraz nowych systemów indywidualnych i zbiorczych - we wszystkich nowotworzonych systemach indywidualnych i zbiorczych wymagane stosowanie systemów grzewczych, preferujących paliwa ekologiczne, eliminujące zanieczyszczenia atmosfery,
- docelowo zmiana dotychczasowego sposobu zaopatrywania w ciepło starej substancji mieszkaniowej na rzecz nowoczesnych, ekologicznych systemów grzewczych,
- dopuszcza się tworzenie systemów zbiorczych oraz podłączanie do nich zabudowy mieszkaniowej, podmiotów gospodarczych, instytucji użyteczności publicznej,
- w opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy zapewnić możliwość montażu w planowanej zabudowie paneli służących pozyskaniu energii słonecznej (dotyczy ustaleń związanych z kątem nachylenia dachów oraz rodzaje i kolorem pokrycia dachów).

Na terenie gminy należy wspierać rozwój technologii grzewczych opartych na wykorzystywaniu odnawialnych źródeł energii. Ze względu na szczegółowe uwarunkowania przyrodnicze, szczególnie pożądane jest wykorzystanie do celów grzewczych oraz podgrzewania wody użytkowej, technologii opartych na spalaniu biomasy oraz indywidualnych systemach solarnych i geotermalnych.

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - TELEKOMUNIKACJA I INFRASTRUKTURA INFORMATYCZNA

W zakresie telekomunikacji i infrastruktury informatycznej, ustala się:

- dalszą rozbudowę sieci telekomunikacyjnych zarówno w formie tradycyjnej jak i wykorzystując nowe technologie - postuluje się rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej i objęcie całej gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej z zachowaniem w lokalizacji wymogów ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych;
- rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie;
- zakłada się pełną dostępność do łączy telekomunikacyjnych, rozwój sieci teleinformatycznych. Dla zwiększenia dostępności sieci internetowej i rozwoju społeczeństwa informacyjnego, wskazuje się rozwój szerokopasmowego dostępu do Internetu, urządzenie ogólnodostępnych kawiarenek internetowych, rozwój sieci bezprzewodowych - budowę systemu nieodpłatnego dostępu do Internetu - np. za pomocą sieci hotspotów,
- dalsze unowocześnianie sieci i urządzeń telekomunikacyjnych,
- docelowa wymiana napowietrznych i kablowych linii telekomunikacyjnych na rzecz kabli światłowodowych,
- sukcesywne zwiększanie ilości abonentów telefonicznych (sieci stacjonarnych i/lub komórkowych),
- stwarzanie warunków dla rozwoju usług teleinformatycznych, w tym zwłaszcza poprawa dostępności do sieci Internet oraz rozwój programów e-urząd w administracji publicznej,
- dla ochrony walorów krajobrazowych przy lokalizacji nowych stacji bazowych telefonii komórkowych należy podejmować działania zmierzające do ograniczania degradacji walorów krajobrazu - np. poprzez wykorzystanie innych dominant wysokościowych (już istniejących budowli, infrastruktury, itp.) dla lokalizacji infrastruktury telekomunikacyjnej, wspólne wykorzystywane infrastruktury przez różnych operatorów, lokalizację stacji bazowych w terenach o już obecnie zdegradowanej ekspozycji,
- w mpzp należy uwzględnić miejsca na posadowienie nowej infrastruktury telekomunikacyjnej, przy zachowaniu następujących założeń:
 - uwzględnić istniejącą infrastrukturę telekomunikacyjną podziemną i nadziemną, od której należy zachować odległości zgodne z obowiązującymi normami,
 - linie telekomunikacyjne w granicach planu należy projektować jako podziemne z rozprowadzeniem w terenach przeznaczonych pod ciągi komunikacyjne,
 - dopuszcza się lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury telekomunikacyjnej na terenach przeznaczonych pod zabudowę,
 - w rejonach potencjalnego zapotrzebowania na usługi telefoniczne przebieg uzbrojenia w zakresie infrastruktury telekomunikacyjnej należy uzgodnić z gestorem sieci.

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - GOSPODARKA ODPADAMI

Zgodnie z wojewódzkim programem gospodarki odpadami, gmina Dobrcz obsługiwana jest przez Region Gospodarki Odpadami nr 5 („Bydgosko-Toruński”).

Na terenie gminy gospodarkę odpadami należy realizować w pełnej zgodności z postanowieniami cyklicznie aktualizowanego gminnego programu gospodarki odpadami. Dotyczy to zwłaszcza kwestii zbiórki odpadów, ich segregacji oraz postępowania z odpadami innymi, niż komunalne. Adaptuje się istniejący PSZOK w Magdalence.

OBRONA CYWILNA

Ustala się następujące zasady w zakresie spełnienia wymogów obrony cywilnej:

- wymóg zapewnienia awaryjnego zaopatrzenia w wodę, z zachowaniem warunków przepisów szczególnych,
- wymóg możliwości przystosowania oświetlenia wewnętrznego i zewnętrznego do potrzeb obrony cywilnej,
- wymóg stworzenia możliwości ochrony przed zagrożeniami załóg zakładów, ludności cywilnej, mieszkańców - w ramach zabudowy zakładów pracy, budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych,
- wymóg uwzględniania zasad obrony cywilnej na każdym etapie dokumentacji projektowej zgodnie z przepisami szczególnymi i uwzględniania uzgodnień z organami obrony cywilnej.

ZADANIA CELU PUBLICZNEGO O CHARAKTERZE LOKALNYM

Zadania celu publicznego określa art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. (z późn. zmianami) o gospodarce nieruchomościami. Charakter lokalny mają (w zakresie kompetencji samorządu gminnego) następujące z powyższych zadań:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne i drogi wodne, budowa i utrzymywanie tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, części lotniczych lotnisk oraz służących do kierowania, kontroli, nadzoru i zabezpieczania ruchu

lotniczego, w tym rejonów podejść, a także łączności publicznej i sygnalizacji; wydzielenie gruntów pod linie kolejowe oraz ich budowa i utrzymanie;

Spośród powyższych zagadnień gminy Dobrcz dotyczą kwestie utrzymania dróg gminnych. W Studium nie wskazuje się konieczności budowy konkretnych odcinków nowych dróg gminnych, ale dopuszcza się ich budowę oraz przejmowanie w zasób gminny dróg zakładowych i prywatnych. Rozwój sieci dróg gminnych jest bardzo prawdopodobny w związku z prognozowany rozwojem zagospodarowania o charakterze mieszkaniowym i gospodarczym.

Na terenie gminy planuje się sukcesywną budowę lokalnych dróg rowerowych dla celów komunikacyjnych - stwarzających możliwość dojazdów do pracy, szkół, usług, gwarantujących pełne bezpieczeństwo ich użytkownikom oraz dla celów turystyczno - rekreacyjnych. Dopuszcza się możliwość realizacji dróg rowerowych wzdłuż ciągów komunikacyjnych istniejących i projektowanych. Ze względu na brak koncepcji funkcjonowania systemu dróg rowerowych - na rysunku Studium nie wskazano ich przebiegu.

Pozostała infrastruktura transportu i komunikacji - istniejącą lub planowaną do realizacji - ma charakter ponadlokalny - szczegółowe ustalenia zostały zawarte w rozdziale dotyczącym kierunków rozwoju w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej.

- budowa i utrzymywanie ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania płynów, pary, gazów i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń;

Brak aktualnie zidentyfikowanych i imiennie wskazanych zadań o znaczeniu lokalnym. Rozwój sieci elektroenergetycznych o znaczeniu lokalnym - związanym z zasilaniem zabudowy, jest bardzo prawdopodobny w związku z prognozowaną dużą skalą rozwoju zagospodarowania o charakterze mieszkaniowym i gospodarczym.

- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania;

Jest to jedno z podstawowych zadań własnych gminy. Dotyczy całego obszaru gminy - w zakresie zaopatrzenia w wodę adaptuje się istniejące ujęcia i stacje uzdatniania wody oraz istniejącą sieć wodociągową. W zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków dopuszcza się wariantowe rozwiązanie - polegające na obsłudze albo na bazie oczyszczalni w Bydgoszczy albo na bazie istniejącej oczyszczalni w Kusowie. Niezależnie od przyjętego rozwiązania - przewiduje się dalszy rozwój sieci kanalizacyjnej. Szczegółowe ustalenia - w rozdziale dotyczącym kierunków rozwoju w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej.

Gospodarka odpadami - na podstawie gminnego i wojewódzkiego programu gospodarki odpadami. Zakładają one składowanie i utylizację odpadów poza granicami gminy.

- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;

Nie przewiduje się realizacji sztucznych zbiorników o celach przeciwpowodziowych, regulujących przepływ, służących zaopatrzeniu w wodę. Dopuszcza się realizację zbiorników retencyjnych na potrzeby rolnictwa. Nie wyznacza się lokalizacji. Ewentualna realizacja na podstawie przepisów odrębnych. Zadania służące melioracji realizowane będą na terenie całej gminy na sieci cieków i rowów stanowiących melioracje podstawowe i szczegółowe.

- opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;

Realizacja zadania na terenie całej gminy. Szczegółowe ustalenia - w rozdziale dotyczącym ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- budowa i utrzymywanie pomieszczeń dla urzędów organów władzy, administracji, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych;

Jako miejsca koncentracji usług publicznych wskazano: Dobrcz (jako ośrodek gminny), Borówno, Kotomierz, Kozielec, Stronno, Strzelce Górne, Wudzyn (jako ośrodki uzupełniające). Wskazuje się potrzebę utrzymania istniejącej bazy usług publicznych oraz - w miarę możliwości finansowych - jej dalszego rozwoju w pozostałych miejscowościach. Wskazuje się na potrzebę realizacji bazy usług publicznych w sposób umożliwiający w przyszłości poszerzenie zakresu działalności lub zmianę ich profilu działalności na rzecz rozwoju usług dla ludności starszej.

- budowa i utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa i ochrony granicy państwowej, a także do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego;

Adaptuje się istniejące placówki bezpieczeństwa publicznego. Na terenie gminy brak instytucji i/lub obiektów służących obronności kraju. Nie przewiduje się budowy nowych obiektów oraz urządzeń służących tym celom - ale dopuszcza się ich tworzenie w przypadku zaistnienia potrzeby, na terenie całej gminy.

- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie i składowanie kopalin stanowiących własność Skarbu Państwa oraz węgla brunatnego wydobywanego metodą odkrywkową;

Poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie kopalin pospolitych – na podstawie koncesji. Dopuszcza się prowadzenie prac poszukiwawczych i podjęcie eksploatacji (na warunkach określonych w rozdziale dotyczącym zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk).

Nie przewiduje się eksploatacji węgla brunatnego (dostępne dane wskazują na brak złóż na terenie gminy).

- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy;

Wykaz cmentarzy na terenie gminy:

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	NR DZIAŁKI	UWAGI
1	Dobrcz	43/7	czynny
2	Dobrcz	188/1 i 189/1	czynny
3	Sienno (dla Kotomierza)	42/1	czynny
4	Sienno	74	
5	Włóki	13,2	
6	Włóki	135	czynny
7	Włóki	75	
8	Kozielec	148/1	czynny
9	Kozielec	105	
10	Wudzyn	164	
11	Wudzyn	105	czynny
12	Wudzyn	93/2	
13	Borówno	65/2	
14	Borówno (dla Strzelec)	104/4	czynny
15	Trzebień	81	
16	Trzeciewiec	131	
17	Zalesie	54	
18	Stronno	47 i 48	
19	Trzęsacz	27	
20	Zła Wieś	121	
21	Wudzynek	55	
22	Strzelce Górne	120/1	
23	Strzelce Dolne	8,1	
24	Strzelce Dolne	58	
25	Pyszczyń	259/3LP	
26	Pauliny	160/1LP	
27	Kotomierz	186/3	
28	Kotomierz	149	
29	Kusowo	101/81	
30	Stronno	181/28	

- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej;

Zagadnienie dotyczy całej gminy i jest realizowane wg przepisów szczegółowych.

Wykaz miejsc pamięci narodowej na terenie gminy:

- Wudzyn - Pomnik na wspólnej mogile poległych żołnierzy WP w 1939r i ofiar pomordowanych w 1939r (działka 93/2, obręb Wudzyn)
- Włóki - Mogiła żołnierza polskiego WP poległego w 1939r (działka 135, obręb Włóki)
- Włóki - Pomnik wdzięczności i mogiły poległych żołnierzy WP z 1939r. (działka 13/2, obręb Włóki) – należy rozważyć przeniesienie ze względu na położenie w strukturze węzła drogi ekspresowej
- Borówno - Cmentarz pomordowanych ofiar II woj. świat. (działka 159/3, obręb Borówno)
- Borówno - Pomnik w miejscu palenia zwłok pomordowanych ofiar II woj. świat. (działka 22268/3, obręb Borówno)
- Pyszczyń - Pomnik pamięci poległych w walce w miejscowości Pyszczyń żołnierzy 8 Bydgoskiego Pułku Piechoty (działka 184/6, obręb Magdalenka)
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody;

Zagadnienie dotyczy całej gminy i jest realizowane wg przepisów szczegółowych.

- inne cele publiczne określone w odrębnych ustawach.

Dotyczą całej gminy i są realizowane wg przepisów szczegółowych.

Wyszczególnić należy zamiar przejęcia od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na cele realizacji ogólnodostępnego zagospodarowania służącego rekreacji i sportowi następujących działek:

- działki 89/15 w obrębie Wudzyn
- działek nr 42/47 i 42/55 w obrębie Sienno
- działki nr 76/32 w obrębie Sienno
- działek nr 33/2 i 43/1 w obrębie Dobrcz
- działki nr 97/130 w obrębie Borówno (miejscowość Kusowo)
- działki nr 101/83 obręb Borówno (miejscowość Kusowo)

ZADANIA CELU PUBLICZNEGO O CHARAKTERZE PONADLOKALNYM

Tereny dla realizacji zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym obejmują głównie inwestycje dotyczące komunikacji i infrastruktury technicznej. Są to zadania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego (przed nazwą zadania podano jego numer z Planu). Gminy Dobrcz dotyczą następujące zadania o znaczeniu wojewódzkim lub krajowym, wskazane w pzpw:

nr	Zakres / nazwa zadania
2	Ochrona gruntów o wysokiej przydatności dla rolnictwa przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze
8	Budowa drogi ekspresowej S-5
18	Przebudowa drogi krajowej nr 56
19	Modernizacja linii kolejowej nr 131
23	Modernizacja dróg wodnych (rz. Wiśła)
39	Opracowanie programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla obszaru województwa kujawsko-pomorskiego
40	Realizacja programu zwiększenia lesistości i zadrzewień województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2001-2020
44	Ustanowienie i wdrożenie planów ochrony parków krajobrazowych: Doliny Dolnej Wisły, Tucholskiego i Wdeckiego
46	Opracowanie i ustanowienie planów ochrony dla wszystkich rezerwatów przyrody
47	Zachowanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi, w tym w dolinie Wisły i w dolinie Noteci
112	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 244
118	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 256
176*	Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Chełmża – Chełmno – Świecie – kierunek Bydgoszcz – Koronowo – Mroczka Dn 300mm
187	Naprawa i odbudowa urządzeń przeciwpowodziowych w dolinie Wisły (... stacje pomp: Borówno ...) (zadanie zrealizowane)

Ponadto na mapie planu województwa, gminę zaliczono do obszarów leżących w zlewni chronionej rzeki Brdy. Oprócz zadań wymienionych powyżej, do zadań realizujących cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, zaliczyć należy modernizację dróg powiatowych. Na terenie gminy realizowane jest także zadanie o charakterze krajowym - związane z funkcjonowaniem Radiowo-Telewizyjnego Centrum Nadawczego w Trzeciewcu.

*W związku ze zmianami koncepcji zasilania w paliwo gazowe polegającymi na wykorzystaniu sieci gazociągów średniego ciśnienia, Polska Spółka Gazownictwa odstępuje od zamiaru realizacji gazociągu wysokiego ciśnienia Dn 300 Chełmża - Chełmno - Świecie - Mrocza, przebiegającego także przez teren gminy Osielsko i stanowiącego zadanie publiczne o znaczeniu ponadlokalnym nr 176 w obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego.

Powyższy wykaz zawiera nazwę zadania, nie rozstrzyga natomiast czy zadanie to pozostaje nadal aktualne. Zadania zapisane w pzpw były sukcesywnie realizowane, częste są też przypadki częściowej ich realizacji (np. modernizacja wybranych odcinków dróg). Tym samym nie jest możliwe jednoznaczne rozstrzygnięcie, które z powyższych zadań straciły już swoją aktualność.

OBSZARY, DLA KTÓRYCH ISTNIEJE OBOWIĄZEK SPORZĄDZENIA MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Aktualnie na terenie gminy brak terenów, dla których istnieje obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

OBSZARY, DLA KTÓRYCH ZAMIERZA SIĘ SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

W związku z kreowaniem rozwoju społeczno-gospodarczego gminy oraz dla realizacji podstawowych potrzeb mieszkańców, pożądane jest prowadzenie planowej, racjonalnej i spójnej gospodarki przestrzennej, której integralnym elementem jest sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W szczególności wskazuje się, że rozwój nowego zagospodarowania w obszarach wskazywanych na Załączniku 4 jako „tereny rozwojowe - do przekształceń i zmiany funkcji” powinien następować wyłącznie na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i że dla terenów tych gmina zamierza sukcesywnie – w miarę potrzeb oraz możliwości finansowych – sporządzać miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Dotyczy to między innymi miejscowości: Borówno, Dobrcz, Magdalenka, Strzelce Górne, Trzeciewiec, Wudzyn, Zalesie, gdzie w pierwszej kolejności plany takie będą sporządzane

Gmina zamierza także sporządzić mpzp, których celem będzie zachowanie dotychczasowego rolniczego przeznaczenia danego terenu – w przypadku tych terenów plan nie będzie prowadził więc do zmiany funkcji/charakteru zagospodarowania, ale do zachowania/określenia warunków dalszej realizacji funkcji dotychczasowej.

Wybór kierunków rozwoju (zakres funkcjonalny) dla danego obszaru, odbędzie się na etapie przystąpienia do sporządzenia mpzp - w ramach i w zgodzie z przeznaczeniem terenu wskazanym na Załączniku nr 2 (rysunku studium) i będzie wynikał zarówno ze zgłaszanych potrzeb, jak i z analizy predyspozycji danego terenu. Powyższa elastyczność ustaleń podyktowana jest brakiem możliwości dokonania precyzyjnych prognoz kierunków rozwoju gminy.

Przewiduje się także konieczność sporządzania mpzp w ramach istniejących terenów zagospodarowanych – część z nich wymagać może uporządkowania zagospodarowania i/lub realizacji, przebudowy lub rozbudowy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Należy jednak jako nadrzędną zasadę przyjmować założenie o zapobieganiu rozpraszaniu sieci osadniczej, stąd proces planistyczny każdorazowo powinien sprzyjać koncentracji osadnictwa i zainwestowania w największych miejscowościach.

Granice obszarów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego zostaną ostatecznie określone na etapie podjęcia uchwały o przystąpieniu do sporządzenia w/w planów. W tym zakresie rysunek Studium należy traktować jako „kierunkowy”, a nie ostatecznie przesądzający o granicach terenów objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego - dopuszcza się nieznaczne korekty ustalonych na rysunku granic jednostek. Możliwe są korekty wyłącznie o charakterze technicznym, związane z doprecyzowaniem granic (uwzględnienie naturalnych granic przyrodniczych, własności gruntów, układu drogowego, itp.). Nie dopuszcza się korekt zasadniczo zmieniających zasięgi obszarów wyznaczonych na Załączniku nr 2.

Dla terenów, dla których sporządzać się będzie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zakres funkcjonalny (w oparciu o Załącznik nr 2 – zgodnie z określonymi kierunkami zmian w przeznaczeniu terenów) oraz wskaźniki dotyczące zagospodarowania terenu (zgodnie z wymogami określonymi poniżej), zostaną ostatecznie określone na etapie sporządzania w/w planów.

OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

Wymóg zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze dotyczyć będzie gruntów klas bonitacyjnych I-III, jeśli znajdą się one w granicach obszarów, dla których sporządzać się będzie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (z przeznaczeniem na cele nierolnicze).

Studium nie przewiduje zmiany przeznaczenia terenów leśnych na cele nieleśne. W związku z ewentualną realizacją infrastruktury technicznej lub ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej na terenach leśnych, możliwe są niewielkie, ograniczone do niezbędnego minimum, zmiany użytkowania terenów leśnych. W szczególnych przypadkach dopuszcza się wyłączenia niewielkich powierzchni gruntów leśnych z produkcji na podstawie przepisów odrębnych.

OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI

Potrzeby scaleń i podziałów (art. 102 ust. 1 i 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami) mogą wymagać terenów objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (w następstwie realizacji ustaleń planów).

OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Przestrzeń publiczną stanowią obiekty, urządzenia, budynki i infrastruktura - służące społeczności gminy dla zaspokajania potrzeb w zakresie: usług publicznych (w tym zwłaszcza administracji, edukacji, ochrony zdrowia, kultury), ogólnodostępne obiekty i tereny służące rekreacji, wypoczynkowi, uprawianiu sportu, miejsca zwyczajowo przyjęte jako służące spotkaniom publicznym. Do przestrzeni publicznych zalicza się także cmentarze, urządzone tereny zieleni, lasy komunalne, parki wiejskie.

Na terenie całej gminy ustanawia się wobec przestrzeni publicznych:

- priorytet ochrony przez zmianą przeznaczenia; zmiana przeznaczenia możliwa tylko w szczególnie uzasadnionych przypadkach pod warunkiem dokonania kompensacji polegającej na odnowieniu likwidowanej przestrzeni publicznej poprzez jej realizację w innej społecznie akceptowanej lokalizacji i formie,
- obowiązek dbałości o estetykę, bezpieczeństwo i funkcjonalność,
- sukcesywne wzbogacanie przestrzeni publicznych w urządzenia i infrastrukturę służące ludności,
- dopuszcza się wydzielanie i urządzenie kolejnych przestrzeni publicznych jako odpowiedź na zapotrzebowanie społeczne. Miejsca służące rekreacji i spotkaniom publicznym powinny być urządzone we wszystkich miejscowościach jako instrument budowy kapitału społecznego i wykształcania tożsamości lokalnej.

OBSZARY LOKALIZACJI OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 M KW.

Na terenie gminy nie wskazuje się lokalizacji dla realizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI ORAZ ZAGROŻONE OSUWANIEM SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na obszarze gminy Dobrcz, na podstawie map zagrożenia powodziowego wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu art. 16 ust. 34 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest:

- średnie – i wynosi raz na 100 lat (1%),
- wysokie – i wynosi raz na 10 lat (10%).

Na Załączniku nr 2 (rysunku studium) przedstawiono zasięg ww terenów. Dodatkowo na Załączniku nr 2 (rysunku studium) przedstawiono obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (0,2%).

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią wyznaczono w dolinie Wisły.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy i ograniczenia określone w ustawie Prawo wodne, a ich zagospodarowanie podlega kontroli w trybie uzgodnień projektów rozstrzygnięć administracyjnych oraz projektów aktów planistycznych poprzedzających realizację inwestycji, a także w wymaganych pozwoleniach wodnoprawnych, w których określa się wymagania dla lokalizowanych tam obiektów budowlanych i związanych z nimi urządzeń. Planowana zabudowa lub planowane zagospodarowanie terenu położonego na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią nie może w szczególności naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym oraz utrudniać zarządzania ryzykiem powodziowym, którego celem jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się wprowadzania nowej zabudowy.

Gmina objęta jest ustaleniami Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, podlegającego cyklicznym aktualizacjom. Wysoki priorytet nadano w nim działaniom służącym powstrzymaniu wzrostu lub redukcji istniejącego zagrożenia powodziowego oraz powstrzymaniu wzrostu ekspozycji na zagrożenie powodziowe, w tym utrzymaniu oraz zwiększeniu istniejącej zdolności retencyjnej zlewni w regionie wodnym oraz wyeliminowaniu lub unikaniu wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Podkreślić należy, że ze względu na fakt, że Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, podlega cyklicznym aktualizacjom, a Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich jest zobowiązany do uwzględniania jego ustaleń, to w konsekwencji może dojść do zmian warunków inwestowania w obszarze podlegającym kompetencjom Wód Polskich w zakresie uzgodnień/opiniowania (jeśli zmieni się treść dokumentu źródłowego). Na mocy art. 166 ust. 10 pkt 2 ustawy Prawo wodne, Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej ma obowiązek odmówić uzgodnienia, jeżeli w przedstawianych mu w tym celu projektach dokumentów planowana zabudowa lub planowane zagospodarowanie terenu położonego na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią między innymi naruszają ustalenia planu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Wskazanie na załączniku graficznym Studium zasięgu terenów na których istnieje ryzyko występowania powodzi nie jest materiałem źródłowym i wiążącym, jedynie wskazuje miejsce występowania ryzyka powodziowego. Dokładny zasięg poszczególnych terenów na których istnieje ryzyko występowania powodzi wskazują aktualne Mapy Ryzyka Powodziowego oraz Mapy Zagrożenia Powodziowego, których aktualny stan na czas realizacji inwestycji jest materiałem wiążącym.

Na terenie gminy, ani też w jej bezpośrednim sąsiedztwie, nie funkcjonują obiekty hydrotechniczne - elektrownie wodne i związane z nimi spiętrzenia, których awaria mogłaby spowodować zagrożenie powodziowe.

W 2010 roku na zlecenie Zarządu Powiatu Bydgoskiego wykonano „Mapę osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi w strefie zboczowej doliny rzeki Wisły na terenie gmin Osielsko, Dobrcz”. Jest to opracowanie bardzo szczegółowe, wykonane w skali 1:10 000, z którego na rysunek studium przeniesiono zasięgi: terenów zagrożonych ruchami masowymi, osuwisk aktywnych i okresowo aktywnych (na rysunku studium aktywne i okresowo aktywne pokazane łącznie) oraz osuwisk nieaktywnych.

Należy pamiętać, że ze względów technicznych, rysunek studium należy tu traktować poglądowo, a dla precyzyjnego ustalenia zasięgów ww obszarów należy wykorzystywać materiały źródłowe.

Powyższe obszary mogą być obejmowane zasięgiem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na cele zabudowy mieszkaniowej oraz mieszkaniowej z towarzyszącymi i nieuciążliwymi usługami oraz nieuciążliwymi działalnościami gospodarczymi, jednak realizacja zagospodarowania powinna być poprzedzona badaniami geologicznymi wykluczającymi zagrożenie lub określającymi zasady dopuszczanego zagospodarowania. Możliwe jest także przeznaczanie ww terenów do rozwoju niekubaturowej ogólnodostępnej infrastruktury sportu, rekreacji oraz zagospodarowanie jako tereny zieleni.

OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI

Na terenie gminy nie zachodzi obecnie pilna potrzeba rekultywacji, przekształceń lub rehabilitacji. Działania tego typu należy podejmować każdorazowo po zaprzestaniu wydobywania surowców (rekultywacja wyrobisk) lub zaprzestania działalności gospodarczych lub hodowlanych (rewitalizacji zabudowy poprzemysłowej i pohodowlanej w kierunku wprowadzenia nowych funkcji lub likwidacja zagospodarowania). **Do potrzeb w zakresie rekultywacji należy zaliczyć także obszary, które zostały zdegradowane w związku z budową drogi S5.**

Nie wskazuje się terenów do remediacji.

OBSZARY ZDEGRADOWANE

Na terenie gminy nie wyznacza się obszarów zdegradowanych.

GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH, , W TYM STREF OCHRONNYCH WYNIKAJĄCYCH Z DECYZJI LOKALIZACYJNYCH WYDANYCH PRZEZ KOMISJĘ PLANOWANIA PRZY RADZIE MINISTRÓW W ZWIĄZKU Z REALIZACJĄ INWESTYCJI W ZAKRESIE OBRONNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

Na terenie gminy znajdują się tereny zamknięte wyznaczone na podstawie decyzji nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych. Są to następujące działki w miejscowościach:

- Kotomierz – 166/3
- Magdalenka – 2, 10, 91/2

- Stronno – 62/1, 62/2, 62/3, 62/4, 62/5, 62/6, 63/1, 63/2, 63/3, 63/4, 63/5, 63/6, 63/7, 63/8, 63/9, 63/10, 63/11, 65/2, 65/3, 65/4, 67, 68/1, 68/2, 176/1, 335
- Trzebień – 23
- Wudzyn – 304/1, 304/2, 304/3, 304/4, 304/5, 304/6, 304/7, 304/8, 304/9, 304/10, 304/11, 304/12, 304/13, 304/14, 304/15, 304/16, 304/17, 304/18, 304/19, 304/20, 304/21, 304/22

OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Nie wyznacza się

OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH

Na terenie gminy nie ma pomników zagłady i ich stref ochronnych, wynikających z ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady.

INNE OBSZARY PROBLEMOWE

Nie wyznacza się

OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM, W ZALEŻNOŚCI OD UWARUNKOWAŃ I POTRZEB ZAGOSPODAROWANIA WYSTĘPUJĄCYCH W GMINIE

Nie wyznacza się

CZĘŚĆ TRZECIA - UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA PROJEKTU STUDIUM

UZASADNIENIE ROZWIĄZAŃ PRZYJĘTYCH W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY DOBR CZ

Na etapie prac nad koncepcją rozwoju gminy, po dokonaniu diagnozy stanu i uwarunkowań (wewnętrznych i zewnętrznych) oraz przy uwzględnieniu zamierzeń władz gminy co do dalszego rozwoju, rozważono różne warianty dalszego rozwoju – optymalnego z punktu realizacji zakładanych celów.

Elementy „wariantowania” (czyli wyboru optymalnego wariantu) rozwoju gminy dotyczyły:

- wyboru funkcji/rodzajów działalności do stymulowania rozwoju,
- wyboru lokalizacji nowych przedsięwzięć,
- wyboru szczegółowych rozwiązań w zakresie niektórych rodzajów lokalnej infrastruktury technicznej (część infrastruktury lokalnej nie wymaga planowania, ponieważ jest już zrealizowana).

Szereg zagadnień jest niezależnych od polityki władz gminy i na etapie Studium następuje ich adaptacja w „narzuconym” stanie i przebiegu. Dotyczy to przede wszystkim:

- systemu obszarów chronionych
- ponadlokalnego układu komunikacyjnego (a więc dróg powiatowych i wojewódzkich)
- linii infrastrukturalnych znaczenia ponadlokalnego (energetyka, gaz, przesył wody przemysłowej, solanki)

Także elementy struktury przestrzennej związane ściśle z układem przyrodniczym (kompleksy lasów, wód, obszarów podmokłych, dobrych gleb) stanowią bardzo silny czynnik stabilizujący i ograniczający możliwości wariantowania.

Przy podejmowaniu wyborów uwzględniono następujące czynniki („kryteria wariantowania”):

- aspiracje władz lokalnych (wynikające z planów i zamierzeń dotyczących stymulowania rozwoju określonych części gminy i rozwoju określonych działalności),
- uwarunkowania naturalne sprzyjające lub ograniczające rozwój danego zagadnienia,
- szanse powodzenia danego działania (wybrano działalności, funkcje i obszary, dla których istnieją realne przesłanki zrealizowania lub choćby podjęcia zamierzeń – ma to na celu racjonalizację procesu planowania i rozwoju gminy),
- dążenie do koncentracji zainwestowania – stanowiące jedno z podstawowych założeń rozwoju gminy zapisane w Studium i związane bezpośrednio ze sprawnością zarządzania gminą, minimalizacją kosztów środowiskowych oraz spodziewanym osiągnięciem korzyści wynikających z koncentracji (zwłaszcza dużej liczby mieszkańców, wpływającej pozytywnie na rozwój handlu, usług, przedsiębiorczości). W trakcie prac nad Studium zmieniły się przepisy dotyczące metody wyznaczania terenów rozwojowych gminy. Zostały one wprowadzone do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przez ustawę z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Począwszy od listopada 2015 roku niezbędne jest bardzo ściśle powiązanie skali wyznaczanych terenów rozwojowych z prognozą rozwoju ludności, prognozą rozwoju gospodarczego oraz z możliwościami finansowania rozwoju infrastruktury niezbędnej dla obsługi terenów rozwojowych. Powyższe zmiany prawa wymuszają planowanie rozwoju w pierwszej kolejności w oparciu o istniejące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w drugiej kolejności zakładają rozwój zabudowy w ramach dogęszczania ścisłej zabudowy centrów miejscowości, a dopiero po wyczerpaniu tych rezerw dla rozwoju zabudowy - dopuszcza się wyznaczanie nowych terenów pod rozwój zabudowy. W przypadku gminy Dobrcz, prognoza demograficzna wskazuje na konieczność wyznaczania nowych terenów rozwoju zabudowy poza terenami już zagospodarowanymi. W szczególności wskazuje się południową i centralną część gminy jako obszar cechujący się szczególnie dużą atrakcyjnością dla zabudowy mieszkaniowej, gdzie spodziewana jest bardzo duża presja inwestycyjna. Ocenia się, że w kolejnych 2 dekadach będzie to w skali całego powiatu jeden z obszarów o największej atrakcyjności dla osadnictwa o charakterze podmiejskim.
- Realizację drogi ekspresowej S5, która uzasadnia wyznaczanie terenów rozwoju gospodarczego o dużej powierzchni.

Wybór funkcji możliwych do rozwoju na terenie gminy, ze względu na ustabilizowane predyspozycje, nie stwarza dużych możliwości wariantowania. Jako funkcje wiodące przyjęto: funkcje mieszkaniową, pozarolnicze działalności gospodarcze (usługowe i wytwórcze) oraz funkcja rolnicza, która przeważać będzie w większości obszaru gminy (ale jednocześnie – dla większości ludności gminy zakłada się wiodącą rolę funkcji pozarolniczych, a największe miejscowości w coraz większym stopniu mają wykształcać funkcje pozarolnicze).

W pewnej części obszaru gminy decydujący wpływ na możliwości zagospodarowania mieć będzie funkcja ochronna, związana z położeniem w systemie obszarów chronionych.

W stosunku do stanu obecnego, w koncepcji rozwoju gminy wyznacza się tereny na cele rozwoju energetyki odnawialnej – ale wyklucza się możliwość realizacji zawodowej energetyki wiatrowej.

O wyborze lokalizacji dla obszarów realizacji funkcji gospodarczych, zdecydowały:

- spodziewane znaczne korzyści gospodarcze dla gminy wynikające z faktu rozwoju przedsiębiorczości na jej terenie;
- realizacja drogi S5 – stwarzająca całkowicie nowe uwarunkowania wysokiej atrakcyjności dla działalności gospodarczych
- bliskość Bydgoszczy – mająca znaczenie katalizujące dla rozwoju przedsiębiorczości
- dobra dostępność komunikacyjna,
- dążenie do koncentracji zabudowy oraz koncentracji funkcji gospodarczych,
- ograniczanie kosztów przyrodniczych,

O wyborze lokalizacji dla obszarów rozwoju energetyki odnawialnej, zdecydowały:

- zainteresowanie rozwojem tej działalności w konkretnej lokalizacji – przy braku zasadniczych kolizji z innymi celami i założeniami rozwoju gminy.

Podsumowując, należy stwierdzić, że na etapie koncepcji rozwoju i zagospodarowania gminy, zdecydowano o wyborze wariantu, który - przy ograniczonych możliwościach rzeczywistego wariantowania rozwoju (ze względu na silne determinanty przestrzenne i uwarunkowania prawne) – stwarza możliwość racjonalnego stymulowania rozwoju oraz zapewnia właściwy sposób realizacji szeroko rozumianych interesów gminy, w dłuższej perspektywie (co najmniej dekady).

SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY DOBR CZ

Studium jest dokumentem planistycznym określającym politykę zagospodarowania przestrzennego gminy sporządzanym dla jej całego obszaru. Pełni ono rolę koordynacyjną w programowaniu rozwoju ustalanego m.in. w Strategii rozwoju, a także przy sporządzaniu wieloletnich planów inwestycyjnych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, przede wszystkim w zakresie realizacji inwestycji publicznych. Jest również dokumentem formalnym przy przygotowaniu aplikacji o przyznanie środków z funduszy europejskich. Studium nie jest jednak przepisem prawa miejscowego, a zatem nie stanowi podstawy do podejmowania decyzji administracyjnych związanych z realizacją inwestycji.

Studium składa się z czterech części:

- uwarunkowań rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy,
- kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- uzasadnienia rozwiązań przyjętych w Studium oraz syntezy ustaleń Studium,
- rysunku Studium.

W części poświęconej uwarunkowaniom przedstawiono kompleksową charakterystykę stanu istniejącego oraz ocenę dotychczasowego zagospodarowania z diagnozą mocnych i słabych stron gminy. Część poświęcona kierunkom zagospodarowania przestrzennego zawiera ustalenia – zarówno o charakterze postulatywnym, jak i ustalenia wiążące z zakresu planowania dalszego rozwoju zagospodarowania gminy.

ZAŁOŻENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Funkcje gminy

Zakłada się, iż gmina Dobrcz w kolejnych latach wzmacniać będzie wielofunkcyjny charakter, aczkolwiek zwiększać będzie znaczenie funkcji pozarolniczych.

Zakłada się, że podstawą utrzymania większości mieszkańców nie będzie rolnictwo, gdyż coraz większe znaczenie mieć będzie lokalna przedsiębiorczość - w największych miejscowościach rozwijane będą działalności usługowe, rzemieślnicze i produkcyjne, wskutek czego coraz większa część mieszkańców będzie się utrzymywać z działalności pozarolniczych; istotna część mieszkańców - tak jak obecnie - utrzymywać się będzie z pracy poza terenem gminy (wyjazdy do pracy, zwłaszcza do Bydgoszczy i do sąsiednich gmin).

Mieszkańcy gminy

Zakłada się, iż liczba ludności w kolejnych latach będzie się znacząco zwiększać, zajdą także zmiany w strukturze wieku. Przede wszystkim wzrośnie liczba ludności w wieku produkcyjnym, za czym powinny iść działania zmierzające do poprawy stanu przedsiębiorczości i zwiększenia zatrudnienia na terenie gminy. W dłuższej perspektywie zmniejszy się liczba dzieci i młodzieży korzystającej ze szkół podstawowych i gimnazjów. Wzrośnie liczba mieszkańców starszych.

Charakter osadnictwa i obsługa ludności

Zakłada się utrzymanie w gminie dotychczasowej hierarchii sieci osadniczej, w której wyróżnić można następujące poziomy, różniące się zakresem oferowanych usług oraz wielkością obsługiwanego obszaru:

- wielofunkcyjny ośrodek gminny - Dobrcz
- ośrodki uzupełniające: Borówno, Kotomierz, Kozielec, Stronno, Strzelce Górne, Wudzyn
- pozostałe miejscowości (wyposażone w podstawowe usługi lub pozbawione usług).

Specyfika gminy powoduje, że jej prawidłowe funkcjonowanie (w sferze społeczno-gospodarczej) zależne jest w dominującej mierze od dostępności komunikacyjnej miasta Bydgoszczy, stanowiącej ważny rynek pracy i miejsce zaspokajania potrzeb w zakresie usług ponadlokalnych.

Dla każdego z poziomów hierarchicznych zakłada się sukcesywne wzmocnienie potencjału obsługi mieszkańców.

W wyznaczaniu terenów pod realizację zainwestowania należy dążyć do maksymalnej koncentracji nowej zabudowy mieszkaniowej w części południowej i centralnej gminy – w Dobrczu, Borównie, Strzelcach Górnych.

Zakłada się także, iż na terenie gminy realizowane będą (w zakresie obsługi ludności) głównie potrzeby podstawowe, związane z zadaniami samorządu gminnego, natomiast w zakresie potrzeb bardziej złożonych, mieszkańcy gminy korzystać będą z potencjału miasta Bydgoszczy.

Gospodarka

Podstawą działalności gospodarczych na terenie gminy będzie przedsiębiorczość pozarolnicza, drobne usługi oraz rolnictwo, dostosowane pod względem intensywności, towarowości, struktur wielkościowych i efektywności do lokalnych uwarunkowań prowadzenia rolnictwa (rola rolnictwa będzie istotna zwłaszcza w północnej części gminy).

Podejmować należy wszelkie działania zmierzające do pozyskania inwestorów wymagających dla prowadzenia działalności - dużej powierzchni oraz dobrej dostępności w transporcie samochodowym. Gmina wyznacza tereny inwestycyjne szczególnie predestynowane dla tego typu działalności.

Zaledwie przeciętne są warunki rozwoju turystyki i nie należy wiązać z tą funkcją oczekiwań w zakresie dynamizacji rozwoju gminy.

Dostępność komunikacyjna

Dostępność zewnętrzna realizowana będzie przede wszystkim za pomocą drogi ekspresowej S5, a także za pomocą dróg wojewódzkich, które dla pewnych części gminy będą miały znaczenie decydujące. Wraz z drogami powiatowymi zapewniają one dobry dostęp do większości miejscowości. Działaniami wykraczającymi poza Studium jest organizacja transportu publicznego - zapewniającego mieszkańcom sprzyjające możliwości dojazdu do pracy i szkół.

Dla części miejscowości znaczenie w dostępności komunikacyjnej mieć będą także linie kolejowe – wykorzystywane dla transportu pasażerskiego.

Infrastruktura techniczna

Rozwój infrastruktury technicznej jest w Studium postrzegany w trzech aspektach:

- jako narzędzie poprawy jakości życia mieszkańców (a więc kreowania gminy jako przestrzeni przyjaznej dla zamieszkania),
- jako narzędzie poprawy atrakcyjności inwestycyjnej (a więc kreowania gminy jako przestrzeni przyjaznej dla inwestowania)
- jako narzędzie ochrony środowiska przed antropopresją, poprzez ograniczanie emisji, oddziaływania, itp. (a więc kreowania gminy jako przestrzeni atrakcyjnej przyrodniczo).

Studium zakłada przede wszystkim dwa kierunki rozwoju infrastruktury technicznej:

- „przestrzenny” - czyli jej rozwój we wszystkich miejscowościach, gdzie jest to społecznie i ekonomicznie uzasadnione,
- „jakościowy” - czyli utrzymanie optymalnej sprawności i stanu technicznego sieci i urządzeń - zapewniających pewność funkcjonowania i zachowanie normatywnych parametrów.

Środowisko przyrodnicze i kulturowe

Jednym z nadrzędnych założeń Studium jest zachowanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego oraz kulturowego. Ze względu na panujące w gminie uwarunkowania, szczególnego znaczenia nabierają zagadnienia ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, ochrony gleb i krajobrazu. W gminie znajdują się pewne powierzchnie gruntów pochodzenia organicznego. Część gminy objęta jest ekologicznym systemem obszarów chronionych.

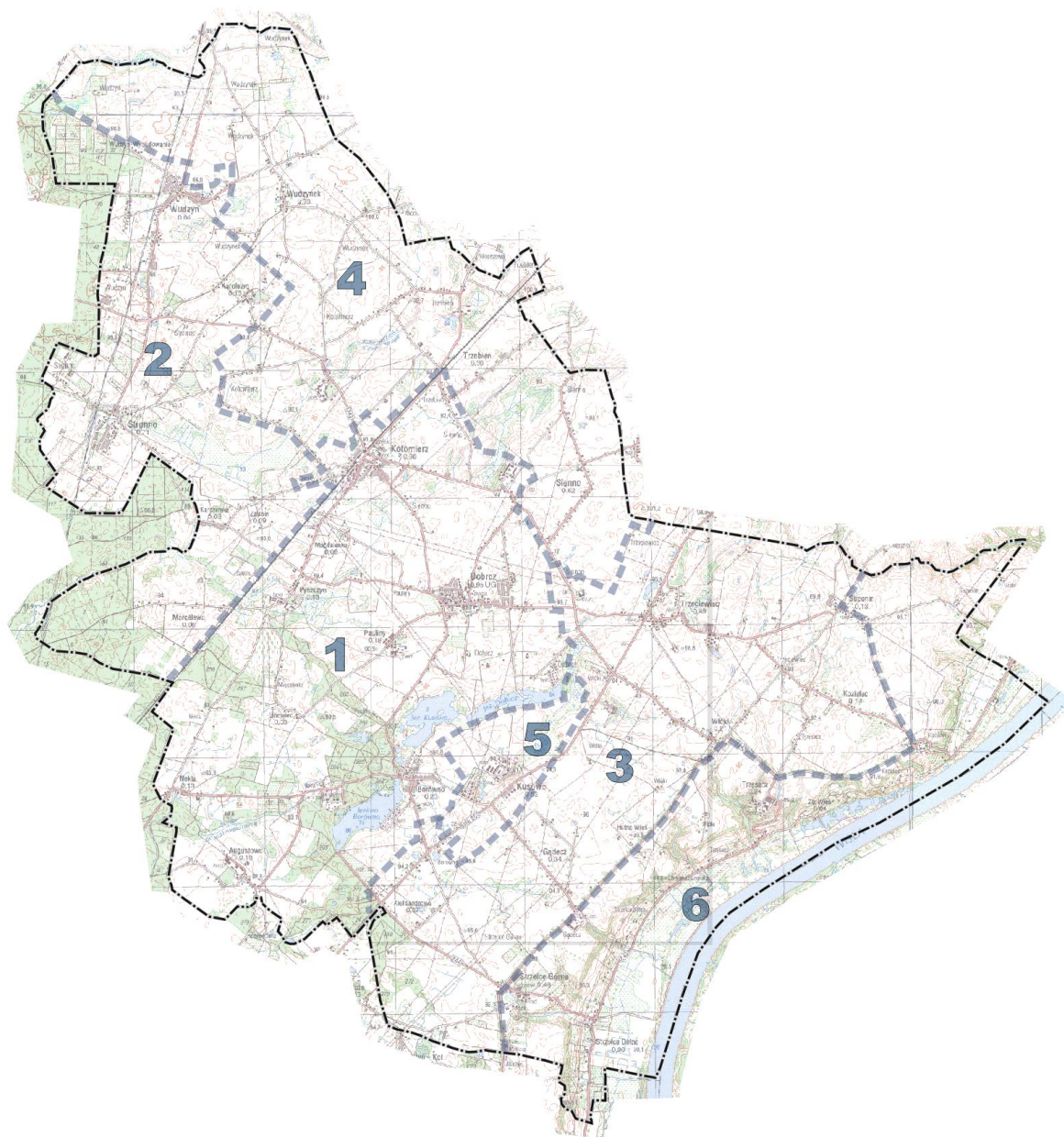
KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Najważniejszymi ustaleniami Studium w zakresie polityki przestrzennej, jest podział gminy na jednostki planistyczne (nazwane strefami) oraz określenie kierunków zagospodarowania przestrzeni.

Dla celów planistycznych na terenie gminy wyznacza się sześć jednostek polityki przestrzennej, różniących się predyspozycjami, uwarunkowaniami i kierunkami dalszego rozwoju przestrzennego:

Oznaczenie jednostki	Założenia zmian w charakterze zagospodarowania w granicach jednostki
1	Jednostka wielofunkcyjna o przewadze funkcji osadniczych nad rolniczymi i prognozowanym intensywnym rozwoju. Zakłada się wzrost liczby mieszkańców. Jednostka koncentruje znaczną część mieszkańców gminy (obejmuje między innymi największe miejscowości – Dobrcz, Kotomierz i Borówno oraz rozległe tereny przeznaczone w mpzp na rozwój funkcji mieszkaniowej z towarzyszącymi nieuciążliwymi usługami – w Nekli oraz Dobrczu). Głównym założeniem rozwoju jest utrzymywanie wielofunkcyjnego charakteru – funkcji mieszkaniowej, usług publicznych, nieuciążliwych działalności gospodarczych, rolnictwa oraz rekreacji i wypoczynku – przy

	zakładanym wzroście liczby mieszkańców oraz nieuciążliwych działalności gospodarczych towarzyszących zabudowie mieszkaniowej. W związku z powyższym, w granicach jednostki wyznacza się tereny rozwojowe (wskazywane do zmiany charakteru z rolniczego na pozarolniczy).
2	Jednostka wielofunkcyjna o przewadze funkcji osadniczych nad rolniczymi i prognozowanym umiarkowanie intensywnym rozwoju. Zakłada się wzrost liczby mieszkańców. Głównym założeniem rozwoju jest utrzymywanie wielofunkcyjnego charakteru – funkcji mieszkaniowej, usług publicznych, nieuciążliwych działalności gospodarczych, rolnictwa oraz rekreacji i wypoczynku – przy zakładanym umiarkowanym wzroście liczby mieszkańców oraz nieuciążliwych działalności gospodarczych towarzyszących zabudowie mieszkaniowej – realizowanym w dużej mierze w obrębie lub w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy. W związku z powyższym, w granicach jednostki, nie wyznacza się terenów rozwojowych (wskazywane do zmiany charakteru z rolniczego na pozarolniczy) poza terenami istniejącej zabudowy (zakłada się rozwój poprzez uzupełniania zabudowy).
3	Jednostka wielofunkcyjna o przewadze funkcji osadniczych nad rolniczymi i prognozowanym umiarkowanie intensywnym rozwoju. Zakłada się wzrost liczby mieszkańców. Głównym założeniem rozwoju jest utrzymywanie wielofunkcyjnego charakteru – funkcji mieszkaniowej, usług publicznych, działalności gospodarczych i rolnictwa – przy zakładanym wykorzystaniu drogi nr 5 do aktywizacji gospodarczej, w tym rozwoju wielkoskalowych działalności produkcyjnych i magazynowo-składowych (jest to jedyna jednostka, w której zakłada się rozwój działalności gospodarczych na dużą skalę i wyznacza na ten cel tereny inwestycyjne o dużej powierzchni). Zakłada się znaczący wzrost liczby mieszkańców w części południowej jednostki oraz rozwój nieuciążliwych działalności gospodarczych towarzyszących zabudowie mieszkaniowej. Wzrost liczby mieszkańców będzie miał miejsce przede wszystkim w rejonie miejscowości Strzelce Górne poprzez dalszą koncentrację budownictwa o charakterze podmiejskim. W związku z powyższym, w granicach jednostki, wyznacza się tereny rozwojowe (wskazywane do zmiany charakteru z rolniczego na pozarolniczy) przeznaczone na cele rozwoju gospodarczego oraz przeznaczone na cele rozwoju zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi nieuciążliwymi usługami.
4	Jednostka wielofunkcyjna o przewadze funkcji rolniczych nad osadniczymi i prognozowanym mało intensywnym rozwoju. Zakłada się ubytek lub co najwyżej stagnację liczby mieszkańców. Głównym założeniem rozwoju jest utrzymywanie wielofunkcyjnego charakteru – funkcji mieszkaniowej, usług publicznych, nieuciążliwych działalności gospodarczych, rolnictwa – przy dominacji funkcji rolniczych i dążeniu do maksymalnie efektywnego wykorzystania potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Ewentualny rozwój zagospodarowania wyłącznie jako uzupełnianie zabudowy istniejącej - nie wyznacza się nowych terenów rozwojowych.
5	Jednostka wielofunkcyjna o przewadze funkcji rolniczych nad osadniczymi i prognozowanym mało intensywnym rozwoju. Zakłada się stagnację liczby mieszkańców. Głównym założeniem rozwoju jest utrzymywanie wielofunkcyjnego charakteru – funkcji mieszkaniowej, usług publicznych, nieuciążliwych działalności gospodarczych, rolnictwa, rekreacji – przy dominacji funkcji rolniczych i dążeniu do maksymalnie efektywnego wykorzystania potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Ewentualny rozwój zagospodarowania wyłącznie jako uzupełnianie zabudowy istniejącej - nie wyznacza się nowych terenów rozwojowych.
6	Jednostka wielofunkcyjna o przewadze funkcji osadniczych nad rolniczymi i prognozowanym umiarkowanie intensywnym rozwoju. W całości położona w parku krajobrazowym (Nadwiślański PK). W części w zasięgu zagrożenia powodziowego. Zakłada się stagnację lub niewielki wzrost liczby mieszkańców. Głównym założeniem rozwoju jest utrzymywanie wielofunkcyjnego charakteru (funkcji mieszkaniowej, usług publicznych, nieuciążliwych działalności gospodarczych, rolnictwa) przy uwzględnieniu wymogów ochrony środowiska, związanych z ograniczeniami wynikającymi z położenia w parku krajobrazowym oraz przy uwzględnieniu ograniczeń związanych z zagrożeniem powodziowym w dolinie Wisły. Ewentualny rozwój zagospodarowania (poza miejscowością Kozielec) jako uzupełnianie zabudowy istniejącej – poza miejscowością Kozielec gdzie wyznacza się tereny rozwojowe na bardzo niewielką skalę, nie wyznacza się nowych terenów rozwojowych.

Rys. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy do celów polityki przestrzennej i planowania zagospodarowania – jednostki polityki przestrzennej